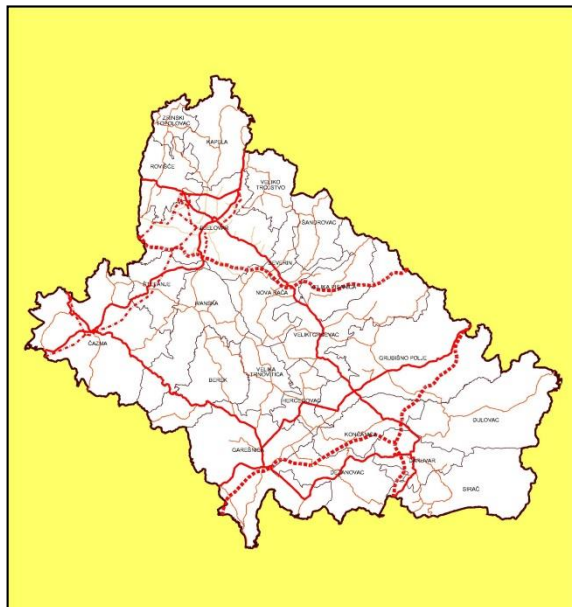

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE
BJELOVARSKO - BILOGORSKE ŽUPANIJE

IZVJEŠĆE O STANJU

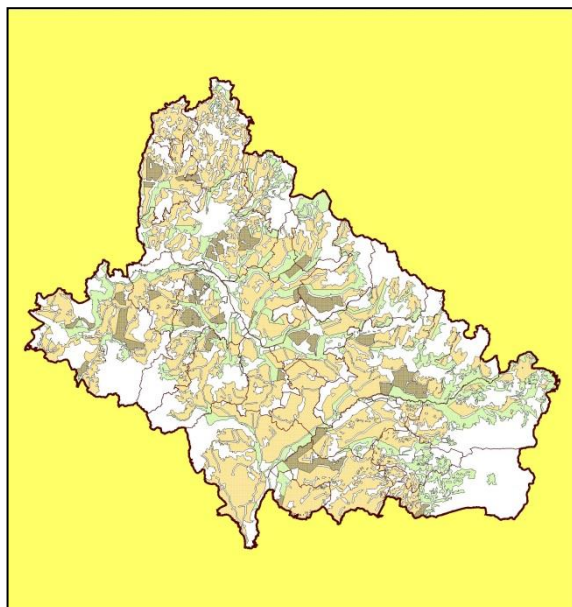
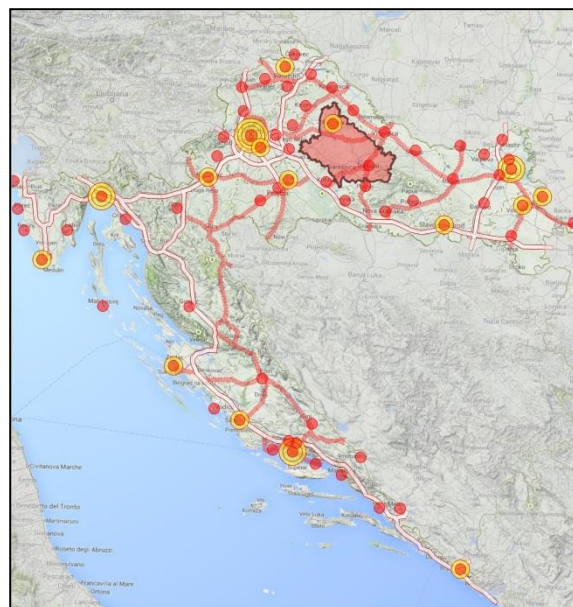
U

PROSTORU

BJELOVARSKO - BILOGORSKE

ŽUPANIJE

2014. - 2021. godine

Bjelovar, svibanj 2024. godine

REPUBLIKA HRVATSKA

BJELOVARSKO - BILOGORSKA ŽUPANIJA

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU

BJELOVARSKO - BILOGORSKE ŽUPANIJE

2014. - 2021. GODINE

Izrađivač:

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE

BJELOVARSKO - BILOGORSKE ŽUPANIJE

Ravnatelj:

SAŠA KRIŽ, dipl. ing. arh.

Voditeljica izrade:

VESNA BANOVIĆ, dipl. ing. arh.

Stručni tim:

VESNA BANOVIĆ, dipl. ing. arh.

DRAGICA CVETKOVIĆ, dipl. ing. arh.

GORAN KEPČIJA, mag. geog.

SAŠA KRIŽ, dipl. ing. arh.

IGOR PAVIČIĆ, dipl. ing. šum.

DAMIR LIHTER, dipl. ing. građ.

Bjelovar, svibanj 2024. godine

SADRŽAJ

I.	POLAZIŠTA	
1.	Ciljevi izrade Izvješća	I - 1
2.	Zakonodavno - institucionalni okvir	I - 2
3.	Osnovna prostorna obilježja BBŽ	I - 4
	3.1. Prirodna i geografska obilježja	I - 4
	3.2. Upravno - teritorijalna podjela	I - 5
	3.3. Stanovništvo	I - 7
	3.4. Socijalno - gospodarska struktura	I - 19
4.	BBŽ u okviru prostornog uređenja RH	I - 28
II.	ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA	
1.	Prostorna struktura korištenja i namjene površina BBŽ	II - 29
2.	Sustav naselja	II - 30
	2.1. Naselja i prostorni / razvojni koridori	II - 30
	2.2. Sustav središnjih naselja	II - 30
	2.3. Prostor za razvoj naselja	II - 33
	2.4. Ruralni razvoj	II - 35
	2.5. Društvena infrastruktura	II - 36
3.	Gospodarske djelatnosti	II - 40
	3.1. Poljoprivreda	II - 40
	3.2. Šumarstvo	II - 42
	3.3. Ribarstvo	II - 45
	3.4. Vodnogospodarski sustavi	II - 49
	3.5. Iskorištavanje mineralnih sirovina	II - 63
	3.6. Turizam	II - 65
4.	Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za BBŽ	II - 69
	4.1. Prometna infrastruktura	II - 69
	4.1.1. Cestovni promet	II - 69
	4.1.2. Željeznički promet	II - 72
	4.1.3. Zračni promet	II - 75
	4.1.4. Elektroničke komunikacije	II - 76
	4.2. Energetski sustavi	II - 77
	4.2.1. Elektroenergetika	II - 77
	4.2.2. Cjevovodni promet	II - 80
	4.3. Opskrba pitkom vodom i odvodnja otpadnih voda	II - 81
	4.3.1. Sustav vodoopskrbe	II - 81
	4.3.2. Sustav javne odvodnje i uređaji za pročišćavanje	II - 88

4.4.	Gospodarenje otpadom	II - 91
5.	Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja	II - 94
5.1.	Zaštićene prirodne vrijednosti	II - 94
5.2.	Zaštita i očuvanje okoliša	II - 97
5.3.	Zaštita i očuvanje kulturnih dobara	II - 99
6.	Obvezni prostorni pokazatelji	II - 104
III.	ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA	
1.	Izrada prostornih planova	III - 108
1.1.	Dokumenti prostornog uređenja - državne razine	III - 108
1.2.	Dokumenti prostornog uređenja - županijske razine	III - 108
1.3.	Dokumenti prostornog uređenja - JLS (gradova i općina)	III - 112
1.3.1.	Prostorni planovi uređenja općine ili grada	III - 112
1.3.2.	Ostali dokumenti prostornog uređenja u nadležnosti gradova i općina	III - 113
1.4.	Dokumenti prostornog uređenja u postupku izrade i donošenja	III - 114
1.5.	Informacijski sustav prostornog uređenja	III - 114
2.	Provedba prostornih planova	III - 116
2.1.	Provedba Prostornog plana BBŽ	III - 116
2.2.	Izdavanje akata za provedbu dokumenata prostornog uređenja	III - 116
3.	Prostorni planovi u odnosu na druge dokumente koji utječu na prostor	III - 117
4.	Provođenje zaključaka, smjernica, prijedloga za unapređenje, preporuka, aktivnosti odnosno mjera iz prethodnog izvešća o stanju u prostoru BBŽ	III - 118
4.1.	Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja U prostoru BBŽ obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove	III - 118
4.2.	Potreba izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih dokumenata	III - 118
4.3.	Mjere i aktivnosti za unapređenje prostornog razvoja	III - 119
IV.	PRIJEDLOZI ZA UNAPREĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE	
1.	Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg prostornog razvoja BBŽ obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove	IV - 120
2.	Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor na razini BBŽ	IV - 122
3.	Preporuke mjera i aktivnosti za unapređenje prostornog razvoja	IV - 124

I.
POLAZIŠTA

1. CILJEVI IZRADE IZVJEŠĆA

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarko-bilogorske županije je dokument kojim se Županijsku skupštinu i sva nadležna županijska tijela, kao i stručnu i širu javnost, izvješćuje o prostornom razvoju u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u navedenom razdoblju. Izvešće sadrži analizu stanja i trendova prostornog razvoja na temelju obveznih prostornih pokazatelja o stanju u prostoru, analizu izrade i provođenja dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata, te preporuke za unaprjeđenje održivog razvoja u prostoru s prijedlogom prioriternih aktivnosti za naredno razdoblje.

Svrha izrade Izvješća je dobivanje sveobuhvatnog pregleda prostornog razvoja i planiranja prostora Bjelovarsko-bilogorske županije sa sustavom prostornog uređenja. Cilj izrade Izvješća je predvidjeti prostorno razvojne trendove temeljene na postojećim uvjetima, prikazati instrumente prostornog planiranja, te učinkovite mjere što su ih nadležna tijela poduzela u proteklom razdoblju na svim razinama planiranja. Izvešće prioritetno prikazuje utvrđene probleme u prostoru, postojeća rješenja za poboljšanje stanja, te ukazuje na mogućnosti daljnjih usmjerenja prostornog razvoja, odnosno analizira stanja i promjene u prostoru koje nastaju pod utjecajem različitih društvenih procesa i imaju veći ili manji neposredan utjecaj na prostor.

U okviru Izvješća ocjenjuje se učinkovitost planskih mjera za unaprjeđenje sustava prostornog uređenja, daje se osnova za određivanje smjernica prostornog razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije, te određuje potreba izmjene i dopune važećih i/ili izrade novih strateških dokumenata prostornog uređenja područne (regionalne) razine, kao i drugih dokumenata te razine. Ovim dokumentom nastojalo se dobiti cjelovitu, argumentiranu i objektivnu spoznaju o prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije.

Povezivanjem svijesti o vlastitom prostornom potencijalu s praktičnim djelovanjem u području zaštite i uređenja prostora treba snažnije poticati vrijednosti prostora Županije, te nastojati zaustaviti negativne pojave u njemu. Izvešće ukazuje i na nužnost korištenja informacijskog sustava prostornih pokazatelja i podataka za praćenje stanja u prostoru, te na važnost edukacije i informiranja stručne i najšire javnosti o području prostornog planiranja i urbanizma.

2. ZAKONODAVNO - INSTITUCIONALNI OKVIR

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014.-2021. godine (u daljnjem tekstu: „Izvešće“) izrađeno je temeljem odredbi Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“, broj 153/13, 65/17, 114/18, 39/19 i 98/19 - u daljnjem tekstu „Zakona“) i Pravilnika o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru („Narodne novine“, broj 48/14 i 19/15 - u daljnjem tekstu „Pravilnika“). Obzirom da su u vrijeme dovršavanja Izvješća već donesene dvije izmjene Zakona („Narodne novine“, broj 39/19 i 98/19), pri obradi pojedinih tema akceptirane su i posljedice primjene istih.

Stručni izrađivač Izvješća je Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije (u daljnjem tekstu: „Zavod“).

Izvešće o stanju u prostoru Republike Hrvatske je dokument praćenja stanja u prostoru državne razine koji razmatra Hrvatski sabor, a izrađuje se u odnosu na Strategiju i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, druge strateške, razvojne, planske i programske dokumente i pokazatelje državne razine koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru državne razine, prethodno izvješće o stanju u prostoru i dokumente prostornog uređenja do uključivo županijske razine. Prema navedenom Pravilniku, Izvešće o stanju u prostoru Republike Hrvatske izrađuje Hrvatski zavod za prostorni razvoj, a do njegove uspostave Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Zavod za prostorno planiranje, te se objavljuje u „Narodnim novinama“. Posljednje Izvešće o stanju u prostoru Republike Hrvatske za razdoblje 2013. - 2019. godine zastupnici Hrvatskoga sabora prihvatili su na 7. sjednici održanoj 23. travnja 2021. godine.

Izvešće o stanju u prostoru županije odnosno Grada Zagreba je dokument praćenja stanja u prostoru područne (regionalne) razine koje razmatra predstavničko tijelo županije, odnosno Grada Zagreba, a izrađuje se u odnosu na Strategiju i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, druge strateške, razvojne, planske i programske dokumente i pokazatelje državne razine koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru županije, odnosno Grada Zagreba, prethodno izvješće o stanju u prostoru, županijski prostorni plan i prostorne planove uređenja velikih gradova, gradova i općina, odnosno prostorni plan uređenja Grada Zagreba i dokumente prostornog uređenja Grada Zagreba. Također prema navedenom Pravilniku, izvješće na razini županije, odnosno Grada Zagreba, izrađuju zavodi za prostorno uređenje županija, odnosno Grada Zagreba, a objavljuje se u službenom glasilu područne (regionalne) samouprave.

Slijedom navedenog, Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije je dokument praćenja stanja u prostoru područne (regionalne) razine koji razmatra predstavničko tijelo Županije, odnosno Skupština Bjelovarsko-bilogorske županije, a izrađuje se u odnosu na Strategiju i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, druge strateške, razvojne, planske i programske dokumente i pokazatelje državne razine koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije, prethodno Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije za razdoblje 2009.-2013. godine, Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije i prostorne planove gradova i općina. Ovo Izvešće također je obuhvatilo dokumente prostornog uređenja lokalne razine - generalne urbanističke planove, urbanističke planove uređenja i detaljne planove uređenja.

Prema Pravilniku, izvješća na svim razinama izrađuju se u tekstualnom obliku, a pojedina tematska područja mogu se prema potrebi dodatno obrazložiti, argumentirati i prikazati tabličnim iskazom pokazatelja, te grafičkim i drugim prikazima. Odredbom članka 4. Pravilnika propisan je sadržaj Izvješća, prema kojem ono sadrži polazišta, analizu i ocjenu stanja, provedbe i trendova razvoja u prostoru, analizu provedbe dokumenata prostornoga uređenja i drugih dokumenata i prijedloge za unaprjeđenje razvoja s osnovnim preporukama za naredno razdoblje. Polazišta obuhvaćaju pregled osnova i ciljeva izrade Izvješća unutar zakonodavnog, institucionalnog i međunarodnog okvira za razdoblje za koje se Izvešće izrađuje, te osnovna prostorna obilježja Republike Hrvatske, županije, Grada Zagreba, velikih gradova, gradova i općina. Analiza i ocjena stanja obuhvaća prikaz ostvarenja osnovnih prostorno-planskih ciljeva, usmjerenja i određenja koja su sadržana u Strategiji prostornoga razvoja Republike Hrvatske, dokumentima prostornoga uređenja županija, Grada Zagreba, velikih gradova, gradova i općina, te ukazuje na trendove i usklađenost, odnosno nesklad u provedbi. Analiza provedbe dokumenata prostornoga uređenja i drugih

dokumenata obuhvaća prikaz pokrivenosti područja dokumentima prostornoga uređenja, daje podatke o važećim dokumentima prostornoga uređenja i drugim strateškim, programskim i razvojnim dokumentima od važnosti za održiv razvoj u prostoru, ukazuje na osnove njihove provedbe, potrebu i učestalost njihove promjene, te daje osvrt na provođenje zaključaka, smjernica i preporuka iz prethodno usvojenog izvješća o stanju u prostoru. Prijedlozi za unaprjeđenje razvoja u prostoru s osnovnim preporukama za naredno razdoblje razrađuju se u cilju odlučivanja o daljnjem statusu strateških, programskih i planskih smjernica iz važećih dokumenata, odnosno o njihovom zadržavanju, ukidanju ili promjeni. Preporuke obuhvaćaju prijedlog potrebnih i prioritetnih aktivnosti u narednom razdoblju.

Sukladno članku 9. Pravilnika, stručni izrađivač Izvješća je Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije. U izradi Izvješća koristili su se podaci iz dokumenata prostornog uređenja, službeno objavljeni i dostupni podaci nadležnih tijela i ustanova, te drugih pravnih osoba s javnim ovlastima određenih posebnim propisima, te podaci iz usvojenih i objavljenih pojedinih sektorskih strateških, razvojnih, planskih i provedbenih dokumenata, koji su od utjecaja na održiv razvoj prostora. Sudionici u izradi izvješća su nadležna državna tijela, tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave, javne ustanove i pravne osobe s javnim ovlastima određene posebnim propisima, koje obavljaju poslove od utjecaja na sadržaj izvješća.

Obrazloženje problematike provedbe dokumenata prostornog uređenja u dijelu koji se odnosi na njihov djelokrug nadležnosti dostavio je relativno mali broj nadležnih.

3. OSNOVNA PROSTORNA OBILJEŽJA BBŽ

3.1. PRIRODNA I GEOGRAFSKA OBILJEŽJA

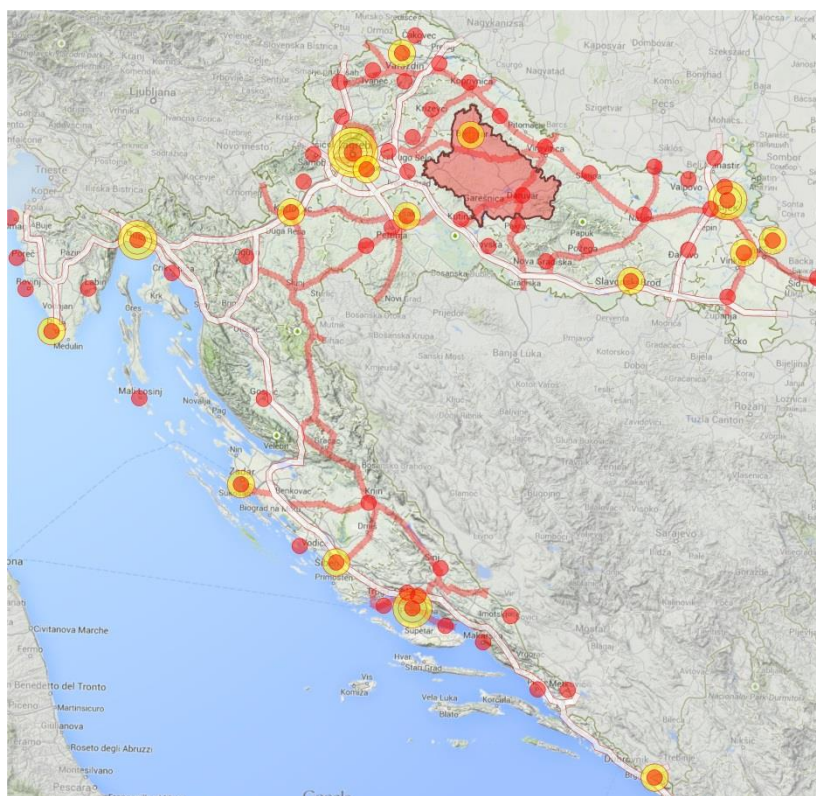
Prostorno-funkcionalno gledano, Bjelovarsko-bilogorska županija nalazi se u istočnom dijelu grupe Županija Središnje Hrvatske, najrazvijenijeg područja Hrvatske i ključnog čvorišta europskih i regionalnih prometnih pravaca. Međutim, obzirom na rubni položaj (prema grupi županija istočne Hrvatske), te smještaj upravo između najznačajnijih prometnih pravaca (Posavskog i Podravskog koridora, te poprečnih koridora Srednja Europa-Jadran i Podunavlje-Jadran), dijelom je ostala izvan interesa dosadašnjih razvojnih usmjerenja, a što je došlo do izražaja nakon prekida sekundarnih prometnih veza sjevera i juga Hrvatske preko Bosne i Hercegovine.

Jedna je od dvije županije koje nemaju kopnenu granicu s nekom drugom državom, pa tako ni područja uz državnu granicu. Bjelovarsko-bilogorska županija graniči na sjeveru sa Koprivničko-križevačkom županijom, na sjeveroistoku sa Virovitičko-podravskom županijom, na jugoistoku sa Požeško-slavonskom županijom, na jugozapadu sa Sisačko-moslavačkom županijom, na zapadu sa Zagrebačkom županijom.

Kartografski prikaz:

3.1. - 1 - k

Položaj BBŽ u RH

postojeće / planirano

GRADOVI
NADNACIONALNE
VAŽNOSTI

GRADOVI
NACIONALNE
VAŽNOSTI

GRADOVI
REGIONALNE
VAŽNOSTI

KORIDOR
NADNACIONALNE
VAŽNOSTI

KORIDOR
NACIONALNE
VAŽNOSTI

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBŽ

Sa površinom od 2.639,14 km² jedna je od županija srednje veličine u Hrvatskoj. Na području županije, prema Popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine, živjelo je 101.879 stanovnika.

Bjelovarsko-bilogorska županija, prirodno-geografski gledano, pripada prostoru Panonske (i peripanonske) megaregije, najvećim dijelom makroregiji Zavale sjeverozapadne Hrvatske, a rubnim istočnim dijelom tangira i makroregiju Slavenskog gromadnog gorja. Obuhvaća prostor četiri karakteristične geografske cjeline: Bilogore (sjeverno i sjeveroistočno), rubnih masiva Papuka i Ravne

gore (istočno), Moslavačke gore (jugozapadno), te pleistocenskih ravnjaka i dolina Česme i Ilove (zapadno, centralno i južno).

U skladu s geomorfološkim, geološko - litološkim prilikama i u pedološkom pogledu moguće je na području Bjelovarsko-bilogorske županije izdvojiti nekoliko odvojenih reljefnih cjelina:

- Planinsko područje (dijelovi Papuka i Moslavačke gore);
- Bilogora s tercijarnim pribrežjem (podnožja i obronci Papuka i Moslavačke gore);
- Pleistocenski ravnjak (područje između Bilogore, Moslavačke gore i Papuka);
- Riječne i potočne doline i porječja (doline Česme, Ilove i ostalih manjih vodotoka).

Gorski masivi su zapravo blokovi starog panonskog kopna koje je razlomljeno i njegovi dijelovi se vide u izoliranim gorjima ili su nazočni u velikim dubinama. Čazmanska i Ilovska nizina su otvorene prema Posavini kuda otječu i glavni riječni tokovi Česme i Ilove (Posavski sliv sa vododijelnicom - Bilogorom).

Područje Bjelovarsko-bilogorske županije pripada, prema Köppenovoj klasifikaciji, klimi toplo umjerenog kišnog tipa (C) u kojem je srednja temperatura najhladnijeg mjeseca između -3°C i 18°C . Srednja temperatura najtoplijeg mjeseca nije veća od 22°C (b). Padaline su podjednako raspoređene tijekom cijele godine (cf), s tim da manje količine padnu u hladnom dijelu godine (cfw). Tijekom godine su izražena dva maksimuma padalina – rano ljeto i kasna jesen, što se označuje oznakom (x). Potpuna definicija klimatskog tipa županije je Cfwbx.

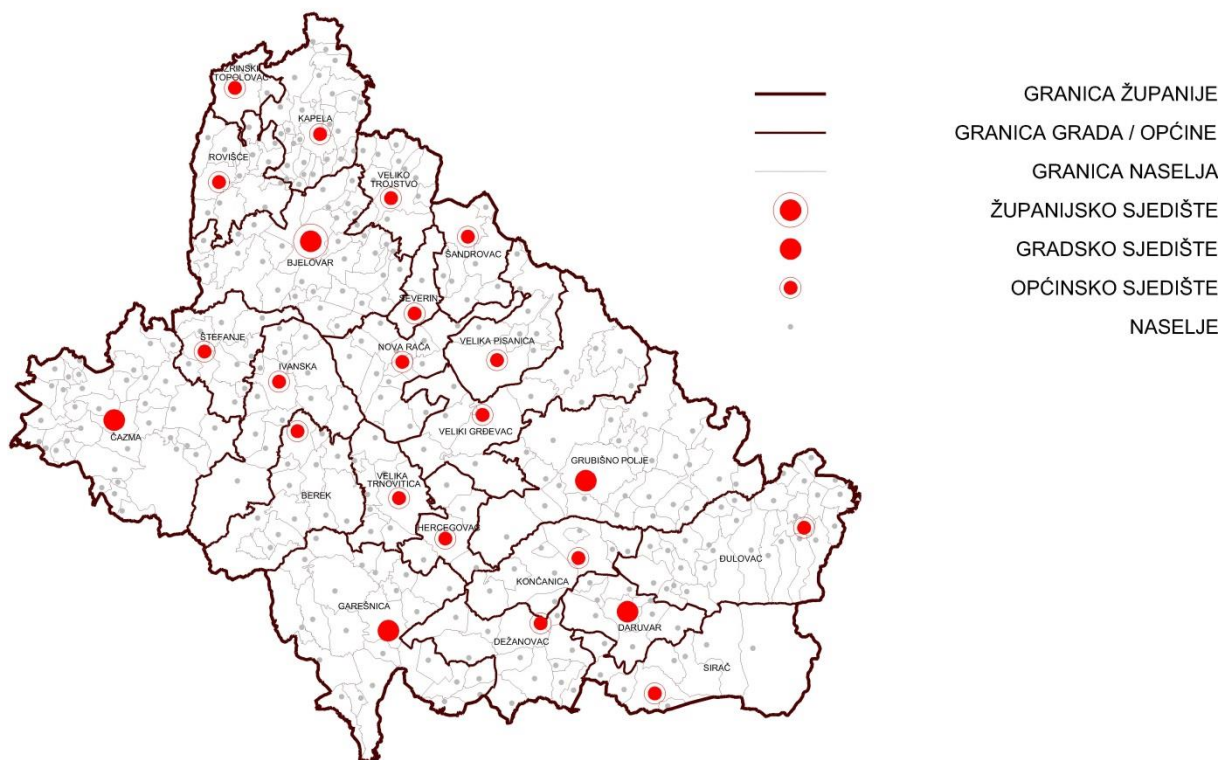
3.2. UPRAVNO - TERITORIJALNA PODJELA BBŽ

Bjelovarsko-bilogorska županija formirana je 29. prosinca 1992. godine donošenjem Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine" broj 90/92), a obuhvaćala je 2 grada i 15 općina.

U proteklom razdoblju donesen je Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine" broj 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13 i 110/15), kojim je utvrđeno područje Bjelovarsko-bilogorske županije, gradovi i općine koji ulaze u njezin sastav, te obuhvat pripadajućih naselja. Bjelovarsko-bilogorska županija danas obuhvaća 5 gradova i 18 općina. Gradovi su Bjelovar, Čazma, Daruvar, Garešnica i Grubišno Polje, a općine Berek, Dežanovac, Đulovac, Hercegovac, Ivanska, Kapela, Končanica, Nova Rača, Rovišće, Severin, Sirač, Šandrovac, Štefanje, Velika Pisanica, Velika Trnovitica, Veliki Grđevac, Veliko Trojstvo i Zrinski Topolovac.

Kartografski prikaz:
3.2. - 1 - k

Upravno - teritorijalna podjela BBŽ

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBŽ

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.

I. POLAZIŠTA

3. Osnovna prostorna obilježja BBŽ

Tabela:

3.2. - 2 - t

Osnovni podaci (naselja - stanovništvo - površine) 2021. u BBŽ

	GRAD	NASELJA		STANOVNIKA		POVRŠINA	
	OPĆINA	BROJ	%	BROJ	%	KM ²	%
1	Bjelovar	31	9,60%	36316	35,65%	187,75	6,96%
2	Čazma	36	11,15%	6930	6,80%	240,05	8,90%
3	Daruvar	9	2,79%	10105	9,92%	64,17	2,38%
4	Garešnica	23	7,12%	8624	8,46%	226,45	8,40%
5	Grubišno Polje	24	7,43%	5367	5,27%	265,38	9,84%
	Ukupno	123	38,08%	67342	66,10%	983,80	36,48%
1	Berek	13	4,02%	1106	1,09%	111,20	4,12%
2	Dežanovac	12	3,72%	1978	1,94%	102,54	3,80%
3	Đulovac	29	8,98%	2772	2,72%	187,57	6,96%
4	Hercegovac	5	1,55%	1910	1,87%	50,70	1,88%
5	Ivanska	13	4,02%	2256	2,21%	131,22	4,87%
6	Kapela	26	8,05%	2367	2,32%	104,12	3,86%
7	Končanica	9	2,79%	1805	1,77%	84,19	3,12%
8	Nova Rača	13	4,02%	2756	2,71%	93,24	3,46%
9	Rovišće	12	3,72%	4144	4,07%	78,71	2,92%
10	Severin	2	0,62%	702	0,69%	26,31	0,98%
11	Sirač	9	2,79%	1796	1,76%	145,38	5,39%
12	Šandrovac	7	2,17%	1411	1,38%	62,94	2,33%
13	Štefanje	9	2,79%	1688	1,66%	68,86	2,55%
14	Velika Pisanica	8	2,48%	1313	1,29%	82,20	3,05%
15	Velika Trnovitica	8	2,48%	1091	1,07%	60,78	2,25%
16	Veliki Grđevac	11	3,41%	2316	2,27%	169,53	6,29%
17	Veliko Trojstvo	11	3,41%	2379	2,34%	65,43	2,43%
18	Zrinski Topolovac	3	0,93%	747	0,73%	30,44	1,13%
	Ukupno	200	61,92%	34537	33,90%	1.655,34	61,38%
	Sveukupno	323	100,00%	101879	100,00%	2.639,14	100,00%

Izvor podataka:

Središnji registar prostornih jedinica, DGU i Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021., DZS

Gradovi i općine su izrazito različite po površini (Grad Grubišno Polje 265,38 km², a Općina Severin 26,31 km²), broju naselja (Grad Čazma 36 naselja, a Općina Severin 2 naselja), broju stanovnika (Grad Bjelovar 36.316 st., a Općina Severin 702 st.), te po prostorno razvojnim i resursnim značajkama.

Sjedište Bjelovarsko-bilogorske županije je grad Bjelovar.

3.3. STANOVNIŠTVO

Demografska obilježja stanovništva jedan su od najvažnijih pokazatelj stanja u prostoru, bilo kao indikator procesa (gospodarskih, socijalnih, ...) koji se odvijaju u prostoru, bilo kao uzročnik potreba ponovnog vrednovanja prostorno-planskih mjera i rješenja. Ukupno je sedam županija na posljednjem međupopisnom razdoblju (2011. - 2021.) zabilježilo veći pad broja stanovnika od Bjelovarsko-bilogorske županije, ali sve su županije u Republici Hrvatskoj bilježile pad broja stanovnika, stoga se svakako u vrednovanju i planiranju prostora mora osobitu pozornost posvetiti kako kvantitativnim, tako i kvalitativnim demografskim podacima.

Broj stanovnika i indeks kretanja broja stanovnika

Prema Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine Bjelovarsko-bilogorska županija imala je 101.879 stanovnika. U odnosu na popis iz 2011. godine, kada je broj stanovnika u županiji iznosio 119.764, to je smanjenje od 17.885 stanovnika, odnosno indeks međupopisne promjene iznosi 85,07. U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji prema popisu iz 2021. stanovalo je 2,63%

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.

I. POLAZIŠTA

3. Osnovna prostorna obilježja BBŽ

populacije Republike Hrvatske, a prema broju stanovnika županija nalazila se na 16. mjestu (2011. na 15. mjestu).

Tabela:

3.3. - 1 - t

Broj stanovnika i indeks kretanja 2011.-2021. godine u BBŽ

JLS	2011.	2021.	Indeks 2021./2011.
BJELOVAR	40.276	36.316	90,17
ČAZMA	8.077	6.930	85,80
DARUVAR	11.633	10.105	86,86
GAREŠNICA	10.472	8.624	82,35
GRUBIŠNO POLJE	6.478	5.367	82,85
BEREK	1.443	1.106	76,65
DEŽANOVAC	2.715	1.978	72,85
ĐULOVAC	3.245	2.772	85,42
HERCEGOVAC	2.383	1.910	80,15
IVANSKA	2.911	2.256	77,50
KAPELA	2.984	2.367	79,32
KONČANICA	2.360	1.805	76,48
NOVA RAČA	3.433	2.756	80,28
ROVIŠĆE	4.822	4.144	85,94
SEVERIN	877	702	80,05
SIRAČ	2.218	1.796	80,97
ŠANDROVAC	1.776	1.411	79,45
ŠTEFANJE	2.030	1.688	83,15
VELIKA PISANICA	1.781	1.313	73,72
VELIKA TRNOVITICA	1.370	1.091	79,64
VELIKI GRĐEVAC	2.849	2.316	81,29
VELIKO TROJSTVO	2.741	2.379	86,79
ZRINSKI TOPOLOVAC	890	747	83,93
ŽUPANIJA UKUPNO	119.764	101.879	85,07
REPUBLIKA HRVATSKA	4.284.889	3.871.833	90,36

Izvor podataka:

Popisi stanovništva, kućanstava i stanova 2011. i 2021., DZS

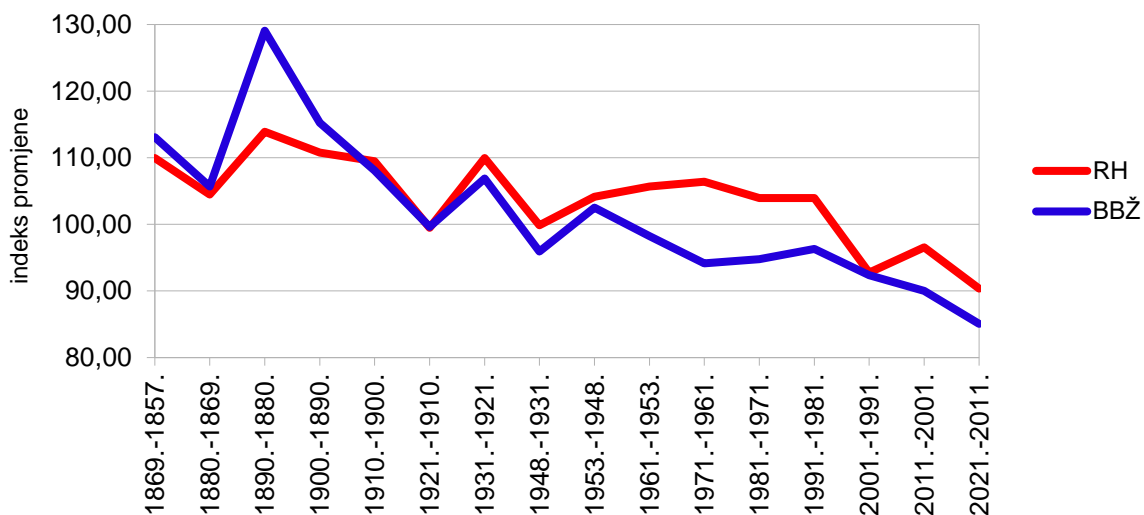
Prema popisu stanovništva 2021. godine, Grad Bjelovar najbrojnija je jedinica lokalne samouprave sa 36.316 stanovnika, a slijede ga gradovi Daruvar s 10.105 i Garešnica s 8.624 stanovnika. Najmnogoljudnija općina je Rovišće s 4.144 stanovnika, te zatim Đulovac (2.772 stanovnika) i Nova Rača (2.756 stanovnika). Općine s najmanje stanovnika su Severin sa 702 i Zrinski Topolovac sa 747 stanovnika. Svi gradovi i općine Bjelovarsko-bilogorske županije u međupopisnom razdoblju od 2011. do 2021. godine bilježe pad broja stanovnika. Prema relativnim pokazateljima najmanji pad bilježi grad Bjelovar, a najveći općina Dežanovac. Prema istim pokazateljima Bjelovarsko-bilogorska županija u istom razdoblju bilježi veću stopu pada broja stanovnika od Republike Hrvatske.

Tabela:

3.3. - 2 - t

Kretanje indeksa međupopisne promjene broja stanovnika u BBŽ

Kretanje indeksa međupopisne promjene stanovnika

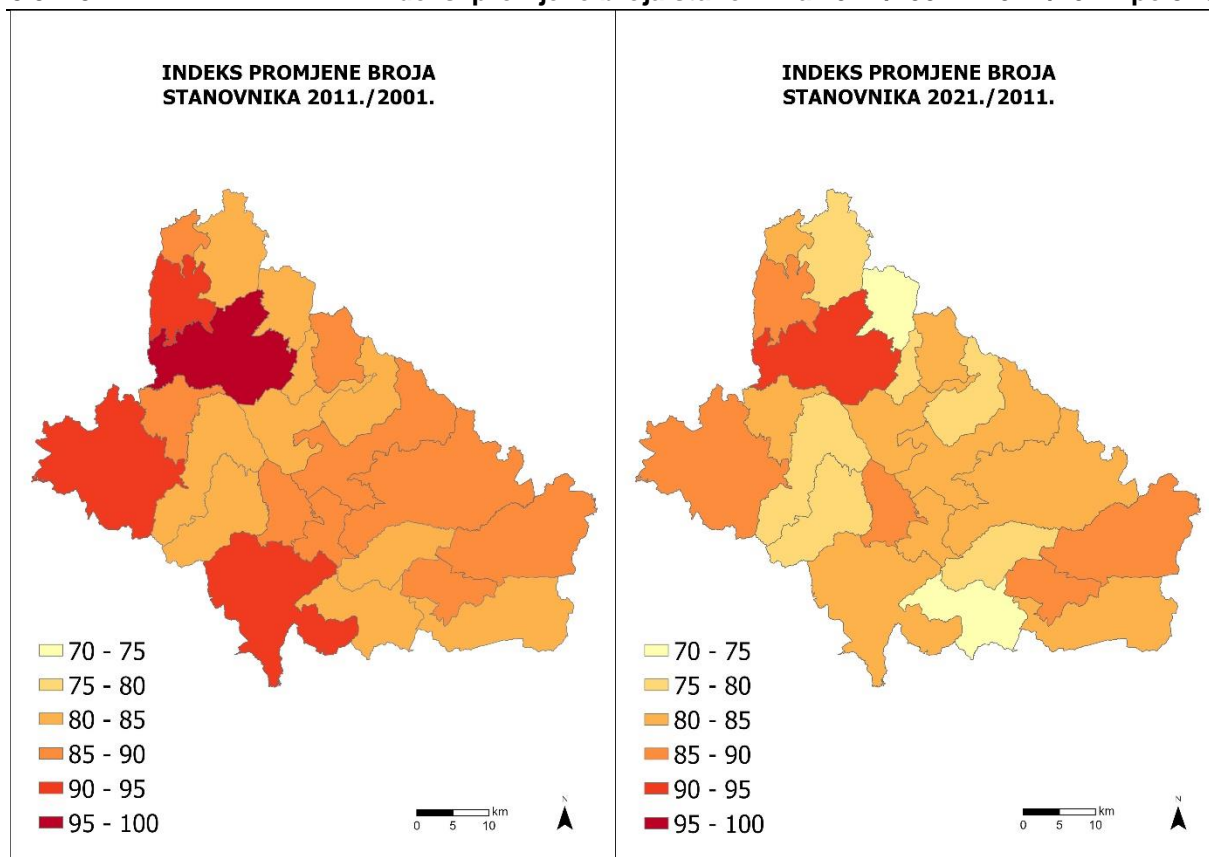

Izvor podataka: Naselja i stanovništvo RH 1857. - 2001. DZS i Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. i 2021., DZS

Kartografski prikaz:

3.3. - 3 - k

Indeksi promjene broja stanovnika 2011./2001. i 2021./2011. po JLS

Izvor podataka: Naselja i stanovništvo RH 1857. - 2001., DZS ; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. i 2021., DZS

Prirodno kretanje stanovništva i migracija

Prirodno kretanje stanovništva razlika je rođenih i umrlih stanovnika na određenom prostoru u jedinici vremena. Osnovne su sastavnice prirodnog kretanja stanovništva rodnost i smrtnost, a njihova je razlika prirodni prirast. Na njega ne utječe samo djelovanje bioloških pojava, već važnu ulogu imaju i društveno-gospodarski, kulturni, psihološki i drugi čimbenici. Druga komponenta koja, zajedno s prirodnim kretanjem stanovništva, čini ukupnu promjenu broja stanovnika na nekom području u određenom vremenskom razdoblju je migracija. Pod migracijom ili seljenjem podrazumijevaju se sve promjene stalnog boravka, bilo da je riječ o preseljenju trajne ili privremene naravi na manju ili veću udaljenost unutar ili preko državnih granica.

Bjelovarsko-bilogorska županija imala je u razdoblju od 2014. do 2021. godine negativno prirodno kretanje stanovništva, odnosno prirodni pad od -6.035 stanovnika. Razlika rođenih i umrlih stanovnika bila je negativna u svakoj godini spomenutog razdoblja. U istom razdoblju i Republika Hrvatska imala je negativno prirodno kretanje stanovništva, odnosno prirodni pad od 137.703 stanovnika. Vitalni indeks u tom razdoblju za područje županije iznosio je 56,41, a za područje RH 68,29. Kao što je prema ovim pokazateljima vidljivo, prirodnim kretanjem stanovništvo Bjelovarsko-bilogorske županije smanjivalo se većom stopom od prosjeka u Republici Hrvatskoj.

Tabela:

3.3. - 4 -t

Prirodno kretanje stanovništva u razdoblju 2014. - 2021. u BBŽ

GODINA	ŽIVOROĐENI	UMRLI	PRIRODNA PROMJENA	VITALNI INDEKS
2014.	1040	1648	-608	63,11
2015.	975	1817	-842	53,66
2016.	958	1657	-699	57,82
2017.	930	1708	-778	54,45
2018.	992	1647	-655	60,23
2019.	998	1604	-606	62,22
2020.	959	1801	-842	53,25
2021.	959	1964	-1005	48,83
UKUPNO	7811	13846	-6035	56,41

Izvor podataka:

Priloženja 7.1.1., DZS

U razdoblju od 2014. do 2021. godine, trajnim prostornim kretanjem stanovništvo Bjelovarsko-bilogorske županije smanjilo se za 7.662 stanovnika. Prema teritorijalnom dometu, odnosno udaljenosti, 76,50 % stanovništva doselilo se iz drugih županija, a 23,50 % iz drugih država, te se 57,90 % odselilo u drugu županiju, a 42,10 % u drugu državu.

Razlika odseljenog i doseljenog stanovništva, odnosno migracijska bilanca, bila je negativna za svaku promatranu godinu ovog razdoblja. Ipak, vidljivo je da su godine s najgorom ukupnom migracijskom bilancom bile 2015., 2016. i 2017., nakon čega je vidljiv trend smanjenja razlike doseljenog i odseljenog stanovništva zadnjih godina promatranog razdoblja.

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.**I. POLAZIŠTA****3. Osnovna prostorna obilježja BBŽ****Tabela:
3.3. - 5 - t****Migracije stanovništva 2014. - 2021. na području BBŽ**

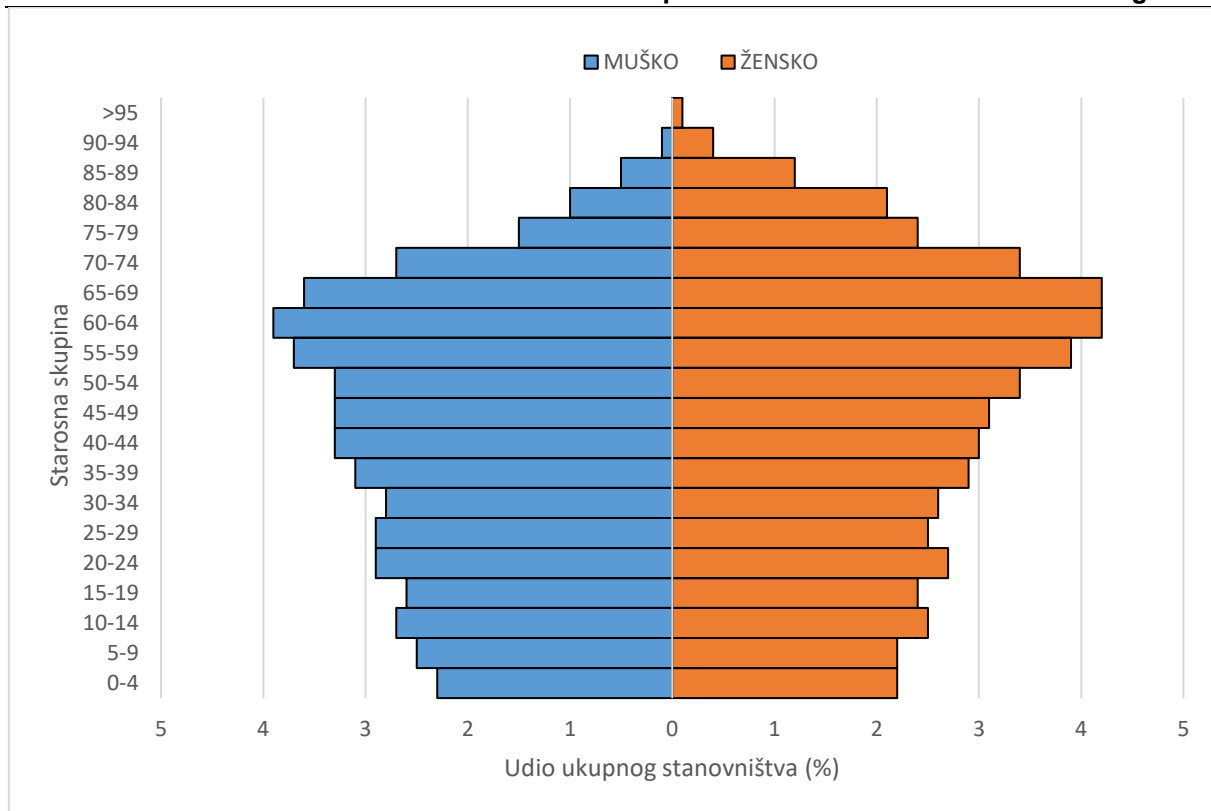
	DOSELJENI		ODSELJENI		MIGRACIJSKA BILANCA
	IZ DRUGE ŽUPANIJE	IZ INOZEMSTVA	U DRUGU ŽUPANIJU	U INOZEMSTVO	
2014.	781	108	1195	441	-747
2015.	635	117	1246	621	-1115
2016.	680	131	1133	986	-1308
2017.	632	162	1012	1016	-1234
2018.	756	217	1092	869	-988
2019.	690	294	1090	920	-1026
2020.	658	335	864	634	-505
2021.	652	321	955	757	-739
UKUPNO	5484	1685	8587	6244	-7662

*Izvor podataka:**Priopćenja 7.1.2., DZS***Dobno-spolna struktura**

Sastavi stanovništva prema spolu i dobi čine biološki sastav stanovništva. Iako je biološki sastav izravno uvjetovan prirodnim kretanjem stanovništva, u njemu se ogledaju brojni društveni i gospodarski procesi. Iz sastava prema dobi i spolu očitavaju se proizlaze ključni kontingenti stanovništva za biološku reprodukciju i formiranje radne snage te starosni i brojni drugi pokazatelji. Od ukupno 101.879 stanovnika na području Bjelovarsko-bilogorske županije 2021. godine 51,27%, odnosno 52.235 činile su žene, a 48,73%, odnosno 49.644, muškarci. Na razini Republike Hrvatske 51,83% činile su žene, a 48,17% muškarci.

Tabela:
3.3. - 6 - t

Dobno spolni sastav stanovništva BBŽ 2021. godine

Izvor podataka:

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021., DZS

Dobna struktura jedan je od najvažnijih pokazatelja vitalnosti i potencijala stanovništva. Prema popisu stanovništva Bjelovarsko-bilogorska županija imala je 2021. godine prosječnu starost od 44,7 godina, što je malo iznad prosjeka Republike Hrvatske (44,3). Najmlađe stanovništvo ima općina Đulovac s prosječnom starosti od 38 godina, a najstarije općine Končanica i Severin s prosječnom starosti od 47,9 i 47,3 godine. Indeks starenja (broj starih stanovnika na 100 mladih) za Bjelovarsko-bilogorsku županiju 2021. godine iznosio je 161,8, a za cijelu Hrvatsku iznosio 156,2. Najmanju vrijednost indeksa starenja imala je općina Đulovac (78,6), a najveću općine Končanica i Severin (230,5 i 230,4).

Tabela:
3.3. - 7 - t

Dobna struktura stanovništva 2011. i 2021 u BBŽ i RH

	Mlado (0-19) (%)		Zrelo (20-59) (%)		Staro (60+) (%)	
	2011.	2021.	2011.	2021.	2011.	2021.
Bjelovarsko-bilogorska županija	21,55	19,40	53,70	50,7	24,75	29,90
Republika Hrvatska	20,92	19,14	55,01	49,48	24,07	31,38

Izvor podataka:

Popisi stanovništva, kućanstava i stanova 2011. i 2021., DZS

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.

I. POLAZIŠTA

3. Osnovna prostorna obilježja BBŽ

Tabela:

3.3. - 8 - t

Prosječna dob stanovništva i indeks starenja u BBŽ 2021.

JLS	Mlado (0-19) (%)	Staro (60+) (%)	Prosječna starost	Indeks starenja
BJELOVAR	19,10	31,02	44,7	162,4
ČAZMA	20,30	30,09	43,8	148,2
DARUVAR	18,30	34,69	46,3	189,6
GAREŠNICA	18,24	32,60	45,6	178,7
GRUBIŠNO POLJE	19,23	32,61	45,1	169,6
BEREK	20,80	31,46	44,6	151,3
DEŽANOVAC	18,60	31,65	45,3	170,1
ĐULOVAC	27,20	21,39	38,0	78,6
HERCEGOVAC	16,44	33,19	46,3	201,9
IVANSKA	17,82	31,83	45,6	178,6
KAPELA	19,65	30,33	44,0	154,4
KONČANICA	15,79	36,40	47,9	230,5
NOVA RAČA	19,59	30,33	44,3	154,8
ROVIŠĆE	23,75	26,38%	41,4	111,1
SEVERIN	16,38	37,75	47,3	230,4
SIRAČ	17,48	34,47	46,3	197,1
ŠANDROVAC	20,27	33,73	45,8	166,4
ŠTEFANJE	21,98	29,03	42,9	132,1
VELIKA PISANICA	19,57	32,44	45,6	165,8
VELIKA TRNOVITICA	19,25	29,51	44,2	153,3
VELIKI GRĐEVAC	19,78	30,14	44,7	152,4
VELIKO TROJSTVO	17,74	34,22	46,4	192,9
ZRINSKI TOPOLOVAC	24,90	29,85	41,6	119,9
ŽUPANIJA UKUPNO	19,40	31,38	44,7	161,8

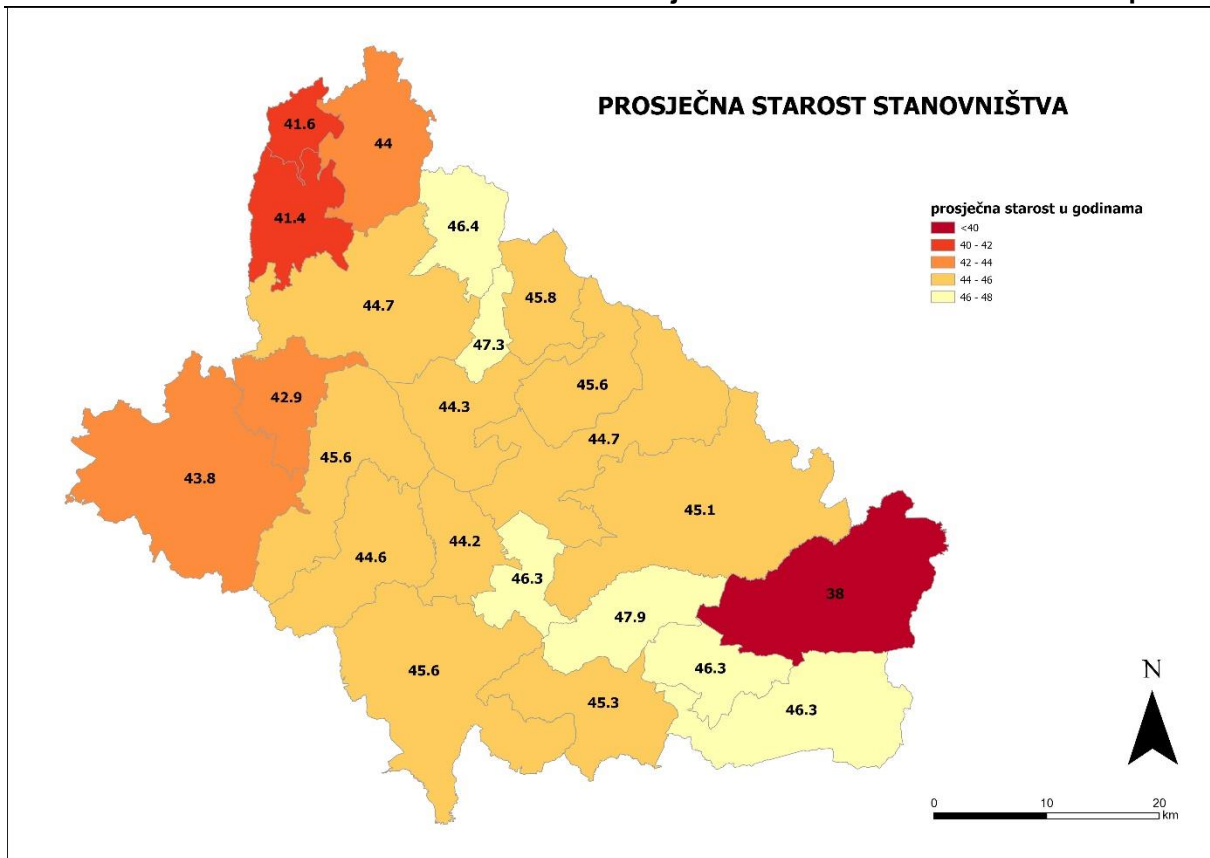
Izvor podataka:

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine, DZS

Kartografski prikaz:

3.3. - 9 - k

Prosječna starost i indeks starosti 2021. po JLS

Izvor podataka:

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021., DZS i Središnji registar prostornih jedinica, DGU

Trendovi kretanja stanovništva u budućnosti

Analize sastava stanovništva i dosadašnji demografski trendovi ukazuju na to da će se broj stanovnika na području Bjelovarsko-bilogorske županije i dalje nastaviti smanjivati. Nepovoljan omjer starog i mladog stanovništva te nedovoljno visoke stope rodnosti fertilnog kontingenta gotovo sigurno upućuju na to da će se stanovništvo prirodnim putem nastaviti smanjivati. Trendove prostornog kretanja u budućnosti nije lako predvidjeti, ali vidljivo je smanjenje razlike odseljenog i doseljenog stanovništva zadnjih nekoliko godina, te bi daljnji razvoj privlačnih faktora (povećanje broja radnih mjesta, relativno povoljno stanovanje, dobra prometna povezanost, razvitak infrastrukture koja omogućuje rad od kuće...) mogao utjecati na to da bilanca prostornog kretanja stanovnika postane pozitivna.

Gustoća naseljenosti

Prosječna gustoća naseljenosti za Bjelovarsko-bilogorsku županiju 2021. godine iznosila je 38,60 stanovnika po km² (45,38 st./km² 2011. godine), što je znatno manje od prosječne gustoće Republike Hrvatske koja je u istom trenutku iznosila (75,71 st./km² 2011. godine). Najgušće naseljen bio je grad Bjelovar (214,52 st./km²), te nešto manje grad Daruvar (181,28 st./km²), a najrjeđe općine Berek (12,98 st./km²) i Sirač(15,26 st./km²).

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.

I. POLAZIŠTA

3. Osnovna prostorna obilježja BBŽ

Tabela:

3.3. - 10 - t

Broj stanovnika, površina i gustoća naseljenosti 2021. u BBŽ

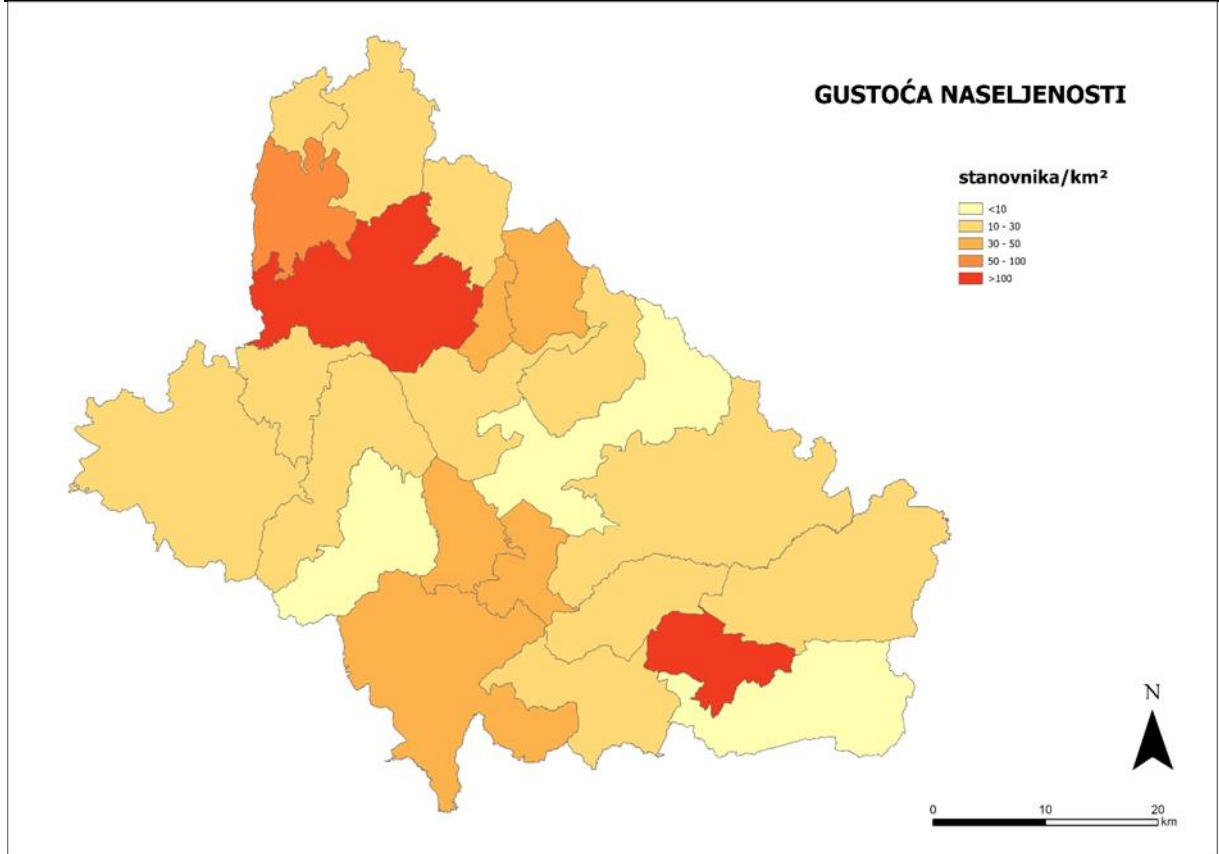
JLS	Broj stanovnika	Površina (km ²)	Gustoća naseljenosti (st./km ²)
BJELOVAR	36.316	187,75	193,43
ČAZMA	6.930	240,05	28,87
DARUVAR	10.105	64,17	157,47
GAREŠNICA	8.624	226,45	38,08
GRUBIŠNO POLJE	5.367	265,38	20,22
BEREK	1.106	111,20	9,95
DEŽANOVAC	1.978	102,54	19,29
ĐULOVAC	2.772	187,57	14,78
HERCEGOVAC	1.910	50,70	37,67
IVANSKA	2.256	131,22	17,19
KAPELA	2.367	104,12	22,73
KONČANICA	1.805	84,19	21,44
NOVA RAČA	2.756	93,24	29,56
ROVIŠĆE	4.144	78,71	52,65
SEVERIN	702	26,31	26,68
SIRAČ	1.796	145,38	12,35
ŠANDROVAC	1.411	62,94	22,42
ŠTEFANJE	1.688	68,86	24,51
VELIKA PISANICA	1.313	82,20	15,97
VELIKA TRNOVITICA	1.091	60,78	17,95
VELIKI GRDEVAC	2.316	169,53	13,66
VELIKO TROJSTVO	2.379	65,43	36,36
ZRINSKI TOPOLOVAC	747	30,44	24,54
ŽUPANIJA UKUPNO	101.879	2639,14	38,60

Izvor podataka:

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021., DZS i Središnji registar prostornih jedinica, DGU

Kartografski prikaz:

3.3. - 11 - k

Gustoća naseljenosti (st./km²) 2021. po JLS u BBŽ**Izvor podataka:**

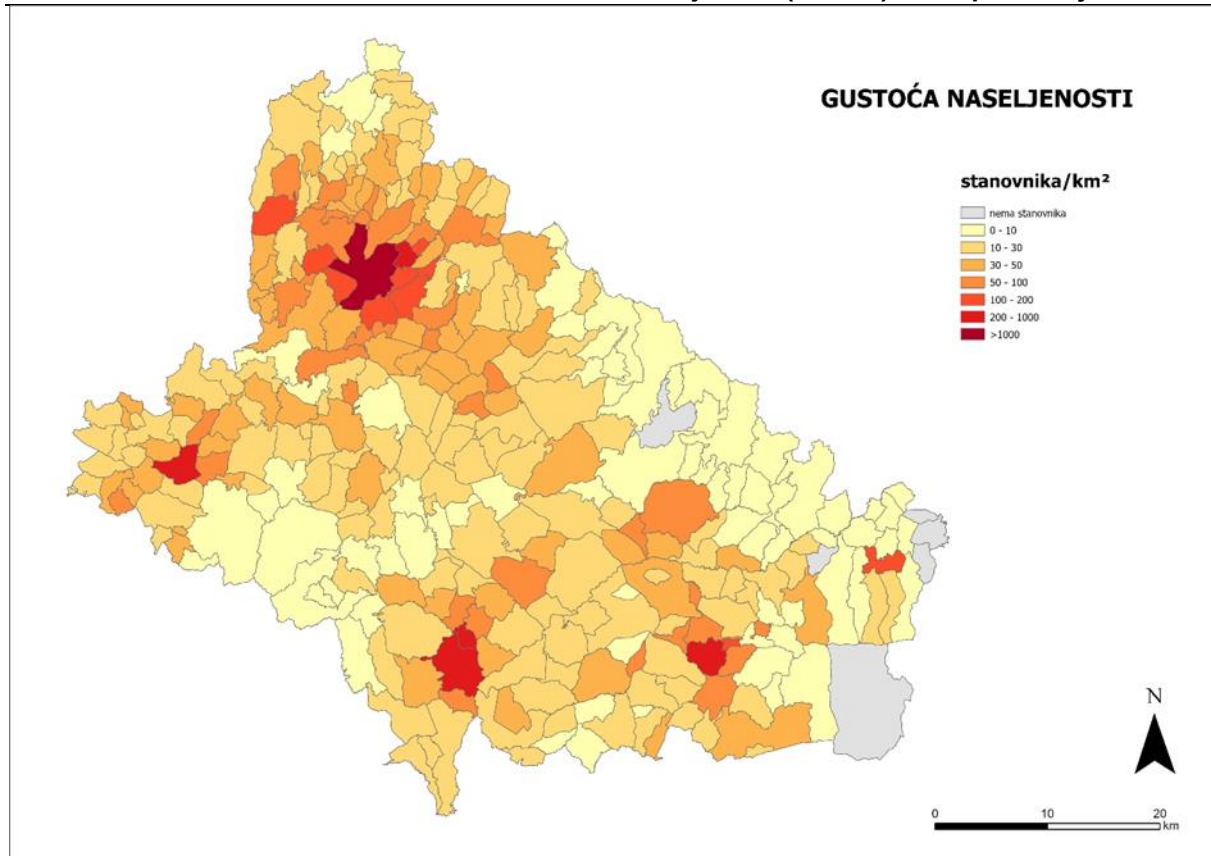
Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021., DZS i Središnji registar prostornih jedinica, DGU

Precizniji uvid u prostornu strukturu naseljenosti Bjelovarsko-bilogorske županije vidljiv je iz kartografskog prikaza gustoće naseljenosti po naseljima. Od 323 naselja na području županije, 6 naselja uopće nema stanovnika, 75 naselja između ima gustoću naseljenosti manju od 10 stanovnika po km² (od čega 9 naselja ima gustoću manju od 1 stanovnika po km²), 126 naselja između 10 i 30 stanovnika po km², 66 naselja između 30 i 50 stanovnika po km², 34 naselja između 50 i 100 stanovnika po km², 10 naselja između 100 i 200 stanovnika po km², 5 naselja između 200 i 1000 stanovnika po km² i jedno naselje s gustoćom višom od 1000 stanovnika po km². Analizirajući prostorni raspored gustoće naseljenosti, najgušće su naseljeni gradovi i naselja koja ih okružuju, pri čemu se posebno ističe šire područje oko grada Bjelovara, te naselja uz cestovne prometne pravce velike važnosti. Izrazito rijetko naseljena su naselja na istoku, sjeveroistoku i jugozapadu županije, koja velikim dijelom pripadaju brdovitim područjima Papuka, Bilogore i Moslavine.

Kartografski prikaz:

3.3. - 12 - k

Gustoća naseljenosti (st./km²) 2021. po naseljima u BBŽ

Izvor podataka:

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021., DZS i Središnji registar prostornih jedinica, DGU

Kućanstva

Skup osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše dio svojih prihoda nazivamo kućanstvom. Kućanstvo se može sastojati od jedne ili više uži obitelji, ali može uključivati i članove koji ne pripadaju nijednoj užoj obitelji u kućanstvu. Razlikuju se dva tipa kućanstava: privatna i institucionalna. U ovoj analizi pod pojmom kućanstva korištena su privatna kućanstva, a institucionalna nisu uključena.

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.

I. POLAZIŠTA

3. Osnovna prostorna obilježja BBŽ

Tabela:
3.3. - 13 – t

Kućanstva 2011. - 2021. u BBŽ.

JLS	BROJ KUĆANSTAVA 2011.	BROJ KUĆANSTAVA 2021.	INDEKS BROJA KUĆANSTAVA 2021./2011.	PROSJEČAN BROJ ČLANOVA 2021.
BJELOVAR	13.686	13.044	95,31	2,70
ČAZMA	2.784	2.501	89,83	2,75
DARUVAR	4.472	4.054	90,65	2,47
GAREŠNICA	3.610	3.239	89,72	2,64
GRUBIŠNO POLJE	2.354	2.142	90,99	2,48
BEREK	521	417	80,04	2,65
DEŽANOVAC	926	738	79,70	2,68
ĐULOVAC	959	813	84,78	3,39
HERCEGOVAC	811	696	85,82	2,74
IVANSKA	954	825	86,48	2,73
KAPELA	1.023	858	83,87	2,75
KONČANICA	850	705	82,94	2,56
NOVA RAČA	1.102	976	88,57	2,82
ROVIŠĆE	1.349	1.218	90,29	3,34
SEVERIN	305	263	86,23	2,67
SIRAČ	870	740	85,06	2,43
ŠANDROVAC	585	474	81,03	2,86
ŠTEFANJE	673	572	84,99	2,95
VELIKA PISANICA	611	497	81,34	2,64
VELIKA TRNOVITICA	452	364	80,53	3,00
VELIKI GRĐEVAC	983	855	86,98	2,70
VELIKO TROJSTVO	988	907	91,80	2,60
ZRINSKI TOPOLOVAC	260	218	83,85	3,43

Izvor podataka:

Popisi stanovništva, kućanstava i stanova 2011. i 2021. godine, DZS

U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji prema popisu stanovništva 2021. godine nalazilo se 37.116 kućanstava, odnosno 2,59% kućanstava u Republici Hrvatskoj. U odnosu na 2011. godinu broj kućanstava u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji smanjio se za 4.012, odnosno indeks promjene za isto razdoblje iznosi 90,25. Na području Republike Hrvatske broj kućanstava se također smanjio te indeks promjene iznosi 94,5. Prosječan broj članova kućanstava u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji 2021. iznosio je 2,70, malo više od prosjeka Republike Hrvatske koji je iznosio 2,67. Od jedinica lokalne samouprave 2021. godine najviše članova po kućanstvu u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji imale su općine Zrinski Topolovac, Đulovac i Rovišće, a najmanje općina Sirač i gradovi Daruvar i Grubišno Polje. Najviši indeks promjene broja kućanstava od 2011. do 2021. godine imao je grad Bjelovar (95,31, dakle smanjenje od 4,69%), a najmanji općina Dežanovac (79,7, dakle smanjenje od 20,3%).

3.4. SOCIJALNO - GOSPODARSKA STRUKTURA

Vrlo važan pokazatelj ukupnog stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je ocjenjivanje i razvrstavanje jedinica lokalne, odnosno područne samouprave prema stupnju razvijenosti. Sukladno Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti ("Narodne novine", broj 89/10), koju je donijela Vlada Republike Hrvatske, jedinice lokalne samouprave razvrstane su, prema indeksu razvijenosti, u stupnjeve razvijenosti I., II., III., IV. i V. skupine, a jedinice područne (regionalne) samouprave u stupnjeve razvijenosti I., II., III. i IV. skupine, također prema indeksu razvijenosti. Indeks razvijenosti, sukladno Uredbi o indeksu razvijenosti ("Narodne novine", broj 63/10) izračunava se na temelju sljedećih pokazatelja: stope nezaposlenosti, dohotka po zaposleniku, proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, općeg kretanja stanovništva i stope obrazovanosti.

Metodologija izračuna indeksa za period 2010.-2012. razlikuje se od one vezane za indeks izračunat za period 2006.-2008. Uredbom o izmjeni i dopunama Uredbe o indeksu razvijenosti ("Narodne novine" br. 158/13) donesene su tri značajne izmjene. Prva izmjena odnosi se na izmjenu izračuna izvornih prihoda po stanovniku pri čemu su isključeni prihodi od prodaje nefinancijske imovine čime je onemogućen utjecaj kratkoročnih izvora financiranja u proračunskim приходima na veličinu indeksa razvijenosti. Drugom izmjenom vrijednost indeksa razvijenosti se umanjuje za 10 postotnih bodova za JLS-e koje su Zakonom o PPDS-u razvrstane u prvu i drugu skupinu PPDS-a, a kojima indeks razvijenosti prelazi 75% prosjeka države. Time se pokušalo osigurati da ratom razorene JLS-e koje ne bilježe značajno viša odstupanja u socio-ekonomskoj razvijenosti u odnosu na prosjek države zadrže status potpomognutog područja. Ovom je izmjenom za 25 JLS-a koje su svrstane u prvu ili drugu skupinu PPDS-a osigurana kategorizacija u potpomognuta područja, iako prema vrijednosti originalnog indeksa ne pripadaju prvoj i drugoj skupini razvijenosti. Treća se izmjena odnosi na izvor podataka za izračun općeg kretanja stanovništva. Tom je izmjenom definirano da se kao izvor podataka za izračun općeg kretanja stanovništva ne uzimaju podaci prema rezultatima dvaju zadnjih popisa stanovništva Republike Hrvatske, već usporedivi podaci u posljednjem dostupnom desetogodišnjem razdoblju.

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.

I. POLAZIŠTA

3. Osnovna prostorna obilježja BBŽ

Tabela:
3.4. - 1 - t

Stupanj razvijenosti JP(R)S u RH 2013.

Županija	Indeks razvijenosti	Prema prosjeku RH	Skupina
Virovitičko-podravska	5,56%	<75%	I.
Brodsko-posavska	18,43%	<75%	I.
Vukovarsko-srijemska	18,73%	<75%	I.
Bjelovarsko-bilogorska	23,29%	<75%	I.
Požeško-slavonska	33,81%	<75%	I.
Sisačko-moslavačka	38,70%	<75%	I.
Osječko-baranjska	46,07%	<75%	I.
Karlovačka	56,34%	<75%	I.
Koprivničko-križevačka	59,19%	<75%	I.
Ličko-senjska	64,82%	<75%	I.
Međimurska	69,65%	<75%	I.
Krapinsko-zagorska	73,24%	<75%	I.
Šibensko-kninska	80,93%	75-100%	II.
Varaždinska	86,34%	75-100%	II.
Splitsko-dalmatinska	93,75%	75-100%	II.
Zadarska	106,39%	100-125%	III.
Dubrovačko-neretvanska	120,84%	100-125%	III.
Zagrebačka	124,23%	100-125%	III.
Primorsko-goranska	139,21%	>125%	IV.
Istarska	156,80%	>125%	IV.
Grad Zagreb	186,44%	>125%	IV.

Izvor podataka:

Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti

Izveštće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske ųupanije 2014. - 2021.

I. POLAZIŠTA

3. Osnovna prostorna obilježja BBų

Tabela:

3.4. - 2 - t

Stupanj razvijenosti JLS u BBų 2013.

JLS	Indeks razvijenosti	Skupine	Rang u RH
BJELOVAR	89,42%	75-100%	III. 181.
ČAZMA	72,36%	50-75%	II. 321.
DARUVAR	86,72%	75-100%	III. 201.
GAREŠNICA	70,18%	50-75%	II. 345.
GRUBIŠNO POLJE	61,99%	50-75%	II. 422.
BEREK	55,24%	50-75%	II. 474.
DEųANOVAC	48,43%	<50%	I. 513.
ĐULOVAC	35,39%	<50%	I. 547.
HERCEGOVAC	69,94%	50-75%	II. 350.
IVANSKA	51,66%	50-75%	II. 499.
KAPELA	49,92%	<50%	I. 510.
KONČANICA	58,24%	50-75%	II. 453.
NOVA RAČA	46,28%	<50%	I. 526.
ROVIŠĆE	48,41%	<50%	I. 515.
SEVERIN	59,28%	50-75%	II. 448.
SIRAČ	71,28%	50-75%	II. 330.
ŠANDROVAC	61,24%	50-75%	II. 427.
ŠTEFANJE	43,91%	<50%	I. 535.
VELIKA PISANICA	51,20%	50-75%	II. 502.
VELIKA TRNOVITICA	52,69%	50-75%	II. 492.
VELIKI GRĐEVAC	54,13%	50-75%	II. 482.
VELIKO TROJSTVO	63,70%	50-75%	II. 405.
ZRINSKI TOPOLOVAC	32,96%	<50%	I. 551.

Izvor podataka: Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti

Iz prikazanih podataka proizlazi da je Bjelovarsko-bilogorska ųupanija jedna od gospodarski najslabije razvijenih ųupanija u Republici Hrvatskoj. Bjelovarsko-bilogorska ųupanija 2013. godine imala je indeks razvijenosti od 23,29% drųavnog prosjeka (35,17% 2010.), te je tako svrstana u I. skupinu razvijenosti. Samo tri ųupanije imaju manji indeks razvijenosti od Bjelovarsko-bilogorske.

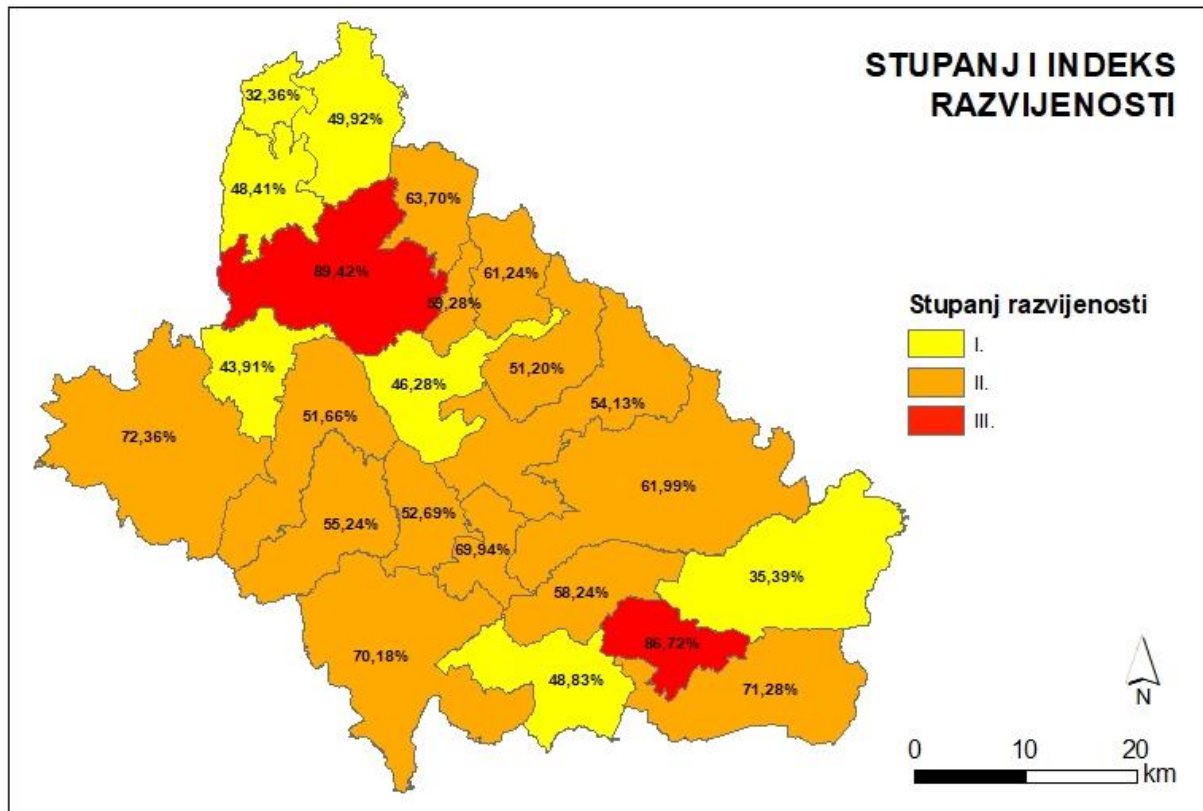
Podaci o stupnju razvijenosti jedinica lokalne samouprave Bjelovarsko-bilogorske ųupanije iz 2013. godine ukazuju na velike razlike meĳu njima. Najviši indeks razvijenosti imaju gradovi Bjelovar i Daruvar, te jedino oni pripadaju u III. skupinu, ali vaųno je napomenuti da su i oni ispod prosjeka Republike Hrvatske. Većina se ostalih jedinica lokalne samouprave prema indeksu razvijenosti nalazi u II. skupini, a sedam se općina nalazi u I. skupini. Općine Zrinski Topolovac i Đulovac su ųesta i deseta jedinica lokalne samouprave s najloųijim indeksom razvijenosti u Republici Hrvatskoj. Općenito, vidljive su izraųene razlike izmeĳu gradova i općina. U odnosu na 2010. godinu, 2013. je čak pet jedinica lokalne samouprave više svrstano u I. skupinu, ųto ukazuje na nepovoljne gospodarske trendove i kretanja (iako je potrebno napomenuti da je koriųtena neųto drukćija metoda

računanja).

Kartografski prikaz:

3.4. - 3 - k

Stupanj i indeks razvijenosti JLS u BBŽ 2013.

Izvor podataka: Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti

Indeks razvijenosti (2018.) izračunava se na temelju sljedećih pokazatelja:

1. stope nezaposlenosti,
2. dohotka po stanovniku,
3. proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku,
4. općeg kretanja stanovništva,
5. stope obrazovanosti,
6. indeksa starenja.

Stopa nezaposlenosti izračunava se kao omjer broja nezaposlenih i zbroja svih zaposlenih te nezaposlenih osoba na području pojedine jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Dohodak po stanovniku izračunava se kao omjer ukupnog iznosa dohotka kojega su tijekom jednog poreznog razdoblja (kalendarska godina) ostvarili porezni obveznici, fizičke osobe s prebivalištem ili uobičajenim boravištem na području jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave za koju se vrši izračun, i broja stanovnika koji žive na području te jedinice.

Proračunski prihodi jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku izračunavaju se kao omjer ostvarenih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave (umanjenih za prihode: od domaćih i stranih pomoći i donacija te sredstva fiskalnog izravnjanja; iz posebnih ugovora, odnosno sufinanciranja građana za mjesnu samoupravu; ostvarene na osnovi dodatnih udjela u porezu na dohodak i pomoći izravnjanja za financiranje

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.

I. POLAZIŠTA

3. Osnovna prostorna obilježja BBŽ

decentraliziranih funkcija; od prodaje nefinancijske imovine; i od prireza porezu na dohodak), i broja stanovnika na području jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Opće kretanje stanovništva izračunava se kao omjer usporedivog broja stanovnika jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u posljednjem dostupnom desetogodišnjem razdoblju.

Stopa obrazovanosti izračunava se kao udjel stanovništva sa završenim visokim obrazovanjem u ukupnom stanovništvu, u dobi između 20 i 65 godina, na području jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

Indeks starenja izračunava se kao postotni udio stanovnika u dobi 60 i više godina u odnosu na broj stanovnika u dobi od 0 do 19 godina.

Tabela:

3.4. - 4 - t

Stupanj razvijenosti JP(R)S u RH 2018.

	Županija	Razvojna skupina županije	Indeks razvijenosti županije
1	Grad Zagreb	4	117,758
2	Istarska	4	108,970
3	Dubrovačko-neretvanska	4	108,580
4	Zagrebačka	4	105,890
5	Primorsko-goranska	4	105,278
6	Zadarska	3	104,654
7	Splitsko-dalmatinska	3	103,930
8	Varaždinska	3	101,713
9	Međimurska	3	100,502
10	Krapinsko-zagorska	2	98,976
11	Koprivničko-križevačka	2	98,493
12	Šibensko-kninska	2	97,041
13	Osječko-baranjska	2	96,009
14	Karlovačka	2	95,191
15	Požeško-slavonska	2	93,947
16	Brodsko-posavska	1	93,449
17	Bjelovarsko-bilogorska	1	92,576
18	Ličko-senjska	1	92,387
19	Vukovarsko-srijemska	1	91,992
20	Sisačko-moslavačka	1	91,701
21	Virovitičko-podravska	1	90,666

Izvor podataka: Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti

Izvrješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.

I. POLAZIŠTA

3. Osnovna prostorna obilježja BBŽ

Tabela:
3.4. - 5 - t

Stupanj razvijenosti JLS u BBŽ 2018.

JLS	Indeks razvijenosti	Razvojna skupina JLS	Rang u RH
BJELOVAR	103,016	VI.	162.
ČAZMA	98,594	IV.	302.
DARUVAR	102,106	V.	192.
GAREŠNICA	97,077	III.	354.
GRUBIŠNO POLJE	95,326	II.	410.
BEREK	91,822	I.	501.
DEŽANOVAC	91,382	I.	507.
ĐULOVAC	86,737	I.	547.
HERCEGOVAC	96,672	III.	366.
IVANSKA	92,839	II.	475.
KAPELA	92,603	I.	483.
KONČANICA	92,963	II.	473.
NOVA RAČA	92,270	I.	491.
ROVIŠĆE	93,530	II.	463.
SEVERIN	91,653	I.	505.
SIRAČ	95,160	II.	414.
ŠANDROVAC	93,264	II.	469.
ŠTEFANJE	92,819	II.	476.
VELIKA PISANICA	90,260	I.	517.
VELIKA TRNOVITICA	93,947	II.	452.
VELIKI GRDEVAC	93,288	II.	468.
VELIKO TROJSTVO	94,313	II.	437.
ZRINSKI TOPOLOVAC	89,158	I.	528.

Izvor podataka: Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti

Iz prikazanih podataka proizlazi da je Bjelovarsko-bilogorska županija jedna od gospodarski najslabije razvijenih županija u Republici Hrvatskoj. Kada se analiziraju vrijednosti standardiziranih pokazatelja korištenih za izračunavanje indeksa razvijenosti, jedino je indeks starenja bolji od prosjeka RH (101,38), dok su sve ostale vrijednosti pokazatelja lošiji od prosjeka. Stupanj obrazovanja iznosi 91,81, prosječni izvorni prihodi po stanovniku 91,50, prosječni dohodak po stanovniku 91,46, opće kretanja stanovništva 91,31, te prosječna stopa nezaposlenosti kao najnepovoljniji pokazatelj s vrijednosti 89,01.

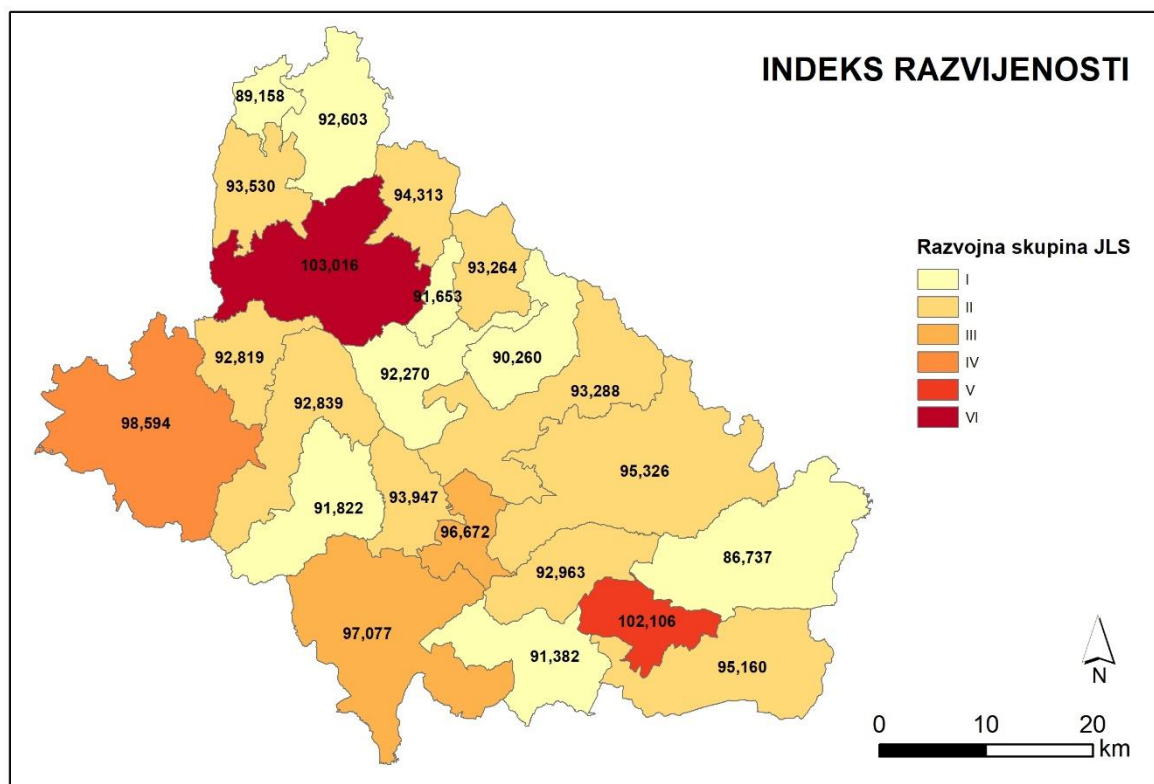
Jedinice lokalne samouprave u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji prema indeksu razvijenosti ukazuju na izraženu nejednaku gospodarsku razvijenost. Samo su gradovi Bjelovar i Daruvar iznad prosjeka svih jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj. Bjelovar je svrstan u VI. razvojnu skupinu, pri čemu su najviše vrijednosti standardiziranih pokazatelja prosječnog dohotka po stanovniku i stupnja obrazovanja, a najnepovoljniji prosječni izvorni prihodi po stanovniku. Daruvar je svrstan u V. razvojnu skupinu, pri čemu su najpovoljniji pokazatelji prosječan dohodak po stanovniku i

stupanj obrazovanja, a najnepovoljniji prosječni prihodi po stanovniku. Grad Čazma svrstan je u IV. razvojnu skupinu, pri čemu je najpovoljniji pokazatelj indeks starenja, a najnepovoljniji prosječni izvorni prihodi po stanovniku. Grad Garešnica i općina Hercegovac svrstani su u III. razvojnu skupinu, pri čemu je kod grada Garešnice najpovoljniji pokazatelj indeks starenja, a najnepovoljniji prosječni izvorni prihodi po stanovniku, dok je kod općine Hercegovac najpovoljniji indeks starenja, a najnepovoljniji opće kretanje stanovništva. Grad Grubišno Polje i općine Sirač, Veliko Trojstvo, Velika Trnovitica, Rovišće, Veliki Grđevac, Šandrovac, Končanica, Ivanska i Štefanje svrstani su u II. razvojnu skupinu. Najpovoljniji pokazatelj kod grada Grubišno Polje je indeks starenja, a najnepovoljniji prosječna stopa nezaposlenosti; kod općine Sirač najpovoljniji je indeks starenja, a najnepovoljniji stupanj obrazovanja; kod općine Veliko Trojstvo najpovoljniji je indeks starenja, a najnepovoljniji stupanj obrazovanja; kod općine Velika Trnovitica najpovoljniji je indeks starenja, a najnepovoljniji prosječni dohodak po stanovniku; kod općine Rovišće najpovoljniji je indeks starenja, a najnepovoljniji prosječni dohodak po stanovniku; kod općine Veliki Grđevac najpovoljniji je indeks starenja, a najnepovoljniji prosječna stopa nezaposlenosti; kod općine Šandrovac najpovoljniji je indeks starenja, a najnepovoljniji stupanj obrazovanja; kod općine Končanica najpovoljniji je pokazatelj prosječna stopa nezaposlenosti, a najnepovoljniji stupanj obrazovanja; kod općine Ivanska najpovoljniji je indeks starenja, a najnepovoljniji prosječna stopa nezaposlenosti; te je kod općine Štefanje najpovoljniji indeks starenja, a najnepovoljniji prosječna stopa nezaposlenosti. Općine Kapela, Nova Rača, Berek, Severin, Dežanovac, Velika Pisanica, Zrinski Topolovac i Đulovac svrstane su u I. razvojnu skupinu. Kod općine Kapela najpovoljniji pokazatelj je indeks starenja, a najnepovoljniji prosječni dohodak po stanovniku; kod općine Nova Rača najpovoljniji je indeks starenja, a najnepovoljniji prosječna stopa nezaposlenosti; kod općine Berek najpovoljniji pokazatelj je indeks starenja, a najnepovoljniji prosječni dohodak po stanovniku; kod općine Severin najpovoljniji pokazatelj je indeks starenja, a najnepovoljniji je stupanj obrazovanja; kod općine Dežanovac najpovoljniji je pokazatelj indeks starenja, a najnepovoljniji stupanj obrazovanja; kod općine Velika Pisanica najpovoljniji pokazatelj je indeks starenja, a najnepovoljniji prosječna stopa nezaposlenosti; kod općine Zrinski Topolovac najpovoljniji pokazatelj je indeks starenja, a najnepovoljniji je prosječni dohodak po stanovniku; te je kod općine Đulovac najpovoljniji pokazatelj indeks starenja, a najnepovoljniji prosječna stopa nezaposlenosti.

Pogled na kartografski prikaz ilustrira nejednakost u razvijenosti na području Bjelovarsko-bilogorske županije. Jasno je vidljivo da je glavno razvojno središte Bjelovar na sjeverozapadu, te nešto manje izraženo Daruvar na jugoistoku županije. Sekundarna razvojna središta su Garešnica i Hercegovac na jugu, te Čazma na zapadu županije. Sva ostala područja prema pokazateljima izrazito su slabo razvijena. Tako velike razlike u razvijenosti i razmještaju demografskih potencijala sve više opterećuju ukupan razvoj županije, ali i cijele Republike Hrvatske. Ova obilježja uvelike naglašavaju potrebu za donošenjem i primjenom kvalitetnih mjera koje bi trebale omogućiti cjelovit razvoj i spriječiti daljnje demografsko i gospodarsko propadanje ruralnih područja županije.

Kartografski prikaz:
3.4. - 6 - k

Stupanj i indeks razvijenosti JLS u BBŽ 2018.

Izvor podataka:

Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti

4. **BJELOVARSKO-BILOGORSKA ųUPANIJA U OKVIRU PROSTORNOG UREĐENJA RH**

Sukladno Zakonu o prostornom uređenju i gradnji Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske ųupanije osnovan je 1. rujna 2008. godine kao javna ustanova. Obavljanje poslova Zavod je preuzeo od ųupanijskog zavoda za prostorno uređenje i zaštitu okoliša Bjelovarsko-bilogorske ųupanije, ustrojenog kao upravno tijelo Bjelovarsko-bilogorske ųupanije, koji je prestao s radom danom početka rada ovog Zavoda. Temeljem Zakona o prostornom uređenju, Zavod izrađuje i prati provedbu Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske ųupanije, izrađuje izvješće o stanju u prostoru ųupanije, vodi informacijski sustav prostornog uređenja i upravlja njime u okviru svojih ovlasti, priprema polazišta za izradu, odnosno stavljanje izvan snage prostornih planova uųih podruĉja, pruųa struĉno savjetodavnu pomoć u izradi prostornih planova niųe razine, izdaje mišljenja u postupku izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja u skladu sa Zakonom. Zavod moųe izrađivati i prostorni plan podruĉja posebnih obiljeųja, prostorni plan uređenja grada i općine i provedbeni dokument prostornog uređenja od strateškog interesa za drųavu, odnosno ųupaniju, te obavljati struĉno-analitiĉke poslove iz podruĉja prostornog uređenja, ako mu izradu tih planova i dokumenata, odnosno obavljanje poslova, povjeri Ministarstvo ili ųupan.

Temeljne prostorno planske jedinice za provođenje Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske ųupanije su Općine i Gradovi. Plan se provodi kroz Prostorne planove uređenja općina i gradova, a iznimno se provodi i neposredno za zahvate u prostoru od vaųnosti za Drųavu i ųupaniju. Sukladno smjernicama dokumenata prostornog uređenja Drųave, temeljna naĉela organizacije prostora Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske ųupanije za izradu planova uųeg podruĉja, su sljedeća:

- racionalno korištenje prostora i odrųivi razvitak - Prostor Bjelovarsko-bilogorske ųupanije odlikuje se oĉuvanošću, velikom biološkom raznolikošću, vrijednim poljoprivrednim i ųumskim površinama, te prirodnim i kulturnim vrijednostima. Ovakav je prostor najvredniji resurs ove ųupanije, pa se nameće potreba njegovog racionalnog korištenja i zaštite kod svih zahvata u prostoru. Dispozicijom sadrųaja u prostoru i izborom razvojnih programa i tehnologija treba oĉuvati kvalitetu prostora i okoliša, te planirati razvoj u granicama prihvatljivog opterećenja prostora, na naĉelima odrųivog razvitka, uz odrųanje ravnoteųe ekoloških sustava. Odrųivi razvitak oznaĉava onaj razvitak pri kojem su opseg i dinamika ĉovjekovih proizvodnih i potrošnih aktivnosti dugoroĉno usklađeni s opsegom i dinamikom procesa koji se odvijaju u prirodi, a koji ne iskljuĉuje ekonomski rast,
- zaštita prostora - U organiziranju prostora, uz racionalno i svrhovito korištenje prostora, treba se pridųavati naĉela kompatibilnosti namjena u prostoru, odrųivog opterećivanja prostora (nosivost prostora), preferiranja korištenja obnovljivih resursa, i konaĉno, naĉela koja se odnose na zaštitu i unaprjeđenje prirodnog i kulturno-povijesnog bogatstva,
- unaprjeđivanje infrastrukturnih sustava (naroĉito prometne infrastrukture i vodoopskrbe), te povezivanje ųupanije sa ųirim prostorom Drųave i Europe,
- unaprjeđivanje društvne infrastrukture kao uvjeta kvalitetnijeg naĉina ųivota i spreĉavanja emigracije (depulacije),
- uređivanje prostora (naselja i stanovanja) uz jaĉanje prostorne i gospodarske strukture.

II.

ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

1. PROSTORNA STRUKTURA KORIŠTENJA I NAMJENE POVRŠINA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova utvrđen je obvezni iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina pri izradi dokumenta prostornog uređenja za prostor svake jedinice lokalne samouprave. Takvim ujednačenim prikazom na razini pojedine jedinice lokalne samouprave omogućen je i zbirni prikaz na županijskoj razini. Analizom tih pokazatelja iz prostornih planova uređenja gradova i općina, utvrđena je tablica prostorne strukture korištenja površina na području Bjelovarsko-bilogorske županije.

Iz tablice prostorne strukture navodimo ukupne površine za prostor Bjelovarsko-bilogorske županije: od ukupno 263.914 ha površine Županije ukupno planirana građevinska područja naselja zauzimaju 16.679,69 ha (6,3%), građevinska područja za izdvojene namjene (gospodarska, ugostiteljsko-turistička, sportsko-rekreacijska namjena i groblja) zauzimaju 981,24 ha (0,37%), a ostale gradive površine (posebna namjena, infrastrukturni sustavi i dr.) 78,07 ha (0,03%). Ukupno, gradive površine u prostornim planovima na području Bjelovarsko-bilogorske županije zauzimaju 6,7% površine, dok za negradivi prostor preostaje 93,3% površine. Negradivi prostor obuhvaća: poljoprivredno zemljište (94.403,69 ha ili 35,9%), šume (141.228,41 ha ili 53,41%) i vodne površine (10.542,90 ha ili 3,99%).

2. SUSTAV NASELJA

2.1. NASELJA I PROSTORNI / RAZVOJNI KORIDORI

Naselja i prostorni koridori obuhvaćaju područja više gustoće naseljenosti i ubrajaju se u prostore dinamičkog karaktera. Oni povezuju aglomeracijske prostore s najboljom i najučinkovitijom infrastrukturom, koja ih približava međusobno, a čime se povećavaju i njihove gospodarske prednosti.

Jedan od temeljnih ciljeva razvitka na području Županije jest osigurati održivi razvoj koji podrazumijeva, uz daljnji razvoj gradova, razvoj seoskih naselja, posebice općinskih središta. U svim naseljima cilj je optimalno korištenje prostora i povećanje gustoće naseljenosti, zaštita i očuvanje prirodne i graditeljske baštine unutar naselja, kao i očuvanje povijesne matrice naselja. Opremljenost infrastrukturom uvjet je funkcionalnog korištenja prostora, a dobri infrastrukturni sadržaji su važna pretpostavka za ujednačene razvojne mogućnosti i gospodarsku kompetitivnost.

Razvoj naselja i prometa međusobno se isprepliću u razvojnom procesu. Razvoj prometa i opremanje infrastrukturom razmjerni su sa zgušnjavanjem stanovništva i radnih mjesta, a veće količine prometa uslijed urbanizacije stanovništva i radnih mjesta zahtijevaju dogradnju prometne infrastrukture kao i infrastrukture za opskrbu.

Prostorno-funkcionalno gledano, Bjelovarsko-bilogorska županija nalazi se u istočnom dijelu grupe Županija Središnje Hrvatske, najrazvijenijeg područja Hrvatske i ključnog čvorišta europskih i regionalnih prometnih pravaca. Međutim, obzirom na rubni položaj (prema grupi županija istočne Hrvatske), te smještaj upravo između najznačajnijih prometnih pravaca (Posavskog i Podravskog koridora, te poprečnih koridora Srednja Europa - Jadran i Podunavlje - Jadran), dijelom je ostala izvan interesa dosadašnjih prometnih razvojnih usmjerenja.

2.2 SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA

Sustav središnjih naselja bitna je odrednica kvalitetnog prostornog uređenja i razvitka svake države. Time se usmjerava i/ili kontrolira prostorna raspodjela stanovništva, potiče razvitak optimalne mreže naselja u svim dijelovima države usmjeravanjem gospodarskih djelatnosti i urbanotvornih funkcija, te podržava razvoj ostalih gradskih i ruralnih naselja koja imaju nužne preduvjete. Opredjeljenje za policentričan razvitak RH, prema Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske iz 1997. godine, zasnivalo se na postojećoj strukturi i sustavu naselja. Politika policentričnog razvoja znači zalaganje za obzirni razmještaj stanovnika, djelatnosti, središnjih i drugih funkcija i infrastrukturnih sustava. Prema tome, određena središta trebala bi se razvijati zajednički, međusobno povezano i usklađeno unutar metropolitanskih odnosno aglomeracijskih područja, gradskih regija ili kao konurbacija, dijeleći međusobno funkcije svojstvene za odgovarajuće kategorije središnjih naselja. Polazeći od smjernica iz Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske, sustav središnjih naselja i razvojnih središta za prostor Bjelovarsko-bilogorske županije utvrđen je Prostornim planom Županije.

U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji nalazi se 5 gradova i 18 općina, koji ukupno obuhvaćaju 323 naselja. Najviše naselja nalazi se u gradovima Čazmi i Bjelovaru, a najmanje u općini Severin. Gustoća naselja, odnosno broj naselja na površini od 1.000 km², za cijelu županiju iznosi 122,39, dok za Republiku Hrvatsku iznosi 119,38. Najveću gustoću naselja u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji ima općina Kapela, a najmanju općine Sirač i Veliki Grđevac.

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
2. Sustav naselja

Tabela:
2.2. - 1 - t

Gustoća naselja po JLS u BBŽ

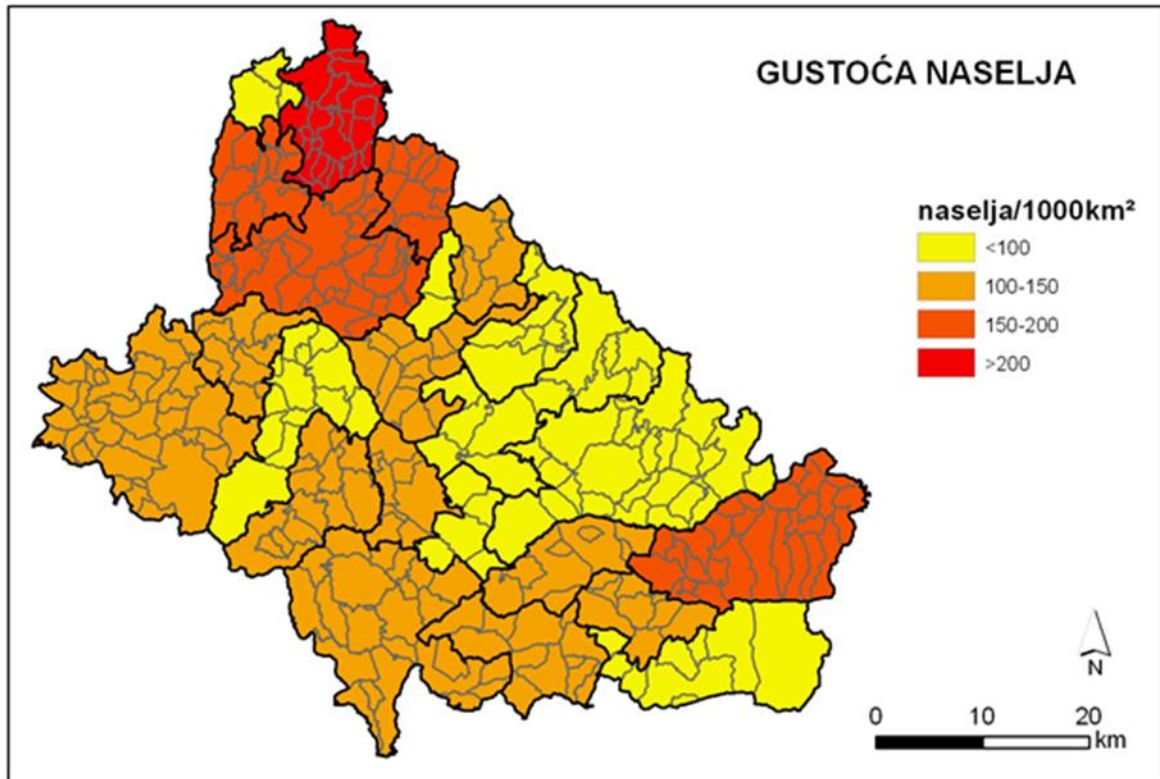
JLS	Broj naselja	Površina (km ²)	Gustoća naselja (n/1000 km ²)
BJELOVAR	31	187,75	165,11
ČAZMA	36	240,05	149,97
DARUVAR	9	64,17	140,25
GAREŠNICA	23	226,45	101,57
GRUBIŠNO POLJE	24	265,38	90,44
BEREK	13	111,20	116,91
DEŽANOVAC	12	102,54	117,03
ĐULOVAC	29	187,57	154,61
HERCEGOVAC	5	50,70	98,62
IVANSKA	13	131,22	99,07
KAPELA	26	104,12	249,71
KONČANICA	9	84,19	106,91
NOVA RAČA	13	93,24	139,43
ROVIŠĆE	12	78,71	152,47
SEVERIN	2	26,31	76,01
SIRAČ	9	145,38	61,91
ŠANDROVAC	7	62,94	111,23
ŠTEFANJE	9	68,86	130,69
VELIKA PISANICA	8	82,20	97,33
VELIKA TRNOVITICA	8	60,78	131,63
VELIKI GRĐEVAC	11	169,53	64,89
VELIKO TROJSTVO	11	65,43	168,13
ZRINSKI TOPOLOVAC	3	30,44	98,56
ŽUPANIJA UKUPNO	323	2.639,14	122,39

Izvor podataka:

Središnji registar prostornih jedinica, DGU

Kartografski prikaz:
2.2. - 2 - k

Gustoća naselja po JLS u BBŽ

Izvor podataka:

Središnji registar prostornih jedinica, DGU

Ako analiziramo sadašnju mrežu naselja sa ciljem prepoznavanja pojedinih naselja kao sadašnjih i potencijalnih središnjih naselja-žarišta razvitka, a temeljem kriterija postavljenih Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske, možemo konstatirati da je u Županiji od ukupno 323 naselja moguće razlikovati i izdvojiti samo 32 naselja (10%) s uočljivim žarišnim funkcijama. Obzirom da su kriteriji već Strategijom prilagođeni Hrvatskim uvjetima (zemlja malih naselja), već nakon prve analize možemo reći da su na području Županije ustvari samo 2 prava razvojna središta (Bjelovar-veće regionalno središte i Daruvar-manje regionalno središte), 3 područna središta (Garešnica, Grubišno Polje i Čazma) i osam većih lokalnih središta, a ostala su u stvari manja lokalna središta (iako su sjedišta općina), odnosno prostori potencijalnog okupljanja i forsiranog planskog ulaganja. Jedan od najvažnijih "resursa" i prostorno-razvojna prednost Županije je u stvari uravnotežena, bipolarno organizirana mreža gradova (Bjelovar-Čazma i Daruvar-Garešnica-Grubišno Polje).

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
2. Sustav naselja

Tabela:
2.2. - 3 - t

Središnja naselja u BBŽ

VRSTA RAZVOJNOG SREDIŠTA	NAZIV NASELJA
VEĆE REGIONALNO SREDIŠTE	Bjelovar
REGIONALNO SREDIŠTE	
MANJE REGIONALNO SREDIŠTE	Daruvar
PODRUČNO SREDIŠTE	Garešnica
- II -	Grubišno Polje
- II -	Čazma
VEĆE LOKALNO SREDIŠTE	Sirač
- II -	Veliki Grđevac
- II -	Velika Pisanica
- II -	Hercegovac
- II -	Veliko Trojstvo
- II -	Rovišće
- II -	Končanica
- II -	Dežanovac
MANJE LOKALNO SREDIŠTE	Veliki Zdenci
- II -	Garešnički Brestovac
- II -	Šandrovac
- II -	Ivanska
- II -	Velika Trnovitica
- II -	Zrinski Topolovac
- II -	Severin
- II -	Đulovac
- II -	Nova Rača
- II -	Kapela
- II -	Berek
- II -	Štefanje
- II -	Daruvarski Brestovac
- II -	Pavlovac
- II -	Narta
- II -	Velika Bana
- II -	Bedenić
- II -	Lasovac
- II -	Palešnik

Izvor podataka:

Dokumentacija ZPU BBŽ

Sagledavši raspodjelu manjih žarišnih tipova, uočava se relativno nepovoljan raspored na pojedinim područjima (monocentrični razvoj pa i funkcionalne praznine) što je najvećim dijelom rezultat urbane tranzicije, ali jednim dijelom ipak i povijesnih okolnosti (na području Grada Čazme niti jedno naselje osim same Čazme nije nikada imalo više od 1000 stanovnika). Kako je Županija u cjelini rijetko, a pojedini dijelovi izuzetno rijetko naseljeni, za koliko-toliko ravnomjeran razvoj (i kontroliranje demografskih tokova i racionalno korištenje raspoloživog ljudskog kontingenta) izuzetno će važan biti upravo dobar odabir i uspješno stimuliranje razvoja lokalnih središta i drugih manjih naselja s realnim izgledima za opstanak s jedne strane, te prepoznavanje i racionalno rješavanje problema naselja duboko u procesu izrazite depopulacije i izumiranja s druge. Shodno utvrđenom pravcu preobrazbe i razvoja treba definirati i optimalni nivo opremanja komunalnom i društvenom infrastrukturom, veličinu građevinskih područja (prostornim planovima gradova i općina) i druge elemente uređenja naselja, a u čemu jedinice lokalne samouprave u prethodnim razdobljima i nisu bile baš uspješne.

2.3. PROSTOR ZA RAZVOJ NASELJA

Građevinska područja naselja

Prema podacima iz „Izvjješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2013-2019“, „problematika urbaniziranih prostora ili prostora za razvoj naselja i drugih urbanih djelatnosti izvan naselja odnosno građevinskih područja naselja najvažnija je tema prostornih (Prostorni plan županije i Prostorni plan uređenja gradova/općina) i urbanističkih planova (Generalni urbanistički plan, Urbanistički plan uređenja). Iako se radi o svega nekoliko postotaka površine neke planske cjeline (države, županije, jedinica lokalne samouprave grada i općine, grada i naselja) ovaj najbitniji sadržaj (i najskuplja namjena prostora) određuje sve druge planske sadržaje (namjene) i/ili ovaj je sadržaj (sve

vrste građevinskih područja) posljedica uvažavanja svih prirodnih i kulturnih datosti prostora i optimalno je rješenje za prostorni razvoj neke društvene zajednice u nekom planskom razdoblju

Građevinsko područje kao instrument prostornog uređenja u Republici Hrvatskoj utvrđuje se oko četrdesetak godina (Zakon iz 1973. i osobito Zakon iz 1980. godine), a uspostavom državnog ustroja iz 1992. godine gradovi i općine dobivaju znatne ovlasti u pogledu kreiranja politike prostornog uređenja svojih područja. Stoga su bile dužne temeljiti svoju politiku upravo na načelu racionalnog korištenja prostora, kako je to pored ostalog obvezivao i Zakon o prostornom uređenju iz 1994. godine, shvaćanjem vlastitog prostora temeljnim i često najvrjednijim resursom.

Međutim, u brojnim izmjenama i dopunama prostornih planova (bivših) općina, također i izradom novih prostornih planova osobito do 2000. godine, uočljiv je trend nekritičkog povećanja GP. Razlog tome je u želji za ubrzanim razvojem i rezervacijom dovoljnog prostora za graditeljske aktivnosti. Istodobno nisu uzete u obzir posljedice koje donosi neracionalno širenje građevinskih područja. Prvenstveno se to odnosi na uređenje zemljišta (priprema zemljišta te izgradnja komunalnih objekata i uređaja), koje iziskuje znatna materijalna sredstva u često vrlo malim proračunima jedinica lokalnih samouprava.

Do donošenja druge generacije planova, postojeća GP, osim pojedinih iznimaka, činile su višestruko prevelike površine namijenjene izgradnji naselja, stihijski proširena često na najvrjednija poljoprivredna ili šumska zemljišta, vodozaštitna područja, obale mora, rijeka i jezera, zemljišta uz državne i županijske ceste, zaštićene dijelove prirode i sl., ali i na nepodobna i nesigurna zemljišta, kao što su to klizišta, plavljenja ili vrlo strma zemljišta, zagađena zemljišta ili na tektonskim rasjedima, zemljišta u blizini trajnih ili potencijalnih izvora opasnosti, zemljišta koja je neracionalno opremati komunalnom infrastrukturom.

Iako se GP u novim Prostornim planovima uređenja gradova i općina znatno smanjuju (zbog odredbi utvrđenim PPŽ, a u JLS uz morsku obalu i Uredbom o zaštićenom obalnom području) te znajući tehnološko-civilizacijska kretanja da se tijekom vremena (do planskih godina 2015. ili 2020.) potrošnja prostora po stanovniku stalno povećava (...) realno je iznositi tvrdnju da su GP još uvijek znatno prevelika jer i takva kakva jesu omogućuju urbani život za oko 6 - 6,5 milijuna ljudi (naših državljana, ali i državljana EU koji će se stalno ili povremeno nastanjivati u Hrvatskoj)."

Nakon ovog kratkog izvoda iz detaljne analize građevinskih područja naselja, koja je provedena u Izvješću o stanju u prostoru Republike Hrvatske na državnoj razini, u nastavku dajemo analizu građevinskih područja naselja planiranih dokumentima prostornog uređenja na području Bjelovarsko-bilogorske županije. Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije, koji je donesen u travnju 2001. godine, utvrđeni su osnovni uvjeti za formiranje građevinskih područja naselja u prostornim planovima uređenja gradova i općina. Racionalnim korištenjem i zaštitom prostora mora se postići učinkovitija funkcionalna organizacija i štednja resursa (i čuvanje za slijedeće naraštaje). Sa stanovišta temeljnih odrednica prostornog planiranja to se prvenstveno odnosi na zaustavljanje nepotrebnog zauzimanja prostora za izgradnju naselja, ali i planiranje građenja izvan građevinskih područja, vođenja infrastrukture i gospodarskih djelatnosti u prostoru. Treba reći da su uvjeti utvrđeni racionalno, poštujući načelo iz dokumenata prostornog uređenja Republike Hrvatske o racionalnom korištenju prostora, kao i da su temeljeni na detaljnoj analizi svih do tada donesenih prostornih planova (bivših) općina.

Analizom građevinskih područja određenih Prostornim planovima (bivših) općina utvrđeno je da je u Županiji planirano ukupno 22.599,10 ha od čega je stvarno izgrađeno tek oko 12.888,30 ha ili samo 57%. Ako isto razmotrimo po naseljima te usporedimo sa rezultatima projekcija demografskih kretanja može se zaključiti da praktično ne postoji naselje za koje građevinsko područje nije predimenzionirano, a što ima višestruko negativne posljedice po ukupni prostor.

Zbog toga su Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije utvrđene odredbe kojima se ograničava daljnje širenje građevinskih područja u ukupnom iznosu na razini jedinice lokalne samouprave, u odnosu na njihovu površinu u važećim prostornim planovima na dan donošenja ovog Plana. Kasnijim su izmjenama i dopunama Prostornog plana Županije utvrđene određene iznimke u kojima je to povećanje dopušteno, a koje se temelje na postocima izgrađenosti postojećih građevinskih područja. No, unatoč ovim iznimkama, možemo utvrditi da su, nakon dvadesetak godina

provođenja Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije, građevinska područja naselja dimenzionirana racionalno i da su u velikom postotku smanjena u odnosu na ranije važeće prostorne planove (bivših) općina. O tome svjedoče podaci o površinama građevinskih područja i njihovoj izgrađenosti iz danas važećih prostornih planova. Kada usporedimo ukupnu površinu građevinskih područja naselja danas, koja iznosi 16.679,69 ha s površinom građevinskih područja prostornih planova (bivših) općina, koja je iznosila 22.599,10 ha, vidimo da se ukupna površina smanjila za 5.919,41 ha. Također, izgrađeni dio građevinskih područja naselja znatno se povećao i danas iznosi preko 85%. dok je prije 2002. godine bilo izgrađeno svega 57% građevinskih područja naselja na području Županije.

Izgrađene strukture izvan građevinskih područja naselja

Izgrađene strukture izvan građevinskih područja namijenjene su obavljanju djelatnosti koje po specifičnim prostornim zahtjevima nisu sukladne temeljnim funkcijama naselja ili uvjetuju specifično uređivanje prostora. Riječ je o građevinskim područjima namijenjenim za gospodarsku namjenu (proizvodnu i poslovnu), ugostiteljsko - turističku namjenu, sportsko-rekreacijsku namjenu, odlagalište otpada i groblja. Ukupna površina ovih građevinskih područja na prostoru Županije iznosi 981,24 ha, što, zbog različite metodologije nije izravno usporedivo s površinom iz prostornih planova prije 2002. godine. Planiranju novih i širenju postojećih građevinskih područja i nadalje treba pristupati s velikom pažnjom i oprezom kako bi se u najvećoj mjeri ostvarili ciljevi racionalnog upravljanja prostorom iz Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije.

2.4. RURALNI RAZVOJ

Ruralna područja su, za razliku od urbanih prostora ili prostora velike gustoće naseljenosti, razmjerno rijetko naseljena područja. Zbog socijalno-gospodarske promjene struktura i napredujuće suburbanizacije postalo je teško razgraničiti ovu prostornu kategoriju, jer se urbane i ruralne strukture naselja miješaju, a izračuni klasifikacije se razlikuju po metodologijama primjene.

U administrativne svrhe u Republici Hrvatskoj razlika između ruralnih i urbanih područja temelji se na teritorijalnoj podjeli gdje se općine smatraju ruralnim, dok se gradovi smatraju urbanim područjima. Na temelju takvog administrativnog kriterija, 62,72% površine županije (18 općina) klasificira se kao ruralno područje, a 37,28% (pet gradova) kao urbano područje. Od ukupnog stanovništva županije od 119.764 (DZS, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.), 35,76% (42.828) stanovnika smatra se ruralnim stanovništvom, a 64,24% (76.936) smatra se urbanim stanovništvom.

Strategija ruralnog razvoja Hrvatske 2008.-2013. koristi OECD definiciju za razlikovanje ruralnog od urbanih područja na temelju gustoće naseljenosti. Primjenjujući kriterij OECD-a, koji definira ruralna područja kao područja koja imaju gustoću naseljenosti manju od 150 stanovnika po km², možemo zaključiti da se 90,45% područja županije klasificira kao ruralno područje (sve općine i gradovi Čazma, Garešnica i Grubišno Polje), a 9,55% kao urbano područje (samo gradovi Bjelovar i Daruvar). Također, temeljem ovog kriterija 56,66% stanovništva živi u ruralnim područjima, a 43,34% stanovništva u urbanim područjima.

Bjelovarsko-bilogorska županija je bila tipična poljoprivredna županija u kojoj se svaki treći stanovnik bavio poljoprivredom budući da ima velike poljoprivredne resurse i dobro očuvan okoliš. No, poljoprivredna proizvodnja je bila tradicijski orijentirana, s dosta nerazvijenih poljoprivrednih grana, te malim brojem navodnjavanih površina. Seoskih naselja sa izrazito agrarnim karakterom u Županiji još uvijek ima čak 228 odnosno 70,5% i u njima živi 33,9% stanovništva. Ona nisu doživjela značajnije preobrazbe i u njima će procesi vjerojatno biti najizrazitiji, ali i najrazličitiji. Jedan relativno veliki dio će se tokom vremena jednostavno ugasiti, neka će se urbanizirati, a neka jačati svoj agrarni karakter uz adekvatnu modernizaciju života i rada u njima. U županiji gradovi imaju naglašenu polarizacijsku ulogu, a porast stanovništva gradova je više posljedica preseljavanja selo - grad nego prirodnog prirasta. Takav tok urbanizacije i dalje će pojačavati probleme u ruralnim krajevima (depopulacija, starenje stanovništva,...). Može se očekivati da će se ovaj proces i dalje nastaviti pa se ovu veliku

skupinu naselja mora dugoročno ciljano i usmjeravano revitalizirati, pri čemu je moguće razlikovati više tipova prioritetne revitalizacije s obzirom na čimbenike koji u njoj sudjeluju:

- revitalizacija važnijih naselja i sela za koje postoji nedvosmisleni javni interes zbog njihove uloge u prostornoj organizaciji,
- revitalizacija sela gdje je javni interes ograničen samo na potporu u izgradnji minimalne tehničke infrastrukture,
- revitalizacija gdje nije moguće identificirati javni interes i koja ovisi isključivo o autonomnoj motivaciji i vrijednostima lokalnih i privatnih sudionika,
- revitalizacija malih seoskih naselja koja će u budućnosti ostati bez stalnog stanovništva kroz funkciju sekundarnog stanovanja, seoskog turizma i rekreacije.

Planovima uređenja prostora utvrđuje se namjena kao i uvjeti uređenja i korištenja ovih ruralnih cjelina, ovisno o prostornim i razvojnim značajkama područja. Određivanje namjene korištenja tla u poljoprivredne svrhe mora uzeti u obzir aspekte zaštite okoliša, demografsku i gospodarsku problematiku, te nužno donijeti propise i adekvatne poticajne mjere kako bi se provelo osmišljeno održivo korištenje i upravljanje zemljištem u predmetnom okružju.

2.5. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

Razvitak društvenih djelatnosti - javne službe (uprava, pravosuđe, prosvjeta, visoko školstvo i znanost, kultura, zdravstvo, socijalna skrb i sport), te udruge građana, političkih stranaka, vjerskih zajednica i drugih organizacija u svezi s njihovim glavnim obilježjima i svojstvima, rezultat je prirodnih, gospodarskih, društvenih i kulturnih polazišta i njihovih strateških ciljeva u prostoru. Razvitak javnih službi, tj. njihova struktura, razmještaj i dimenzioniranje, moraju slijediti razvoj i razmještaj njihovih korisnika, i ujedno podizati i poboljšavati standard i kvalitetu života stanovništva.

Mreža i sadržaji društvenih djelatnosti razmatrani su analizom važećeg zakonodavstva, prostorno planske dokumentacije, prostornih standarda, procjena, planova i odluka te pitanja važnih za dimenzioniranje pojedinih segmenata mreža. Analiza stanja je dana za glavne skupine pojedinih djelatnosti, iako se unutar tih skupina razlikuju brojne podskupine i još brojnije institucije raznih razina, nadležnosti i uslužnosti te njihov utjecaj u prostoru.

Ustanove javnih službi

Mreža javnih službi osigurava, u skladu s propisima za sadržaje državne uprave, područne (regionalne) i lokalne samouprave te ostale upravne službe i institucije, prostorne uvjete rada i razvoja. Na isti način obuhvaćene su i potrebe za pravosudne funkcije (sudovi, odvjetništvo, pravobraniteljstvo, javno bilježničke službe i dr.).

Upravne funkcije odgovaraju organizaciji lokalne uprave i samouprave, a raspoređene su prema zakonskim i podzakonskim aktima od razine države, županije, preko gradova i općina do pojedinih naselja. Na razini županije obavljaju se poslovi državne uprave i poslovi iz samoupravnog djelokruga koji su propisani odgovarajućim zakonima. Za obavljanje upravnih i stručnih poslova iz samoupravnog djelokruga Županije osnovana su sljedeća Upravna tijela: Kabinet župana, Stručna služba za poslove Županijske skupštine i opće poslove, Služba za unutarnju reviziju, Upravni odjel za proračun i javnu nabavu, Upravni odjel za gospodarstvo, obrtništvo i regionalni razvoj, Upravni odjel za graditeljstvo, promet, prostorno uređenje i komunalnu infrastrukturu, Upravni odjel za poljoprivredu, zaštitu okoliša i ruralni razvoj, Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i šport, Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu zaštitu i umirovljenike i njihove ispostave u središtima Gradova.

Pravosudne funkcije organizirane su i razmještene u skladu s uspostavljanjem pravosuđa, kao jednog od tri samostalna segmenta hrvatske vlasti, također na temelju zakona i podzakonskih akata i na razini županije, gradova i općina. Prema podacima Ministarstva pravosuđa iz 2018. godine, na području Bjelovarsko-bilogorske županije uspostavljena je mreža pravosudnih tijela koja obuhvaća Županijski sud i Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru, Općinski sud u Bjelovaru i Općinsko

državno odvjetništvo u Bjelovaru i Stalnu službu u Daruvaru, Trgovački sud u Bjelovaru i Prekršajni sud u Bjelovaru.

Od Državnog odvjetništva, kao samostalnog i neovisnog pravosudnog tijela, na području Bjelovarsko-bilogorske županije djeluje Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru i Općinsko državno odvjetništvo u Bjelovaru sa Stalnom službom u Daruvaru.

Ustanove predškolskog odgoja

Programi predškolskog odgoja i obrazovanja, te skrbi o djeci predškolske dobi ostvaruje se u dječjim vrtićima i drugim pravnim osobama koje ostvaruju programe predškolskog odgoja. U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji prema službenim podacima za 2020./2021. predškolsku godinu djeluje ukupno 14 dječjih vrtića s 9 podružnica (3 vrtića ima podružnice dok ostalih 11 djelatnost provodi samo u matičnoj ustanovi). Jedinice lokalne samouprave su osnivači 11 dječjih vrtića, a 3 su privatna (sva 3 u Bjelovaru). Prosječno je u dječje vrtiće smješteno 1.700 djece, a zaposleno je ukupno 150 djelatnika.

Osnovne škole

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije djeluje 26 osnovnih škola (26 matičnih i 80 područnih) i Centar Rudolf Steiner u Daruvaru. Bjelovarsko-bilogorska županija osnivač je 21 osnovne škole, 5 škola koje su smještene na području grada Bjelovara osnivač je Grad Bjelovar, a Centru Rudolf Steiner u Daruvaru osnivač je Ministarstvo zdravstva. Mreža osnovnih škola obuhvaća sve gradove i općine Bjelovarsko-bilogorske županije na način da svaka jedinica lokalne samouprave ima barem jednu osnovnu školu, a najveći broj osnovnih škola nalazi se u gradovima Bjelovaru (5) i Daruvaru (2). Osim redovitih osnovnih škola, na području Županije nalazi se i osnovna škola s posebnim programom u Bjelovaru i osnovne glazbene škole u Bjelovaru, s područnim odjelom u Čazmi, te Daruvaru, s područnim odjelom u Grubišnom Polju, i osnovna glazbena škola pri osnovnoj školi u Garešnici. Osnovne škole polazi prosječno 11,5 tisuća učenika raspodijeljenih u 596 razredna odjeljenja, sa prosječno 20 učenika u odjelu. Zaposlenika u osnovnom školstvu Županije je do 1.300.

Srednje škole

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije, kao i u prošlom izvještajnom periodu, djeluje i dalje 15 srednjih škola, od toga 2 gimnazije, 2 tehničke škole, 1 medicinska škola, 1 ekonomska i birotehnička škola, 1 ekonomska i turistička škola, 1 turističko-ugostiteljska i prehrambena škola, 1 komercijalna i trgovačka škola, 1 obrtnička škola i 3 srednje škole s raznovrsnim obrazovnim programima. Osim općih i strukovnih srednjoškolskih programa, nastava je organizirana i u 2 glazbene škole (Bjelovar i Daruvar). Mreža srednjih škola obuhvaća sve gradove na području Bjelovarsko-bilogorske županije i nije se mijenjala, već se događaju manje promijene nastavnih programa i usmjerenja unutar postojećih škola, vezano više na interes upisnika nego stvarne potrebe gospodarstva.

Učenički domovi

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije djeluju dva doma za smještaj i prehranu učenika srednjih škola. Dom učenika srednjih škola u Bjelovaru djeluje kao samostalna ustanova, a Učenički dom Srednje škole „August Šenoa“ u Garešnici djeluje u sastavu istoimene škole.

Ustanove visokog školstva, znanosti i tehnologije

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije danas djeluje jedna visokoškolska ustanova, Veleučilište u Bjelovaru (Visoka tehnička škola u Bjelovaru), koja u svom ustroju ima Stručne studije: Mehatronika, Sestrinstvo i Računarstvo. U akademskoj godini 2020./2021. na Bjelovarsko Veleučilište upisana su 743 studenta.

Ustanove kulture i sporta

Mreža ustanova za kulturu, informiranje i tjelesnu kulturu obuhvaća biblioteke, kazalište, muzej, javne glazbene ustanove, otvorena ili pučka učilišta, arhiv, javna glasila - televizijske i radio postaje, izdavačke ustanove, umjetničke organizacije, informativne službe, zajednice i udruge tehničke kulture i dr. Na području Županije u funkciji su 2 centra za kulturu, 2 pučka otvorena učilišta, 5 knjižnica i čitaonica, te muzej i likovne galerije. Svojom djelatnošću potiču širenje općeg obrazovanja, stručnog i znanstvenog rada, te zadovoljavaju kulturne potrebe stanovnika na području cijele županije. Bjelovarsko-bilogorska županija brojnim projektima potiče programe u kulturi, s ciljem razvoja i obogaćivanja kulturne ponude na svom području.

Županija, također, potiče razvoj javnih potreba u sportu te izgradnju i održavanje sportskih objekata i drugih sadržaja i nekretnina za potrebe sporta, rekreacije, zabave i odmora stanovnika i drugih korisnika. Kroz Program javnih potreba u tehničkoj kulturi Bjelovarsko-bilogorske županije potiče se rad zajednica i udruga tehničke kulture, te nabavka i održavanje opreme i objekata tehničke kulture od interesa za Županiju, gradove i općine.

Zdravstvene ustanove

Od zdravstvenih ustanova u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji djeluje Dom zdravlja Bjelovarsko-bilogorske županije, Ljekarna Bjelovar, Opća bolnica Bjelovar, Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju „Daruvarske toplice“, Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije, Zavod za hitnu medicinu Bjelovarsko-bilogorske županije.

Dom zdravlja Bjelovarsko-bilogorske županije temeljni je nositelj zdravstvene zaštite na primarnoj razini zdravstvene djelatnosti. Dom zdravlja u svom sastavu ima: obiteljsku (opću) medicinu, stomatološku zdravstvenu zaštitu, zdravstvenu zaštitu žena, zdravstvenu zaštitu dojenčadi i predškolske djece, medicinu rada, laboratorijsku, radiološku i drugu dijagnostiku, sanitetski prijevoz, fizikalnu medicinu i patronažu. Dom zdravlja ima 5 ispostava u gradovima na području Bjelovarsko-bilogorske županije.

Ljekarna Bjelovar jedina je ljekarnička ustanova u vlasništvu Bjelovarsko-bilogorske županije, a čine ju četiri ljekarničke jedinice: tri u Bjelovaru i jedna u Novoj Rači. Osnovna djelatnost ustanove je opskrba lijekovima pučanstva, zdravstvenih i drugih ustanova i organizacija te zdravstvenih djelatnika koji obavljaju privatnu praksu. Osim lijekovima, ustanova opskrbljuje s medicinskim, dijetetskim i homeopatskim proizvodima, dječjom hranom, kozmetičkim i drugim sredstvima za zaštitu zdravlja, savjetuje u svezi propisivanja odnosno pravilne primjene lijekova te pruža dodatne ljekarničke usluge (provjera krvnog tlaka, provjera interakcija lijekova, savjetovanje u svezi pravilne prehrane i sl.).

Opća bolnica Bjelovar ima 271 krevet za bolničko liječenje i 70 stolica/kreveta za dnevnu bolnicu, što nije dostatno za pokriće ukupnog broja stanovnika pa je otežano već i tekuće poslovanje, a dodatni problem predstavlja neadekvatnost prostora i nepovezanost odjela (paviljonski tip gradnje).

Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju „Daruvarske toplice“ nalazi se u Daruvaru. Djelatnost ustanove je medicinska rehabilitacija, fizikalna medicina, rehabilitacija sportaša, liječenje neplodnosti, rekreacija i wellness. Bolnica ima smještaj: u Hotelu *Termal* ukupno 157 soba (279 ležaja) i dependansi *Arcadia* 12 soba (23 ležaja), što je premalo obzirom na gravitirajuće područje, te je stoga potrebno proširiti postojeće kapacitete uz istovremeno povećanje ponude medicinsko-rehabilitacijske djelatnosti.

Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije svoju djelatnost obavlja u Bjelovaru i kroz četiri ispostave u četiri grada u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Zavod se sastoji od nekoliko

službi koje svaka obavlja djelatnosti u svojoj domeni: službe za epidemiologiju, ekologiju, mikrobiologiju, školsku medicinu, za javno zdravstvo i socijalnu medicinu i stručna služba. Zavod za javno zdravstvo je ujedno nositelj većine preventivnih programa na području županije.

Zavod za hitnu medicinu Bjelovarsko-bilogorske županije organiziran je kroz pet ispostava, u pet gradova, i radi u prostorima Doma zdravlja.

U zdravstvenim ustanovama na području Bjelovarsko-bilogorske županije ukupno je zaposleno 1.272 ljudi, od čega 227 doktora medicine, 61 stomatolog i 53 farmaceuta.

3. GOSPODARSKE DJELATNOSTI

3.1. POLJOPRIVREDA

Prema Zakonu o poljoprivrednom zemljištu poljoprivredno zemljište je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu. Poljoprivrednim zemljištem se prema navedenom Zakonu smatraju poljoprivredne površine koje su po načinu uporabe u katastru opisane kao: oranice, vrtovi, livade, pašnjaci, voćnjaci, maslinici, vinogradi, ribnjaci, trstici i močvare, kao i drugo zemljište koje se može privesti poljoprivrednoj proizvodnji.

Poljoprivredno zemljište

Poljoprivredno zemljište na području županije podijeljeno je prostornoplanerski, odnosno Prostornim planom procijenjene su pedosistematske jedinice na razini tipa s obzirom na geomorfološke i klimatske uvjete pa su tla podijeljena u tri bonitetne kategorije. Kategorizacija poljoprivrednog tla županije određena je na temelju stručne rekognosacije i obilaska terena za potrebe izrade Prostornog plana pošto nije provedeno službeno bonitiranje od strane nadležnih institucija.

Osnova za bonitiranje i utvrđivanje prostornih kategorija, P1 zemljišta, P2 zemljišta, P3 zemljišta, PŠ zemljišta su bonitetne pedološke karte detaljnog mjerila (1:2.000 do 1:5.000), koje vrednuju zemljišta na razini najmanje proizvodne parcele. Bonitetno vrednovanje mogu obavljati samo stručnjaci na području pedologije. Po Zakonu o poljoprivrednom zemljištu vrijedno obradivo (P2) poljoprivredno zemljište su površine poljoprivrednog zemljišta primjerene za poljoprivrednu proizvodnju po svojim prirodnim svojstvima, obliku, položaju i veličini. Nadležna ustanova koja utvrđuje koje se poljoprivredno zemljište smatra kao osobito vrijedno obradivo (P1) i vrijedno obradivo (P2) poljoprivredno zemljište je Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu ako ima bitnih promjena u odnosu na postojeće stanje, odnosno pokazatelje na jednom širem području. Mjerila za utvrđivanje osobito vrijednog obradivog (P1) i vrijednog obradivoga (P2) poljoprivrednog zemljišta propisuje ministar pravilnikom. Bonitetno vrednovanje za područje Bjelovarsko-bilogorske županije nije vršeno.

Upravo zbog navedenog, ova se prostornoplanerska kategorizacija poljoprivrednih tala na prostoru županije ne može smatrati temeljem za primjenu odredaba Zakona o poljoprivrednom zemljištu niti bilo kojih drugih zakonskih i podzakonskih akata te inih propisa.

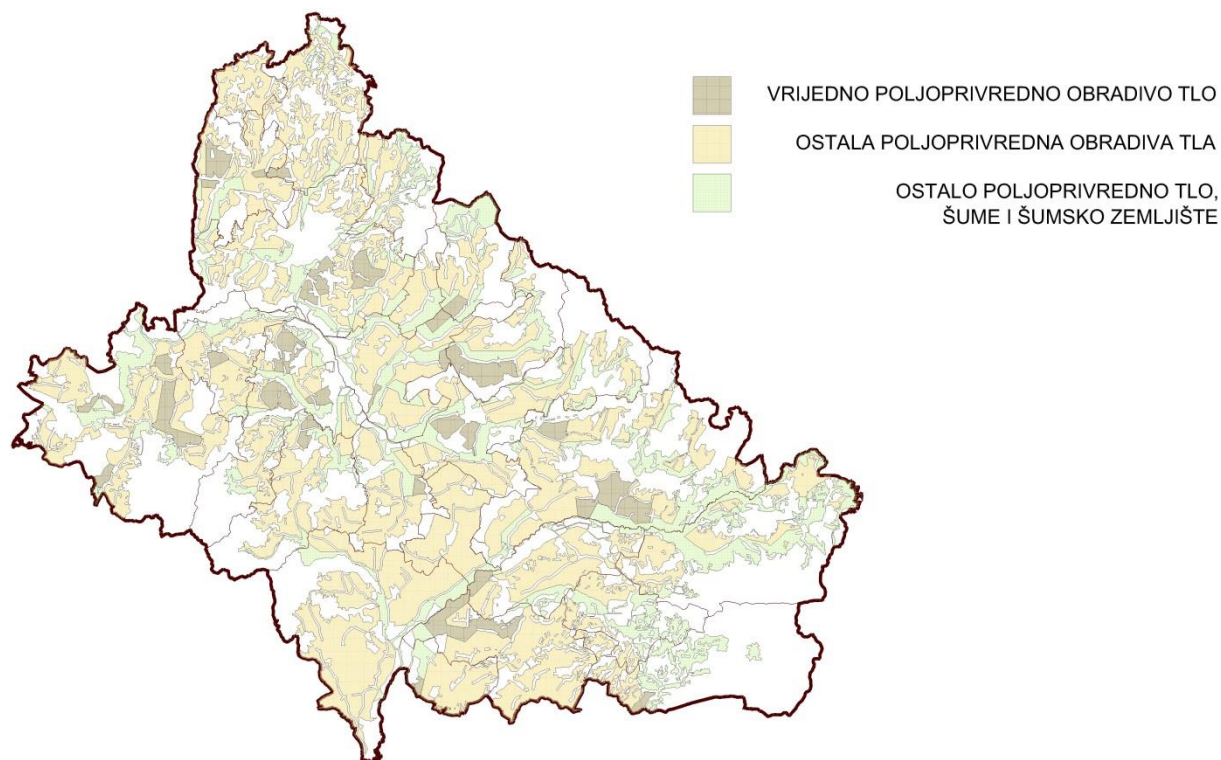
Prostornoplanerskom procjenom poljoprivredno tlo (poljoprivredno zemljište) različitih karakteristika zauzima najveći dio županije, odnosno 139.991,68 ha ili 53,10% površine. Najkvalitetnija tla županije razvrstana su u plansku grupu P2, "vrijedna obradiva tla", a ima ih 11.988,42 ha ili 8,56% od ukupnih poljoprivrednih površina. Najveći dio poljoprivrednog tla Županije, odnosno 92.359,99 ha ili 65,98% tala, razvrstano je u plansku skupinu P3, "ostala obradiva tla". Plansku skupina "ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište" (PŠ) zastupljena je na 35.643,37 ha ili 25,46% od ukupnih poljoprivrednih površina.

Podaci o površini poljoprivrednog tla razlikuju se od podatka o površini poljoprivrednih tala preuzetih iz PPUG/PPUO, koji su računati na bazi podataka iz JLS i izračunati drugom metodologijom, a izraženi su u Tablici 2.3. - 4 - t Struktura poljoprivrednih, šumskih, vodnih i drugih površina po JLS u BBŽ.

Prema Pravilniku o agrotehničke mjerama Općinsko, odnosno Gradsko vijeće, za svoje područje propisuje potrebne agrotehničke mjere u slučajevima u kojima bi propuštanje tih mjera nanijelo štetu, onemogućilo ili smanjilo poljoprivrednu proizvodnju. Jedinice lokalne samouprave podnose Ministarstvu poljoprivrede i Hrvatskoj agenciji za poljoprivredu i hranu – Centar za tlo, godišnje izvješće o primjeni propisanih mjera do 31. ožujka svake tekuće godine za prethodnu godinu. Prema Zakonu o poljoprivrednom zemljištu kontrolu provedbe praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta po službenoj dužnosti provodi Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo (na terenu i u laboratoriju) kao referentni laboratorij koji ovlašćuje ministar.

Kartografski prikaz:
3.1. - 1 - k

Poljoprivredno tlo

Izvor podataka: dokumentacija ZPU BBZ

Godina podataka: 2019.

Kao posljedica izumiranja stanovništva, te nerentabilnosti ekstenzivne poljoprivrede u pojedinim dijelovima Županije, primjetno je intenzivno zapuštanje i zarastanje poljoprivrednog tla, osobito voćnjaka, u šume.

Mali je broj površina u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji koje se navodnjavaju, a to je preduvjet moderne poljoprivredne proizvodnje. Ovaj će se problem riješiti razvojem melioracijskih sustava. Navedenim intervencijama povećao bi se dohodak poljoprivrednih domaćinstava, što bi usporilo ili čak zaustavilo proces depopulacije ruralnih krajeva, budući da je propašću industrije poljoprivreda postala jedini izvor egzistencije u ruralnim područjima.

Prema podacima iz NAPNAV-a u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji navodnjavalo se svega 31,52 ha, najvećim dijelom u vlasništvu obiteljskih gospodarstava, što čini svega 0,03% od ukupnih obradivih površina. S obzirom na značaj poljoprivrede na gospodarstvo u županiji i općenito povoljne uvjete za uvođenje navodnjavanja Planom navodnjavanja Bjelovarsko-bilogorske županije (izrađivač: IGH d.d., prosinac 2009.) predlaže se uvođenje navodnjavanja na oko 50% većim površinama od nacionalnog prosjeka.

Na prostoru županije Planom navodnjavanja, Višegodišnjim programima gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije (2013.-2023.) i Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije određeni su planirani i potencijalni projekti navodnjavanja, vezani uz vodotoke, planirane i potencijalne akumulacije/retencije.

Izgradnja i korištenje hidrotehničkih građevina direktno utječe na stanje površinskih voda. Strateška studija o utjecaju na okoliš Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije nije niti jedan planirani zahvat navodnjavanja izdvojila kao konfliktan, te navodi da svako navodnjavanje ima svoj kvantitativni i kvalitativni utjecaj na površinske i podzemne vode.

Reguliranje vodnog režima, dakle odvodnja, a i navodnjavanje, bitni su dijelovi učinkovitog gospodarenja i prakticiranja intenzivne poljoprivrede. Ne samo što povoljan vodni režim utječe na značajno povećanje prinosa pa time direktno i na isplativost bavljenja poljoprivrednom djelatnošću, već i na vodozračne odnose u tlu, količinu mikroorganizama te općenito na kvalitetu tla.

Poljoprivrednim zemljištem važno je gospodariti na održiv način, a takav možemo definirati kao korištenje zemljišnih resursa, tla, vode, biljaka i životinja za proizvodnju dobara koja zadovoljavaju ljudske potrebe, a čime se istovremeno dugoročno osigurava proizvodni potencijal tih resursa i zemljišta u cjelini i održavanje njihovih okolišnih funkcija (Earth Summit UN-a, 1992. godine). Samo takvo gospodarenje jamči dugoročnu isplativost ulaganja u određene prirodne resurse, bez bojazni od nepredvidivih stresova ili relativno skupih zaštitnih mjera

Korištenje poljoprivrednih površina

Budući je relativno veliki postotak županijske površine pod šumom (33% ili 86.411,46 ha), razumljivo da bi temeljna gospodarska obilježja u Županiji uz proizvodnju hrane trebala biti i drvoprerađivačka industrija.

Neriješeni imovinsko-pravni odnosi nad poljoprivrednim zemljištem i usitnjenost poljoprivrednih posjeda ugrožavaju gospodarsku održivost velikih poljoprivrednih gospodarstava. Nepostojanje evidencije o oblicima i korištenju poljoprivrednog zemljišta i informatička nepovezanost svih dionika u sustavu onemogućuju rješavanje ovog problema, pogotovo stoga što na iste površine imaju pretenzije i poljoprivredni i šumarski sektor jer su u naravi nekorištene poljoprivredne površine zašumljuju. Zbog nedostataka i navedene istovremene pretenzije prostorni planovi iskazuju kategoriju PŠ – ostalo poljoprivredno zemljište, šume i šumsko tlo.

Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije se preporučuje komasacija i preparcelacija dijela prvenstveno vrijednih poljoprivrednih tala i ostalih obradivih tala u svrhu okrupnjavanje posjeda i katastarskih čestica poljoprivrednog zemljišta, te sređivanje vlasničkih i drugih stvarnopravnih odnosa na zemljištu, radi njegovoga ekonomičnijeg iskorištavanja te stvaranja povoljnijih uvjeta za razvoj poljoprivredne proizvodnje, pri čemu treba očuvati bioraznolikost, ugrožena i rijetka staništa, te voditi računa o prostornoplanerskim i krajobraznim aspektima istih.

3.2. ŠUMARSTVO

Sukladno Zakonu o šumama šume i šumska zemljišta dobra su od interesa za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu. Šume i šumska zemljišta zaštićuju se, upotrebljavaju, koriste i njima se gospodari na način određen Zakonom i posebnim propisima.

Temeljna načela hrvatskoga šumarstva su potrajno gospodarenje s očuvanjem prirodne strukture i raznolikosti šuma, te trajno povećanje stabilnosti i kakvoće gospodarskih i općekorisnih funkcija šuma koji se očituje u zaštiti vlastitog tla, ublažavanju klime područja odnosno nepoželjnih posljedica poplava i jakih vjetrova, reguliranju ukupnog vodnog režima područja, osiguravanju pitkosti podzemnih voda, stvaranju kisika i pročišćavanju zraka, te pružanju nenadoknadivog prostora za rekreaciju, sportske aktivnosti i turizma (osobito lovni).

Zakonom o šumama propisano je da se radi jedinstvenog i trajnog gospodarenja šumama u RH ustanovljuje jedinstveno šumskogospodarsko područje, koje se dijele na gospodarske jedinice. Šumama i šumskim zemljištem u RH gospodari se na temelju Šumskogospodarskih osnova područja (Osnova područja), koje se donose na razdoblje od 10 godina.

Šume su na području Bjelovarsko-bilogorske županije stabilnog sastava (uglavnom hrast, bukva i grab) te visokog stupnja uređenosti u smislu distribucije dobnih razreda, što stvara dobre preduvjete za daljnji razvoj šumarstva i neposredno vezane drvne industrije.

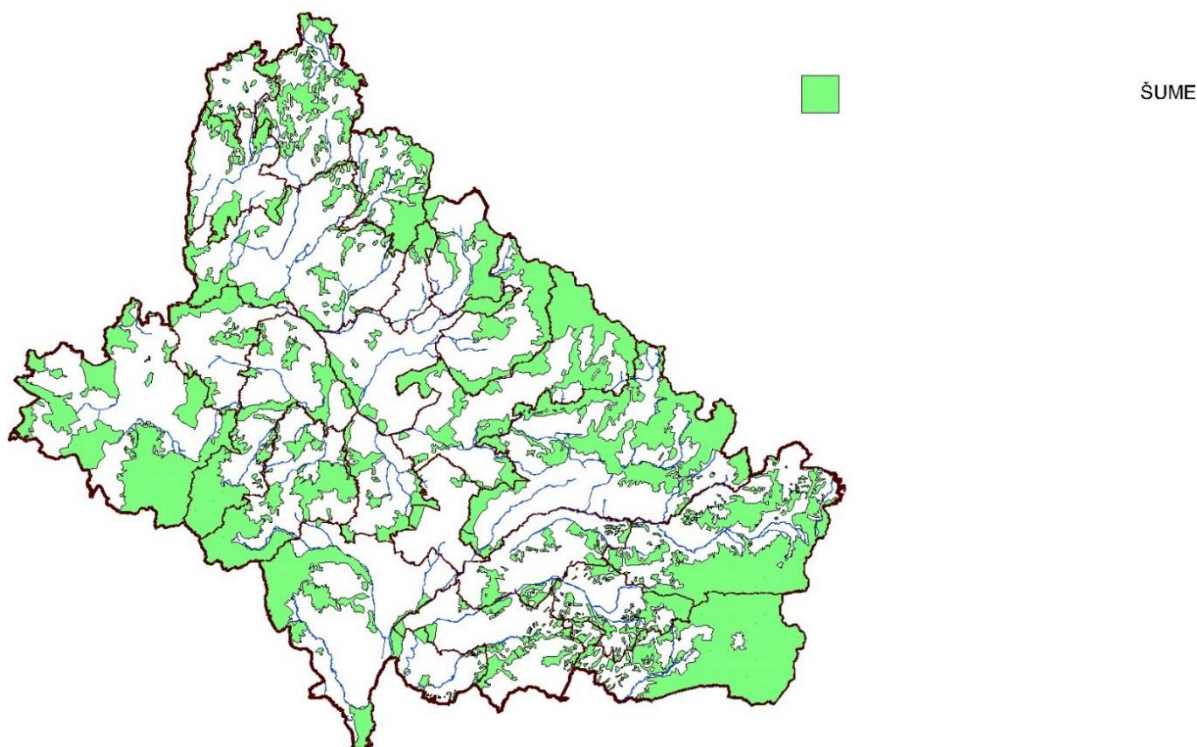
Hrvatske šume d.o.o. gospodare šumama u državnom vlasništvu, a koje čine veći dio šuma ovog prostora. FSC certifikat međunarodne nevladine organizacije dodijeljen šumama u državnom vlasništvu potvrđuje da se njima gospodari organizirano na gospodarski održiv način, poštujući pritom biološku i društvenu funkciju šume te uvažavajući interese svih zainteresiranih skupina, što znači da se šumama i šumskim zemljištem gospodari po načelu o trajnosti gospodarenja, u šumama se održava biološka raznolikost, sposobnost obnavljanja, vitalnost i potencijal u svrhu što kvalitetnijeg ispunjavanja gospodarske, ekološke i socijalne funkcije šuma, odnosno općekorisnih funkcija šuma na lokalnoj i globalnoj razini.

Šume u privatnom vlasništvu su većinom rascjepkani šumski posjedi manje veličine. Vlasnici privatnih šuma u najvećem broju slučajeva pripadaju starijoj populaciji seoskog stanovništva, mnogi ne vode brigu o svom šumskom posjedu, ili više nemaju prebivalište u mjestu gdje im je šuma.

Najveće šumske površine ųupanije su na masivima i obroncima Moslavačke gore, Papuka i Bilogore (iznad 220 m nadmorske visine, gotovo potpuno obrasla područja), sa najzastupljenijim šumskim vrstama: običnom bukvom, hrastom kitnjakom, javorom, gorskim jasenom i jelom (na Papuku). Zonalno se nadovezuju šume pobrđa (između 160 i 220 m nadmorske visine) sa najzastupljenijim vrstama: običnom bukvom, običnim grabom, hrastom kitnjakom i ponegdje u depresijama hrastom lužnjakom. Šume nizinskih ekosistema prostiru se uz riječne doline Česme, Ilove i pritoka (između 105 i 160 m nadmorske visine) sa najzastupljenijim vrstama: crnom johom, poljskim jasenom, hrastom lužnjakom i običnim grabom.

Kartografski prikaz:
3.2. - 1 - k

Šume

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
3. Gospodarske djelatnosti

Prema podacima Uprave šuma podružnice Bjelovar iz 2021. godine šume različitih vrsta sa neobraslim i neplodnim šumskim zemljištima zauzimaju 86.411,46 ha što je 33% površine Bjelovarsko-bilogorske županije.

Šumska zemljišta koja nisu obrasla šumom prema namjeni mogu biti:

- za podizanje novih šuma,
- za potrebe održavanja bioraznolikosti šumskih ekosustava,
- za ostale potrebe gospodarenja šumama.

Tabela:
3.2. - 2 - t

Šumsko zemljište obuhvaćeno osnovama gospodarenja

Obraslo šumsko zemljište (ha)	Neobraslo šumsko zemljište (ha)		Neplodno šumsko zemljište (ha)	Ukupno šumsko zemljište (ha)
	proizvodno	neproizvodno		
83.136,42	474,43	1.528,75	1.271,86	86.411,46

Izvor podataka:

Uprava šuma Podružnica Bjelovar

Podatak o površini šumskog zemljišta obuhvaćenog osnovama gospodarenja Uprave šuma podružnice Bjelovar (86.411,46ha) razlikuje se od prostornoplanerskog, preuzetog iz PPUG/O, koji je rađen na bazi podataka iz JLS i izračunat drugom metodologijom, a izražen u Tablici 2.3. - 4 - t Struktura poljoprivrednih, šumskih, vodnih i drugih površina po JLS u BBŽ.

Šume se prema namjeni razvrstavaju na:

- gospodarske i
- zaštitne,

Gospodarske šume su šume koje se, uz očuvanje i unapređenje njihovih općekorisnih funkcija, primarno koriste za proizvodnju drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda.

Zaštitne šume su šume koje, uz očuvanje i unapređenje njihovih općekorisnih funkcija, primarno služe za zaštitu tla, vode, naselja, objekata i druge imovine.

Zaštitne šume ukupne su površine 616,57 ha, a nalaze se većinom na prostoru Papuka. Zaštitne šume u postupku proglašenja (planirane) ukupne su površine 1.186,42 ha.

Šume posebne namjene su šume i šumska zemljišta koja prema namjeni mogu biti

- zaštićene šume,
- urbane šume,
- šumski sjemenski objekti,
- šume za znanstvena istraživanja,
- šume za potrebe obrane Republike Hrvatske,
- šume za potrebe utvrđene posebnim propisima.

Zaštićene šume i šumska zemljišta nalaze se unutar područja zaštićenih temeljem propisa o zaštiti prirode.

Urbane šume i šumska zemljišta planiraju se u prostornim planovima unutar ili uz građevinska područja, unutar obuhvata kampova, golf terena i drugih sportsko-rekreacijskih područja. Namjena zaštićenih šume i šumska zemljišta je stvaranje potrebnih uvjeta za odmor i rekreaciju a cilj je što veći utjecaj na poboljšanje kvalitete života stanovnika naselja uz koje se planiraju.

Šume posebne namjene za znanstvena istraživanja i potrebe obrane RH ukupne su površina 561,91 ha. Šuma posebne namjene, sjemenske sastojine, ukupne su površine je 162,41 ha. Ukupna površina šuma posebne namjene je 724,32 ha. Planirane šume posebne namjene u sklopu regionalnog parka Moslavačka Gora ukupne površine 6.288.17 ha.

Način gospodarenja i obnove zaštitnih šuma i šuma posebne namjene propisuje se šumskogospodarskim planovima u skladu sa svrhom radi koje su takvima proglašene.

Šumskogospodarska osnova utvrđuje ekološku, gospodarsku i socijalnu podlogu biološkog poboljšanja šuma i povećanja šumska proizvodnje. Gospodarsko korištenje šuma, šumskog zemljišta, zahvati na prostoru šumskog zemljišta, opseg uzgoja i zaštite šuma, stupanj iskorištenosti šumskog zemljišta i gospodarenje životinjskim svijetom propisani su i uređeni šumskogospodarskim planovima.

Najznačajniji šumski potencijali nalaze se u ruralnim područjima gdje postoji duga tradicija grijanja na ogrjevno drvo.

Šumska biomasa je kao izvor energije potencijal za daljnji, učinkoviti razvoj prema modernim i energetski učinkovitijim oblicima proizvodnje energije i grijanja kao što su trogeneracijska postrojenja koja, osim električne i toplinske energije, omogućuju i pripremu rashladnog medija za klimatizaciju.

Osnovne planske smjernice vezane za šumu i šumsko zemljište podrazumijevaju očuvanje šuma kao vrijednog prirodnog resursa, ne samo zbog komercijalne vrijednosti primarnih i sporednih šumskih proizvoda već i radi očuvanja i unapređenja općekorisnih funkcija koje svojim koristima za društvo u cjelini višestruko nadmašuju proizvodne funkcije šuma, kao i usklađivanje interesa različitih korisnika prostora šuma i šumskog zemljišta (poljoprivreda, vodno gospodarstvo, eksploatacija mineralnih sirovina, rekreacija, skupljanje sporednih šumskih proizvoda, šume u zaštićenim područjima, privatni šumoposjednici), a naročito uz uvažavanje i reguliranje posebnosti gospodarenja šumama i šumskim zemljištem na područjima ekološke mreže RH.

Prilikom planiranja bilo kakvih zahvata u prostoru, treba ih nastojati pozicionirati što je više moguće van šumskog područja, osobito područja šuma posebne namjene, zaštitnih šuma te komercijalno vrijednih gospodarskih šuma (šume stabilne dobne strukture visokog uzgojnog oblika, sortimentne strukture i vitalnosti). Za izvođenje svih zahvata s aspekta šumarske djelatnosti treba preferirati šumsko zemljište te šume niskog i srednjeg uzgojnog oblika, odnosno degradirane sastojine loše kvalitete i vitaliteta na području gospodarskih šuma (Š1), koliko je to moguće s obzirom na karakter svakog pojedinog zahvata.

3.3. RIBARSTVO

Ribnjaci su prema Zakonu o poljoprivrednom zemljištu poljoprivredno zemljište. Ribnjaci su proizvodni objekti koji su okruženi prirodnim ili umjetnim nasipima i hidrotehničkim objektima (upusti, ispusti, dovodno-odvodni kanali, izlovne jame i sl.) pomoću kojih se obavlja manipulacija vodom, ovisno o proizvodno-tehnološkim potrebama.

Korištenje poljoprivrednog zemljišta i kopnenih voda u obavljanju djelatnosti slatkovodne akvakulture uređeno je Zakonom o vodama i Zakonom o poljoprivrednom zemljištu. Taj pravni okvir se u posljednjih nekoliko godina više puta mijenjao i usklađivao, u svrhu uspostave učinkovitijeg provedbenog mehanizma. U tu svrhu u dijelu korištenja kopnenih voda za uzgoj riba umjesto koncesije predviđeno je ostvarivanje prava na korištenje kopnenih voda kroz zasebne postupke, ovisno o statusu zemljišta na kojemu se uzgajalište nalazi.

Djelatnost akvakulture na području RH uređuje se temeljem Zakona o akvakulturi kojim se uređuje provedba Zajedničke ribarstvene politike Europske unije u dijelu koji se odnosi na akvakulturu, utvrđuju se nacionalni ciljevi razvoja akvakulture, način i uvjeti obavljanja djelatnosti akvakulture, nadležna tijela za provedbu potpore u akvakulturi i uređenje tržišta, nadzor i kontrola, kao i druga pitanja bitna za akvakulturu. Djelatnost akvakulture na dalje se uređuje temeljem Zakona o morskom ribarstvu i u okviru Zakona o slatkovodnom ribarstvu. Temeljem ovih zakona na snazi je i niz pravilnika koji uređuju pojedina specifična pitanja morske i slatkovodne akvakulture, kao što je izdavanje povlastica za uzgoj, polaganje posebnog ispita za obavljanje uzgoja, utvrđivanje kriterija za smještaj marikulture u prostor, postupak prikupljanja podataka u akvakulturi, uzgoj tuna, tržišni standardi, postupak osnivanja ribarskih zadruga i organizacija proizvođača. Temeljem Zakona o zaštiti prirode

donesen je i poseban pravilnik koji uređuje unos stranih vrsta u uzgoj, a temeljem Zakona o ekološkoj proizvodnji pravilnik o ekološkoj proizvodnji u akvakulturi.

Hrvatska primjenjuje sve propise EU iz područja zdravlja vodenih životinja sa ciljem zadržavanja odnosno uspostave povoljnog zdravstvenog statusa uzgajališta riba i školjkaša. Ključni dokument koji služi kao osnova za provođenje mjera u zdravlju vodenih životinja je Direktiva Europske komisije 2006/88/EC. Temeljem važeće legislative provode se programi kontrole na bolesti koje podliježu obvezi prijavljivanja kod šaranskih i pastrvskih vrsta te školjkaša.

Planiranje akvakulture ima za posljedicu zahvate u prostoru koji mogu biti već postojeći ili su tek u planu. Definiranje zahvata u prostoru, odnosno namjenu prostora za provođenje određenog zahvata provodi se na temelju propisa koji uređuju prostorno uređenje i gradnju, odnosno Zakona o prostornom uređenju i Zakona o gradnji. Temeljem ovih propisa pravo investitora na zahvat koji se klasificira kao građenje građevine (koje se koriste u akvakulturi) može uslijediti tek nakon pravomoćnog rješenja o uvjetima građenja, građevinske dozvole, na temelju potvrđenog glavnog projekta, ili bez upravnog akta ako je gradnja posebnim propisom oslobođena od istog. Pravo na zahvat akvakulture i pripadajuće infrastrukture u prostoru se temelji na određenosti u namjeni prostora u prostornim planovima.

Uzgoj slatkovodnih vrsta riba u slatkovodnim akvakulturama u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji obavlja se kao uzgoj toplovodnih vrsta (ciprinidnih, šaranskih). Šaran (*Cyprinus carpio*) je osnovna uzgojna vrsta u monokulturi, dok se u polikulturi uzgaja s drugim vrstama riba, najčešće amurom (*Ctenopharyngodon idella*), bijelim glavašom (tolstolobik-*Hipophthalmichthys molitrix*), somom (*Silurus glanis*), smuđem (*Stizostedion lucioperca*) štukom (*Esox lucius*) i linjakom (*Tinca tinca*). Proizvodnja je većinom poluintenzivna, a proizvodni ciklus traje u pravilu 3 godine.

Doline donjih tokova rijeka Česme i Ilove su, zbog karakteristika reljefa i tala izuzetno pogodne za izgradnju/uređenje ribnjaka. Većina ribnjačkih površina je poslije perioda zapuštenosti revitalizirana i dovedena u prvobitnu namjenu slatkovodnih akvakultura. Na slivnom području rijeka Česme i Glogovnice površina koju zauzimaju privredni ribnjaci je 1.346 ha, dok je na slivnom području rijeka Ilove i Pakre površina koju zauzimaju 1.835 ha. Ukupna površina svih privrednih ribnjaka je 3.181 ha što je 1,27% površine Županije.

Površine koje zauzimaju ili su u cijelosti zauzimali privredni ribnjaci na slivnom području rijeka Česme i Glogovnice u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji:

- Blatnica	290 ha;
- Narta	670 ha;
- Siščani	386 ha.
Ukupno:	1.346 ha.

Površine koje zauzimaju ili su u cijelosti zauzimali privredni ribnjaci na slivnom području rijeka Ilove i Pakre u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji:

- Garešnica	527 ha;
- Končanica	1.093 ha;
- Hrastovac	155 ha;
- Blagorodovac	60 ha.
Ukupno:	1.835 ha.

Na ribnjacima Narta, površine 670 ha, došlo je do prestanka gospodarenja i proizvodnje te ne održavanja ribnjačkih površina i postojeće infrastrukture. Vodene površine ribnjaka, uzgajališta i mrjestilišta su u potpunosti nestale što je dovelo i do nestanka ptičjih staništa i hrane za ribojedne vrste. PP Orahovica d.o.o., PJ Ribnjačarstvo preuzelo je gospodarenje na svim ribnjačkim površinama pod Nartom sa pripadajućom infrastrukturom, s planom u početku djelomične a ovisno o mogućnostima i kompletne rekonstrukcije i revitalizacije zapuštenih ribnjačkih površina.

Ribnjaci su vezani postojeće vodotoke. Zbog znatnih ambijentalnih i vizualnih vrijednosti vodenih površina ribnjaci su vrlo često važan i upečatljiv element kulturnih i značajnih krajobrazu koji čini osnovno obilježje područja i daje mu prepoznatljiv identitet. Pri tome je relativno česta pojava zapuštanje ribnjaka zbog niske razine korištenja i održavanja, koja za posljedicu ima promjene, odnosno gubitak osnovnih obilježja kulturnih i značajnih krajobrazu. Djelatnost slatkovodne akvakulture ne narušava značajke krajobrazu, već pridonosi očuvanju njegovih vizualnih i ambijentalnih vrijednosti, u slučaju već postojećih lokacija, odnosno obogaćivanju krajobrazne raznolikosti u slučaju novoplaniranih lokacija.

Sve ribnjačke površine na području županije su uz osnovnu namjenu i umjetna močvarna staništa iznimno važna za gniježđenje i migraciju ptica močvarica. Bogate hranom i prikladnom vegetacijom, kao što su tršćaci, okruženi poplavnim šumama, ribnjačke su površine umjetna močvarna područja od međunarodne ornitološke važnosti za neke od najugroženijih europskih vrsta ptica.

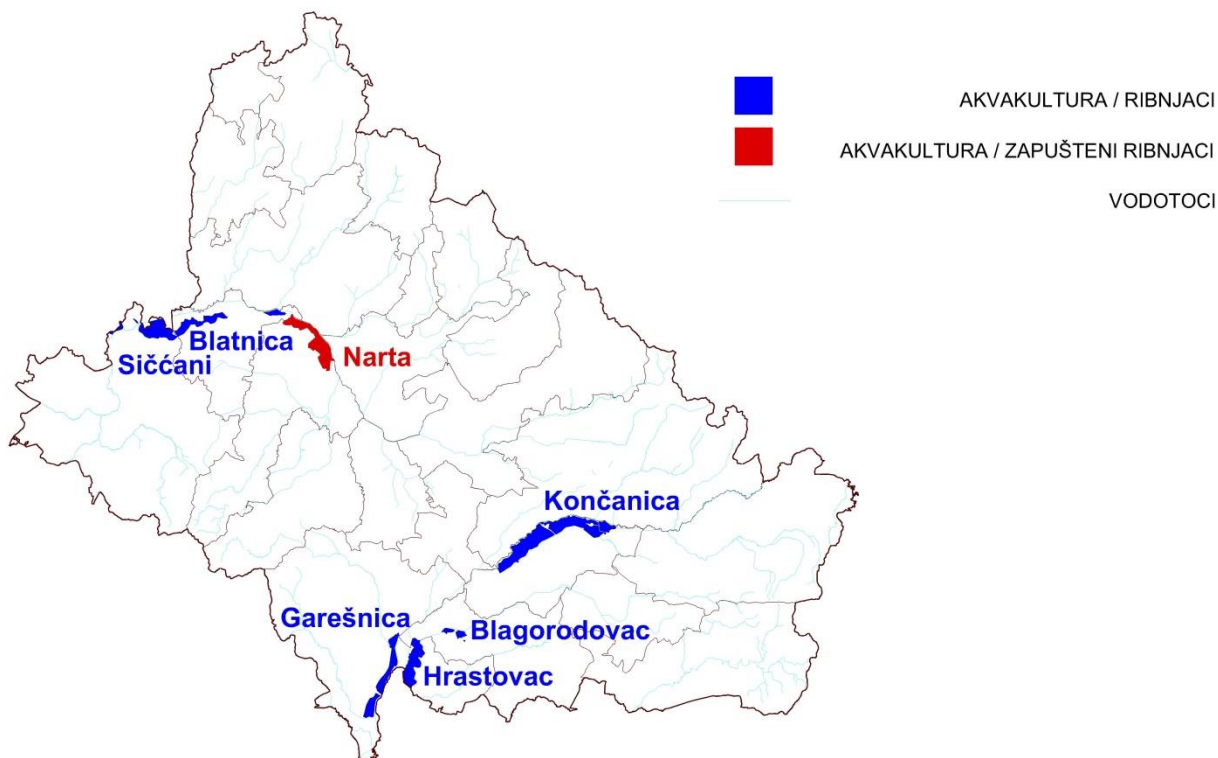
Privredni ribnjaci na području županije sukladno EU propisima i smjernicama predstavljaju područja velike prirodne vrijednosti te su temeljem Uredbe o ekološkoj mreži proglašeni dijelom Ekološke mreže RH, područjima Natura 2000, upravo stoga što se radi o velikim ribnjacima s niskim intenzitetom gospodarenja koji sadrže izrazito visoku raznolikost vrsta i stanišnih tipova, predstavljaju međunarodno važna područja za selidbu ptica močvarica te značajno obogaćuju krajobraznu raznolikost okolnog prostora.

Na području županije postoji mogućnost izgradnje novih ribnjačkih površina. Potrebno je s oprezom pristupiti izgradnji novih, potencijalnih privrednih ribnjaka koji bi se također nalazili u ekološkoj mreži, a ima i postojećih ribnjačkih površina na kojima se ne odvija uzgoj, koji nisu u funkciji.

Kartografski prikaz:

3.3. - 1 - k

Stanje akvakultura u BBŽ

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBŽ

Površine pod postojećim i potencijalnim privrednim ribnjacima na prostoru Županije predviđenim za obavljanje djelatnosti slatkovodne akvakulture moguće je iskoristiti i za razvoj

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
3. Gospodarske djelatnosti

turističkih, rekreacijskih i izletničkih djelatnosti vezanih uz vode i močvarne površine, a sukladno važećim zakonima i propisima.

U 2021. godini za uzgoj slatkovodnih riba u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji koristi se 2.905 ha od ukupnih 3.181 ha ribnjačkih površina.

Za sve navedene ribnjake problemi su vrlo slični i u osnovi se svode na: nedovoljne količine vode u odnosu na potrebe ribnjaka, stalno pogoršanje kakvoće voda na pripadnom slivu, loše stanje objekata za zahvat i upravljanje vodama. Stanje kakvoće voda nije zadovoljavajuće, obzirom da otpadne vode naselja i izgrađenih proizvodnih objekata, upotreba zaštitnih sredstava u poljoprivredi i šumarstvu, te upotreba umjetnih gnojiva, intenzivno zagađuju vode potoka i rijeka koji se koriste za vodoopskrbu ribnjaka.

Za uspješnije gospodarenje uzgajivači se trebaju organizirati u organizacije proizvođača i razvijati vlastitu razvojnu politiku, uspostaviti sustave brendiranja i certificiranja svojih proizvoda, te uspostaviti i ostale putove komunikacije sa potrošačima u svrhu poboljšanja percepcije i prihvaćanja ovih proizvoda od strane potrošača.

Potrebno je uspostaviti sustav kontinuiranog informiranja i obrazovanja nadležnih institucija i javnosti o gospodarskoj, socijalnoj i ekološkoj ulozi akvakulture u razvoju društva.

Tabela:

3.3. - 2 - t Smještaj površina privrednih ribnjaka unutar područja Ekološke mreže, Natura 2000

Privredni ribnjaci (Lokacija)	Površina (ha)	Područje malog sliva	Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove	Područje očuvanja značajno za ptice
Blatnica	290	Česma-Glogovnica	Ribnjaci Siščani i Blatnica HR2000440	Ribnjaci uz Česmu HR1000009
Siščani	386	Česma-Glogovnica	Ribnjaci Siščani i Blatnica HR2000440	Ribnjaci uz Česmu HR1000009
Narta	670	Česma-Glogovnica	Ribnjaci Narta HR2000441	Ribnjaci uz Česmu HR1000009
Končanica	1.093	Ilova-Pakra	Ribnjaci Končanica HR2000437	Poilovlje s ribnjacima HR1000010
Garešnica	527	Ilova-Pakra	Ribnjaci Poljana HR2000438	Poilovlje s ribnjacima HR1000010
Hrastovac	155	Ilova-Pakra	Ribnjaci Poljana HR2000438	Poilovlje s ribnjacima HR1000010
Blagorodovac	60	Ilova-Pakra	/	Poilovlje s ribnjacima HR1000010

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBZ

Za osiguranje održivosti akvakulture potrebno je primjenjivati tehnologije uzgoja koje osiguravaju usluge zaštite okoliša i prirode unutar Natura 2000 područja, kao i tehnologije koje smanjuju potrošnju vode i/ili imaju manje organsko opterećenje vodotoka, te provoditi mjere koje osiguravaju sprječavanje mogućnost bijega organizama u uzgoju. U pogledu tehnologija i oblika uzgoja koji doprinose zaštiti prirode i okoliša daljnje prilike za razvoj slatkovodne akvakulture moguće su i kroz uspostavu reciklacijskih sustava uzgoja (RAS) te razvoj ekološkog i organskog uzgoja. Glavni razlozi za razvitak takvih sustava su: očuvanje energije, reducirana potrošnja vode, reducirana upotreba zemljišta, mogućnost kreiranja različitih optimalnih karakteristika u uzgojnom prostoru čime se skraćuje uzgojni ciklus, a naglasak se stavlja na mogućnost korištenja nespecifičnih lokaliteta.

Uspostava reciklacijskog sustava akvakulture predstavlja održivi način uzgoja s pozitivnim učinkom na zaštitu okoliša. Nema mogućnosti bijega ribe i utjecaja na prirodni okoliš čime se sprječava mogućnost genetske polucije kao i razrjeđenje gena prirodnih populacija. Zatvoreni sustav odvojen od prirodno prisutnih organizama i bez mogućnost širenja patogena u oba smjera ali i bez interakcije od vanjskih predatora.

Upotreba prirodnih resursa za potrebe RAS-a predstavlja učinkovito korištenje zemljišta i vodno gospodarjenje.

Predatorske vrste mnogim ribnjacima predstavljaju značajne štete te smanjuju isplativost akvakulture. Posebno se ističu štete koje radi kormoran. Tako u slučajevima kada populacija kormorana uzrokuje ozbiljnu štetu ribljim fondovima, država članica ima pravo poduzeti mjere radi smanjenja populacije kormorana u skladu s člankom 9. Direktive 2009/147/EZ te prethodna suglasnost Komisije nije potrebna. Potrebno je istaknuti da je smanjenje populacije opravdano samo u slučajevima kada se radi o „ozbiljnoj šteti ribljim fondovima“, dok je za ostale slučajeve potrebno osigurati uspostave naknade štete kako bi uzgajališta bila ekonomski isplativa i tako se i dalje održavala. Potrebno je naglasiti da ribnjaci predstavljaju bitna staništa za očuvanje brojnih staništa i vrsta bitnih za očuvanje ekološke mreže Natura 2000. Tako je osim ekonomski, sustav uspostave sustava naknada bitan instrument u očuvanju staništa te biološke i krajobrazne raznolikost.

Ribnjačke površine moraju imati zadovoljavajuću kakvoću vode. Prostorni plan županije odredbama za provođenje (članak 55.) propisuje da se djelatnost ribogojstva ne može se odvijati na:

- područjima s nezadovoljavajućim higijenskim uvjetima,
- područjima na kojima je izraženo onečišćenje zbog blizine urbanih centara i industrijskih djelatnosti,
- područjima intenzivne rekreacijske aktivnosti,
- područjima posebne namjene (npr. vojna područja),
- osjetljivim dijelovima posebno zaštićenih područja.

Pokretanje uzgoja slatkovodnih riba na postojećim vodenim površinama, ali i na neizgrađenom poljoprivrednom i građevinskom zemljištu zahtjeva provjeru usklađenosti sa prostornim planovima. Ukoliko se iste nisu koristile za akvakulturu potrebno je izvršiti promjenu namjene zemljišta. Na izgrađenim uzgajalištima na kojima je došlo do prestanka obavljanja djelatnosti akvakulture problem mogu predstavljati zahvati u svrhu ponovnog stavljanja u funkciju.

3.4. VODNOGOSPODARSKI SUSTAVI

Vodni resursi

Vodna područja i slivovi

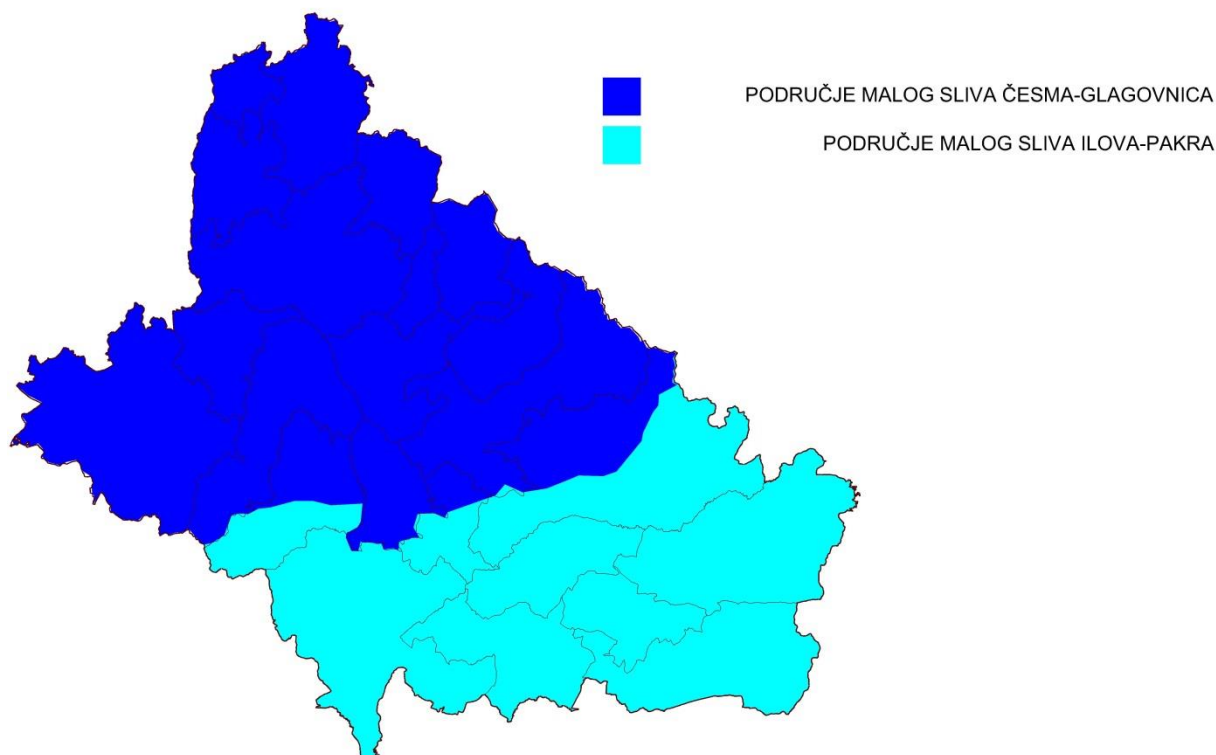
Glavni vidovi pojavljivanja voda su površinske i podzemne vode. Površinske vode su tekuće vode u riječnoj mreži te vode u prirodnim i umjetnim jezerima, tj. akumulacijama, a tu se ubraja i prihvaćena i zadržana kišnica u čatrnjama (šternama, gusternama i cisternama). Površinskim i podzemnim vodama upravlja se jedinstveno.

Prema čluci o granicama vodnih područja područje Bjelovarsko-bilogorske županije pripada vodnom području rijeke Dunav, području podsliva rijeke Save.

Temeljem Pravilnika o granicama područja podslivova, malih slivova i sektora Županijom se rasprostiru djelomično dva mala sliva. To su mali sliv rijeka Časa i Glogovnice koji je prostorno vezan za Zagrebačku županiju i Koprivničko-Križevačku županiju, te mali sliv rijeka Ilove i Pakre koji se širi na Sisačko-moslavačku županiju.

Kartografski prikaz:
3.4. - 1 - k

Područja malih slivova

Izvor podataka:

Hrvarske vode

Mali sliv rijeka Česme i Glogovnice

Sliv se nalazi između planinskih vijenaca Moslavačke gore, Bilogore, i Kalnika unutar kojih dominira prostrana bjelovarska depresija. U morfološkom pogledu teren ove depresije ispresijecan je brojnim površinskim tokovima. Rijeke Česma i Glogovnica kao glavni tokovi su lijeve pritoke Save, koje su regulacijskim radovima spojene u jedinstven sliv.

Mali sliv rijeka Česme i Glogovnice u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji obuhvaća slijedeća područja:

- Gradove: Bjelovar i Čazmu, te dio grada Grubišno polje.
- Općine: Ivanska, Rovišće, Kapela, Veliko Trojstvo, Štefanje, Nova Rača, Velika Pisanica, Severin, Šandrovac, Velika Trnovitica, Zrinski Topolovac, i Veliki Grđevac, te dijelove općina Berek i Hercegovac.

Izvorišni dio sliva rijeke Glogovnice je na Kalničkom gorju, sa pravcem toka od sjevera prema jugu. Tok rijeke Glogovnice kod Poljanskog Luga prihvaća vode rijeke Lonje i Zeline koje se spojnim kanalom dovode, a potom zajedno sa vodama rijeke Glogovnice skreću prema rijeci Česmi, u koju se ulijevaju u blizini Česme. Slivne površine vodotoka Česme i Glogovnice iznose 2500 km².

U nizinskom dijelu malog sliva gdje je sustav izgrađen zadovoljavajuća je razina zaštite od poplava. Na dijelu izgrađenog sustava postoje problemi i potrebni su dodatni radovi (sanacija klizišta, sanacija korita, inundacija, izmuljenja i ostali radovi), a sve u svrhu što boljeg i sigurnijeg funkcioniranja sustava.

Vodotoci koji su uređeni i održavaju se svake godine nesmetano provode vodu do recipijenata, u izgrađeni sustav, te zadovoljavaju namjenu. Vodotoci koji nisu uređeni te vodotoci koji su djelomično uređeni nisu na zadovoljavajućoj razini obrane od poplava jer kod nailaska velikih voda

dolazi do stvaranja uspora i izlivanja vode iz korita. Prema financijskim sredstvima svake godine radi se na daljnjem uređenju vodotoka i poboljšanju protočnosti, a samim time i boljem funkcioniranju obrane od poplava.

Na brdskom dijelu malog sliva rijeka Česme i Glogovnice nije zadovoljavajuća razina izgrađenosti sustava. Problem su bujični vodotoci. Da bi se došlo do zadovoljavajuće razine zaštite od poplava potrebno je izgraditi retencije i akumulacije koje bi prihvale vodu bujičnih vodotoka.

Mali sliv rijeka Ilove i Pakre

Sliv se nalazi u tz. savsko-dravskom međuriječju, zahvaćajući teritorij Bjelovarsko-bilogorske, Požeško-slavonske i Sisačko-moslavačke županije. Površina sliva je oko 1600 km². Na području Bjelovarsko-bilogorske županije sliv Ilove zahvaća oko 950 km², dok ostatak (općina Sirač) zahvaća sliv Pakre, odnosno njene glavne pritoke Bijele. U dosadašnjoj vodno-gospodarskoj praksi sliv je tretiran kao cjelina, bez obzira na administrativno-teritorijalno ustrojstvo, pa su podaci približni.

Mali sliv rijeka Ilove i Pakre u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji obuhvaća slijedeća područja:

- Gradove: Daruvar, Garešnica i dio Grubišnog Polja,
- Općine: Berek (dio), Hercegovac (dio), Končanica, Dežanovac, Đulovac i Sirač.

Osnovni elementi morfologije sliva su brdsko-planinski tereni Papuka, Bilogore i Moslavačke Gore, te ravničarski tereni u dolinama rijeke Ilove i njenih pritoka. Nadmorska visina brdsko-planinskog dijela sliva je od 200 do 860 m.n.m., a srednja visina ravničarskog dijela je oko 120 m.n.m.

Veći broj pritoka rijeke Ilove dolazi sa desne strane (gledajući nizvodno), a glavne su: Dišnica, Bršljanica, Garešnica, Tomašica, Šovarnica, Peratovica i Rastovac. Značajnije lijeve pritoke Ilove su: Čavlovica, Toplica i Rijeka.

Rijeka Bijela je najznačajnija pritoka rijeke Pakre u koju utječe izvan područja Županije. Od izvora do Sirača to je bujični vodotok sa znatnom erozijom toka i velikim pomicanjem nanosa. Nizvodno od Sirača, odnosno od Badljevine (izvan Županije), Bijela je ravničarski vodotok.

Zbog promjena metoda izračunavanja i interpretacija hidroloških veličina, nekompletiranosti izvedenih radova na pojedinim dionicama vodotoka te neodgovarajućeg tehničkog i gospodarskog održavanja, stvarni stupanj zaštite izvedenim radovima pretežno nije veći od 95% (zaštita od velikih voda koje se pojavljuju jednom u 20 godina).

Površinskim i podzemnim vodama upravlja se jedinstveno.

Vodotoci

Temeljem Odluke o popisu voda I. reda površinske vode dijele se na vode I. reda i vode II. reda.

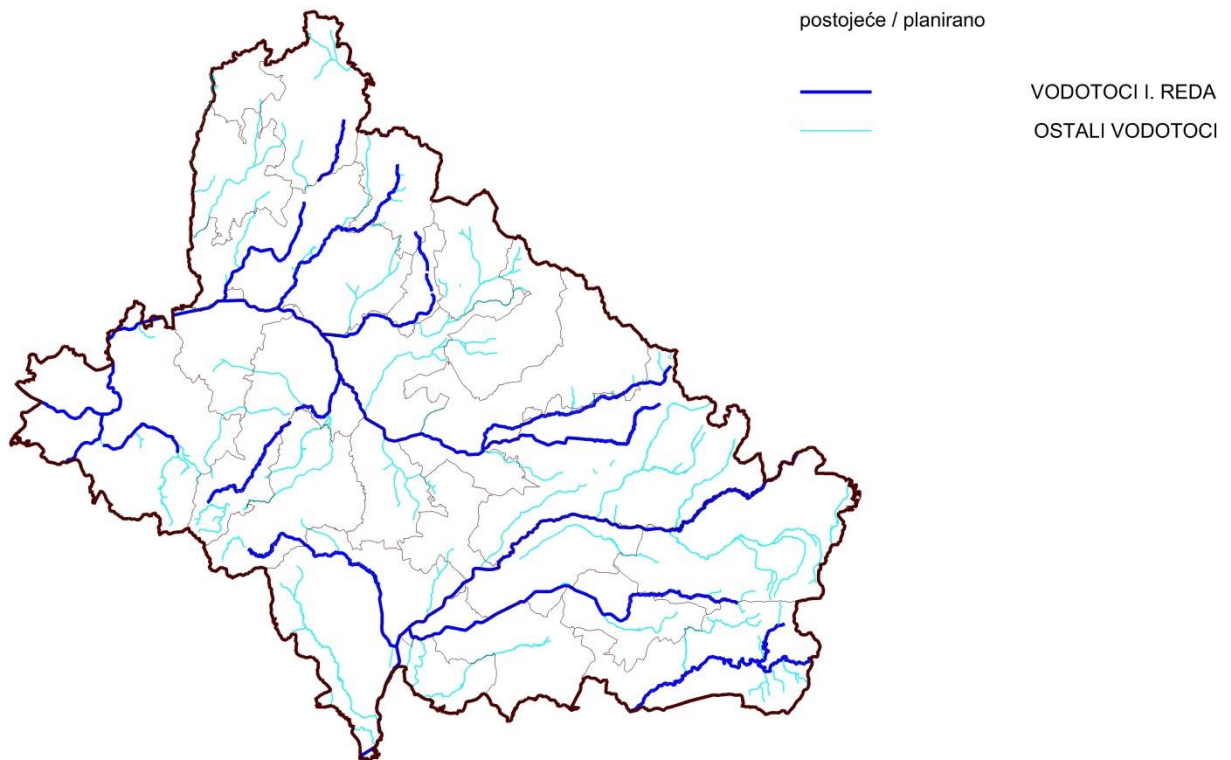
Odluka o popisu voda I. reda uključuje međudržavne vode, priobalne vode, druge veće vode i kanale te bujične vode veće snage, koje utvrđuje Vlada Republike Hrvatske.

Pored voda I. reda utvrđenih Odlukom u popisu voda I. reda, temeljem Zakona o vodama, sve ostale površinske vode svrstavaju se u vode II. reda.

Odlukom o popisu voda I. reda obuhvaćene su i vode na prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije.

Kartografski prikaz:
3.4. - 2 - k

Vodotoci I. i II. reda

Izvor podataka:

Odluka o popisu voda I. reda i dokumentacija ZPU BBŽ

U vode I. reda na području Bjelovarsko-bilogorske županije svrstavaju se:

1. Druge veće vode i kanali

a) Vodotoci

U vodotoke se svrstavaju sve vode čije je slivno područje veće od 200 km² ili dužina veća od 20 km.

Na području malog sliva rijeka Česme i Glogovnice to su rijeke i potoci:

- rijeka Česma;
- rijeka Velika Rijeka;
- rijeka Bjelovarska;
- rijeka Severinska;
- potok Plavnica;
- potok Grđevica;
- potok Barna;
- potok Srijedska.

Na području malog sliva rijeka Ilove i Pakre to su rijeke i potoci:

- rijeka Ilova;
- rijeka Garešnica;
- rijeka Bijela;
- rijeka Toplica;

b) Akumulacije i retencije:

U akumulacije i retencije svrstavaju se one od većeg značenja za obranu od poplava i navodnjavanje ili volumena većeg od 500.000 m³.

Na području malog sliva rijeka Ilove i Pakre to su:

- akumulacija Popovac;
- retencija Jantak.

2. Bujične vode veće snage

U bujične vode veće snage svrstavaju se sve vode koje određuje slivno područje veće od 50 km² ili dužina stalnog ili povremenog vodotoka veća od 20 km ili ih određuju tokovi jakih erozijskih procesa koji ugrožavaju veća naselja, industrijska postrojenja, magistralne i regionalne prometnice te građevine za melioracije.

Na području malog sliva rijeka Česme i Glogovnice to je:

- Grabovnica.

Voda I. reda (rijeke i potoci) ucrtana je na kartografima debljom, vidljivijom linijom u odnosu na vode II. reda, ostale vodotoke.

Dužina voda I. i II. redna (rijeka i potoka) na području Bjelovarsko-bilogorske županije iznosi 1000 808,19 metara ili 1.001 kilometar (dužina je izračunata računalno).

Temeljem podjele voda određuje se važnost vodnih građevina na vodotocima, odnosno građevina od važnosti za Državu i građevina od važnosti za Županiju.

Korištenje voda za navodnjavanje

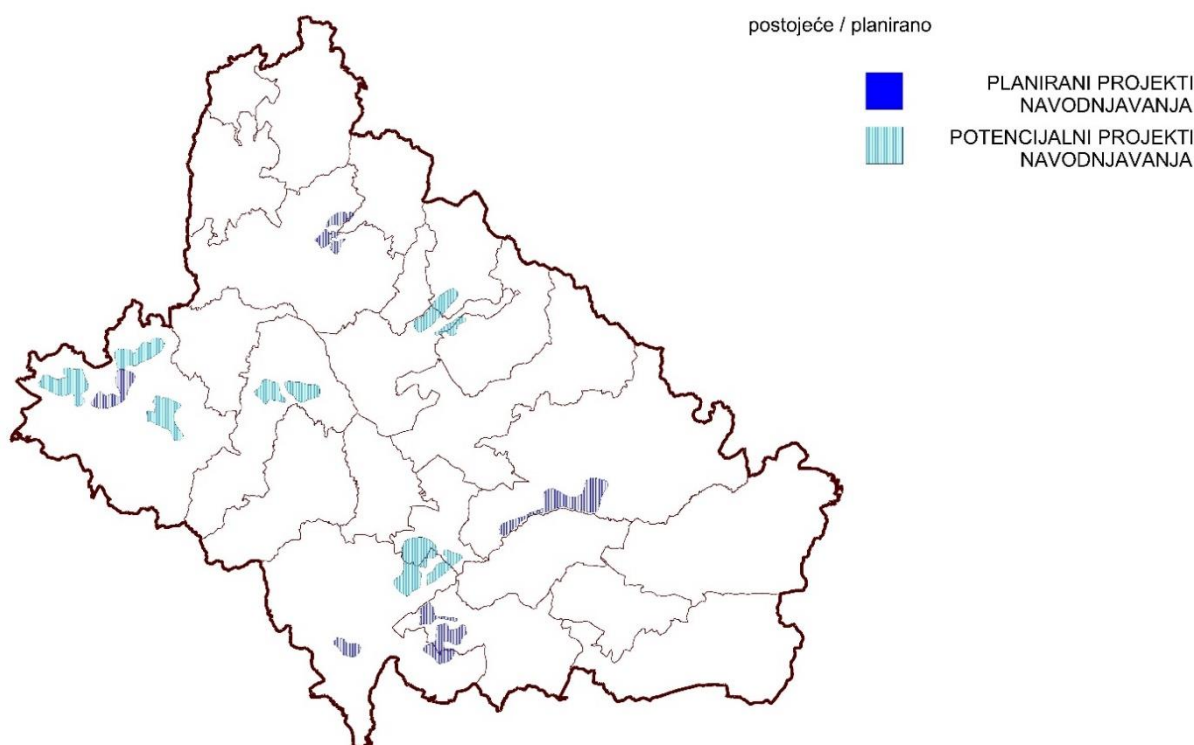
Navodnjavanje kao vodnogospodarska djelatnost zahvaćanja podzemnih i površinskih voda i njihova isporuka radi natapanja poljoprivrednog zemljišta, sportskih terena ili drugoga zemljišta je u vlasništvu i upravljanju jedinica regionalne samouprave. Pravo na korištenje voda za potrebe navodnjavanja ostvaruje se sukladno Zakonu o vodama, a radi ostvarenja ciljeva Nacionalnoga projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj, planova i programa navodnjavanja jedinica područne (regionalne) samouprave te za zadovoljenje potreba za navodnjavanjem različitih korisnika za razne namjene.

Poslovi Hrvatskih voda u navodnjavanju su upravljanje projektima i sufinanciranje gradnje građevina za navodnjavanje u vlasništvu jedinica područne (regionalne) samouprave sukladno nacionalnim programima i projektima.

Podloga za izradu Programa je Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u RH (srpanj 2005.g.), te županijski planovi navodnjavanje (izrađeni u periodu 2003-2012.g.). Plan navodnjavanja Bjelovarsko-bilogorske županije donesen je 2009. godine (izrađivač: IGH d.d.).

Kartografski prikaz:
3.4. - 3 - k

Planirani i potencijalni projekti navodnjavanja

Izvor podataka:

Plan navodnjavanja BBŽ i dokumentacija ZPU BBŽ

S obzirom na prirodne potencijale Republike Hrvatske, a to su kvalitetna tla i bogati vodni resursi uz klimatske pogodnosti, navodnjavanje se ne provodi u onolikoj mjeri kolike su stvarne mogućnosti, važnost i potrebe. Prema veličini navodnjavanih površina od oko 9000 ha, Hrvatska se nalazi na jednom od posljednjih mjesta u Europi.

Nekonkurentnost današnje poljoprivrede posljedica je niske tehnološke razine proizvodnje, usitnjenosti proizvodnih parcela, nizak stupanj izgrađenosti i održavanja melioracijskih sustava i niskih prinosa. Učestale su pojave suša, zbog čega se štete u poljoprivredi procjenjuju u milijardama kuna, a istovremeno se nedovoljno navodnjavaju poljoprivredne površine i pri tome koristi zanemariv dio vodnog potencijala.

Dio problema koji su povezani s neadekvatnim gospodarenjem prirodnim resursima potrebno je i moguće sustavno riješiti. Stoga je Vlada RH pokrenula Projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj.

Potencijalni projekti

Navodnjavanje kao melioracijska mjera ima za cilj nadoknaditi nedostatke vode koji se javljaju pri uzgoju poljoprivrednih kultura, a koji su ograničavajući faktor za postizanje njihovog punog biološkog potencijala. U proteklom razdoblju donesen je Plan navodnjavanja Bjelovarsko-bilogorske županije (izrađivač: IGH d.d., 2009. godina) koji ulazi u razred strateških županijskih dokumenata, koji moraju dati kvalitetnu osnovu za operativne projekte i programe. Stručne podloge i rezultati sveobuhvatnih analiza tla, klime, izvora voda i postojeće poljoprivrede daju mogućnost za određivanje mogućnosti i prioriteta navodnjavanja radi razvitka postojeće ili uvođenja nove poljoprivredne proizvodnje.

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
3. Gospodarske djelatnosti

Planom navodnjavanja, kao daljnja aktivnost, predložen je odabir pilot-projekta navodnjavanja odnosno odabir lokacije na kojima je moguće organizirati sustav za navodnjavanje na području Bjelovarsko-bilogorske županije. Izgradnjom sustava navodnjavanja poljoprivrednih površina stvoriti će se preduvjeti za brži razvitak poljoprivredne proizvodnje a ujedno i gospodarstva na području Bjelovarsko-bilogorske županije. Na temelju analize raspoložive vode za navodnjavanje određena su potencijalna područja za navodnjavanje na području Bjelovarsko-bilogorske županije.

Sustavima navodnjavanja kao mjerama povećanja i unapređenja poljoprivredne proizvodnje, danas je pokriven vrlo mali dio poljoprivrednih površina, a mogućnosti su vrlo velike s obzirom na velike vodne kapacitete ovog područja. Na području Županije postoje samo manji sistemi za navodnjavanje koji se napajaju vodom iz lokalnih vodotoka. Prema podacima iz NAPNAV-a, u Republici Hrvatskoj se 2004. navodnjavalo svega 0,86% obradivih površina, dok se u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji navodnjavalo svega 31.52 ha, najvećim dijelom u vlasništvu obiteljskih gospodarstava, što čini svega 0,03% od ukupnih obradivih površina.

Tabela:

3.4. - 4 - t Navodnjavane površine u RH i BBŽ

	RH	BBŽ
Obiteljska gospodarstva	9.265 ha	27.52 ha
Poslovni subjekti	4.275 ha	4 ha
Ukupno navodnjavano	9.265 ha	31.52 ha
Ukupno obrađeno	1.077.403 ha	91.449 ha
Postotak navodnjavanja	0.86%	0.03%

Izvor podataka:

Plan navodnjavanja BBŽ

S obzirom da je financijsko sudjelovanje Republike Hrvatske neophodno za razvoj navodnjavanja u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, ukupne površine za navodnjavanje koje realno mogu biti uključene u plansko razdoblje do 2020. godine ovise o planiranoj dinamici izgradnje sustava za navodnjavanje na području Republike Hrvatske. Prema NAPNAV-u, do 2020. se planira izgradnja sustava za navodnjavanje na 65.000 ha površina, što iznosi oko 6,5% od ukupnih korištenih površina od oko 1.000.000 ha.

Primjenjujući isti postotak na ukupne korištene površine u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, dobiva se 5.000 ha. Međutim, s obzirom na značaj poljoprivrede na gospodarstvo u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i općenito povoljne uvjete za uvođenje navodnjavanja predlaže se uvođenje navodnjavanja na oko 50% većim površinama od nacionalnog prosjeka, što daje ukupnu površinu od oko 7.500 ha za planiranje izgradnje sustava za navodnjavanje u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji do 2020. god.

U ovom planskom razdoblju Planom navodnjavanja predlaže se planirati sustave navodnjavanja s zahvatom vode iz rijeke Česme na oko 600 ha u području Čazme.

Nadalje se Planom navodnjavanja predlaže, prvih šest potencijalnih projekta s akumulacijama (Križić, Tomašica, Miletinac/Končanica, Martinac Trojstveni, Bedenička i Kapelica-Kaniška Iva) koji bi obuhvatili ukupno oko 5.400 ha. U slučaju Miletinac/Končanica odabrana je alternativa bolje ocjenjenoj akumulaciji Lončarica prema prethodno navedenim razlozima.

U suradnji Županije, Hrvatskih voda i korisnika, identificiran je projekt Blagorodovac na istoimenoj lokaciji. Projekt se uvrštava u Plan na temelju iskazanog interesa korisnika i podrške Županije. Za projekt Blagorodovac koji je nominiran kao pilot-projekt navodnjavanja predlaže se navodnjavanje oko 800 ha sjemenskog kukuruza.

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
3. Gospodarske djelatnosti

Navedeni projekti se predlažu za uključivanje u Plan navodnjavanja Bjelovarsko-bilogorske županije do 2020. godine.

Uz ove projekte, treba predvidjeti i određen broj manjih projekata navodnjavanja s korištenjem podzemnih voda. Za plansko razdoblje do 2020. godine Planom navodnjavanja pretpostavlja se oko 1.000 ha ovakvih projekata navodnjavanja. Pregled prijedloga projekata Plana navodnjavanja za razdoblje do 2020. godine vidljiv je u tablici Plana navodnjavanja u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji do 2020. godine.

Tabela:
3.4. - 5 - t Plan navodnjavanja u BBŽ

	Projekt	Izvor	Poljoprivredna površina
			ihal
1	Blagorodovac	akumulacija	800
2	Česma-Čazma	Česma	600
3	Križić	akumulacija	800
4	Martinac Trojstveni	akumulacija	500
5	Tomašica	akumulacija	1400
6	Miletinac/Končanica	akumulacija	1300
7	Bedenička	akumulacija	800
8	Kapelica-Kaniška Iva	akumulacija	300
9	Podzemne vode		1000
Ukupno			7500

Izvor podataka:

Plan navodnjavanja BBŽ

Uz odgovarajuće prateće aktivnosti, kvalitetna izrada i uspješna provedba Plan navodnjavanja Bjelovarsko-bilogorske županije utjecati će na više trendova:

- podizanje kvalitete odlučivanja na razini lokalne uprave temeljem kvalitetnog planskog dokumenta,
- razvitak tehnologije poljoprivredne proizvodnje i promjena strukture sjetve prema dohodovnijim kulturama,
- povećanje atraktivnosti poljoprivredne proizvodnje na područjima pogodnim za navodnjavanje.

Poštivanje principa održivog korištenja prirodnih resursa nesumnjivo predstavlja imperativ i u pogledu planiranja razvoja navodnjavanja na području Bjelovarsko- bilogorske županije.

Projektima navodnjavanja unutar ekološke mreže ili ako ima utjecaj na mrežu, provodi se Postupak procjene utjecaja na ekološku mrežu. Navodnjavanje može imati utjecaj na kakvoću voda povećanjem koncentracije nitrata, a na razini EU donesena je Nitratna direktiva koja propisuje Pravila dobre poljo privredne prakse. Moguća su i fizikalna i kemijska oštećenja tla te pojava irigacijske erozije tla kad je infiltracijska sposobnost tla manja od intenziteta navodnjavanja te odnošenje erodiranog materijala izaziva gubitak oraničnog horizonta. Kemijska oštećenja su zaslanjenost i štetne tvari kao npr. teški metali. Utjecaj na živi svijet uglavnom je rezultat prenamjena površina kao što su šumska zemljišta, livade, močvare i sl., a što su područja visoke biološke raznolikosti.

Višegodišnji programi gradnje vodnih građevina izrađuju se temeljem odredbi Zakona o vodama. Programe izrađuju Hrvatske vode u formi prijedloga, sukladno Strategiji upravljanja vodama („Narodne novine“, broj 91/08) i Planu upravljanja vodnim područjima („Narodne novine“, broj 82/13), a donosi ih Vlada Republike Hrvatske nakon provedene strateške procjene utjecaja na okoliš.

Višegodišnji programi gradnje kroz investicijske mjere objedinjuju obveze iz brojnih direktiva Europske unije, naročito Direktive o procjeni i upravljanju poplavnim rizicima (2007/60/EC), Direktive o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju (98/83/EC) i Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda

Programima se utvrđuju: pojedinačni projekti, način i razdoblje njihove provedbe, sudionici u provedbi, iznosi ulaganja i izvori sredstava, red prvenstva u provedbi te praćenje provedbe.

Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije 2013.-2023. identificirao je samo jedan projekt navodnjavanja u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, područje predloženo od strane Jedinice za provedbu NAPNAV-a, projekt Kapelica – Kaniška lva.

U Višegodišnjem programu gradnje 2013.-2023. vodna građevina Miletinac planirana je kao retencija.

Višenamjenski sustavi

Akumulacije i retencije

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije vodnogospodarske građevine predviđene kao višenamjenski objekti su akumulacije i retencije.

Akumulacije su u hidrotehničkom smislu građevine koje služe duljem zadržavanju vode u za to predviđenom prostoru. Svrha im je vremenska preraspodjela vode sliva koji joj gravitira.

Akumulacije su vodnogospodarske građevine za najdjelotvornije reguliranje vodnoga režima. Koristi se za pohranjivanje vode (skladištenje) u vrijeme kada je ima u izobilju i koje se mogu koristiti u vrijeme nedostatka vode.

Akumulacije su predviđene kao višenamjenski objekti gdje im je prvenstvena uloga vodoprivredna: zaštita od poplava, gospodarenje vodnim količinama i korištenje voda. Moguće je i korištenje hidroenergetskog potencijala, a akumulacije će usput zadržavati nanos sa brdskih i bujičnih tokova slivova. Uz primjenu ostalih biološko-tehničkih radova i mjera djelovat će stabilizirajuće na procese erozije. Ostale su namjene: korištenje za vodoopskrbu, navodnjavanje zemljišta, turizam, rekreaciju, sportski ribolov i dr.

Retencije su uređeno područje u slivu vodotoka predviđeno za vremenski kraće zadržavanje vode u svrhu zaštite od poplava. Retencijama se regulira vodni režim vodotoka. Koristi se za pohranjivanje vode samo u vrijeme poplavnih voda i njihovo ispuštanje nakon prolaska veliki voda. Učinak retencije se očituje smanjivanjem maksimalnog protoka koji prolazi vodotokom na nizvodnom području i produljivanjem trajanja velikih voda (isti volumen vode se kroz vodotok propušta dulje vrijeme).

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije do sada je izgrađeno pet akumulacija i jedna retencija.

U malom slivu rijeka Česme i Glogovnice na području županije nalazi se izgrađena jedna manja akumulacija na vodotoku Mlinska, to je akumulacija Pleterac kod Mikleuša. U malom slivu rijeka Ilove i Pakre izgrađene su četiri akumulacije, akumulacija Toplica na vodotoku Toplica u Daruvaru, akumulacija Dabrovac na vodotoku Dabrovac u blizini Daruvara, akumulacija Podgarić na vodotoku Garešnica u Podgariću, i veća akumulacija Popovac na vodotoku Garešnica u Trnovitičkom Popovcu. Retencija Jantak nalazi se na području Grada Čazme.

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
3. Gospodarske djelatnosti

Tabela:
3.4. - 6 - t

Postojeće akumulacije

Red. broj	Akumulacija (postojeća)	Vodotok	Slivno područje	Površina vodnog lica po PPŽ (ha)
A.	PLETERAC	Mlinska	Česma-Glogovnica	1
B.	POPOVAC	Garešnica	Ilova-Pakra	80
C.	PODGARIĆ	Garešnica	Ilova-Pakra	5
D.	TOPLICA	Toplica	Ilova-Pakra	1
E.	DABROVAC	Dabrovac	Ilova-Pakra	3

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBŽ

Vodoprivrednim osnovama slivova Česme i Glogovnice te Ilove i Pakre, izrađenim krajem 80-ih godina prošlog stoljeća, planirana je izgradnja znatnog broja većih i manjih akumulacija na prostoru županije. U Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije prenesene su u izvornom obliku iz Vodoprivrednih osnova slivova. Temeljem procijene negativnog utjecaja na okoliš i prirodne vrijednosti Strateške studije o utjecaju na okoliš Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije i Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, neke su od tih akumulacija su slijedom prijedloga mjera za ublažavanje utjecaja na okoliš izuzete iz IV. Izmjena i dopuna Prostornog plana.

Nakon detaljne procjene mogućih utjecaja zahvata na ekološku mrežu u Glavnoj ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu preostale su akumulacije prostornoplanerski razmatrane kao potencijalni višenamjenskih objekti, odnosno potencijalne akumulacije/retencije.

Razmatrane potencijalne akumulacije/retencije nisu planirane novom generacijom planskih dokumentima Hrvatskih voda, Planom upravljanja vodnim područjima 2016.-2021. i Višegodišnjim programom gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije 2013.-2023..

Uvidom u raspored i smještaj u prostoru potencijalnih i planiranih akumulacija u Prostornim planovima uređenja gradova i općina izvršile su se po potrebi određene korekcije zaplavnih prostora ili cijele potencijalne akumulacije nisu uzete u obzir zbog velikog utjecaja na postojeća naselja, infrastrukturu, te značajna prirodna i kulturna dobra. Sve korekcije u Prostornim planovima izvršene su u dogovoru sa Hrvatskim vodama i JLS.

Novom generacijom dokumentima Hrvatskih voda (Višegodišnji programi gradnje 2013.-2023.) planirana je izgradnja samo dvije akumulacije, višenamjenske Martinac Trojstveni i akumulacije za navodnjavanje površine Kapelica-Kaniška Iva u Garešnici, te akumulacije/retencije Miletinac kojoj je status promijenjen u akumulacija.

PPU Grada Garešnice planirana je akumulacija Rogoža za navodnjavanje površine Kapelica-Kaniška Iva. U PPU Općine Ivanska, potencijalnoj akumulaciji/retenciji Samarica je prostorno planerski status izmijenjen iz potencijalna akumulacija/retencija u planirana akumulacija, zbog započetih radova na njenoj realizaciji. Isti objekti planirani su i Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije.

Tabela:
3.4. - 7 - t

Planirane akumulacije i akumulacije/retencije

Red. broj	Planirane akumulacije i retencije	Vodotok	Mali sliv	Površina vodnog lica po VGO (km ²)	Površina vodnog lica po PPŽ (km ²)
1Ap.	Akumulacija M.TROJSTVENI	Dobrovita	Česma-Glogovnica	1,17	0,51
2Ap.	Akumulacija ROGOŽA	Bršljanica	Ilova-Pakra	/	0,71
3ARp.	Akumulacija MILETINAC	Ilova	Ilova-Pakra	3,95	2,70
4Ap.	Akumulacija SAMARICA	Sredska	Česma-Glogovnica	1,86	1,38

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBŽ

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
3. Gospodarske djelatnosti

Lokacije potencijalnih akumulacija/retencija smatraju se isključivo kao rezervacija prostora dok se ne napravi novelacija postojećih rješenja u okviru stručne podloge koja se mora temeljiti na najnovijim, stručno utemeljenim, saznanjima o hidrološkim prilikama područja i stanju ostalih sastavnica okoliša. Prilikom novelacije postojećih rješenja, za potencijalne akumulacije kojima je svrha zaštita od poplava, moraju se razmotriti ostale mogućnosti primjene alternativnih metoda obrane od poplava kao što su promjene u načinu korištenja površina, korištenje prirodnih retencija za zadržavanje dijela vodnog vala te obnova poplavnih područja rijeka. Također je neophodno napraviti plan faznosti izgradnje navedenih zahvata prema potrebama i prioritetima, s tim da se pod prioritetima smatra i očuvanje okoliša.

Tabela:

3.4. - 8 - t

Potencijalne akumulacije/retencije

Red. broj	Akumulacija/retencija potencijalna	Vodotok	Mali sliv	Površina vodnog lica po VGO (km ²)	Površina vodnog lica po PPŽ (km ²)
1.	ROVIŠĆE	Rijeka	Česma-Glogovnica	1,40	0,40
2.	STARČEVLJANI	Plavnica	Česma-Glogovnica	1,63	0,77
3.	TOMAŠKA	Tomaška	Česma-Glogovnica	0,87	0,51
4.	CIGLENA	Ciglena	Česma-Glogovnica	1,24	1,04
5.	SEVERIN	Severinski p.	Česma-Glogovnica	1,32	1,07
6.	LAZAREVAC	Miklas	Česma-Glogovnica	1,90	0,68
7.	BEDENIČKA	Bedenička	Česma-Glogovnica	1,75	1,72
8.	GRBAVAC	Grbovac	Česma-Glogovnica	2,53	1,51
9.	KRNJAČA	Krnjača	Česma-Glogovnica	2,18	0,81
10.	RUŠKOVAC	Šimljana	Česma-Glogovnica	2,77	2,66
11.	KRIVAJA	Krivaja	Česma-Glogovnica	1,25	0,60
12.	ŠIMLJANA	Šimljana	Česma-Glogovnica	2,94	0,71
13.	MARTINAC	Martinska r.	Česma-Glogovnica	0,74	0,74
14.	KRIŽIĆ	Martinska r.	Česma-Glogovnica	2,93	2,80
15.	LAMINAC	Ivanska	Česma-Glogovnica	1,86	1,72
16.	STUPOVAČA	Stupovača	Ilova-Pakra	0,83	0,76
17.	TOMAŠICA	Tomašica	Ilova-Pakra	2,58	
18.	DEŽANOVAC	Čavlovica	Ilova-Pakra	1,56	0,52
19.	LONČARICA	Lončarica	Ilova-Pakra	0,78	0,37
20.	DAPČEVICA	Dapčevica	Ilova-Pakra	0,76	0,61
21.	MUNIJE	Rastovac	Ilova-Pakra	0,80	1,05
22.	DABINAC	Kipska	Ilova-Pakra	0,52	0,52
23.	DONJI BORKI	Stančevac	Ilova-Pakra	0,29	0,22
24.	ZAJILE	Široki potok	Ilova-Pakra	0,12	0,09
25.	VELIKA R.	Velika r.	Ilova-Pakra	0,17	0,29
26.	ŠUPLJA LIPA	Đurđička	Ilova-Pakra	0,29	

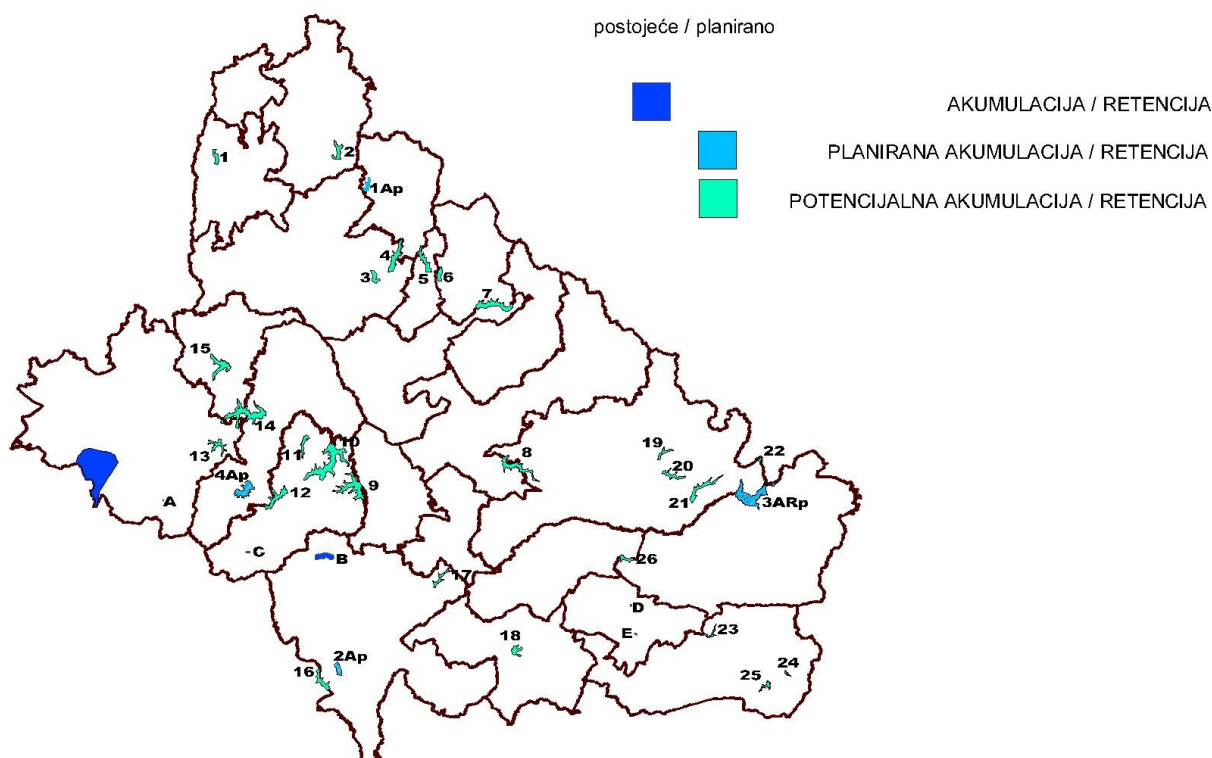
Izvor podataka:

Vodoprivredne osnove slivova / dokumentacija ZPU BBŽ

Na prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije nalazi se 26 razmatranih objekata potencijalnih akumulacija/retencija.

Kartografski prikaz:
 3.4. - 9 - k

Postojeće, planirane i potencijalne akumulacije/retencije

Izvor podataka:

Prostorni plan BBŽ i dokumentacija ZPU BBŽ

Akumulacije/retencije planirane kao potencijalne Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije, koje nisu do izrade Prostornih planova Gradova i Općina planirane za izgradnju provedbenim dokumentima Hrvatskih voda, ne zadržavaju se u daljnjem planiranju Prostornih planova Gradova i Općina već se prostor koji su zauzimale čuva u obliku rezervata za postplansku izgradnju, što je određeno Odredbama za provedbu Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije.

Tabela:

3.4. - 10 - t

Potencijalne akumulacije/retencije (rezervat za postplansku izgradnju)

Red. broj	Akumulacija/retencija potencijalna	Vodotok	Mali sliv	Površina vodnog lica po VGO (km ²)	Površina vodnog lica po PPŽ (km ²)
1.	STARČEVLJANI	Plavnica	Česma-Glogovnica	1,63	0,77
2.	LAZAREVAC	Miklas	Česma-Glogovnica	1,90	0,68
3.	GRBAVAC	Grbovac	Česma-Glogovnica	2,53	1,51
4.	TOMAŠICA	Tomašica	Ilova-Pakra	2,58	-
5.	STUPOVAČA	Stupovača	Ilova-Pakra	0,83	0,76
6.	ŠUPLJA LIPA	Đurđička	Ilova-Pakra	0,29	-
7.	DONJI BORKI	Stančevac	Ilova-Pakra	0,29	0,22
8.	VELIKA R.	Velika r.	Ilova-Pakra	0,17	0,29

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBŽ

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
3. Gospodarske djelatnosti

Potencijalna akumulacija/retencija Bedenička, koja bi se nalazila na području općina Šandrovac i Velika Pisanica, izuzeta je iz PPUO Šandrovac temeljem Odluke kojom se utvrđuje da nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš za III. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Šandrovac (Klasa: 350-02/18-03/1, Ur.broj: 2123-05-03-18-20).

Tabela:

3.4. - 11 - t Potencijalne akumulacije/retencije (rezervat za postplansku izgradnju)

Red. broj	Akumulacija/retencija potencijalna	Vodotok	Mali sliv	Površina vodnog lica po VGO (km ²)	Površina vodnog lica po PPŽ (km ²)
1.	BEDENIČKA	Bedenička	Česma-Glogovnica	1,75	1,72

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBŽ

Akumulacije/retencije planirane dokumentima Hrvatskih voda (Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije 2013.-2023. i ostali) zadržavaju se u daljnjem planiranju kao planirane akumulacije, te će u Prostornim planovima Gradova i Općina biti prikazane površinom vodnog lica i označene simbolom.

Radi gradnje i održavanja regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i sprečavanja pogoršanja vodnog režima vodotoka, zabranjeno je na određenoj udaljenosti od vodotoka graditi građevine, ograde, infrastrukturne objekte, saditi drveće i raslinje, nasipavati materijal u svrhu povišenja terena te odlagati građevinski materijal, građu i sl. i obavljati druge radnje kojima se može ugroziti sigurnost ili stabilnost tih građevina. Zbog toga je, za sve radnje koje se planiraju obavljati u pojasu 20 metara od vodotoka, odnosno 5 metara od odvodnih kanala, potrebno od Hrvatskih voda ishoditi vodopravne uvjete kojima će se odrediti mogućnost obavljanja istih, kao i uvjeti za njihovo obavljanje.

Površina postojeće retencija Jantak je 975 ha. Površina postojećih akumulacija je 90 ha. Površinu planiranih akumulacija, kao niti retencija još se ne može sa preciznošću izraziti jer ne raspoložemo sa egzaktnim podacima zbog toga što su planirane akumulacije i akumulacija/retencija tek u početku sa izradom projektne dokumentacije.

Korištenje voda za sport i rekreaciju

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije za potrebe sportsko-rekreativnih ribolovnih aktivnosti iskopano je i uređeno 40 ribnjaka. Ribnjacima momentalno gospodare 32 sportsko-ribolovna društva i udruge. Površina koju ti ribnjaci zauzimaju je oko 50 ha.

Usprkos bogatstvu velikim ribnjačkim površinama, zapuštenim i gospodarski iskorištenim kao ribogojilišta, manjim ribnjacima izgrađenim za sportsko-ribolovnu namjenu i rijekama Česmom i Ilovom s pritocima, osjeća nedostatak raznolikosti sportsko-rekreacijskih sadržaja vezanih uz korištenje voda.

Zaštita voda

Zaštita voda uključuje načelo održivog razvoja i jedinstvo vodnog sustava radi osiguranja odgovarajućega vodnog režima (količina i kakvoća voda).

Zaštita voda provodi se na temelju Zakona o vodama i niza ostalih propisa iz područja zaštite voda od onečišćenja, uz uvažavanje i drugih zakona, propisa i dokumenata, kao i potpisanih međunarodnih sporazuma. Poslovi zaštite voda namjenski se financiraju iz naknade za zaštitu voda, koja se plaća prema količini ispuštene otpadne vode i stupnju utjecaja na pogoršanje kakvoće i uporabljivosti vode. Jedna od najdjelotvornijih mjera zaštite vode jest ekonomska mjera, odnosno primjena načela "onečišćivač plaća". Temeljem Zakona o vodama i posebnih propisa određena su zaštićena područja na kojima je radi zaštite voda i vodnog okoliša potrebno provesti dodatne mjere zaštite voda.

Odlukom o određivanju ranjivih područja u Republici Hrvatskoj ranjiva područja proglašena su na slivovima vodnih tijela opterećenih nitratima poljoprivrednog porijekla. Gradovi i općine na području Bjelovarsko-bilogorske županije ne nalaze se unutar ranjivih područja.

U skladu s Odlukom o određivanju osjetljivih područja vodno područje rijeke Dunav, odnosno područje Bjelovarsko-bilogorske županije, u cijelosti je određeno kao sliv osjetljivog područja. Osjetljiva područja su područja na kojima je zbog postizanja ciljeva kakvoće voda potrebno provesti višu razinu ili viši stupanj pročišćavanja komunalnih otpadnih voda od propisanog Pravilnikom o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda (II ili III stupanj pročišćavanja otpadnih voda ovisno o veličini aglomeracije).

Postoje različite tehnologije i uređaji za biološko pročišćavanje otpadnih voda. Trenutačnim razvojem situacije u području zaštite voda i budućim trendovima voda će imati svoju tržišnu cijenu, a u tim uvjetima svaki projekt uštede vode, pa tako i ponovna uporaba otpadne vode, bit će dobrodošao u vodoopskrbnom sustavu.

Zaštita od štetnog djelovanja voda

Upravljanje rizicima od štetnog djelovanja voda obuhvaća:

- izradu planova obrane od poplava,
- provedbu redovite i izvanredne obrane od poplava,
- provedbu obrane od leda na vodotocima,
- provedbu ograničenja prava vlasnika i drugih posjednika zemljišta,
- uređenje voda, zaštitu od erozija i bujica i osnovnu melioracijsku odvodnju.

Za vodno područje i po potrebi za dijelove vodnog područja i podslivove, na osnovi karata opasnosti od poplava i karata rizika od poplava, Hrvatske vode donose planove upravljanja rizicima od poplava. Planovi sadrže: ciljeve upravljanja rizicima od poplava, mjere za ostvarenje tih ciljeva, uključujući preventivne mjere, zaštitu, pripravnost, prognozu poplava i sustave za obavješćavanje i upozoravanje. Plan upravljanja rizicima od poplava sastavni je dio Plana upravljanja vodnim područjima.

Za potrebe operativnoga upravljanja rizicima od poplava Vlada Republike Hrvatske donosi Državni plan obrane od poplava. Obrana od poplava provodi se po vodnim područjima, branjenim područjima, sektorima i dionicama.

Državni plan obrane od poplava sadrži: ciljeve upravljanja rizicima od poplava, teritorijalne jedinice za obranu od poplava, nositelje obrane od poplava, stadije obrane od poplava, mjere obrane od poplava, uključivo i preventivne mjere, odredbe o sadržaju provedbenih planova obrane od poplava koje donose Hrvatske vode (provedbeni planovi), odredbe o donositelju i sadržaju logističkih planova za slučaj poplava koji određuju mjere sklanjanja i spašavanja, rad hitnih službi i drugih bitnih službi u uvjetima poplava, opskrba vodom, hranom i sl. (logistički planovi), odredbe o upravljanju obranom od poplava, s obvezama i pravima rukovoditelja obrane i poplava, odredbe o sustavu za obavješćivanje i upozoravanje i odredbe o sustavu veza. Državni plan obrane od poplava sadrži i mjere za obranu od leda na vodotocima.

Stupnjevi obrane od poplava su preventivna, redovita i izvanredna. Preventivnu obranu od poplava čine radovi održavanja voda, dočim redovitu i izvanrednu obranu od poplava čine mjere koje se poduzimaju neposredno pred nastup opasnosti plavljenja, tijekom trajanja opasnosti i neposredno nakon prestanka te opasnosti u svrhu uspostave neškodljivog protoka voda. Poslovi redovite i izvanredne obrane od poplava, obrane od leda i zaštita od erozija i bujica hitna su služba kojom upravljaju Hrvatske vode.

U Hrvatskim vodama ustrojen je Glavni centar obrane od poplava kao središnja ustrojbeni jedinica za upravljanje obranom od poplava sukladno Državnom planu obrane od poplava.

Planskim dokumentom Hrvatskih voda, Višegodišnjim programom gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije (2013.-2023.) izvršena je identifikacija projekata s osnovnim podacima, uključivo i procjena troškova. Utvrđeni su prioriteti čijom realizacijom se povećava razina zaštite od poplava na nedovoljno štićenim područjima na kojima se mogu očekivati velike materijalne štete, ljudske žrtve i štetan utjecaj poplava na okoliš i ljudsko zdravlje, u pravilu na područjima nedovoljno štićenih gradova i većih naselja. Prijedlog prioriternih projekata je izrađen temeljem utvrđenih kriterija koji procjenjuju značaj, karakter, utjecaj projekta na ljude, imovinu i okoliš te stupanj spremnosti za izvođenje. Prijedlog projekata je dodatno provjeren u odnosu na rezultate Prethodne procjene poplavnih rizika, izrađene u Hrvatskim vodama u 2012. godini.

Sustavi melioracijske odvodnje grade se radi brze i učinkovite odvodnje viška vode s poljoprivrednih i drugih nizinskih površina, a pretpostavka za njihovu gradnju jest prethodna zaštita melioracijskih područja od poplava vanjskih voda. Nužan su preduvjet za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju te za zaštitu od poplava unutarnjih voda na ravničarskim područjima. Višenamjenski sustavi uređenja i korištenja voda i zemljišta gospodarski su povoljni i sukladno prethodno prihvaćenim ocjenama utjecaja na okoliš i prirodu, ekološki prihvatljivi vodnogospodarski sustavi. Koriste se za opskrbu vodom, proizvodnju električne energije, navodnjavanje, plovidbu, zaštitu od poplava, melioracijsku odvodnju, uzgoj riba, sport i rekreaciju, ali isto tako i za smanjenje onečišćenja voda nizvodnim oplemenjivanjem malih voda te za prihranjivanje podzemnih voda

U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji identificirano je 9 projekata zaštite od štetnog djelovanja voda.

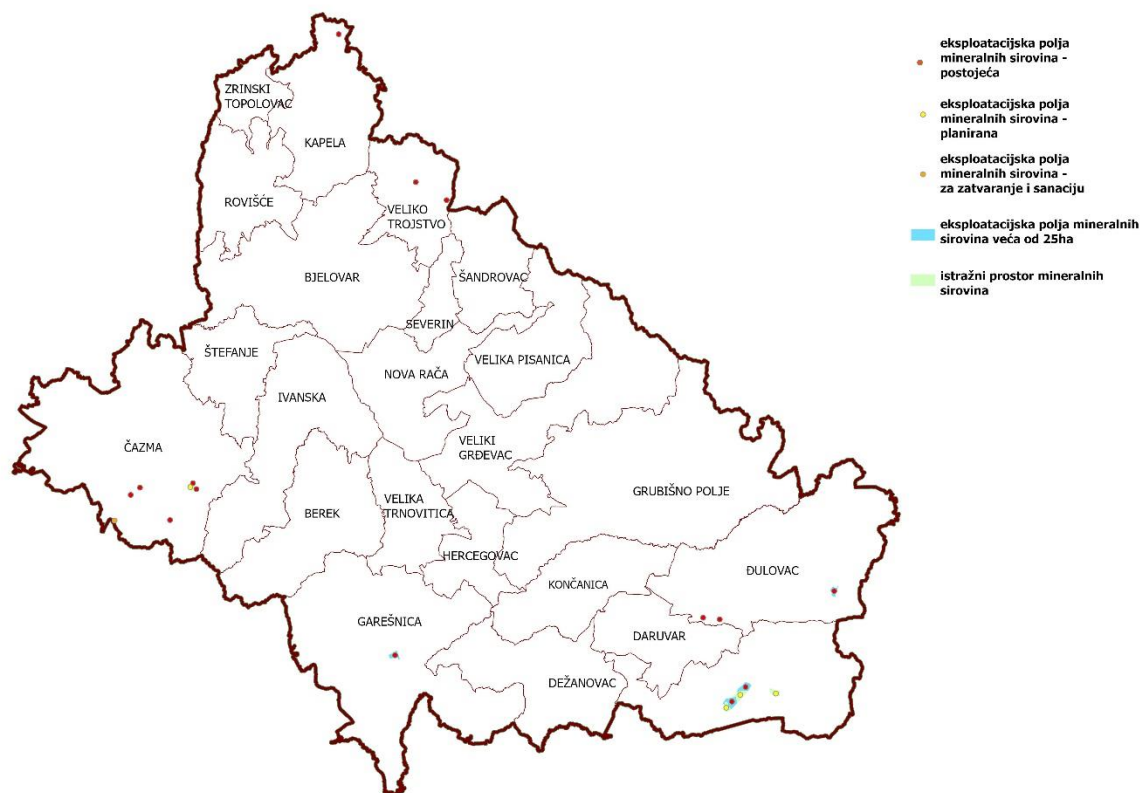
3.5. ISKORIŠTAVANJE MINERALNIH SIROVINA

Mineralne sirovine predstavljaju prirodni resurs od interesa za Republiku Hrvatsku te se mogu iskorištavati isključivo pod uvjetima i na način propisan Zakonom o rudarstvu, te je sukladno Zakonu 2019. godine izrađena Rudarsko-geološka studija Bjelovarsko-bilogorske županije. Ovim dokumentom su se utvrdila nalazišta i pretpostavile zalihe i mogućnosti iskorištavanja svih mineralnih sirovina na području Bjelovarsko-bilogorske županije.

Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije utvrđeno je 14 postojećih (Skočaj, Batinjska Rijeka, Srednja Rijeka, Srednja Rijeka I., Pleterac, Štefanac, Tiha, Paulovac, Dominkovica, Selinec, Gusti Rastik, Garešnica, Šandrovac i Čelina) eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, i četiri planirana (Srednja Rijeka II., Purnica, Mala i Suhaja) eksploatacijska polja mineralnih sirovina unutar istoimenih istražnih prostora, a jedno eksploatacijsko polje mineralnih sirovina (Vrtlinska) predviđeno je za zatvaranje i sanaciju.

Kartografski prikaz:
3.6. - 1 - k

Eksploatacija mineralnih sirovina u BBŽ

Izvor podataka:

Dokumentacija ZPU BBŽ

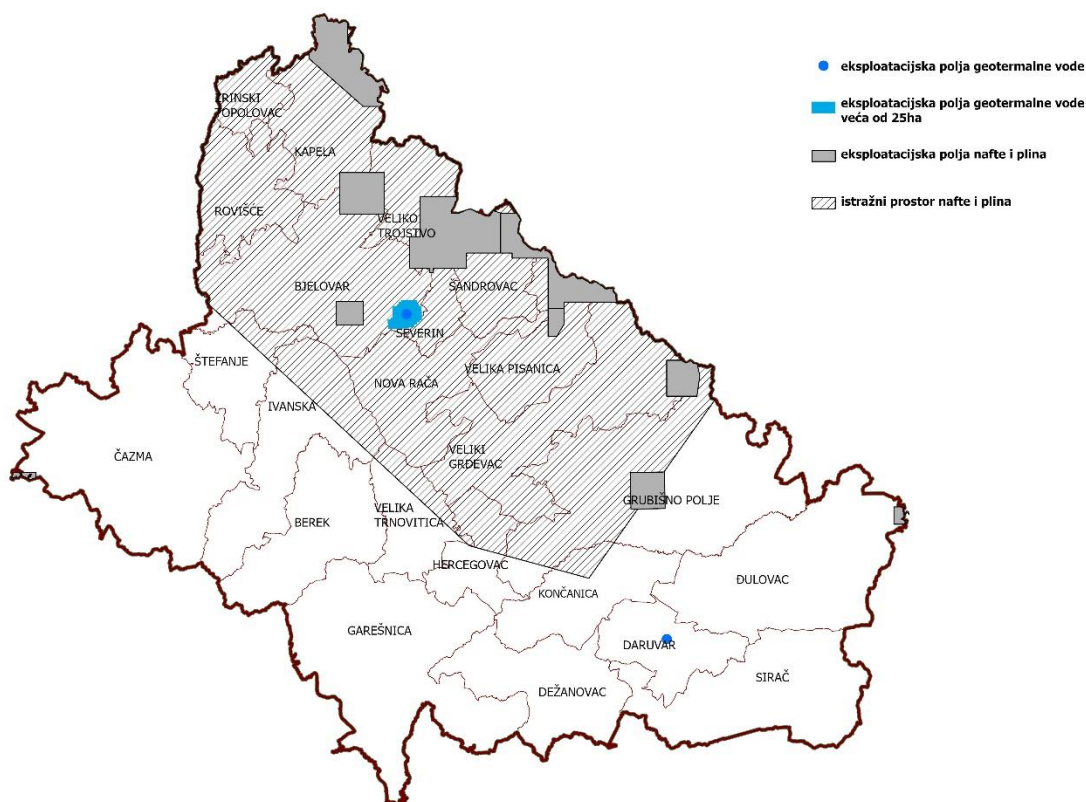
Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije utvrđena su dva planirana eksploatacijska polja geotermalne vode (Velika Ciglena i Daruvarske Toplice).

Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije utvrđeno je 10 postojećih (Bačkovica, Bilogora, Cabuna, Čepelovac-Hampovica, Galovac-Pavlani, Grubišno Polje, Letičani, Mosti, Šandrovac i Šumečani) i jedno planirano (Gakovo) eksploatacijsko polje ugljikovodika, te jedan istražni prostor ugljikovodika. Eksploatacijsko polje ugljikovodika „Grubišno Polje“ planira se u budućnosti za podzemno skladište plina.

Prema evidenciji Zavoda ilegalne eksploatacije mineralnih sirovina, ugljikovodika i geotermalnih voda u vremenskom periodu ovog Izvješća nije bilo.

Kartografski prikaz:
3.6. - 2 - k

Eksploatacija ugljikovodika i geotermalnih voda u BBŽ

Izvor podataka:

Dokumentacija ZPU BBU

3.6. TURIZAM

Turistička atrakcijska osnova svake turističke destinacije predstavlja ishodište i uvjet za kreiranje optimalnog turističkog proizvoda. Riječ je o „turističkoj sirovini“ za stvaranje turističkog proizvoda, osobito u područjima poput Bjelovarsko-bilogorske županije koja, s izuzetkom Daruvara, tek moraju formirati turistički proizvod kojim bi privukli posjetitelje. Sustavna analiza resursne i atrakcijske osnove neophodna je kako bi se o njoj mogli skrbiti te time osigurati održivi turistički razvoj, odnosno kako bi cjelokupna resursna osnova mogla objektivno tržišno valorizirati u cilju stvaranja prepoznatljivog i samosvojnog destinacijskog proizvoda.

U skladu s principima zaštite okoliša, cjelokupni prostor Bjelovarsko-bilogorske županije, kvaliteta i različitost, posebice prirodne resursne osnove, nude mogućnost uspostavljanja većeg broja različitih, međusobno komplementarnih turističkih doživljaja.

Prema ocjeni županijske razvojne strategije Bjelovarsko-bilogorske županije 2011.-2013. godine, Bjelovarsko-bilogorska županija ima značajan potencijal za razvoj turizma. Zaštićene prirodne vrijednosti, područja i lokaliteti zaštićenih kulturno-povijesnih dobara, površine pod šumom, očuvani ruralni prostor, lovišta, ribnjaci, vinske ceste, izvori termalnih voda, atraktivne su prirodne i kulturne vrijednosti županije još uvijek nedovoljno iskorištene.

S težnjom da se povećaju ekonomski učinci turističke ponude županija i Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije potencirale su izradu Turističkog master plana Bjelovarsko-bilogorske županije kojeg je izradio Institut za turizam (2009. godina). Identifikacija ključnih projekata za implementaciju vizije turističkog razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije (Institut za turizam 2010. godina) je projekt koji predstavlja logični nastavak Turističkog master plana Bjelovarsko-bilogorske

županije, a imao je za cilj identificirati ključne razvojne projekte od interesa za ubrzanje turističkog razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije, kako bi se realizirala zacrtana razvojna vizija. Projekti su se odnosili kako na razvoj turističke infra i/ili suprastrukture, tako i na razvoj sustava doživljaja/proizvoda, stvaranje poticajnog razvojnog okruženja, odnosno uspostavu prepoznatljivosti i poželjnosti Bjelovarsko-bilogorske županije.

Turističkim master planom sustavno je inventarizirana i valorizirana tržišna spremnost turističke resursno-atraktivne osnove, analizirano je potencijalno turističko tržište te provedena detaljna SWOT analiza. Na toj su osnovi definirani ključni razvojni ciljevi i vizija razvoja turizma Bjelovarsko-bilogorske županije te je predložena prikladna turistička regionalizacija u cilju što boljeg tržišnog pozicioniranja nekoliko definiranih turističkih klastera. Na bazi svih prethodnih saznanja, identificirani su i turistički proizvodi na kojima valja temeljiti razvoj turizma u nadolazećem razdoblju. Postavljeni razvojni ciljevi, pritom, u najvećoj mjeri su uvažavali i financijske, ljudske i organizacijske resurse kojima Bjelovarsko-bilogorska županija trenutno raspolaže.

Glavni zaključci SWOT analize Turističkog masterplan Bjelovarsko-bilogorske županije jesu da županija ima brojne prednosti za razvoj turizma kao što je bogata resursno atraktivna osnova, blizina najvećeg emitivnog turističkog središta Zagreba, rastući broj manifestacija, kvalitetna suradnja s Turističkom zajednicom na lokalnoj razini no, one u većini slučajeva nisu adekvatno valorizirane u turističke svrhe (tab. 4). Osim nedovoljne valorizacije resursa još neki od glavnih nedostataka na koje razvoj ruralnog turizma nailazi su nedovoljno iskorišten potencijal lovstva, nedovoljna orijentacija na tržište specijalnih interesa kao što su cikloturizam, ruralni turizam, lovstvo, ribolov. Iz navedenih prednosti i nedostataka proizlaze mogućnosti daljnjeg razvoja turizma u županiji, a kao jedna od njih prepoznat je razvoj turizma u ruralnim područjima i razvoj turizma specijalnih interesa, razvoj turizma na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, intenziviranje lovstva i ribolovstva. Prijetnje s kojima se razvoj turizma mora suočiti ili ih ukloniti su nedovoljan interes privatnog sektora za turizam, nepovoljni demografski trendovi, deagrarizacija kao i nedostatak prepoznatljivog turističkog identiteta.

Tradicionalne veze s europskim emitivnim turističkim tržištima i uključivanje u EU pogoduju stvaranju uvjeta za brži razvoj turizma.

Smještajni kapaciteti

Bjelovarsko-bilogorska županija raspolaže različitim smještajnim kapacitetima. Službena statistika sustava Hrvatske turističke zajednice na području Republike Hrvatske vodi se sustavom Intranet.htz.hr prema kojem su smještajni kapaciteti razvrstani u nekoliko kategorija za koje se vodi statistika, a to su: hoteli, pansioni, sobe za iznajmljivanje, prenoćišta, planinarski domovi, lovački domovi, kućanstva (sobe, apartmani, kuće za odmor), seljačka kućanstva. Ruralni turizam u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji od svih oblika turizma raste po najbržoj stopi. Analizirano je trenutno stanje postelja na području Turističke zajednice Bjelovarsko-bilogorske županije koje su poslovale u travnju 2017. godine. Na području županije nalazi se 58 smještajnih objekata koji raspolažu s ukupno 1017 postelja i 94 pomoćna ležaja. O razvoju turizma u županiji gledajući prema smještajnim kapacitetima svjedoči podatak da je 2007. godine broj postelja iznosio 585 (Kunst i Tomljenović, 2009), a u samo desetak godina taj broj se gotovo udvostručio te sada iznosi spomenutih 1017 postelja. Broj postelja apsolutno je malen, a veliki relativni rast posljedica je niske baze na početku.

TZ Bilogora-Bjelovar raspolaže s najviše objekata za smještaj gostiju, njih 26. U tim objektima nalazi se sveukupno 437 postelja, 403 stalne postelje i 34 pomoćna ležaja (tab. 2). Najveći broj postelja nalazi se na području TZ Daruvar-Papuk njih 490; 468 stalnih postelja i 22 pomoćna ležaja u 15 objekata. U TZ Sjeverna Moslavina nalazi se samo jedan smještajni objekt, Hotel Garić u Garešnici koji raspolaže s 86 postelja; 54 stalna i 32 pomoćna ležaja. U šest objekata u TZ Čazma nalazi se 37 stalnih postelja, najmanje od svih Turističkih zajednica na području županije. TZ Grubišno Polje i TZ Garić grad imaju po tri smještajna objekta svaka, od toga se 53 postelje nalaze u TZ Grubišnom Polju, a 58 u TZ Garić gradu; 52 stalne i šest pomoćnih postelja.

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
3. Gospodarske djelatnosti

Tabela:

3.7. - 1 – t

Broj postelja na području TZ Bjelovarsko-bilogorske županije

Turistička zajednica	Broj ležajeva	Udio
TZ Daruvar-Papuk	490	42,20%
TZ Bilogora-Bjelovar	437	37,60%
TZ Sjeverna Moslavina	86	7,40%
TZ Garić grad	58	5%
TZ Grubišno Polje	53	4,60%
TZ Čazma	37	3,20%
UKUPNO	1161	100,00%

Izvor podataka:

Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Od 58 objekata, šest je hotela, jedan hostel i jedan motel. Hoteli su Hotel Central u Bjelovaru, Hotel Balise, Hotel Mladimir i Lječilišni hotel Termal s depadansom Arcadia u Daruvaru, Hotel Garić u Garešnici te Hotel Bilogora u Grubišnom Polju. Motel Vila Garić nalazi se u Podgariću, a hostel Kulturni centar Mato Lovrak na području općine Velika Pisanica. Hoteli i motel raspolažu s 560 stalnih i 63 pomoćne postelje, a hostel raspolaže s 80 postelja. Ukupno ta brojka čini više od polovice postelja na području županije, a od njih 640 u ovim vrstama smještajnih objekata gotovo polovica nalazi se u lječilišnom hotelu Termal s depadansom Arcadia.

Nacionalni katalog Ruralni turizam Hrvatske (2015. godina) napisan u cilju stvaranja snažne ponude ruralnog turizma predstavlja objekte seoskog turizma u dvije kategorije:

- objekti sa smještajnim kapacitetom i prehranom i
- objekti izletišta, kušaonice, vinotočja za jednodnevni i poludnevni boravak.

Katalog između ostalog prepoznaje i objekte koji se nalaze u županiji koji su izletišta, to su Na malenom brijegu, izletišta i vinotočje Vinia, Sobe u seljačkom domaćinstvu Santo, ruralna kuća za odmor Pajdo, OPG Matej Kovačević, seoski turizam Pirak.

Osim objekata prepoznatih u Nacionalnom katalogu, u županiji se nalazi velik broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja se bave turizmom, lovačkih kuća koje nude usluge smještaja i ostalih objekata koji djeluju u svrhu ruralnog turizma.

U županiji se nalazi i 15 agroturističkih i seoskih objekata koji nude usluge smještaja. Raspolažu sa 152 ležaja što je više od 10 % ukupnih smještajnih kapaciteta. Ta brojka je značajna za županiju koja je nedavno počela intenzivnije razvijati ruralni turizam.

Najviše objekata ove vrste nalazi se u TZ Bilogora-Bjelovar, njih osam u kojima se nalazi sveukupno 105 ležajeva od ukupno 152. Objekti sa smještajnim kapacitetom su Na malenom brijegu, agroturizam Vinia, seoski turizam Bilogorska čarolija, agroturizam Coner, OPG Santo, ruralna kuća Pajdo, Lovačka kuća Babinac, planinarski dom Kamenitovac.

U Turističkim zajednicama Daruvar-Papuk i Čazma nalaze se po dva takva objekta, a razlika je u tome što objekti u TZ Daruvar-Papuk raspolažu s 26 ležaja a u Čazmi 6 ležajeva. Objekti sa smještajnim kapacitetom u TZ Daruvar-Papuk su OPG Matej Kovačević i lovačka kuća Javornik. Šest ležajeva u Čazmi nalazi se u agroturizmu Zmajevu gnijezdo i Kod Brune.

Na području Turističkih zajednica Grubišno Polje, Garić grad i općine Ivanska nalazi se po jedan takav objekt sa sveukupno 15 ležajeva. Objekti su Vila Bilogore, agroturizam Kidemet i izletišta Kudumija.

Ostali objekti koji ne nude usluge ruralnog turizma već samo usluge smještaja su objekti u domaćinstvu i ostali ugostiteljski objekti za smještaj. U županiji se nalazi 32 objekta ove vrste. Raspolažu s ukupno 301 ležajem, od čega je 277 stalnih i 24 pomoćna ležaja.

Broj noćenja

Razmatrajući turistički promet prema turističkim zajednicama, TZ Daruvar-Papuk ima daleko najviše dolazaka i gotovo dvije trećine svih noćenja ostvarenih u županiji tijekom 2016. godine. Tako velika brojka u noćenjima rezultat je mnogobrojnih dolazaka domaćih turista koji sudjeluju u lječilišnom turizmu u hotelu Termal s depadansom Arcadia u Daruvarskim toplicama. TZ Bilogora-Bjelovar ostvaruje 6443 dolaska i 17 833 noćenja stranih i domaćih turista. TZ Sjeverna Moslavina ostvaruje priličan broj dolazaka od 2069 s ukupno 3519 noćenja. TZ Čazma, TZ Garić grad, TZ Grubišno Polje te nespacificirana područja u županiji imaju zajedno 1018 dolazaka čime je ostvareno 2372 noćenja.

Tabela:

3.7. - 2 – t

Turistički promet po turističkim zajednicama

Turistička zajednica	Dolasci ukupno	Noćenja ukupno
TZ Daruvar-Papuk	12 507	49 657
TZ Bilogora-Bjelovar	6443	17 833
TZ Sjeverna Moslavina	2069	3519
TZ Garić grad	299	456
TZ Grubišno Polje	108	287
TZ Čazma	586	1519
Ostalo nespacificirano	25	110
UKUPNO	22 037	73 381

Izvor:

Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

S obzirom na iznesene podatke, ocjene i zaključke prethodnih analiza dolazi se do generalnog zaključka kako je Bjelovarsko-bilogorska županija, iako trenutno nema prepoznatljivi turistički proizvod, na dobrom putu da ga razvije i tako postane poznata po ruralnom turizmu u Hrvatskoj, ali i šire.

4. OPREMLJENOST PROSTORA INFRASTRUKTUROM OD ZNAČAJA ZA BJELOVARSKO-BILOGORSKU ųUPANIJU

4.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA

Unutar hrvatskog drųavnog teritorija postoje prometni koridori regionalnog i drųavnog značaja koji prolaze kroz područje Bjelovarsko-bilogorske ųupanije. To su longitudinalni i transverzalni prometni pravci položajem između posavskog i podravskog prometnog koridora. Glavni drųavni prometni pravci teku paralelno sa ųupanijskim prostorom, ali sjeverno (podravski pravac) ili juųno (posavski pravac) od njega. Pravci koji prolaze ųupanijom zapravo su poveznice ovih pravaca ili "prečice" za manju kilometarsku udaljenost:

- DC 5 G.P. Terezino Polje (gr. R. Mađarske) – Virovitica – V. Zdenci – Daruvar – Okučani –G.P. St. Gradiška (gr. BiH)
- DC 12 Čvorište Vrbovec 2 (D10) - Bjelovar - Virovitica - G.P. Terezino Polje (gr. R. Mađarske)
- DC 26 Čvorište Dubrava (D10) - Čazma - Garešnica - Deųanovac - Daruvar (D5)
- DC 28 Čvorište Gradec (D10)- Bjelovar - V. Zdenci (D5)
- DC 43 Đurđevac (D2) - Bjelovar - Čazma - čvorište Ivanić Grad (A3) - Trebovec - čvorište Rugvica (A3)
- DC 45 V. Zdenci (D5) - Garešnica - čvorište Kutina (A3).

Planiranje razvoja prometnog sustava provodi se u skladu sa Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Detaljan opis postojećeg i planiranog prometnog sustava na području BBų prikazan je u PP BBų PPUO/G. Stoga će u ovom Izješću biti riječi o novoizgrađenim dionicama prometne infrastrukture, kao i o studijama i projektima planiranim, započetim ili izrađenim u promatranom razdoblju.

Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine u okviru mjera za razvoj prometnog sustava predviđa i izrade glavnih prometnih planova za pojedine regije pa je u proteklom razdoblju započeta i izrada Master plana prometnog sustava Bjelovarsko-bilogorske ųupanije. Masterplanom treba utvrditi sve strateške prometne pravce na području Bjelovarsko-bilogorske ųupanije, ali i kompletnu prometnu povezanost u smislu unaprjeđenja prometnog sustava ųupanije.

4.1.1. Cestovni promet

Odlukom o razvrstavanju javnih cesta („Narodne novine", broj 103/18), javne ceste razvrstane su u autoceste, drųavne ceste, ųupanijske ceste i lokalne ceste. Osnovni pokazatelji izgrađenosti postojeće cestovne mreųe na području Bjelovarsko-bilogorske ųupanije daju se u donjoj tablici.

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za BBŽ

Tabela:

4.1. - 1 - t

Pokazatelji cestovne mreže u BBŽ

Duljina cesta prema skupinama (km)					
sveukupno (km)	autoceste (km)	državne ceste (km)	županijske ceste (km)	lokalne ceste (km)	ceste na području gradova s više od 35.000 stanovnika (km)
1181,39	0	253,90	497,80	298,68	131,01
Udio pojedinih vrsta cesta (%)					
sveukupno	autoceste	državne ceste	županijske ceste	lokalne ceste	ceste na području gradova s više od 35.000 stanovnika
100%	0%	21,49%	42,13%	25,28%	11,08%
Cestovna gustoća - duljina cesta/površina Bjelovarsko-bilogorske županije (km/km ²)					
Površina Bjelovarsko-bilogorske županije (km ²)		2639,14 km ²			
sveukupno	autoceste	državne ceste	županijske ceste	lokalne ceste	ceste na području gradova s više od 35.000 stanovnika
0,45	0	0,10	0,19	0,11	0,05

Izvor podataka:

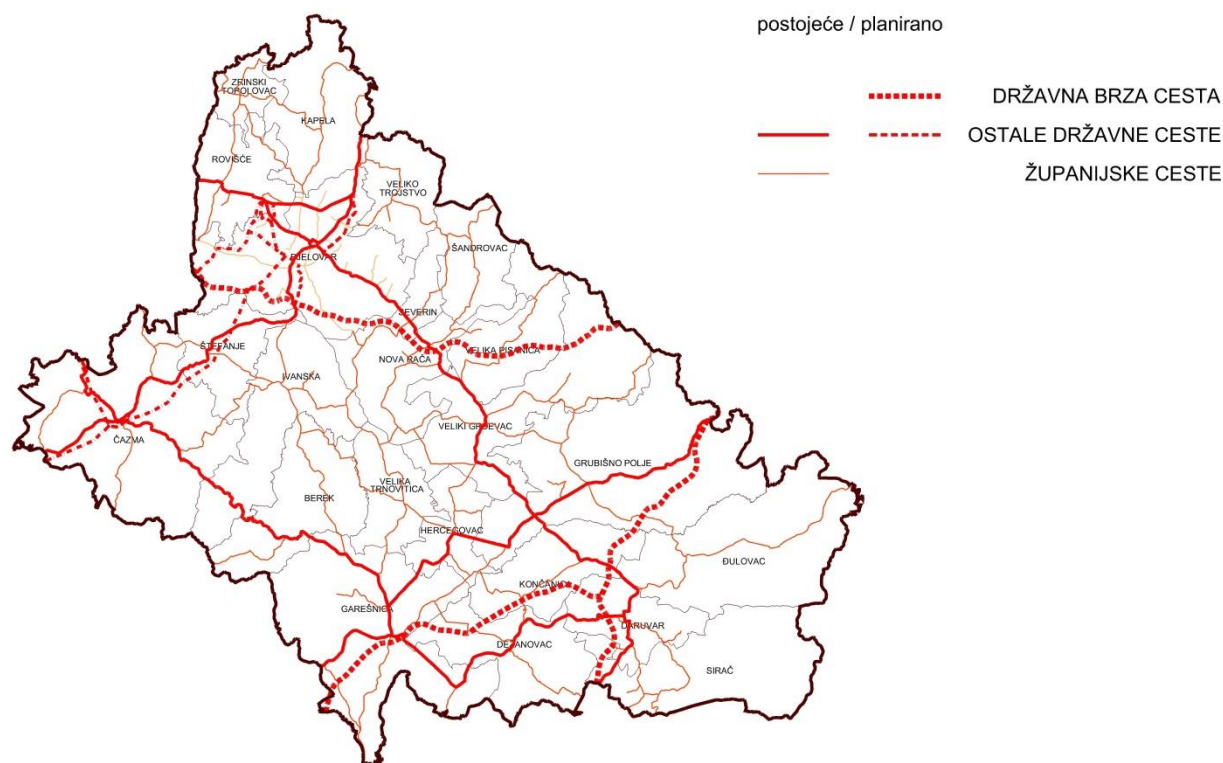
odluke MPPI RH, dokumentacija HAC, ŽUC BBŽ i ZPU BBŽ

Planiranje razvoja cestovne mreže na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini provodi se kroz prostorno plansku dokumentaciju, a u skladu sa Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Na sljedećoj slici daje se prikaz postojećeg i planiranog stanja autocesta, državnih cesta i županijskih cesta na području Bjelovarsko-bilogorske županije:

Kartografski prikaz:

4.1. - 2 - k

Postojeće i planirano stanje cesta u BBŽ

Izvor podataka:

odluke MPPI RH, dokumentacija ŽUC BBŽ i ZPU BBŽ

Prema podacima Hrvatskih cesta d.o.o., duljina državnih cesta na području Bjelovarsko-bilogorske županije iznosi 253,90 km.

Prometnice na području Grada Bjelovara koje su ranijim Odlukama o razvrstavanju cesta bile županijske i lokalne ceste, temeljem Odluke o cestama na području velikih gradova koje prestaju biti razvrstane u javne ceste („Narodne novine“, broj 44/12) određene su kao nerazvrstane ceste. Upravljanje, građenje i održavanje županijskih i lokalnih cesta na području Bjelovarsko-bilogorske županije u nadležnosti je Županijske uprave za ceste, osim za područja Grada Bjelovara gdje je u nadležnosti grada Bjelovara, odnosno Upravnog odjela za graditeljstvo i komunalnu infrastrukturu.

U proteklom razdoblju donesena je Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine koja predstavlja polazišnu točku u novom procesu planiranja prometnog razvoja Republike Hrvatske. Strategijom se navodi potreba izgradnje državnih cesta D10 Vrbovec – Križevci –Koprivnica - DG i D12 Vrbovec 2 – Bjelovara – Virovitica – DG (tzv. zapadni i istočni krak „Podravskog ipsilona“).

U proteklom razdoblju donesene su IV. i V. izmjene i dopune Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije sa sljedećim izmjenama vezanim za cestovni promet:

a) autoceste/brze ceste (državne ceste)

- planirana autocesta A12-(Čvorište Vrbovec 2 (D10) – Bjelovar – Virovitica – G. P. Terezino Polje (granica Republike Mađarske)) je prema Odluci o razvrstaju javnih cesta proglašena državnom cestom DC12, ali zbog ostavljene mogućnosti donošenja rješenja o utjecaju na okoliš, koji se vodi kao za auto cestu uvodi se dvojni naziv auto cesta/brza cesta. Također su ucrтана tri spoja (čvora) državne ceste DC12 na postojeće/planirane državne ceste.
- ucrтана su 4 planirana spoja (čvora) planirane brze ceste Pakračko-okučanskog smjera i 1 planirani spoj planirane brze ceste Moslavačko-pokupskog smjera na postojeće/planirane državne ceste

b) državne ceste:

- ucrтана je trasa državne ceste u istraživanju Hrgovljani – Stare Plavnice,
- ucrтана je planirana obilaznica naselja Veliki Grđevac,
- ucrтана je trasa planirane spojne državne ceste između državne ceste DC45 i planirane brze ceste Kutina-Garešnica-Daruvar-Grubišno Polje-Virovitica

c) županijske ceste:

- ucrтана je trasa alternativne spojne ceste županijskog značaja između planirane brze ceste Pakračko-okučanskog smjera i naselja Sirač,
- ucrтана je trasa planirane spojne ceste županijskog značaja između županijske ceste ŽC 3167 i planirane brze ceste Kutina-Garešnica-Daruvar-Grubišno Polje-Virovitica,
- ucrтane su trase spojnih cesta županijskog značaja između planirane brze ceste Pakračko-okučanskog smjera (Okučani – Pakrac – Daruvar – Grubišno Polje) i državnih cesta DC26 i DC5.

Osnovna prostorno - razvojna obilježja cestovne infrastrukture na području Bjelovarsko-bilogorske županije su:

- izoliranost u odnosu na ostali državni prostor (zaobilazanje glavnih državnih prometnih pravaca odnosno relativno loše tehničke karakteristike državnih cesta),
- preopterećenost dijela gradskih prometnica tranzitnim prometom, te prolazak glavnih državnih cesta kroz centralne dijelove mnogih naselja uz kronični manjak nogostupa,
- jedva zadovoljavajuće stanje cestovne mreže na lokalnoj razini, te manjak nogostupa,
- nepostojanje sustava mjesnog, te sve slabiji međumjesni javni prijevoz, te orijentacija stanovništva na vlastita prijevozna sredstva,

- nedostatak biciklističke infrastrukture unutar i izvan naselja te problematična prilagodba i uspostava novih biciklističkih staza/traka u izgrađenim dijelovima zbog teško promjenjive postojeće infrastrukture,...

Programom građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2013. do 2016. godine, te Programom građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2017. do 2020. godine planirane su aktivnosti na državnoj razini vezano na izradu studija i istraživanja, dovršenje nužne projektne dokumentacije, te realizaciju planiranog programa izgradnje i održavanja javnih cesta te se nastavlja niz srednjoročnih planskih dokumenata koji prepoznaju izazove i mogućnosti pred upraviteljima cestovne mreže u Republici Hrvatskoj.

Programom građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje 2017. do 2020. godine za područje Bjelovarsko-bilogorske županije planirano je sljedeće:

a) autoceste:

- na „Podravskom ipsilonu“ su u periodu od 2013. do 2016. godine započeli radovi na pravcima A12 i A13 u profilu autoceste, a isti su izvođeni usporenim tempom do odluke u 2013. godini kojom je odlučeno da se ovi pravci nastave graditi u profilu brze ceste kao državne ceste D10 i D12. U 2016. godini dovršena je i puštena u promet dionica brze ceste DC10 dionica Gradec - Križevci duljine 12,5 km.

b) državne ceste:

- Rekonstrukcija državne ceste D5 Veliki Zdenci - Daruvar, duljine 15 km

Prema podacima Hrvatskih cesta d.o.o. nadležnih za upravljanje, građenje i održavanje državnih cesta, na području Bjelovarsko-bilogorske županije planiraju sljedeće zahvate na mreži državnih cesta:

- a) D12 Čvorište Vrbovec 2 (D10) - Bjelovar - Virovitica - G.P. Terezino Polje (gr. R. Mađarske) (njena ukupna duljina na području Bjelovarsko –bilogorske županije 43.80 km)
- b) Istočna obilaznica Bjelovara
- c) Zapadna obilaznica Bjelovara
- d) Spojna cesta, „Čvor Gudovac (D12)“- Bjelovar
- e) Brza cesta : granica Mađarske - Virovitica - Okučani - granica BiH
- f) Brza cesta Bjelovar - Đurđevac

Do kraja 2021. bila je izgrađena dionica od čvora Vrbovec 2 do Farkaševca kraka Podravskog ipsilona, duljine 10,6 km i to kao prometnica s dva kolnika i četiri vozne trake. Nastavak izgradnje ovog cestovnog pravca započeo je izvedbom dionice Farkaševac – Bjelovar, duljine 16,9 km. Daljnje dionice, od Bjelovara do granice s republikom Mađarskom kod Terezinog Polja su u istraživanju. Predviđena je fazna izgradnja, odnosno izvedba jednog kolnika u prvoj fazi i drugog kolnika u sljedećoj fazi, koja će se dogoditi kada prometno opterećenje to bude zahtijevalo.

4.1.2. Željeznički promet

Odlukom o razvrstavanju željezničkih pruga željezničke pruge razvrstavaju se na pruge za međunarodni promet, pruge za regionalni promet i pruge za lokalni promet.

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za BBŽ

Tabela:
4.1. - 3 - t

Pokazatelji mreže željezničkih pruga u BBŽ

Pokazatelji mreže željezničkih pruga			
Duljina željezničkih pruga prema Odluci o razvrstavanju željezničkih pruga (km)			
sveukupno (km)	Pruga za međunarodni promet (km)	Pruga za regionalni promet (km)	Pruga za lokalni promet (km)
72,40	0,00	0,00	72,40
Duljina željezničkih pruga prema vrsti (km)			
sveukupno (km)	dvokolosječne (km)	jednokolosječne (km)	elektrificirane (km)
72,40	0,00	72,40	0,00
Udio pojedinih vrsta željezničkih pruga (%)			
sveukupno (%)	dvokolosječne (%)	jednokolosječne (%)	elektrificirane (%)
100%	0,00	100,00	0,00
Gustoća željezničke mreže - duljina željezničke/površina Bjelovarsko-bilogorske županije (km/km ²)			
Površina Bjelovarsko-bilogorske županije (km ²)		2639,14 km ²	
sveukupno	dvokolosječne	jednokolosječne	elektrificirane
0,027	0,00	0,027	0,00

Izvor podataka:

odluke MPPI RH, HŽ infrastruktura

Tabela:
4.1. - 4 - t

Pokazatelji mreže željezničkih pruga u BBŽ

Oznaka pruge	Naziv pruge	Pruga za lokalni promet (km)	Napomena
L 203	Križevci - Bjelovar - Kloštar	26,679	jednokolosječna, neelektrificirana
L 204	Banova Jaruga – Daruvar – Pčelić odvojnica (rasputnica)	45,706	jednokolosječna, neelektrificirana
Ukupno		72,385	

Izvor podataka:

odluke MPPI RH, HŽ infrastruktura

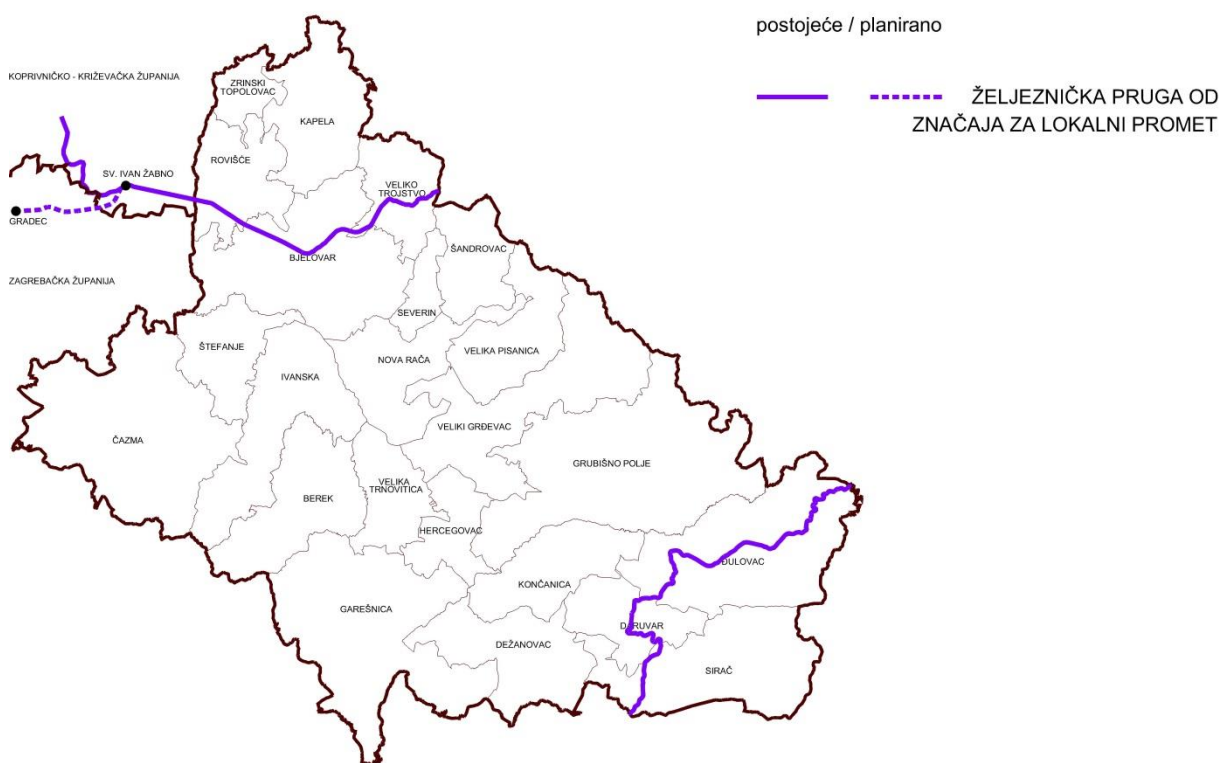
Postojeća pruga i željeznička infrastruktura na području županije je dotrajala, zastarjela i neprimjerena stvarnim potrebama županije.

Postojeća željeznička infrastruktura je jedan od najnerazvijenijih vidova prometne infrastrukture RH koji se očituje nedostacima u željezničkom sektoru, lošom infrastrukturom, zastarjelim željezničkim voznim parkom, te zastarjelom opremom za signalizaciju i komunikaciju. Zbog navedenog potrebno je obavljati kapitalne remonte na dionicama pruga.

Planiranje razvoja mreže željezničkih pruga na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini provodi se kroz prostorno plansku dokumentaciju a u skladu sa Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Na slici se daje prikaz postojećeg i planiranog stanja mreže željezničkih pruga na području Bjelovarsko-bilogorske županije.

Kartografski prikaz:
4.1. - 5 - k

Željeznički promet u BBŽ

Izvor podataka:

odluke MPPI RH, HŽ infrastruktura i dokumentacija ZPU BBŽ

Prema podacima HŽ infrastruktura u razdoblju između 2014. - 2021. godina unutar administrativnih granica Bjelovarsko-bilogorske županije obnovljena je željeznička pruga L204 (pružna dionica Daruvar- Maslenjača), izmijenjena je TK infrastruktura na željezničkoj pruzi L203 te je sanirana kolodvorska zgrada kolodvora Bjelovar.

Nacionalnim program željezničke infrastrukture za razdoblje 2016. do 2020. godine kao temeljni strateški dokument na državnoj razini određuje prioritete razvoja, izgradnje, osuvremenjivanja, obnove i održavanja funkcionalnosti željezničkog infrastrukturnog sustava. Prioritetne investicijske aktivnosti u navedenom razdoblju odnose se na remonte, održavanje, osuvremenjivanje i novogradnju dionica na međunarodnim prugama, regionalnim prugama i lokalnim prugama. Navedenim Programom za razdoblje 2008. do 2012. željezničke infrastrukture za područja susjedne Zagrebačke i Koprivničko – križevačke županije, u sklopu izgradnje i dogradnje željezničke infrastrukture na željezničkim prugama od značaja za lokalni promet, planirala se izgradnja nove željezničke pruge Gradec – Sveti Ivan žbno. Prema podacima iz Programa za razdoblje 2016. do 2020. 2015. godine ugovoreni su radovi te je gradnja bila predviđena u vremenskom okviru od 2016. do 2026. godine. Radovi na izgradnji pruge i popratne stajališne i druge infrastrukture na dionici Gradec – Sveti Ivan žbno su dovršeni 2019 godine.

Izgradnjom navedene željezničke pruge smanjila se dužina pruge Zagreb - Bjelovar za 12,7 km, a vrijeme vožnje je sat i 11 minuta, a kada se završi izgradnja drugog kolosijeka na pruzi Dugo Selo – Križevci, smanjit će se na 50 minuta. Nastavak te nove dionice na moderniziranu prugu Sv.Ivan žbno - Bjelovar - Kloštar otvara mogućnost tranzitnog prometa Zagreb - Bjelovar - Kloštar - Osijek, odnosno preusmjeravanje dijela putničkog i teretnog prometa, između metropole i podravskog prometnog koridora, te naročito u putničkom prometu bolju vezu sa Zagrebom.

4.1.3. Zračni promet

Na prostoru Županije postoje dva letjelišta za športske i lake komercijalne zrakoplove do 6,5 tona, u blizini Bjelovara i kod Daruvara. Letjelišta imaju travnatu tvrdu poletno – sletnu stazu sa pratećim objektima. Pri letjelištima djeluju zrakoplovni klubovi ZK u Bjelovaru i ZK Ždral u Daruvaru.

Ostala letjelišta su namijenjena zrakoplovima za potrebe poljoprivrede i sporta, a nalaze se:

- kod Nove Rače – betonska pista,
- kod Čazme – betonska pista,
- kod Blagorodovca – betonska pista,
- kod Garešnice – travnata pista

Postojeća letjelišta kod Čazme i Daruvara planiraju se pretvoriti u zračna pristaništa. Od letjelišta koje je bilo planirano u blizini buduće poslovne zone Veliko Korenovo odustalo se prilikom izrade IV izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko - bilogorske županije zbog ocjene Strateške studije o utjecaju na okoliš kojom se utvrdilo da je letjelište bilo planirano na području ekološke mreže.

Na zahtjev Grada Garešnice IV izmjenama i dopunama Prostornog plana Bjelovarsko - bilogorske županije planira se heliodrom u budućoj Poduzetničkoj zoni Kapelica.

Tabela:

4.1. - 6 - t

Pokazatelji zračnog prometa u BBŽ

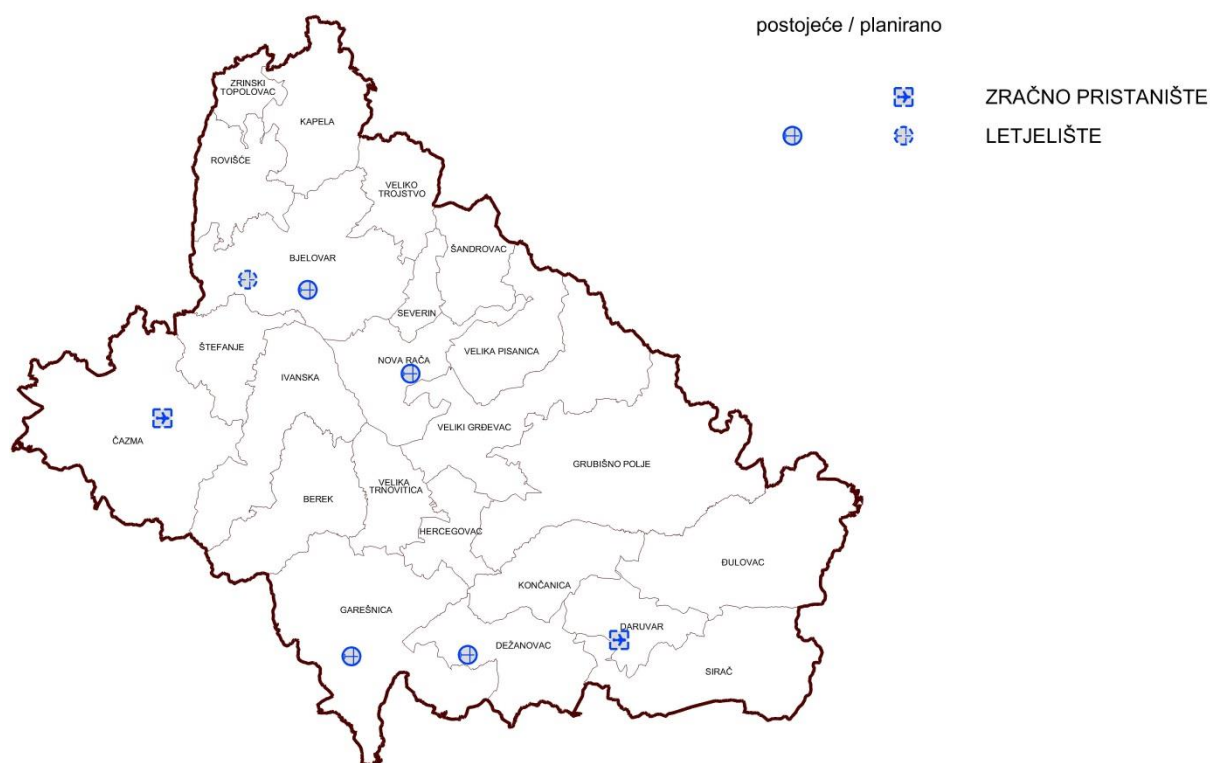
Pokazatelji zračnog prometa					
Zračni promet	broj	Prosječna površina (km ²)	Prosječna duljina PSS (km)	Linearna Površinska gustoća (km ² /km ²)	
Površina Bjelovarsko-bilogorske županije (km ²)				2639,14 km ²	
Letjelište	6	0,11	0,81	0,00004 2	0,00031
Bjelovar		0,16	0,93		
Daruvar		0,23	1,38		
Nova Rača		0,008*	0,63*		
Čazma		0,16	0,68		
Dežanovac - Blagorodovac		0,03**	0,71*		
Garešnica		0,05*	0,62*		

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBŽ

Kartografski prikaz:
4.1. - 7 - k

Zračni promet u BBŽ

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBŽ

4.1.4. Elektroničke komunikacije

Poštanski i telekomunikacijski promet osiguran je na području Bjelovarsko-bilogorske županije kroz četiri osnovna segmenta: javne komunikacije u nepokretnoj mreži, javne komunikacije u pokretnoj mreži, sustavi radiokomunikacija i sustavi poštanskog prometa.

Prema podacima HAKOM-a, na području Bjelovarsko-bilogorske županije nalazi se 106 baznih postaja. Broj lokacija na kojima se nalaze je 86, budući da bazne postaje različitih operatera mogu biti na istom antenskom stupu ili postojećem objektu. Ove lokacije mogu se podijeliti na sljedeći način: a) antenski stupovi u vlasništvu operatera javnih komunikacijskih mreža pokretnih telekomunikacija (VIPnet, Tele2, HT): 51, b) antenski stupovi ostalih infrastrukturnih operatera: 4, c) antenski prihvatni na postojećim objektima: 22, d) unutarnji sustavi: 10.

S ciljem osiguranja nužnih preduvjeta za izgradnju elektroničke komunikacijske infrastrukture, odnosno samostojećih antenskih stupova, sukladno zahtjevu Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, u veljači 2009. godine u III. Izmjene i dopune prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije uvrštene su izmjene kojima su osigurani prostorno planski preduvjeti za gradnju mreže građevina elektroničke pokretne komunikacije, odnosno daljnji razvoj ove djelatnosti, na području Bjelovarsko-bilogorske županije. Podaci na kojima se temelje prostorno planska rješenja prethodno navedenih izmjena dobiveni su od Udruga pokretnih komunikacija Hrvatske u suradnji s operaterima, a potvrdila Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije.

U postupku donošenja navedenih III. Izmjena i dopuna Plana, Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije detaljnije je razradio uvjete za gradnju mreže građevina elektroničke pokretne komunikacije i prilagodila ih svojim regionalnim i lokalnim specifičnostima prostora.

Vlada Republike Hrvatske donijela je u studenom 2012. godine novu Uredbu o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme te 2015. godine Uredbu o izmjenama Uredbe o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme. Ovom su Uredbom za područje cijele Države utvrđena mjerila razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme, što obuhvaća mjerila za izradu te uvjete i način planiranja u dokumentima prostornog uređenja. Time su stavljene izvan snage odredbe utvrđene prostornim planovima županija koje se odnose na elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i u suprotnosti su s Uredbom (pa tako i gore navedena odredba Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije).

Sastavni dio Uredbe je i karta - novi Objedinjeni plan razvoja pokretne komunikacijske infrastrukture, koji je na području Bjelovarsko-bilogorske županije predviđala više novih planiranih zona (krugova) (40 na 77) za smještaj antenskih stupova u odnosu na zone planirane tada važećim Prostornim planom Županije.

Isto tako dane su i zemljopisne odrednice lokacija postojećih (28 na 45) samostojećih antenskih stupova.

Prema gore navedenim podacima ažurirano je stanje postojećih lokacija antenskih stupova te planiranih zona za smještaj antenskih stupova prilikom izrade IV izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko - bilogorske županije.

U proteklom razdoblju donesena je Strategija razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2016. do 2020. godine kojom se utvrđuje da je razvoj infrastrukture i usluge širokopojasnog pristupa internetu, brzinama većim od 30 Mbit/s, od interesa za Republiku Hrvatsku kao jedan od preduvjeta razvoja suvremenog gospodarstva. Također je utvrđen cilj do 2020. godine da najmanje 50% kućanstva u Republici Hrvatskoj budu korisnici usluge pristupa internetu brzinom od 100 Mbit/s ili većom.

4.2. ENERGETSKI SUSTAVI

4.2.1. Elektroenergetika

Područje Bjelovarsko-bilogorske županije je dobro relativno opskrbljeno električnom energijom, koju distribuiraju tri distributera: DP "Elektra" Bjelovar, DP "Elektra" Križ, DP "Elektra" Koprivnica. Najveći dio područja Županije opskrbljuju distributeri iz Bjelovara i Križa, a samo manji sjeverni dio Županije distributer iz Koprivnice.

DP "Elektra" Bjelovar distribuira električnu energiju na većem dijelu sjevernog područja Županije. Na tom distributivnom području izgrađene su slijedeće transformacijske stanice:

- TS 110/35 kV "Bjelovar",
- TS 110/35 kV "Mlinovac",
- TS 35/10 kV "Bjelovar I",
- TS 35/10 kV "Bjelovar II",
- TS 35/10 kV "Bjelovar III",
- TS 35/10 kV "Mišulinovac",
- TS 35/10 kV "Bulinac",
- TS 35/10 kV "Veliki Grđevac",
- TS 35/10 kV "Ivanska",
- TS 35/10 kV "Predavac".

DP "Elektra" Križ distribuira električnu energiju na južnom dijelu područja Županije. Na tom prostoru izgrađene su slijedeće transformacijske stanice:

- TS 110/35 kV "Darugar",
- TS 35/10 kV "Čazma",

- TS 35/10 kV "Garešnica",
- TS 35/10 kV "Daruvar 1",
- TS 35/10 kV "Daruvar 2",
- TS 35/10 kV "Siraĉ",
- TS 35/10 kV "V. Zdenci"
- TS 35/10 kV "Hercegovac".

DP "Elektra" Koprivnica na podruĉju Bjelovarsko-bilogorske ųupanije nema izgrađenih većih transformacijskih stanica.

Visokonaponska elektroenergetska mreųa obuhvaća dalekovode naponske razine 400 kV i 110 kV u nadleųnosti HOPS - Hrvatski Operator prijenosnog sustava d.o.o.

Prilikom izrade IV izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko - bilogorske ųupanije prema zahtjevu tvrtke HEP-OPERATOR DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA d.o.o., Bjelovar ucrtano je 35 kV rasklopište, te planirani 35 kV vod koji će biti veza za buduću geotermalnu Elektranu Ciglenu.

Prilikom izrade V izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko - bilogorske ųupanije tvrtke HOPS d.o.o. i tvrtke Kronošpan d.o.o. poslale su zahtjev za izmjene planiranog elektroenergetskog 110 kV sustava na podruĉju naselja Bjelovar.

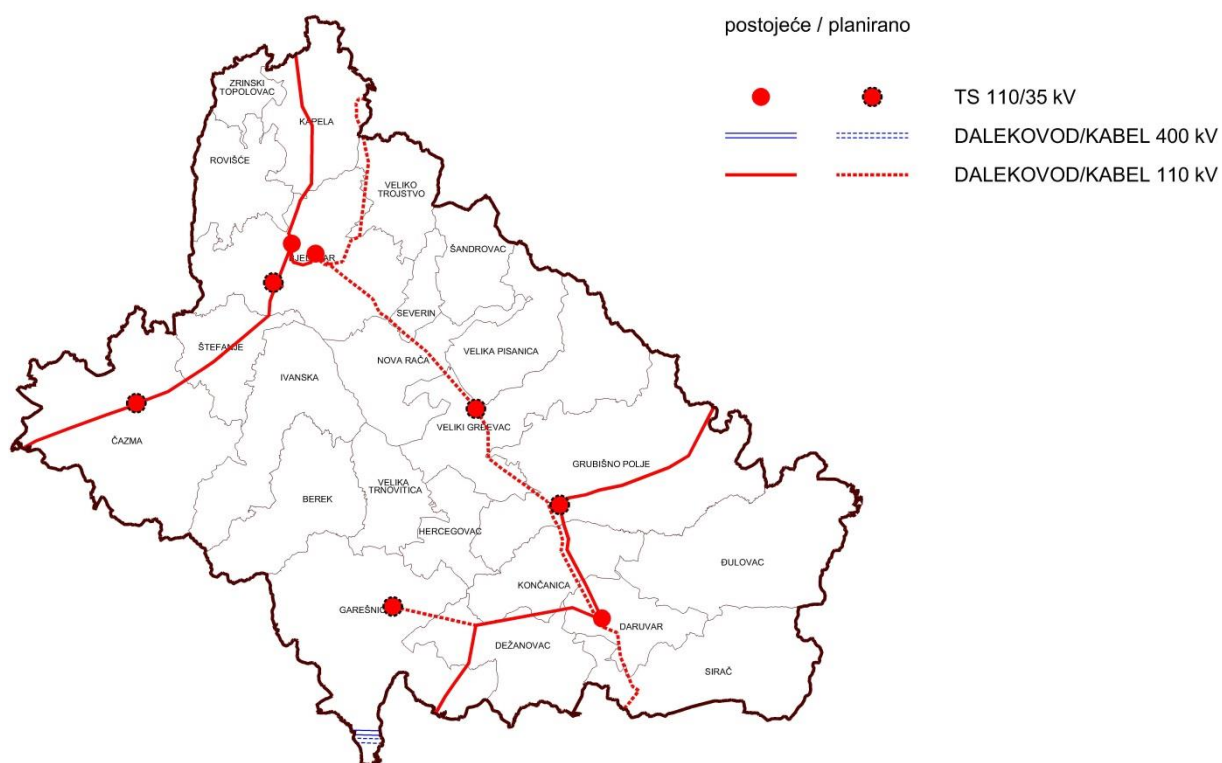
Tijekom priprema za izradu tehniĉke dokumentacije za izgradnju 110 kV dalekovoda TS Mlinovac - TS Virje uoĉeno je da dio planirane trasa nadzemnog 110 kV dalekovoda (cca 4.000 m) prolazi relativno gusto naseljenim podruĉjem (građevinska podruĉja naselja Bjelovar, ųdralovi i Novoseljani), te je zbog pokušaja smanjivanja utjecaja na isto i neracionalno dugaĉka.

Obzirom na razvoj tehnologije i nove potrebe tvrtke Kronošpan d.o.o. predloųeno je da se u prostoru tvrtke planira nova TS 110/10(20) kV, te da se trasa 110 kV dalekovoda TS Mlinovac - TS Virje do iste vodi podzemno (kroz koridore drųavne ceste, te prostore tvrtki Bjelin d.o.o. i Kronošpan d.o.o.), a od TS Kronošpan do planiranog 110 kV dalekovoda nadzemno.

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
 II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
 4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za BBŽ

Kartografski prikaz:
 4.2. - 1 - k

Visokonaponska elektroenergetska mreža u BBŽ

Izvor podataka:

HEP - OPS d.o.o. i dokumentacija ZPU BBŽ

Za potrebe izrade ovoga Izvješća dobiveni su podaci o duljini srednjenaponske i niskonaponske elektroopskrbne mreže na području Bjelovarsko-bilogorske županije od strane triju HEP Operatora distribucijskog sustava: Elektra Križ, Bjelovar i Koprivnica.

Tabela:
 4.2. - 2 - t

Pokazatelji elektroenergetske mreže u BBŽ

	Duljina (km)	Udio prema vrsti (%)
Visokonaponska prijenosna mreža VN (400 kV, 110 kV)	115,8	2,35%
HOPS d.o.o.	400 kV	1,8
	110 kV	114
Distributivna srednjenaponska mreža SN (35kV, 20 kV, 10 kV)	1.505,7	30,59%
ELEKTRA KRIŽ	807,6	
ELEKTRA BJELOVAR	688,0	
ELEKTRA KOPRIVNICA	10,1	
Distributivna niskonaponska mreža NN (0,4 kV)	3.300,6	67,05%
ELEKTRA KRIŽ	581,4	
ELEKTRA BJELOVAR	2694	
ELEKTRA KOPRIVNICA	25,2	
Sveukupno	4.922,1	

Izvor podataka

HEP - OPS d.o.o., distribucijska područja

4.2.2. Cjevovodni promet

Plinski sustav

Transportni plinski sustav u nadležnosti Plinacro d.o.o. sastoji se od mreže visokotlačnih magistralnih plinovoda, plinovoda za međunarodni transport i spojnih plinovoda ukupne duljine 209,6 km na području Bjelovarsko-bilogorske županije. Distribuciju i izgradnju distribucijskog sustava te priključenje korisnika na plin na području Bjelovarsko-bilogorske županije obavlja 4 distribucijska poduzeća.

U nastavku su podaci od Plinacro d.o.o. i nadležnih distribucijskih poduzeća na području Bjelovarsko-bilogorske županije dostavljeni za potrebe izrade Izvješća o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije te podaci iz dokumentacije Zavoda za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije:

Tabela:

4.2. - 3 - t

Pokazatelji plinske mreže u BBŽ

Nadležnost	Područje	Duljina (km)	Udio prema vrsti (%)
Magistralni plinovod		201,8	16,98%
Plinacro d.o.o.	Bjelovarsko-bilogorska županija	201,8	
Spojni plinovod		7.8	0,66%
Plinacro d.o.o.	Bjelovarsko-bilogorska županija	7.8	
Lokalni plinovod		978,88	82,36%
Gradska plinara Bjelovar d.o.o.	Grad Bjelovar, Rovišće, Nova Rača, Severin, Berek, Ivanska, Štefanje, Kapela, Veliki Grđevac i Velika Pisanica.	500,00*	
Darkom distribucija plina d.o.o.	Grad Daruvar sa prigradskim naseljima, Grad Grubišno Polje sa naseljima Mali i Veliki Zdenci, Općina Sirač, Općina Končanica, Općina Dežanovac	165	
Čaplin „Čazma“ d.o.o.	Čazma, Veliko Trojstvo, Šandrovac	199,88*	
PLIN D.O.O.	Garešnica, Hercegovac, Velika Trnovitica	114	
Sveukupno		1188,48	

Izvor podataka

Plinacro d.o.o. i lokalni distributeri, dokumentacija ZPU BBŽ

Stupanj prosječne opskrbljenosti plinom povećao se u odnosu na proteklo razdoblje, s obzirom da su uložena znatna sredstva u plinifikaciju naselja. Općine Zrinski Topolovac i Đulovac nisu plinificirane. Detaljan prikaz stanja izgrađenosti lokalne plinovodne mreže daju općine i gradovi u svojim dokumentima prostornog uređenja i izvješćima o stanju u prostoru.

U posljednje vrijeme nastavljene su aktivnosti na izgradnji/zamjeni dijelova sustava, a što će trebati planirati i odnosnim prostornim planovima.

U sklopu usvojenog Desetogodišnjeg plana razvoja plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske 2015.-2024., planirana je skupina projekata osnovnog plinskog transportnog sustava koji su od temeljnog energetskog i razvojnog nacionalnog interesa. Opseg i dinamika njihovog ostvarenja planira se sukladno potrebama hrvatskog tržišnog, ali i opsegu i dinamici sa njima povezanih projekata. U ovoj skupini projekata se nalaze i projekti čija je osnovna funkcija optimalizacija i podizanje sigurnosti postojećeg pedeset barskog sustav čija operativna funkcionalnost, učinkovitost, pa i sigurnost, sve teže udovoljavaju sve oštrijim zahtjevima rada i tržišta.

U ovu skupinu projekata spada novi regionalni plinovod Omanovac-Daruvar DN150/50 bar kojim bi se zamijenila funkcija postojećeg magistralnog plinovoda Pakrac - Daruvar DN150/50 bar na dionici od Omanovca do Daruvara, budući da postojeći plinovod ne zadovoljava tehničke i sigurnosne standarde transportna prirodnog plina. Uz prethodno novo izgrađene plinovode Dobrovac –

Omanovac i Kutina – Dobrovac, izgradnjom plinovoda Omanovac – Daruvar postiže se dugoročna sigurnost opskrbe šireg područja Moslavine.

Naftni sustav

Sjeverozapadnim dijelom Bjelovarsko-bilogorske županije položena je trasa dijela Jadranskog naftovoda JANAF-a (Sisak - Virje - Mađarska), sustava za međunarodni transport nafte u oba smjera. Također, izgrađen je i naftovod Ivanić Grad - Bjelovar -Budrovac.

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije nalaze se i naftna polja, od kojih je najveće "Bilogora", i još 9 manjih polja na području Županije koncesijom su ustupljena INA d.d. Zagreb. Nafta se iz bušotina cijevnom mrežom šalje u sabiralište Šandrovac, gdje se odvaja nafta od slane vode i šalje dalje naftovodom preko Bjelovara prema Ivanić Gradu i Sisku na daljnju preradu.

Prema podacima INA-INDUSTRIJA NAFTE d.d. ukupna duljina naftovoda na području Bjelovarsko-bilogorske županije iznosi 235,158 km a smješteni su na području općina Šandrovac, Veliko Trojstvo, Štefanje, Severin te gradova Bjelovar i Čazma. Također, sjeverozapadnim dijelom Bjelovarsko-bilogorske županije položena je trasa dijela Jadranskog naftovoda JANAF-a (Sisak - Virje - Mađarska), sustava za međunarodni transport nafte u oba smjera, nazivnog promjera DN 700 mm – 28 u duljini 47,50 km.

U posljednje vrijeme nastavljene su aktivnosti na izgradnji/zamjeni dijelova sustava, a što će trebati planirati i odnosnim prostornim planovima.

Obnovljivi izvori energije

Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije utvrđene su, još od njegova donošenja 2002. godine, odredbe kojima se gradovi i općine potiču na razmatranje mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije (OIE). IV. i V. izmjenama i dopunama ovog Plana navedene odredbe koje se odnose na obnovljive izvore energije detaljnije su razrađene i terminološki usklađene sa novijim zakonima i propisima. Planirano je više obnovljivih izvora energije županijskog značaj, a utvrđeni su i opći uvjeti za planiranje postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneraciju, a lokacije postrojenja trebaju se odrediti prostornim planovima uređenja velikih gradova, gradova i općina.

Izmjenama i dopunama prostornih planova uređenja općina i gradova rađenim poslije 2014. godine planirano je više lokacija za izgradnju elektroenergetskih građevina, te su detaljno razrađene odredbe za provođenje kojima je omogućena izgradnja manjih građevina.

Iste će međutim VI. Izmjenama i dopunama trebati bitno promijeniti, a obzirom na nagli razvoj djelatnosti, te odredbe „novog“ Zakona o prostornom uređenju, sa dijelom kojih važeći Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije nije usklađen.

4.3. OPSKRBA PITKOM VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA

4.3.1. Sustav vodoopskrbe

U proteklom razdoblju, u skladu sa Zakonom o vodama, donesena je Uredba o uslužnim područjima. Ovom se Uredbom uspostavljaju uslužna područja i određuju njihove granice. Uspostavom uslužnih područja osiguralo bi se tehničko i tehnološko jedinstvo građevina javne vodoopskrbe i odvodnje od izvorišta do krajnjega korisnika i od mjesta ispuštanja do prirodnoga prijarnika, veći stupanj učinkovitosti, ekonomičnosti poslovanja i socijalne prihvatljivosti cijena vodnih usluga i isporuka vode namijenjene ljudskoj potrošnji. Područje Bjelovarsko-bilogorske županije smješteno je unutar Uslužnog područja 3 koje obuhvaća sve gradove i općine u Bjelovarsko-bilogorskoj i Koprivničko-križevačkoj županiji.

Opskrba vodom na području Bjelovarsko-bilogorske županije rješava se iz podzemnih i nadzemnih izvorišta s područja Županije ili izvan njega.

Više planskih i projektnih dokumentacija rješavalo je razvitak vodoopskrbe na području Bjelovarsko-bilogorske- županije, a najznačajnije su:

- "Planovi razvitka vodoopskrbe u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije" Hidroprojekt – ing , Zagreb, 1996.
- "Projekt magistralnog vodoopskrbnog sustava Bjelovarsko bilogorske županije", Hidroprojekt-ing, Zagreb, 1999.
- "Analiza i novelacija idejnog rješenja vodoopskrbnog sustava Bjelovar-Daruvar", Hidroprojekt-ing, Zagreb, 2003.
- „Izrada analize potreba vode Bjelovarsko-bilogorske županije s prikazom mogućnosti osiguranja količina vode po područjima“, elaborat, Hidroprojekt-ing d.o.o., Zagreb, 2014.
- "Konceptijsko rješenje vodoopskrbnih sustava na području Bjelovarsko – bilogorske županije s izradom detaljnog matematičkog modela – sadašnjeg i budućeg stanja razvoja i predstudijom izvodljivosti“, Hidroprojekt – ing , Zagreb, 2017.

Studija "Planovi razvitka vodoopskrbe u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije" (izrađena po Hidroprojekt – ing , Zagreb, 2010. godine) temeljena je na već izrađenoj osnovnoj studiji iz 1996., obzirom da je u međuvremenu došlo do promjene u pogledu izgrađenosti vodoopskrbnih sustava i pogona kao i stanja izrađene projektne dokumentacije. U toj studiji se predlaže teritorijalna podjela vodoopskrbe kroz 6 distributivnih područja (Čazma, Bjelovar, Središnji dio županije, Garešnica, Grubišno Polje, Daruvar) koja će biti povezana sa kapitalnim objektima (magistralnim cjevovodima) Regionalnog vodoopskrbnog sustava Bjelovarsko-bilogorske županije. Trenutno su ta distribucijska područja fizički odvojena a povezivanjem sa magistralnim vodoopskrbnim cjevovodima biti će povezana sa svim susjednim županijama.

U proteklom razdoblju izrađeno je "Konceptijsko rješenje vodoopskrbnih sustava na području Bjelovarsko – bilogorske županije s izradom detaljnog matematičkog modela – sadašnjeg i budućeg stanja razvoja i predstudijom izvodljivosti" (izrađena po Hidroprojekt – ing , Zagreb, 2017). U tom rješenju ustanovljeno je da na području Bjelovarsko-bilogorske županije s obzirom na postojeće stanje nadležnosti Javnih isporučitelja vodnih usluga (JIVU) postoji 7 distribucijskih područja te da svaki od sustava djeluje autonomno.

Ovim projektom analizirani su svi aspekti rada vodoopskrbnih sustava Bjelovarsko-Bilogorske županije te je zaključeno da vodoopskrbni sustav karakteriziraju osnovne dvije problematike: problematika kakvoće vode koja nije sukladna Pravilniku o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće NN 47/08 u Garešnici, te problematika dobave vode naseljima pod vodospremnici „Veliko Trojstvo“, „Šandrovac“ i „Banov Stol“. Vodoopskrba za područje općina Šandrovac, Veliko Trojstvo i Severin (Vodoopskrbni sustav Trojstvo – Šandrovac) osigurana je dopremom vode iz vodocrpilišta „Đurđevac“ na području Koprivničko-križevačke županije. Voda se transportira putem čeličnog cjevovoda DN300 mm do lokacije „Mješalište“ (klorirnica) na lokaciji na granici općina Veliko Trojstvo i Šandrovac, u blizini vodospremnika „Banov Stol“. Navedeni čelični cjevovod je u vlasništvu tvrtke INA d.d., te je koncesija za vodocrpilište „Đurđevac“ za tvrtku INA d.d. izdana do 2018. godine. S obzirom na neizvjesnost daljnje isporuke iz tog smjera i stanja postojećeg čeličnog cjevovoda pristupilo se izradi 7 varijantnih rješenja. Provedenom cjelokupnom analizom prema NSV troškova investicije, te pogona i održavanja, odabrana je varijanta kojom je predviđena dobava vode u Garešnički sustav iz sustava Grubišno Polje, te u sustav općina Trojstvo/Šandrovac iz smjera sustava Veliki Grđevac. U dugoročnoj fazi sagledavanja problematike zadržava se koncept razvoja regionalnog sustava.

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije nema postojećeg vodocrpilišta/vodozahvata odnosno potencijalne lokacije ležišta podzemnih voda koje bi po svojoj izdašnosti imalo regionalni značaj. Postojeća veća vodocrpilišta izgrađena kao zahvati podzemnih voda na području županije imaju količine vode dostatne za opskrbu manjih sustava (vodoopskrbni sustavi "Čazma", "Veliki Grđevac", "Grubišno Polje", "Garešnica") te imaju županijsko značenje. S ciljem osiguranja potrebnih količina vode na cjelokupnom području županije i sigurnosti vodoopskrbe, koncepcija razvitka vodoopskrbe na području Bjelovarsko-bilogorske županije zasniva se na izgradnji Regionalnog

Distribucijsko područje VODNE USLUGE d.o.o. BJELOVAR

Distribucijsko područje u nadležnosti tvrtke Vodne usluge d.o.o. Bjelovar obuhvaća područje grada Bjelovara (Vodoopskrbni sustav Bjelovar), područje općine Nova Rača te područje općine Rovišće.

Vodoopskrbni sustav Bjelovar opskrbljuje se vodom iz vodocrpilišta "Delovi" u slivu rijeke Drave u Koprivničko – križevačkoj županiji koja se putem glavnog dovodnog cjevovoda i pripadajućim objektima isporučuje za potrebe područja grada Bjelovara te općina Novigrad Podravski (Koprivničko-križevačka županija), Kapela i Rovišće.

Vodoopskrbni podsustav Nova Rača u nadležnosti je Vodnih usluga d.o.o. Bjelovar, ali se vodom opskrbljuje iz smjera vodoopskrbnog sustava Trojstvo – Šandrovac (kupnja vode od Komunalija vodovod d.o.o. Čazma) spojem na magistralni cjevovod VS „Banov Stol“ – Patkovac odnosno dopremom vode sa vodocrpilišta „Đurđevac“. U najnovije vrijeme ovaj vodoopskrbni podsustav (vodoopskrbna mreža) je značajno izgrađen.

Distribucijsko područje u nadležnosti tvrtke Komunalac Rovišće d.o.o. Rovišće obuhvaća područje općine Rovišće sa izgrađenim vodoopskrbnim podsustavom koji se vodom opskrbljuje spojem na Vodoopskrbni sustav Bjelovar u naselju Hrgovljani. Osnovni objekt ovog vodoopskrbnog podsustava je vodoopskrbni cjevovod Hrgovljani – Rovišće dužine 8.500 m na koji se spaja vodoopskrbna mreža okolnih naselja.

Distribucijsko područje KAPELAKOM d.o.o.

Distribucijsko područje u nadležnosti tvrtke Kapelakom d.o.o. Kapela obuhvaća područje općine Kapela sa izgrađenim vodoopskrbnim sustavom koji se vodom opskrbljuje spojem na Vodoopskrbni sustav Bjelovar, odnosno glavni dovodni cjevovod Delovi – Bjelovar na lokaciji Babetok.

Distribucijsko područje KOMUNALIJE VODOVOD d.o.o. Čazma

Distribucijsko područje u nadležnosti tvrtke Komunalije Vodovod d.o.o. Čazma obuhvaća područje grada Čazme i područja općina Štefanje, Ivanska i Berek (Vodoopskrbni sustav Čazma) te područja općina Šandrovac, Veliko Trojstvo i Severin na sjevernom dijelu Bjelovarsko-bilogorske županije koje je zaseban vodoopskrbni sustav.

Model funkcioniranja vodoopskrbe na ovom distribucijskom području formiran je po principu teritorijalno-političkog ustroja te dogovorom i organizacijom na lokalnoj razini (odluke lokalne samouprave).

Vodoopskrbni sustav Čazma temelji se na zahvaćanju vode sa vodocrpilišta „Milaševac“ i „Vrtlinska“. Crpljene količine vode sa vodocrpilišta se nakon prerade odvede u vodospremnik. Iz vodospremnika na vodocrpilištu voda se crnim postrojenjem preko 2 cjevovoda otprema prema vodotornju „Čazma“ odnosno vodoopskrbnoj mreži grada Čazme i okolnih naselja te drugim cjevovodom prema području općina Štefanje, Ivanska i Berek. Vodoopskrba područja općina Štefanje, Ivanska i Berek osigurava se također u obuhvatu Vodoopskrbnog sustava Čazma putem izgrađenog magistralnog cjevovoda Bjelovar – Štefanje – Čazma na dijelu Čazma – Narta.

Vodoopskrba za područje općina Šandrovac, Veliko Trojstvo i Severin (Vodoopskrbni sustav Trojstvo – Šandrovac) osigurana je dopremom vode iz vodocrpilišta „Đurđevac“ na području Koprivničko-križevačke županije.

Distribucijsko područje DARKOM VODOOPSKRBA I ODVODNJA d.o.o. DARUVAR

Distribucijsko područje u nadležnosti tvrtke Darkom vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Daruvar obuhvaća područje grada Daruvara te područja općina Končanica, Dežanovac, Đulovac i Sirač.

Vodoopskrbni sustav Daruvar se zasniva na zahvaćanju vode iz dva površinska (otvorena) vodozahvata, osnovnog vodozahvata „Pakra“ izvedenog nizvodno od ušća Slobošćine u Pakru, te pomoćnog (interventnog) vodozahvata „Bijela“ koji je izgrađen 1996. godine i koji je u funkciji u sušnim razdobljima u situacijama kada su nedostatne količine zahvaćanja na osnovnom vodozahvatu.

Nedostatak kvalitetne vode (posebno u sušnom periodu) i zastarjela tehnologija kondicioniranja su bili bitni ograničavajući faktori razvoja vodoopskrbe na ovom području. Iz tih razloga pristupilo se u proteklom razdoblju kroz studijsku i projektnu dokumentaciju konceptijskom rješenju Vodoopskrbnog sustava Daruvar spajanjem na Regionalni vodoopskrbni sustav Bjelovarsko-bilogorske županije čija je osnova za područje Daruvara cjevovod Patkovac – Drljanovac – Pavlovac – Veliki Zdenci – Končanica – Donji Daruvar.

Takvo konceptijsko rješenje je do 2015. godine realizirano po fazama s ciljem spajanja Vodoopskrbnog sustava Daruvar na Vodoopskrbni sustav Grubišno Polje – Zdenci. Opisano spajanje je osim iz razloga nedostatka vode u sušnim razdobljima u Vodoopskrbnom sustavu Daruvar bilo prioritarno i potrebno i iz razloga funkcionalno povoljnijih pogonskih stanja dopreme vode iz Vodoopskrbnog sustava Grubišno Polje – Zdenci za područja općina Končanica i Dežanovac.

Konačno spajanje Vodoopskrbnog sustava Daruvar i Vodoopskrbnog sustava Grubišno Polje – Zdenci završeno je 2015. godine završetkom izgradnje magistralnog cjevovoda Končanica – Donji Daruvar.

Kao osnova za vodoopskrbu područja općine Dežanovac u razdoblju 2011. – 2012. godine izgrađen je magistralni cjevovod Končanica – Pehovac a magistralni cjevovodi čija trasa prolazi kroz cjelokupno područje općine – cjevovodi Pehovac – Dežanovac – Duhovi izgrađeni su u razdoblju 2011.-2016. godine. Uz magistralne cjevovode se na istoj trasi (u isti rov) kroz naselja ugrađivao i distributivni cjevovod PEHD Dv 110 mm.

Vodoopskrba na području općine Sirač riješena je spojnim cjevovodom do vodospremnika „Sirač“ koji se spaja na glavni dovodni AC cjevovod prema Daruvaru.

Vodoopskrba na području općine Đulovac riješena je kroz izdvojeni vodoopskrbni podsustav koji se sastoji od dva vodovoda koji se vodom opskrbljuju iz dva lokalna izvorišta, „Škodinovac“ i „Puklica“. Ova dva lokalna sustava međusobno nisu spojena. U tijeku je izgradnja vodoopskrbnih cjevovoda za naselja Koreničani i Potočani (koja se nalaze između ova dva lokalna vodovoda) čime će doći do spajanja vodoopskrbnog podsustava u jednu funkcionalnu cjelinu.

Distribucijsko područje VODA GAREŠNICA d.o.o. GAREŠNICA

Distribucijsko područje u nadležnosti tvrtke Voda Garešnica d.o.o. Garešnica obuhvaća područje grada Garešnice te područja općina Hercegovac i Velika Trnovitica.

Vodoopskrba područja grada Garešnice i općine Hercegovac spojeni su u jedinstveni Vodoopskrbni sustav dok je područje općine Velika Trnovitica izdvojeni vodoopskrbni podsustav (koji je spojen na Vodoopskrbni sustav Čazma. Vodoopskrba se temelji na vodocrpilištu "Garešnica".

Distribucijsko područje VODOVOD d.o.o. GRUBIŠNO POLJE

Model funkcioniranja vodoopskrbe na ovom distribucijskom području formiran je po principu teritorijalno-političkog ustroja (područje grada Grubišnog Polja) i funkcionira kroz dva vodoopskrbna podsustava, Vodoopskrbni podsustav "Grubišno Polje" i Vodoopskrbni podsustav "Mali i Veliki

Zdenci", koji su međusobno spojeni ali koji uglavnom funkcioniraju zasebno, sa vlastitim vodocrpilištima, vodospremnica (vodotornjevi), klorinatorima, i vodoopskrbnom mrežom.

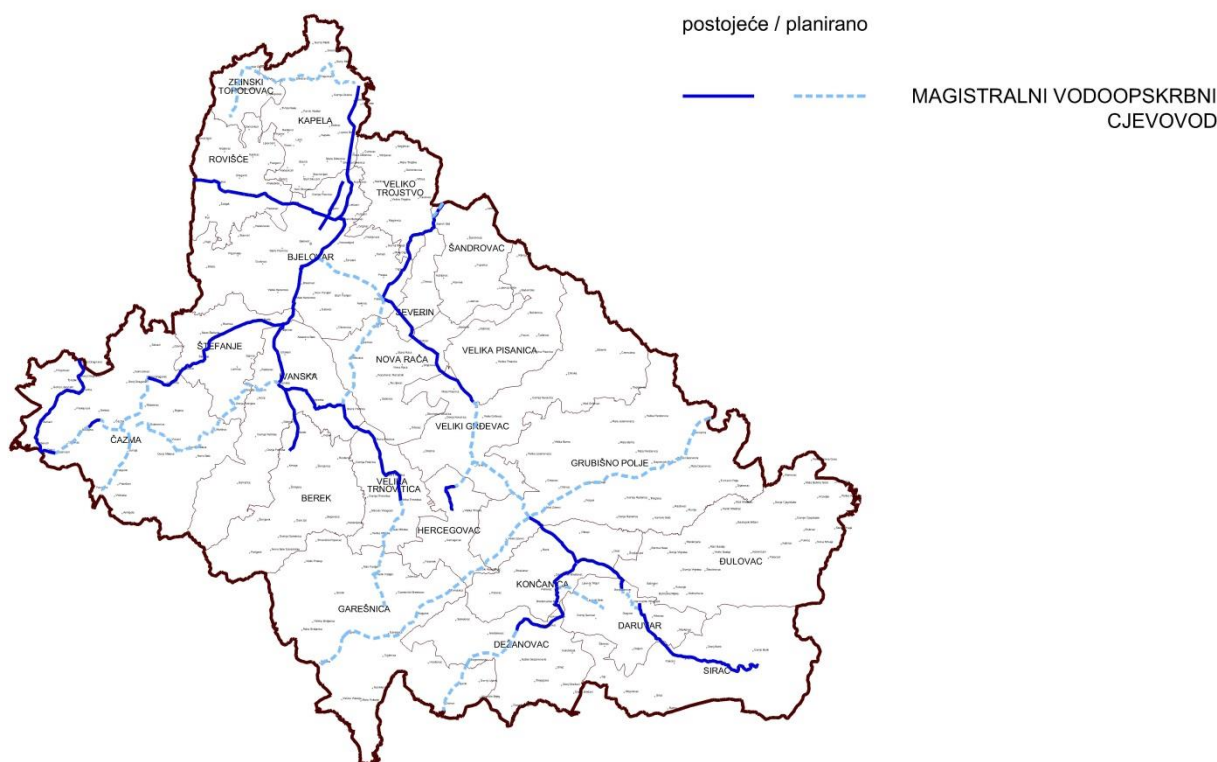
Distribucijsko područje VODOVOD d.o.o. VELIKI GRĐEVAC

Distribucijsko područje u nadležnosti tvrtke Vodovod d.o.o. Veliki Grđevac obuhvaća područje općina Veliki Grđevac i Velika Pisanica sa izgrađenim Vodoopskrbnim sustavom Veliki Grđevac sa vlastitim vodocrpilištem, te vodoopskrbnim podsustavom na području općine Velika Pisanica.

Vodoopskrbni podsustav općine Velika Pisanica opskrbljuje se vodom iz Vodoopskrbnog sustava Veliki Grđevac putem precrpne stanice u naselju Mala Pisanica. Osnova vodoopskrbnog podsustava je izgrađeni vodoopskrbni cjevovod Mala Pisanica – Velika Pisanica – Nova Pisanica. Vodoopskrbna mreža je izrađena i u naseljima Babinac i Čađavac.

Kartografski prikaz: 4.3. - 2 - k

Magistralni vodoopskrbni cjevovodi u BBŽ

Izvor podataka:

dokumentacija ZPU BBŽ i Bjelovarsko-Bilogorske Vode d.o.o.

Ukupna duljina postojećih magistralnih vodoopskrbnih cjevovoda na području Bjelovarsko-bilogorske županije iznosi cca. 185,49 km.

Detaljan prikaz lokalne vodoopskrbne mreže prikazuju općine i gradovi u svojim dokumentima prostornog uređenja te izvješćima o stanju u prostoru.

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije postoji danas veći broj komunalnih poduzeća čija je djelatnost obavljanje javne vodoopskrbe. U nastavku su podaci nadležnih komunalnih poduzeća na području Bjelovarsko-bilogorske županije dostavljeni za potrebe izrade Izvešća o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije:

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za BBŽ

Tabela:
4.3. - 3 - t

Pokazatelji vodoopskrbe u BBŽ

Komunalno poduzeće	Područje nadležnosti Općina/grad	Duljina javne vodoopskrbne mreže (km)	Potrošnja pitke vode	Napomena
Darkom vodoopskrba i odvodnja d.o.o.	Daruvar, Končanica, Dežanovac, Đulovac, Sirač	303,0	1188406 m ³ /god.	-
Vodovod Grubišno Polje d.o.o.	Grubišno Polje, Mali Zdenci, Veliki Zdenci	97,0	278223 m ³ /godinu	-
KAPELAKOM D.O.O.	Kapela	90,96	50000 m ³ /god.	-
Vodne usluge d.o.o. Bjelovar	Grad Bjelovar, Nova Rača, Rovišće	349,75	2334795 m ³ /god.	-
Komunalije vodovod d.o.o. Čazma	Čazma te općine Štefanje, Ivanska, Berek, Šandrovac, Veliko Trojstvo, Severin,	431,02	30 m ³ /stan./god.	-
Voda Garešnica d.o.o. Garešnica	Garešnica, Hercegovac, Velika Trnovitica	-	-	-
Vodovod d.o.o. Veliki Grđevac	Veliki Grđevac, Velika Pisanica	85,4	55800 m ³	

Izvor podataka:

Nadležna komunalna poduzeća

U skladu s Planom upravljanja vodama za 2018. godinu izrađenim od strane Hrvatskih voda, u dijelu koji se odnosi na vodoopskrbu na području Bjelovarsko-bilogorske županije planirani su slijedeći projekti:

- novelacija projekta rekonstrukcije vodocrpilišta Grubišno Polje
- rekonstrukcija glavnih objekata vodoopskrbnog sustava Veliki i Mali Zdenci i vodoopskrbnog sustava Grubišno polje
- uvođenje zdenca u Markovcu u vodoopskrbni sustav Daruvar
- završetak projektiranja vodoopskrbne mreže Kapela
- izrada projektne dokumentacije za izgradnju glavnog dovodnog cjevovoda V. Zdenci - Hercegovac i vodoopskrbne mreže Garešnica-Tomašica-Kajgana-Ilovski Klokočevac – novelacija

U skladu s Planom upravljanja vodama za 2019. godinu izrađenim od strane Hrvatskih voda, u dijelu koji se odnosi na vodoopskrbu na području Bjelovarsko-bilogorske županije planirani su slijedeći projekti:

Vodoistražni radovi :

- čišćenje i revitalizacija zdenaca na vodocrpilištu Delovi,
- pregled i sanacija zdenca u Markovcu,
- izvedba zamjenskog zdenca na vodocrpilištu Garešnica

Investicije :

- Bjelovar - opremanje i uvođenje u sustav novo izvedenog bunara B-7 u vodoopskrbni sustav,
- Kapela - nastavak izgradnje vodoopskrbne mreže Jabučeta s precrpnom stanicom; izgradnja vodoopskrbne mreže naselja Lipovo Brdo, Srednja Diklenica, Stanići, Kobasičari i Visovi,
- Grubišno Polje - rekonstrukcija glavnih objekata vodoopskrbnog sustava Veliki i Mali Zdenci i vodoopskrbnog sustava Grubišno Polje; rekonstrukcija crpnih stanica Peratovica i Grubišno Polje; završetak izvedbe spajanja zdenca ZVZ-1/15 na vodoopskrbni sustav,

- Čazma - završetak izvedbe precrpnih stanica na vodoopskrbnom sustavu Čazma i Trojstvo Šandrovac; nastavak izgradnje vodoopskrbnog cjevovoda Vučani - D. Miklouš - G. Miklouš - Martinac, vodoopskrbnog cjevovoda za naselja Babinac, G. Petrička, D. Petrička i Samarica i vodoopskrbnog cjevovoda za naselja Potok i Ruškovac; početak izgradnje vodoopskrbnih cjevovoda Grabovnica - Sv. Vid i vodoopskrbnog cjevovoda za naselje Križić,
- Daruvar - izgradnja dijela vodovoda u naselju Koreničani - općina Đulovac; završetak izgradnje vodoopskrbne mreže naselja Gornji Daruvar; izgradnja vodoopskrbnog cjevovoda općine Dežanovac u naseljima Kaštel Dežanovački, Trojeglava, Drlež, Goveđe Polje, Donji Sređani i Gornji Sređani; završetak izgradnje magistralnih cjevovoda Končanica - Donji Daruvar i Dežanovac - Duhovi i rekonstrukcija i proširenje vodovoda Gornja Vrijeska i završetak vodovoda naselja Barica,
- Veliki Grđevac - izgradnja vodoopskrbnog cjevovoda za naselje Dražica; nastavak izgradnje magistralnog cjevovoda Drljanovac – Pavlovac,
- Garešnica - izgradnja vodoopskrbnog cjevovoda za naselje Dišnik; izgradnja magistralnog cjevovoda Velika Trnovitica - Garešnica, I. faza.

4.3.2. Sustav javne odvodnje i uređaji za pročišćavanje

U proteklom razdoblju izrađena je „Studija zaštite voda Bjelovarsko-bilogorske županije“ (VODOPRIVREDNO – PROJEKTI BIRO d.d., Zagreb 2005.) kojom je analizirano rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Bjelovarsko-bilogorske županije.

Većina naselja na području Bjelovarsko-bilogorske županije nema riješenu odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda na zadovoljavajući način putem izgrađenih kanalizacija i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda riješena je samo u gradu Bjelovaru, Daruvaru i Garešnici putem izgrađene kanalizacije i mehaničko-biološkog uređaja. U gradu Čazmi i Grubišnom Polju, te općinama Sirač i Hercegovac kanalizacija je izgrađena cc-a 40 – 60%, a u općinskim središtima i ostalim naseljima nije građena. Odvodnja otpadnih voda u ovim naseljima riješena je putem sabirnih i septičkih jama iz kojih se otpadne vode prelijevaju u vodotoke i dreniraju u podzemlje.

Osnovni sustavi javne odvodnje na području Bjelovarsko-bilogorske županije:

Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Bjelovara

Osim samog Bjelovara sustav prikuplja otpadne vode iz naselja Trojstveni Markovac i naselja Zvijerci. Sustav odvodnje Grada Bjelovara mješovitog je tipa, što znači da je namijenjen odvodnji fekalnih i atmosferskih voda, a sastoji se od zatvorenih i otvorenih (kraće dionice) odvodnih kanala, građenih kroz relativno dugo razdoblje (počevši od 40-ih godina dvadesetog stoljeća). Novije građenje kanalizacijskog sustava u gradu Bjelovaru započinje 1967. godine izradom Idejnog projekta odvodnje otpadnih voda (Geoprojekt), a sustav je još u izgradnji. Ukupno je izgrađeno 108 km kanalizacijske mreže. Sustav čine tri glavna kolektora: A, B i D s kišnim prelivima. Kolektor A prikuplja otpadne vode jugozapadnog dijela urbanog područja s lijeve strane vodotoka Plavnice i nakon prolaza kroz industrijsku zonu (Lura d.d.) spaja se "spojem A-B" na kolektor B. Kolektor B izgrađen je u cijelosti, u duljini 4.800 m. Kolektorom B, dovode se sve otpadne vode s područja između vodotoka Bjelovarske i Plavnice na lokaciju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Kolektoru B (bez sliva kolektora A) gravitira 65 % urbanizirane gradske površine. Kolektor B prolazi i kroz industrijsku zonu (Koestlin, BIM i dr.). Na kolektoru B izgrađena su četiri kišna prelijeva, kojima se za vrijeme većih oborina višak voda rasterećuje u vodotok Bjelovačku (Bjelovarsku). Na kolektor D priključen je dio zapadnog prigradskog dijela Bjelovara s desne strane vodotoka Plavnice.

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Bjelovara (UZPOV), kapaciteta 63.500 ES, koji je i prijamnik pročišćenih otpadnih voda, smješten je oko istočno od naselja Veliko Korenovo. U tijeku je natječaj, u okviru EU projekta aglomeracije Bjelovar, za rekonstrukciju i dogradnju postojećeg UPOV-a na 3.stupanj pročišćavanja na postojećoj lokaciji. Predviđeni kapacitet novog uređaja je 47.000ES, a pročišćene vode planira se tlačnim cjevovodom odvesti do ispusta na rijeci Česmi. Osim

UZPOV, pročišćavanje otpadnih voda na području Grada Bjelovara vrši se i na uređaju Biorotor u poslovnoj zoni „Novi Borik“-Lepirac, kapaciteta 1.000 ES. Godišnje se u recipijent ispušta oko 3.000.000 m³ pročišćenih otpadnih voda, te ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda nema.

Kanalizacijskom mrežom spojenom na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda pokriveno je 27.897 stanovnika (naselje Bjelovar i obližnja prigradska naselja), odnosno 69,26% stanovnika Grada Bjelovara. Odvodnja oborinskih voda ostalih naselja se vrši otvorenim kanalima u vodotoke, a odvodnja fekalnih voda riješena je gradnjom septičkih jama i gnojnica.

Za područje naselja Bjelovar sa dijelom prigradskih naselja utvrđena su 3 Konceptijska rješenja odvodnje otpadnih voda izrađena po Hidroregulaciji Bjelovar, Projektni biro 1996. i 1997. godine, a u izradi je nova Studija gradnje biljnih uređaja također samo za područje grada Bjelovara, kao druga varijanta odvodnje otpadnih voda za pojedina područja grada Bjelovara.

Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Grada Daruvara

Grad Daruvar ima zadovoljavajuće rješenje odvodnje otpadnih voda i to samo za gradsko područje bez prigradskih naselja. Kanalizacijski sustav je mješovitog tipa koji se gradi od 1970. godine i do sada je izgrađeno približno 45 km glavnih kolektora, kolektora i sekundarne kanalizacijske mreže. Glavnina otpadnih voda se pročišćava na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta 25.000 ES. Otpadne vode manjeg dijela sustava ispuštaju se na privremenom ispustu u vodotok Toplicu.

Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Garešnice

Grad Garešnica ima izgrađen sustav odvodnje mješovitog tipa, koji odvodi oborinske, sanitarne i tehnološke otpadne vode. Kolektori "A" i "B" skupljaju otpadne vode i odvoje ih preko pročistača u prirodni recipijent vodotok Šovica.

Grad ima izgrađen pročistač, čija je prva faza projektirana i izvedena za 7.000 ES, a druga faza koja je projektirana za daljnjih 7.000 ES još nije izvedena. Pokrivenost gradskog područja sustavom odvodnje otpadnih voda 2010 godine je bila cca. 70%.

Sustav odvodnje otpadnih voda Grada Čazme

Grad Čazma ima izgrađenu kanalizacijsku mrežu mješovitog tipa, prima oborinske, sanitarne otpadne vode i tehnološke otpadne vode iz pojedinih industrija. Kolektor "A" uz potok Bukovina prikuplja sve otpadne vode sa južnog dijela grada Čazme sa ispuštanjem u prirodni recipijent potok Bukovinu. Kanalizacijska mreža ima dva ispusta sa kontrolnim revizionim oknima na potoku Bukovini i Česmi.

Izgradnjom novih stambenih objekata proširuje se parcijalno i kanalizacijska mreža, koja već danas ne zadovoljava potrebe. Pokrivenost područja grada Čazma je svega 35-40%, što pokriva samo grad Čazmu, dok ostala naselja koja gravitiraju gradu Čazmi nemaju izgrađenu kanalizacijsku mrežu.

Postoji cjelovito konceptijsko rješenje odvodnje otpadnih voda sa dva planirana kolektora "B" i "C" i uređajem za pročišćavanje otpadnih voda.

Sustav odvodnje otpadnih voda Veliko Trojstvo

Na području općine Veliko Trojstvo kanalizacijska mreža novijeg je datuma te je izgrađena kao razdjelni sistem od orebrenih PEHD cijevi. Ukupne je duljine oko 9,13 km i ima tri crpne stanice.

Naselje ima izgrađen uređaj za pročišćavanje otpadnih voda do II. stupnja pročišćavanja, kapaciteta 3.600 ES s pretpostavljenim sušnim dotokom od 60 m³/h (maksimalni dnevni).

Sustav odvodnje otpadnih voda Grubišnjog Polja

Grad Grubišno Polje ima slabo razvijeni sustav odvodnje oborinskih voda. Kanalizacijska mreža je izgrađena tek u dužini 19 km . Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta je 5.500 ES , priključeno je 2350 ES, a broj priključaka je 76.

Unutar pogona "Zdenka" d.d., Veliki Zdenci, izgrađen je pročištač za potrebe pročišćavanja tehnoloških voda, kapaciteta 50.000 ES. Uređaj danas ne radi, ali i kapaciteti u proizvodnom procesu su znatno smanjeni. Otpadne vode uz prethodno pročišćavanje ispuštaju se u vodotok Šovicu.

Sustav odvodnje otpadnih voda naselja Hercegovac

Sustav je mješovitog načina odvodnje. Otpadne vode ispuštaju na tri privremena ispusta u vodotok Tomašicu i na jedan privremeni ispust u vodotok Hercegovac. Priključenost stanovništva je 2010. godine iznosila 32 %. Na sustav odvodnje priključena je i tvornica Franck. Vodotok Tomašica, kao ni vodotok Hercegovac nije dostatno zaštićen.

Sustav odvodnje otpadnih voda naselja Sirač

Sustav je mješovitog načina odvodnje i izgrađen je 40%. Izgrađeni su glavni kolektori, dio mreže i ispust. Sustav nije u funkciji zbog rješavanja imovinsko-pravnih odnosa sa vlasnicima parcela na lokaciji pročištača za koji je dobivena lokacijska dozvola.

Sustav odvodnje otpadnih voda naselja Nova Rača

Naselje Nova Rača ima slabo razvijeni sustav odvodnje. Kanalizacijska mreža je izgrađena tek u dužini 2,2 km.

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije postoji danas veći broj komunalnih poduzeća čija je djelatnost obavljanje javne odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda. U nastavku su podaci od nadležnih komunalnih poduzeća te podaci iz dokumentacije Zavoda za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije:

Tabela:

4.3. - 4 - t

Pokazatelji odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u BBŽ

Komunalno poduzeće	Područje nadležnosti općina/grad	Duljina javne odvodnje (km)	Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda broj (kom) Kapacitet uređaja za pročišćavanje (ES)
Darkom vodoopskrba i odvodnja d.o.o.	Daruvar	45,0	1 25.000 ES
Vodovod Grubišno Polje d.o.o.	Grubišno Polje	19	1 5.500 ES
Vodne usluge d.o.o. Bjelovar	Bjelovar, Nova Rača	121	1 Centralni uređaj 63.500 ES 1 biorotor 1.000 ES
Komunalije vodovod d.o.o. Čazma	Čazma, Veliko Trojstvo	39,9	3.6000 ES
Voda Garešnica d.o.o. Garešnica	Garešnica, Hercegovac	-	-

Izvor podataka:

Nadležna komunalna poduzeća i dokumentacija ZPU BBŽ

U skladu s Planom upravljanja vodama za 2018. godinu izrađenim od strane Hrvatskih voda, u dijelu koji se odnosi na odvodnju na području Bjelovarsko-bilogorske županije planirani su slijedeći projekti:

- izrada projektne dokumentacije za uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Izgradnja sustava odvodnje otpadnih voda u Siraču.
- Daruvar - Izrada studijske, projektne dokumentacije i dokumentacije za nadmetanje za EU fondove i provedba projekata sufinanciranih sredstvima EU
- prijava projektno-studijske dokumentacije i aplikacijskog paketa za aglomeracije Bjelovar, Gudovac i Rovišće
- priprema projektno-studijske dokumentacije i aplikacijskog paketa za sufinanciranje od strane EU za aglomeraciju Daruvar
- izgradnja kanalizacijske mreže naselja Dežanovac i stručni nadzor
- izgradnja kolektora Cankareva, Staroplavnička sa RB; Retencijski bazen RB2 sa kanalizacijskim kolektorom (gravitacijskim cjevovodom)

U skladu s Planom upravljanja vodama za 2019. godinu izrađenim od strane Hrvatskih voda, u dijelu koji se odnosi na odvodnju na području Bjelovarsko-bilogorske županije planirani su slijedeći projekti:

Investicije:

- Izgradnja sustava odvodnje u Cankarevoj i Križevačkoj ulici (faza VI i VII) u Bjelovaru. Izgradnja kolektora u naselju Trojstveni Markovac. (- Čazma – nastavak izgradnje precrpne stanice na sustavu odvodnje u poslovnoj zoni Ninkovica u Čazmi,
- Izgradnja kolektora na državnoj cesti D5 od Grubišnog Polja do Velikih Zdenaca,
- Nastavak izgradnje precrpne stanice na sustavu odvodnje u poslovnoj zoni Ninkovica u Čazmi,
- Izgradnja kućnih priključaka sustava odvodnje naselja Zdenci,
- Nastavak izrade projektne dokumentacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Siraču. Nastavak izgradnje sustava odvodnje u Siraču,
- Nastavak izgradnje sustava odvodnje općine Kapela-faza 1,

U tijeku je priprema više projektne dokumentacije za EU fondove i provedba projekata sufinanciranih sredstvima EU.

4.4. GOSPODARENJE OTPADOM

Temeljni dokument kojim se definira politika i mjere gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj je Zakon o održivom gospodarenju otpadom. Prema Zakonu otpad je svaka tvar ili predmet kojeg posjednik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti, a gospodarenje otpadom su djelatnosti sakupljanja, prijevoza, oporabe i zbrinjavanja i druge obrade otpada, uključujući nadzor nad tim postupcima te nadzor i mjere koje se provode na lokacijama nakon zbrinjavanja otpada, te radnje koje poduzimaju trgovac otpadom ili posrednik.

Na temelju sada nevažećeg Zakona o otpadu 2005. godine usvojena je Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, a potom 2007. godine i Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015. godine, čijom zadnjom izmjenom je 2015. godine predložen regionalni koncept za Bjelovarsko-bilogorsku i Virovitičko-podravsku županiju sa zajedničkim Centrom za gospodarenje otpadom „Doline“.

Temeljem važećeg Zakona o održivom gospodarenju otpadom, 2017. godine donesen je Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2017.-2022. godine, a sukladno Planu i Odluka o implementaciji Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2017.-2022. godine. Njima je planirano da se RCGO Piškornica, koji je planiran na području Općine Koprivnički Ivanec u Koprivničko-križevačkoj županiji, uspostavi kao Centar za gospodarenje otpadom za Bjelovarsko-bilogorsku, Krapinsko-zagorsku, Varaždinsku, Koprivničko-križevačku, Međimursku i Virovitičko-podravsku županiju. Kako bi se ostvarilo odgovarajuće funkcioniranje RCGO-a potrebno je stvoriti preduvjete i izgraditi infrastrukturu koja omogućuje ispunjavanje ciljeva i gospodarenje otpadom sukladno redu prvenstva gospodarenja otpadom. Cilj je postići što manje količine miješanog

komunalnog otpada koji će se dopremiti na RCGO, uspostava planiranog koncepta gospodarenja otpadom na cijelom području Županije, te sanacija i zatvaranje svih postojećih odlagališta otpada.

Aktivna i zatvorena odlagališta

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije aktivno je četiri odlagališta otpada, od kojih dva nastavljaju rad do popunjenja kapaciteta (Cerik kod Daruvara i Prdavac kod Grubišnog Polja), a dva nastavljaju rad do uspostave CGO-a (Doline kod Bjelovara i Johovača kod Garešnice). Sedam odlagališta je zatvoreno, od kojih su dva sanirana, a još dva je potrebno sanirati i nalaze se u različitim fazama postupka sanacije (na području Općina Nova Rača i Severin).

Na uređenom odlagalištu „Doline“ na području Grada Bjelovara zbrinjava se otpad s područja Grada Bjelovara i Općina Kapela, Nova Rača, Rovišće, Severin, Šandrovac, Velika Pisanica, Veliko Trojstvo i Zrinski Topolovac. Sukladno Odluci o redoslijedu i dinamici zatvaranja odlagališta Ministarstva zaštite okoliša i energetike nastavit će radom do otvaranja CGO. Radom odlagališta upravlja tvrtka Komunalac d.o.o. iz Bjelovara, koja za navedeno područje obavlja uslugu prikupljanja mješovitog komunalnog otpada i biorazgradivog otpada.

Odlagalište „Cerik“, na području Grada Daruvara, sanirano je 2010. godine i na njemu se zbrinjava otpad s područja Grada Daruvara i Općina Dežanovac, Đulovac, Končanica i Sirač. Sukladno Odluci o redoslijedu i dinamici zatvaranja odlagališta Ministarstva zaštite okoliša i energetike nastavit će radom do popunjavanja kapaciteta za odlaganje. Radom odlagališta upravlja tvrtka Darkom d.o.o. iz Daruvara, koja za navedeno područje obavlja javnu uslugu prikupljanja mješovitog komunalnog otpada i biorazgradivog otpada. Na odlagalištu je uspostavljeno i mjesto namijenjeno isključivo za odlaganje otpada koji sadrži azbest.

Odlagalište „Prdavac“ na području Grada Grubišno Polje sanirano je 2013. godine i sukladno Odluci o redoslijedu i dinamici zatvaranja odlagališta Ministarstva zaštite okoliša i energetike nastavit će radom do popunjavanja kapaciteta za odlaganje. Na njemu se zbrinjava otpad s područja Grada Grubišnog Polja. Radom odlagališta upravlja tvrtka Komunalac d.o.o. iz Grubišnog Polja, koja za navedeno područje obavlja javnu uslugu prikupljanja mješovitog komunalnog otpada i biorazgradivog otpada.

Odlagalište „Johovača“, na području Općine Velika Trnovitica, sanirano je 2006. godine i na njemu se zbrinjava otpad s područja Grada Garešnice i Općina Berek, Hercegovac, Velika Trnovitica i Veliki Grđevac. Sukladno Odluci o redoslijedu i dinamici zatvaranja odlagališta Ministarstva zaštite okoliša i energetike nastavit će radom do otvaranja CGO. Radom odlagališta upravlja tvrtka Komunalac d.o.o. iz Garešnice, koja za navedeno područje obavlja javnu uslugu prikupljanja mješovitog komunalnog otpada i biorazgradivog otpada.

Reciklažna dvorišta

Na području jedinica lokalne samouprave, a u skladu s brojem stanovnika, Zakonom je propisana obveza uspostave jednog ili više reciklažnih dvorišta, odnosno mobilne jedinice koja se u smislu Zakona smatra reciklažnim dvorištem. U tu svrhu su u dokumentima prostornog uređenja jedinica lokalne samouprave planirane lokacije za izgradnju reciklažnih dvorišta ili lokacije mini reciklažnih dvorišta na kojima se mogu graditi reciklažna dvorišta, te su uz uspostavu mobilnih jedinica sve jedinice lokalne samouprave planirale izvršenje svoje zakonske obveze.

Reciklažna dvorišta za građevni otpad

Prema Zakonu jedinice lokalne samouprave dužne su na svom području u prostornim planovima odrediti dostatan broj lokacija odnosno najmanje jednu odgovarajuću zonu u kojoj se može izgraditi reciklažno dvorište za građevni otpad te obavljati djelatnosti sakupljanja, oporabe i zbrinjavanja građevnog otpada sukladno Zakonu. Dio jedinica lokalne samouprave regulirao je ovu

obvezu kroz izmjene i dopune prostornih planova ili uspostavu mobilnog reciklažnog dvorišta, a dio će to učiniti kroz buduće izmjene i dopune prostornih planova.

Kazete za zbrinjavanje otpada koji sadrži azbest

Prema Zakonu jedinica područne (regionalne) samouprave dužna je u dokumentima prostornog uređenja odrediti lokaciju kazete za zbrinjavanje azbesta. Na području Bjelovarsko-bilogorske županije izgrađena je kazeta za azbest na aktivnom odlagalištu „Cerik“ na području Grada Daruvara, a planirane su kazete na aktivnim odlagalištima „Doline“ na području Grada Bjelovara i „Johovača“ na području Općine Velika Trnovitica.

Opasni otpad

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije bile su planirane dvije lokacije podzemnih odlagališta opasnog tekućeg proizvodnog otpada (bušotine INA-e Šandrovac 1 u općini Šandrovac i Cremušina 1 u općini Veliki Grđevac) za zbrinjavanje utiskivanjem u bušotine opasnog proizvodnog otpada nastalog za vrijeme izvođenja radova na istraživanju i eksploataciji nafte i plina isključivo sa područja njegova nastanka tj. Bjelovarsko-bilogorske županije, od kojih se odustalo na zahtjev tvrtke INA za čije potrebe su i bile planirane, te se iste u tu svrhu više ne planiraju u dokumentima prostornog uređenja.

5. ZAŠTITA I KORIŠTENJE DIJELOVA PROSTORA OD POSEBNOG ZNAČAJA

5.1. ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Priroda je sveukupna bioraznolikost, krajobrazna raznolikost i georaznolikost. Sustav zaštita i cjelovitog očuvanja prirode uređen je Zakonom o zaštiti prirode i pratećim dokumentom Strategijom i akcijskim planom zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske.

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije sukladno Zakonu o zaštiti prirode, Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže i Stručnoj podlozi za zaštitu prirode izrađenoj za reviziju Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije, nalazi se 1 objekt i 1 površina zaštićenih prirodnih vrijednosti, kao i 18 ekološki značajnih područja (ekološka mreža RH / područja Natura 2000.) i 7 područja prirodnih vrijednosti Prostornog planom Bjelovarsko-bilogorske županije predložnih za vrednovanje i moguću zaštitu temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode.

Ekološka mreža, područja Natura 2000 vrlo je značajna jer su se prvi puta, svih trenutnih 27 članica EU ujedinile u zajedničkom nastojanju i unutar istih zakona kako bi zaštitili ugrožene vrste i staništa duž njihova prirodnog područja rasprostiranja, neovisno o nacionalnim ili političkim granicama. Značajka Nature 2000 je da stavlja ljude u središte procesa, a ne na periferiju. Direktiva o staništima zahtjeva da mjere očuvanja prirode uzimaju u obzir ekonomske, socijalne i kulturne zahtjeve, kao i lokalne i regionalne karakteristike područja. Svrha Nature 2000 nije kreiranje prirodnih utočišta u kojima će biti isključene ljudske aktivnosti već upravo suprotno, očuvanje bioraznolikosti na određenim lokacijama može zahtijevati održavanje ili poticanje ljudskih aktivnosti.

Ekološka mreža je sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti, koju čine ekološki značajna područja za Republiku Hrvatsku, a uključuju i ekološki značajna područja Europske unije Natura 2000.

Ekološka mreža, područja Natura 2000 sastoje se od:

- područja značajnih za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti (u daljnjem tekstu: Područja očuvanja značajna za ptice - POP),
- područja značajnih za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju (u daljnjem tekstu: Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS).

Zaštita svih prirodnih vrijednosti u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji temelji se na stručnoj podlozi Zavoda za zaštitu okoliša i prirode, sektora za prirodu (nekadašnjeg Državnog zavoda za zaštitu prirode / Hrvatska agencija za okoliš i prirodu) koja djeluje u sklopu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.

Zaštićena područja:

- Regionalni park Moslavačka gora („Narodne novine“ broj 68/11),
- Stablo ginka u Daruvaru (Rješenje o zaštiti i upisu u Registar br. 181/1-1967).

Ekološka mreža RH, područja Natura 2000:

Područja očuvanja značajna za ptice – POP:

- Bilogora i Kalničko gorje HR1000008,
- Ribnjaci uz Česmu HR1000009,
- Poilovlje s ribnjacima HR1000010.

Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS:

- Ribnjak Dubrava HR2001327,
- Ribnjaci Siščani i Blatnica HR2000440,
- Ribnjaci Narta HR2000441,
- Rijeka Česma HR2001243,
- Bilogora HR2001281,
- Gornja Garešnica HR2001285,
- Livade uz potok Injaticu HR2001220,
- Malodapčevačke livade HR2001224,
- Ribnjaci Poljana HR2000438,
- Rijeka Ilova HR2001216,
- Livade kod Grubišnog Polja HR2001293,
- Ribnjaci Končanica HR2000437,
- Trbušnjak – Rastik HR2000174,
- Bijela HR2001403,
- Pakra i Bijela HR2001330.

Površina i broj zaštićenih područja i područje ekološke mreže RH na BBŽ:

- Zaštićena područja:
2 područja ukupne površine od 6885,57 ha.
- Područja ekološke mreže RH:
 - 3 područja očuvanja značajna za ptice – POP zauzimaju površinu od 69841,57 ha.
 - 15 područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove – POVS zauzimaju površinu od 10421,185 ha.

Sveukupna površina područja ekološke mreže, POP i POVS, iznosi 72429,05 ha, a dobivena je izuzimanjem međusobnih zona preklapanja.

Zaštićena područja rasprostiru se na 2,61% prostora županije. Područja ekološke mreže rasprostiru se na 27,45% površine županije.

Planiranje korištenja i namjene područja unutar ekološke mreže treba se temeljiti na mogućnostima korištenja potencijala područja ekološke mreže prepoznavanjem gospodarskih koristi i usluga ekosustava koje nudi, a da se pri tom ne ugroze ciljevi očuvanja i cjelovitosti ekološke mreže. Na taj način će se postići održivo korištenje i razvijanje područja ekološke mreže. Ovo se posebno odnosi na planiranje područja većih gospodarskih djelatnosti i infrastrukturnih koridora.

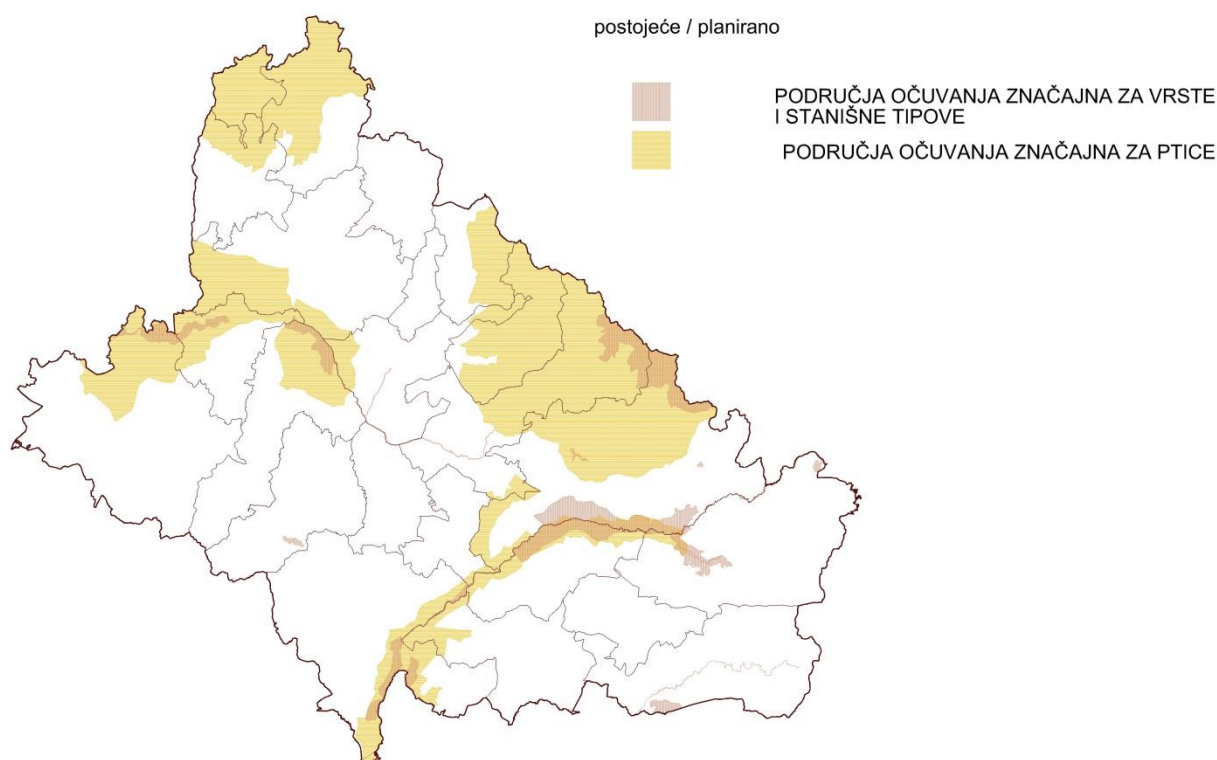
Kao što je rečeno, unutar ekološke mreže, područja Natura 2000, niti jedna aktivnost nije zabranjena. Za nove razvojne planove i zahvate koji mogu imati utjecaj na područja unutar ekološke mreže provodi se postupak prethodne ocjene prihvatljivosti kako bi se ustanovilo može li daljnji razvoj plana ili projekta biti dopušten ili ne.

Najvažniji mehanizam zaštite područja ekološke mreže jest postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu svih planova, programa i zahvata koji mogu imati značajan utjecaj na područja ekološke mreže (OPPPZEM).

Ako se na području ekološke mreže nalazi stanišni tip i/ili svojta iz Popisa posebno ugroženih i značajnih stanišnih tipova i svojti, prevladavajući javni interes zbog kojega se prihvaća planirani zahvat može se odnositi samo na zaštitu zdravlja ljudi i javnu sigurnost, ili na uspostavljanje bitno povoljnijih uvjeta od primarne važnosti za okoliš, ili na druge imperativne razloge prevladavajućega javnog interesa, o čemu rješenje donosi Vlada Republike Hrvatske uz obavezno prethodno pribavljeno mišljenje Europske komisije.

Kartografski prikaz:
5.1. - 1 - k

Ekološka mreža, područja Natura 2000

Izvor podataka:

Stručne podloge, Bioportal

Prirodne vrijednosti u Prostornom planu Bjelovarsko-bilogorske županije predložene za vrednovanje i moguću zaštitu temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode:

Značajni krajobraz:

- Bilogora,
- Kanjon rijeke Pakre,
- Vrani kamen.

Park šuma:

- Rimska šuma (promjena prijašnjeg naziva "Julijeva šuma").

Spomenik parkovne arhitekture:

- Julijev park u Daruvaru,
- Park grofa Antuna Jankovića,
- Park na Trgu Eugena Kvaternika u Bjelovaru.

Temeljem podataka dobivenih od Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Bjelovarsko-bilogorske županije na području Grada Daruvara nalazi se zaštićeno područje sukladno članku 111. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine, broj 80/13, 15/18 i 14/19) u kategoriji spomenika parkovne arhitekture – stablo ginka, koje je do ove kategorizacije šticeo kao spomenik prirode - botanički (Rješenje o zaštiti i upisu u Registar br. 181/1-1967).

Područja predložene za vrednovanje i moguću zaštitu temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode (evidentirana) u V. id. Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije u kategoriji spomenik parkovne arhitekture, Park grofa Antuna Jankovića i Julijev park u Daruvaru, zaštićena su kao

kulturna dobra te ih u skladu sa člankom 99. V. id. Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije ne treba dvostruko štiti.

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Bjelovarsko-bilogorske županije osnovana je prema odredbama članka 72. stavak 3. Zakona o zaštiti prirode, članka 12. stavka 3. Zakona o ustanovama, članka 35. točka 6. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i članka 12. Statuta Bjelovarsko-bilogorske županije na 18. sjednici održanoj 31.03.2008. godine.

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Bjelovarsko-bilogorske županije obavlja djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenih područja, prirodnih vrijednosti i dijelova ekološke mreže Republike Hrvatske, područja Natura 2000, u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara te nadzor provođenja uvjeta i mjera zaštite prirode na područjima kojima upravlja.

5.2. ZAŠTITA I OČUVANJE OKOLIŠA

Okoliš je dobro od interesa za Republiku hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu („Narodne novine“ broj 80/2013). Okoliš je prirodno i svako drugo okruženje organizama i njihovih zajednica uključivo i čovjeka koje omogućuje njihovo postojanje i njihov daljnji razvoj: zrak, more, vode, tlo, zemljina kamena kora, energija te materijalna dobra i kulturna baština kao dio okruženja koje je stvorio čovjek; svi u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja.

Ciljevi zaštite okoliša u ostvarivanju uvjeta za održivi razvitak jesu:

- zaštita života i zdravlja ljudi,
- zaštita biljnog i životinjskog svijeta, georaznolikosti, bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti te očuvanje ekološke stabilnosti,
- zaštita i poboljšanje kakvoće pojedinih sastavnica okoliša,
- zaštita ozonskog omotača i ublažavanje klimatskih promjena,
- zaštita i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza,
- sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari,
- sprječavanje i smanjenje onečišćenja okoliša,
- trajna uporaba prirodnih dobara,
- racionalno korištenje energije i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije,
- uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša,
- poboljšanje narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njezinih regeneracijskih sposobnosti,
- ostvarenje održive proizvodnje i potrošnje,
- napuštanje i nadomještanje uporabe opasnih i štetnih tvari,
- održivo korištenje prirodnih dobara,
- osiguranje i razvoj dugoročne održivosti,
- unaprjeđenje stanja okoliša i osiguravanje zdravog okoliša.

Ciljevi se postižu primjenom načela zaštite okoliša i instrumenta zaštite okoliša propisanih Zakonom o zaštiti okoliša i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona.

Zaštita okoliša provodi se kroz izradu i donošenje prostornih planova i njihovu primjenu. Kod izrade prostornih planova i kod donošenja odluka u skladu s propisom kojim se uređuje prostorno uređenje, potrebno je definirati prostorni plan kao instrument zaštite okoliša uz ciljeve sprječavanja onečišćavanja okoliša i ograničavanja posljedica onečišćenja, posebno prilikom određivanja lokacija za nova postrojenja, utvrđivanja promjena nastalih na postojećim postrojenjima i planiranja novih građevina kao što su prometnice, javne površine, stambena područja. Prilikom izrade prostornih planova, osim drugih obveza propisanih ovim Zakonom, mora se uzimati u obzir i udaljenost između postrojenja i stambenih zona, javnih mjesta i ekološki značajnih područja te korištenje dodatnih mjera od strane postojećih postrojenja, a sve radi izbjegavanja povećane opasnosti za ljudsko zdravlje, materijalna dobra i okoliš. Svrha im je već u ranoj fazi prostornog planiranja sagledati sa svih aspekata

mogućnosti, kvalitete i zahtjeve određenog prostora te ih sukladno tome uskladiti s namjeranim zahvatima u prostoru.

Okoliš se štiti i Zakonom definiranom Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš, Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, Uredbom o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša i drugim propisima: strateška procjena utjecaja na okoliš, procjena utjecaja zahvata na okoliš, ocjena o potrebi procjene utjecaja na okoliš, utvrđivanje objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (za postrojenja), okolišnom dozvolom i sl.

Strateška procjena je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom plana i programa. Ovaj postupak uključuje određivanje sadržaja strateške studije, izradu strateške studije i ocjenu cjelovitosti i stručne utemeljenosti strateške studije, osobito u vezi s varijantnim rješenjima plana i programa, postupak davanja mišljenja povjerenstva, postupak davanja mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima te mišljenja tijela jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave i drugih tijela, rezultate prekograničnih konzultacija, ako su bile obvezne sukladno zakonu, informiranje i sudjelovanje javnosti, postupak davanja mišljenja ministarstva nadležnog za poslove zaštite okoliša te postupak izvješćivanja nakon donošenja plana ili programa.

Strateška procjena se provodi tijekom izrade nacrtu prijedloga plana i programa prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak donošenja.

Strateška procjena provodi se na temelju rezultata utvrđenih strateškom studijom.

Strateška studija je stručna podloga koja se prilaže uz plan i program i obuhvaća sve potrebne podatke, obrazloženja i opise u tekstualnom i grafičkom obliku. Strateškom studijom se određuju, opisuju i procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom plana ili programa uključujući varijantna rješenja koja uzimaju u obzir ciljeve i obuhvat toga plana i programa.

Strateška procjena obvezno se provodi za:

- strategije, planove i programe, uključujući njihove značajne izmjene i dopune koji se donose na državnoj, područnoj (regionalnoj) te na lokalnoj razini za velike gradove, iz područja: poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, energetike, industrije, rudarstva, prometa, elektroničkih komunikacija, turizma, prostornog planiranja, regionalnog razvoja, gospodarstva otpadom i vodnoga gospodarstva kada daju okvir za zahvate koji podliježu procjeni utjecaja na okoliš,
- strategije, planove i programe, uključujući njihove značajne izmjene i dopune čija se provedba financira iz sredstava Europske unije,
- za prostorni plan županije, prostorni plan Grada Zagreba i velikoga grada, uključujući njihove značajne izmjene i dopune,
- za prostorne planove nacionalnih parkova, parkova prirode i planova posebnih obilježja uključujući njihove značajne izmjene i dopune.

Procjenom utjecaja zahvata na okoliš prepoznaje se, opisuje i ocjenjuje, na prikladan način, utjecaj zahvata na okoliš, tako da se utvrđuje mogući izravni i neizravni utjecaj zahvata na: tlo, vodu, more, zrak, šumu, klimu, ljude, biljni i životinjski svijet, prirodne vrijednosti, krajobraz, materijalnu imovinu, kulturnu baštinu, uzimajući u obzir njihove međuodnose.

Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš propisani su zahvati za koje je obvezna procjena utjecaja na okoliš. Određuju se zahvati koji su u nadležnosti Ministarstva te nadležnog upravnog tijela u županiji odnosno u Gradu Zagrebu.

Ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš temelji se na pojedinačnim ispitivanjima i/ili kriterijima propisanim Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš.

Okolišna dozvola se izdaje nakon izdavanja rješenja o prihvatljivosti zahvata na okoliš, a istom se utvrđuju se mjere zaštite tla, zraka, voda, mora, te ako to lokacija postrojenja uvjetuje, ostalih sastavnica okoliša, u okviru propisanih najboljih raspoloživih tehnika. Sve navedene mjere moraju proizlaziti iz karakteristika tehnoloških procesa opisanih u zahtjevu za izdavanje okolišne dozvole.

5.3. ZAŠTITA I OČUVANJE KULTURNIH DOBARA

Bjelovarsko–bilogorska županija odlikuje se bogatom materijalnom (pokretna i pokretna kulturna baština) i nematerijalnom kulturnom baštinom.

Kulturna baština Bjelovarsko–bilogorska županije rezultat je trajne naseljenosti kroz povijest. S obzirom na ruralni karakter područja kulturna baština je u načelu grupirana uz veća naselja uz izuzetak arheološke baštine koja je rasprostranjena širom prostora. Kao mjesto s najviše elemenata kulturne baštine izdvaja se grad Bjelovar koji je kroz povijest bio vojno, administrativno, industrijsko i kulturno središte. Na prostoru županije dominiraju elementi kulturne baštine datirani od razdoblja baroka pa do početka 20.st., a pripadaju nizu stilova karakterističnih za područje srednje Europe u danim razdobljima. Elementi datirani u ranija razdoblja manje su zastupljeni, prije svega zbog osmanlijskih razaranja, a ograničeni su pretežno na arheološka nalazišta te ostatke srednjovjekovnog sakralnog i fortifikacijskog graditeljstva. Antička baština izrazito je skromnog opsega te je i ograničena na slučajne nalaze i rijetka arheološka nalazišta.

Materijalna kulturna baština

Nepokretna kulturna baština

U Prostornom planu Bjelovarsko-bilogorske županije prema podacima iz Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, s danom 17. studenog 2015. godine, na popisu se nalazi ukupno 116 registriranih nepokretnih kulturna dobara, 87 zaštićenih i 16 preventivno zaštićenih (13 ROS/RZG).

Prostorne cjeline zaštićene su na području grada Bjelovara, Čazme i Daruvara. Unutar zaštićenih urbanih cjelina nalazi se i veći dio registriranih ili preventivno zaštićenih kulturnih dobara graditeljske baštine stambene, javne i sakralne namjene. U Daruvaru se nalazi i zaštićeni lječilišni kompleks Daruvarskih toplica.

Sakralne građevine su najbrojniji pojedinačni objekti nepokretne kulturne baštine. Zaštićenih i preventivno zaštićenih sakralnih građevina ima 61 i nalaze se na cijelom prostoru županije; unutar zaštićenih gradskih jezgri, u sklopu naselja ili kao izdvojeni objekti. Zaštićena su i 2 sakralna kompleksa u Bjelovaru i Donjim Borkima.

Zaštićene profane građevine se u glavnim skupinama mogu podijeliti na: javne građevine, obrambene, stambene, stambeno-poslovne, te ostale građevine. Od 36 registriranih građevina profane arhitekture, većina je zaštićena i nalaze se na prostoru grada Bjelovara.

Arheološka nalazišta su preventivno zaštićena i preventivno zaštićena kulturna dobra i ima ih na ukupno 14 lokacija unutar Bjelovarsko–bilogorska županije, što je odraz stanja njihove istraženosti. Pokrivaju povijesna razdoblja od prapovijesti pa do srednjeg vijeka. Topografska distribucija određena je prije svega obrambenim potencijalom prostora. Specifičnu i značajnu skupinu predstavljaju srednjovjekovna gradišta štice zemljanim bedemima i opkopima, kako u dolinama vodotoka tako i u šumovitim brežuljcima. Zbog nedovoljne istraženosti nisu zastupljena u korpusu zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara.

Obzirom da za potrebe izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije nije izrađivana posebna Konzervatorska podloga, temeljem dogovora s nadležnim Konzervatorskim odjelom u Bjelovaru, u Izmjenama i dopunama Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije smještajem, poimence i brojem iz Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske su navedena samo registrirana i preventivno zaštićena nepokretna kulturna dobra (stanje danom 17. studenog 2015. godine).

CJELINE

Kulturno-povijesne cjeline

Urbane kulturno-povijesne cjeline

Bjelovar	Kulturno-povijesna cjelina grada Bjelovara	Z-3164
Čazma	Kulturno-povijesna cjelina grada Čazme	Z-2248
Daruvar	Kulturno-povijesna cjelina grada Daruvara	P-5553

Ostale vrste kulturno-povijesnih cjelina

Daruvar	Lječilišni kompleks „Daruvarske toplice“	P-4801
---------	--	--------

POJEDINAČNA BAŠTINA

Arheološka baština

Kopnena arheološka nalazišta

Berek	Arheološko nalazište Oštri Zid-Šančevi	P-4908
Čazma	Ruševine Starog grada	RZG-0534-1969
Čazma	Arheološko nalazište Rađinac	P-4729
Daruvar	Arheološko nalaz. Stari Slavik, Lipovac, Kantara	ROS-0434-1973
Kravljak	Arheološko nalazište Kravljak	P-6135
Veliki Bastaji	Arheološko nalazište Cijepci	ROS-0459-1974
Grubišno Polje	Arheološko nalazište Šuma Oborova	P-5055
Pavlin Kloštar	Arheološko nalaz. Pavlinski samostan Svih svetih	P-4039
Slovenska Kovačica	Arheološko nalazište Šuma Jasenova	P-4361
Domankuš	Arheološko nalazište Zidine	P-4877
Severin	Arheološko nalazište Severin-Selište	P-4362
Bijela	Arheološko nalaz. Benediktinski sam. Sv. Margarete	P-5965
Mala Trnovitica	Arheološko nalazište Mala Trnovitica-Gradište	P-4493
Zrinski Topolovac	Arheološko nalazište Žedin grad	P-4359

Sakralna graditeljska baština

Sakralne građevine

Bjelovar	Crkva sv. Trojice	Z-2447
Brezovac	Crkva Vavedenja Presv. Bogorodice	Z-2639
Gudovac	Crkva sv. Petra i Pavla	P-5733
Kupinovac	Filijalna crkva Roždestva Presvete Bogorodice	P-4609
Novi Pavljani	Crkva sv. Pavla	Z-2112
Tomaš	Crkva sv. Tome	Z-2113
Bojana	Crkva sv. Franje Ksaverskog	Z-1913
Čazma	Crkva sv. Marije Magdalene	Z-2309
Gornji Draganec	Crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije	Z-1908
Gornji Miklouš	Crkva sv. Nikole	Z-1911
Martinac	Crkva sv. Martina	Z-2241
Pobjenik	Crkva sv. Petra i Pavla	P-5141
Vrtlinska	Crkva sv. Jelene Križarice	Z-2855
Daruvar	Crkva Presvetog Trojstva	Z-2106
Daruvar	Crkva sv. 318 Bogonosnih Otaca	Z-2114
Daruvar	Kalvinistička crkva	Z-2104
Doljani	Crkva sv. Ilije	Z-5198
Dežanovac	Crkva sv. Bartola apostola	Z-2853

Izješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske ųupanije 2014. - 2021.**II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA****5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja**

Donja Vrijeska	Crkva sv. Ane	ROS-0040-1969
Koreničani	Crkva sv. Nikole	Z-5196
Veliki Bastaji	Crkva sv. Georgija	Z-5190
Dišnik	Crkva sv. Apostola Tome	Z-2116
Garešnica	Crkva Pohodjenja Blažene Djevice Marije	Z-2308
Kaniška Iva	Crkva sv. Jurja Mučenika i Srca Marijina	Z-2243
Tomašica	Crkva sv. Tome Apostola	Z-2247
Trnovitički Popovac	Crkva sv. Paraskeve	Z-2246
Velika Bršljanica	Crkva sv. Oca Nikolaja	Z-1914
Veliki Pašijan	Crkva sv. Jovana	Z-2245
Veliko Vukovje	Crkva sv. apostola Luke	Z-1912
Grubišno Polje	Crkva sv. Josipa	Z-2307
Grubišno Polje	Crkva sv. Velikomučenika Georgija	Z-2115
Mali Zdenci	Crkva Roždenija Bogorodice	Z-2105
Velika Barna	Crkva sv. Marka	Z-2103
Velika Peratovica	Crkva sv. Petke	Z-2792
Gornja Petrička	Crkva sv. Petra i Presvetog Trojstva	Z-2369
Samarica	Crkva sv. Katarine	Z-2242
Srijedska	Crkva Uspenja Presvete Bogorodice	Z-2638
Stara Plošćica	Crkva sv. Tri kralja	Z-2501
Donji Mosti	Crkva sv. Benedikta	Z-2109
Kapela	Crkva sv. Oca Nikolaja	Z-2110
Končanica	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Z-2854
Nevinac	Crkva sv. Katarine	Z-2102
Nova Rača	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Z-2446
Podgorci	Crkva sv. Petke	Z-2926
Predavac	Crkva sv. Vida	Z-2925
Rovišće	Crkva Presvetog Trojstva	Z-2370
Donji Borki	Crkva sv. Nikole	ROS-0159-1971
Sirač	Crkva Pohoda Blažene Djevice Marije	Z-2101
Šandrovac	Crkva Pohodjenja Blažene Djevice Marije	Z-2757
Štefanje	Crkva sv. Stjepana Prvomučenika	Z-1910
Velika Pisanica	Crkva Presvetog Srca Isusova	Z-2108
Velika Pisanica	Crkva sv. Lazara	Z-2244
Velika Pisanica	Kalvinistička crkva	Z-2107
Velika Trnovitica	Crkva sv. Martina	RZG-0504-1969
Donja Kovačica	Crkva sv. Marije Magdalene	Z-5119
Veliki Grđevac	Crkva Sošestvija Sv. Duha	Z-3117
Veliki Grđevac	Crkva sv. Duha	Z-3116
Veliko Trojstvo	Crkva Presvetog Trojstva	Z-2111
Križ Gornji	Crkva sv. Križa	Z-3206
Zrinski Topolovac	Crkva sv. Mihaela	Z-1909
Zrinski Topolovac	ųupni dvor i crkva Ranjenog Isusa	Z-2368

Sakralno-profana graditeljska baština*Sakralni kompleksi*

Bjelovar	Graditeljski sklop katedrale sv. Terezije	Z-2579
Donji Borki	Sklop građevina manastira Pakra	Z-5195

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

Profana graditeljska baština

Javne građevine

Bjelovar	Kasarna Križevačke regimente	Z-2310
Bjelovar	Kompleks sudskih zgrada i zatvora u Bjelovaru	Z-2922
Bjelovar	Kompleks zgrada bolnice	Z-2921
Bjelovar	Sklop zgrada V. osnovne škole	P-5024
Bjelovar	Sokolski dom	Z-2756
Bjelovar	Zgrada čitaonice	Z-2454
Bjelovar	Zgrada gimnazije	Z-2923
Bjelovar	Zgrada gradskog magistrata	Z-2453
Bjelovar	Zgrada stare komande	RZG-0599-1974
Bjelovar	Zgrada, Preradovićeve 2	Z-2452
Bjelovar	Zgrada, Trg Eugena Kvaternika 4	Z-2451
Bjelovar	Zgrada, Trg Eugena Kvaternika 6	Z-2448
Bjelovar	Zgrada, Trg Eugena Kvaternika 11	Z-2449
Daruvar	Dvorac Janković	ROS-0038-1970

Obrambene građevine

Podgarić	Stari grad Garić-grad	RZG-0484-1969
Dobra kuća	Stari grad Dobra kuća	Z-5263
Veliki Bastaji	Stari grad Stupčanica	ROS-0049-1970
Sirač	Stari grad Sirač	Z-5193

Stambene građevine

Bjelovar	Zgrada, A. Kačića Miošića 10	Z-2578
Bjelovar	Zgrada, A. B. Šimića 2a	Z-2848
Bjelovar	Zgrada, Trg A. G. Matoša 6	Z-2640
Grubišno Polje	Kuća	RZG-0530-1976
Dioš	Dvorac Dioš (Marijin Dvor)	Z-3074

Stambeno-poslovne građevine

Bjelovar	Zgrada, „Regiments Chirurgis“	Z-2924
Bjelovar	Zgrada, A. Medulića 11	Z-2372
Bjelovar	Zgrada, A. B. Šimića 3	Z-2850
Bjelovar	Zgrada, F. Supila 1	Z-2450
Bjelovar	Zgrada, Trg Eugena Kvaternika 10	RZG-0598-1974
Bjelovar	Zgrada, Trg S. Radića 9	Z-2852

Ostale građevine

Bjelovar	Kompleks tvornice Koestlin	Z-3259
Bjelovar	Stara skladišta	Z-2371
Bjelovar	Zgrada križevačke pukovnije	RZG-0615-1974
Bjelovar	Zgrada starog zatvora	Z-2851
Bjelovar	Zgrada, Trg Eugena Kvaternika 7	Z-2849
Bjelovar	Zgrada, Trg Eugena Kvaternika 8	Z-2985
Grubišno Polje	Ambar, Ulica Braće Radića 28	Z-1414

Pokretna kulturna baština

Registriranu pokretnu kulturnu baštinu čine predmeti iz gradskih muzeja Bjelovara i Čazme (Centar za kulturu). Zabilježen je također i veći broj privatnih zbirki etnografske građe i predmeta koji nisu posebno zaštićeni.

Na podruĉju Bjelovarsko-bilogorske ųupanije postoje brojne ustanove kulture koje prikupljaju i ĉuvaju povijesne zapise, struĉno obraĉuju i daju na korištenje knjiųnu graĉu. Svojom djelatnošću potiu ųirenje opĉeg obrazovanja, struĉnog i znanstvenog rada te zadovoljavaju kulturne potrebe stanovnika na podruĉju cijele ųupanije. Uz spomenute muzeje to su:

- Narodna knjiųnica Petar Preradoviĉ Bjelovar
- Puĉka knjiųnica i ĉitaonica Daruvar
- Hrvatska knjiųnica i ĉitaonica Đuro Sudeta Garešnica
- Gradska knjiųnica Slavka Kolara Ćazma
- Gradska knjiųnica Mato Lovrak Grubišno Polje
- Centar za kulturu i informiranje dr. Franjo Tuđman Grubišno Polje
- Drųavni arhiv u Bjelovaru
- Puĉko otvoreno uĉilište Bjelovar
- Puĉko otvoreno uĉilište Daruvar

Nematerijalna kulturna baština

Registrirano je i zaštiĉeno samo jedno nematerijalno kulturno dobro, Tradicijski kovaĉki i potkivaĉki obrt Stjepana Legca u naselju Berek, dok je preventivno zaštiĉen Obiĉaj ĉitanja Zapovijedi pod lipom u Gornjem Mikloušu.

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
6. Obavezni prostorni pokazatelji

6. OBVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI

Tabela:
6.0. - 1 - t

Obvezni prostorni pokazatelji

	Osnovna tematska cjelina	Skupina pokazatelja	Pokazatelj	Vrijednost	Način prikaza	Izvor podataka	
1.	OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA						
1.1.	DEMOGRAFSKA STRUKTURA	A. Razmještaj i struktura stanovništva	1.	Broj stanovnika	101.879	broj	DZS
			2.	Indeks kretanja broja stanovnika	85,07	broj	
			3.	Prirodni prirast stanovništva	- 6.035	broj	
		B. Razmještaj i struktura kućanstava	1.	Broj kućanstava	37.116	broj	DZS
			2.	Indeks rasta broja kućanstava	92,90	broj	
			3.	Prosječna veličina kućanstava	2,70	broj	
1.2.	SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA	Ekonomski razvoj	1.	Indeks razvijenosti	92,58	%	MRREI
			2.	Stupanj razvijenosti	I. skupina	broj	
2.	STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA RAZVOJ IZVAN NASELJA						
2.1.	OBILJEŽJA SUSTAVA NASELJA	Razmještaj, gustoća naselja i naseljenosti	1.	Broj naselja	323	broj	DZS DGU
			2.	Gustoća naselja	122,39	n/ 1000 km ²	
			3.	Gustoća naseljenosti	38,60	st/km ²	
2.2.	KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA U NASELJIMA	A. Površina naselja	1.	Površina naselja	263.914	ha	PPUG/ O DZS DGU
		B. Građevinska područja (GP)	1.	Površina GP naselja – ukupno planirana	16.679,69	ha	PPŽ, PPUG/ O GUP, UPU, DPU
			2.	Udio GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	6,32	%	
			3.	Udio izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	5,41	%	
			4.	Udio neizgrađenog GP u odnosu na ukupno GP	14,34	%	
			5.	Broj stanovnika /ukupna površina GP	7,18	st/ha	
			6.	Broj stanovnika /izgrađena površina GP	8,38	st/ha	
2.3.	IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)	Izdvojena građevinska područja (IGP)	1.	Površina izdvojenog građevinskog područja izvan naselja – ukupno planirana	981,24	ha	PPŽ, PPUG/ O GUP, UPU, DPU,
			2.	Površina i udio površine IGP pojedine namjene u odnosu na ukupnu površinu IGP :			
			2.a	Ugostiteljsko-turistička namjena	73,9 7,5	ha, %	
			2.b	Gospodarska namjena – ukupna (proizvodna, poslovna, infrastrukturna, OIE i dr.)	747,8 76	ha, %	
			2.c	Sport i rekreacija	52,6	ha,	

Izveštaje o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
6. Obavezni prostorni pokazatelji

			.		5,3	%			
			2.d	Područja posebne namjene	0	ha,			
			.		0	%			
			2.e	Površina groblja	80,4	ha,			
			.		8,2	%			
			3.	Ukupni planirani smještajni kapacitet u TRP	-	broj postelja	MINT		
3.	POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST								
3.1.	PROMETNA INFRASTRUKTURA	A. Cestovni promet	1.	Duljina cesta po vrstama: -Autoceste -Državne ceste -Županijske ceste -Lokalne ceste -Ceste u velikim gradovima	0 253,90 497,80 298,68 131,01	km km km km km	HAC, HC, ŽUC		
			2.	Udio pojedinih vrsta cesta: -Autoceste -Državne ceste -Županijske ceste -Lokalne ceste -Ceste u velikim gradovima	0 21,49 42,13 25,28 11,08	% % % %			
			3.	Cestovna gustoća (dužina cesta / površina područja): -Autoceste -Državne ceste -Županijske ceste -Lokalne ceste -Ceste u velikim gradovima	0 0,1 0,19 0,11 0,05	km/km ² km/km ² km/km ² km/km ² km/km ²			
			B. Željeznički promet	1.	Duljina pruge prema vrsti: -Jednokolosječne	72,4		km	HŽ
				2.	Udio pojedinih vrsta željezničkih pruga: -Jednokolosječne			% 100	
				3.	Gustoća željezničkih pruga (dužina / površina područja): -Jednokolosječne	0,27		km/km ²	
			C. Zračni promet	1.	Broj letjelišta	6		broj	PPUO/ G
				2.	Površina letjelišta	0,66		ha	
			D. Pomorski promet	1.	Broj luka prema vrsti	-			MPPI
		2.		Površina kopnenog dijela luke	-				
		3.		Luke nautičkog turizma prema broju vezova	-				
		E. Riječni promet	1.	Broj riječnih luka prema veličini i rijeci	-		MPPI		
			2.	Klasa i duljina plovni putova	-				
		F. Elektroničke komunikacije	1.	Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	0,07	broj/100 st.	HAKO M		
			A. Opskrba električnom	1.	Duljina elektroopkrbnih				

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
6. Obavezni prostorni pokazatelji

3.2.	ENERGETSKA INFRASTRUKTURA	energijom	1.	vodova prema vrsti: -visokonaponski -srednjenaponski -niskonaponski	115,8 1505,7 3300,6	km km km	HEP	
			2.	Udio elektroopskrbnih vodova prema vrsti: -visokonaponski -srednjenaponski -niskonaponski	2,35 30,59 67,05	% % %		
		B. Opskrba plinom	1.	Duljina plinovoda po vrstama: -magistralni -lokalni	201,8 978,88	km km	PLINAC RO lok.distr .	
			2.	Udio prema vrsti plinovoda -magistralni -lokalni	16,98 82,36	% %		
		C. Opskrba naftom		1.	Duljina naftovoda	282,65	km	JANAF, INA
		3.3.	OPSKRBA VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA	A. Opskrba pitkom i tehnološkom vodom	1.	Duljina javne vodoopskrbne mreže: -magistralni -lokalni	185,49 -	km km
2.	Potrošnja pitke vode				-	l/s		
B. Pročišćavanje otpadnih voda	1.			Duljina kanalizacijske mreže	-	km	HRV. VODE, lok.distr .	
	2.			Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda – broj i kapacitet	-	Broj, ES		
3.4.	GOSPODARENJE OTPADOM	Odlagališta otpada	1.	Broj i površina odlagališta prema vrsti -aktivna -zatvorena	5 7	broj broj	AZO JLS	
			2.	Sanacija neuređenih odlagališta (broj, površina)	4	broj		
4.	KORIŠTENJE I ZAŠTITA ZNAČAJNIH PROSTORA							
4.1.	KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA	A. Poljoprivreda	1.	Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta	139.992	ha	PPŽ, PPUG/ O GUP, UPU, DPU	
			2.	Udio poljoprivrednog zemljišta	53	%		
			3.	Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku	1,17	ha/st		
		B. Šumarstvo	1.	Ukupna površina šumskog zemljišta	86.412	ha		
			2.	Udio šumskog zemljišta	33	%		
			3.	Površina šumskog zemljišta po st.	0,72	ha/st		
		C. Vode	1.	Površine površinskih voda prema vrsti (jezero, ribnjak, umjetni bazeni, more ...)	3.350	ha		
			2.	Udio površina površinskih voda u	1,3	%		

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA
6. Obavezni prostorni pokazatelji

				odnosu na površinu JLS/županije/države			
			3.	Dužina vodotoka	-	km	
		D. Morska obala	1.	Morska obala – dužina obalne crte	-	km	
		E. Mineralne sirovine	1.	Broj i površina eksploatacijskih polja po vrstama mineralnih sirovina	-	broj, ha	
4.2.	ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI	Zaštićena područja prirode	1.	Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti	2 6.885,57	kom ha	MZOIP
			2.	Broj ekološki značajnih područja i površina ekološke mreže (NATURA 2000)	18 72.429,05	kom ha	
4.3.	KULTURNA DOBRA	Struktura registriranih kulturnih dobara	1.	Broj zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara	87	kom	MK
			2.	Broj ili udio obnovljenih kulturnih dobara		broj, %	
			3.	Broj ili udio ugroženih kulturnih dobara		broj, %	
4.4.	PODRUČJA POSEBNIH KARAKTERISTIKA*	Područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća		* opisati u tekstualnom dijelu Izvješća			
5.	DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA						
5.1.	POKRIVENOST PROSTORNIM PLANOVIMA	Pokrivenost PP prema razini planova i izvješća	1.	Broj donesenih PP	4	broj	ZPUBB Ž
			2.	Broj donesenih izmjena i dopuna PP	48	broj	
			3.	Broj PP u izradi	2	broj	
5.2.	PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA		1.	Broj izdanih pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrstama	19.687	broj	UO za prostorno uređenje
5.3.	INSPEKCIJSKI NADZOR		1.	Nadzor urbanističke inspekcije (broj rješenja)	0	broj	MGIPU
			2.	Nadzor građevinske inspekcije (broj rješenja)	1012	broj	

Izvor podataka:

Nadležna komunalna poduzeća i tijela, te dokumentacija ZPU BBŽ

III

ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

1. IZRADA PROSTORNIH PLANOVA

Prostorno uređenje temelji se na sveobuhvatnoj prirodi prostornog planiranja u odnosu na planiranje pojedinih gospodarskih područja, na uvaųavanju opće prihvaćenih načela zaštite prostora, znanstvenih i stručnih spoznaja i najbolje prakse, te na poštivanju međunarodnih smjernica i dokumenata u području prostornog uređenja.

Dokumenti prostornog uređenja s obzirom na namjenu jesu strateški i provedbeni, a s obzirom na razinu donošenja dijele se na:

- dokumente prostornog uređenja državne razine, a to su Strategija prostornog razvoja RH, Drųavni plan prostornog razvoja, prostorni plan nacionalnog parka, prostorni plan parka prirode i drugi prostorni planovi područja posebnih obilježja čija je obveza donošenja propisana Drųavnim planom, te urbanistički plan uređenja izdvojenog građevinskog područja izvan naselja za gospodarsku i/ili javnu namjenu drųavnog značaja,
- dokumente prostornog uređenja područne (regionalne) razine, a to su Prostorni plan ųupanije, odnosno Grada Zagreba i urbanistički plan uređenja izdvojenog građevinskog područja izvan naselja za gospodarsku i/ili javnu namjenu ųupanijskog značaja,
- dokumente prostornog uređenja lokalne razine, a to su Prostorni plan uređenja grada, odnosno općine, generalni urbanistički plan i urbanistički plan uređenja.

Sukladno odredbama Zakona o prostornom uređenju učinkovitost prostornog uređenja Drųave osiguravaju Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske, te predstavnička i izvršna tijela jedinica lokalne i područne samouprave, donošenjem dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata određenih Zakonom.

1.1. DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA - DRųAVNE RAZINE

Dokumenti prostornog uređenja državne razine, odnosno temeljni dokumenti gospodarenja prostorom, prostornog razvoja i planiranja na razini Drųave su:

- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske,
- Drųavni plan prostornog razvoja,
- Prostorni plan posebnih obilježja,
- Urbanistički plan uređenja drųavnog značaja.

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske izrađena je za cjeloviti prostor RH, a time obuhvaća i cjelokupni prostor Bjelovarsko-bilogorske ųupanije. Izvornik je izrađen 1997. godine, 2013. godine izrađena je izmjena i dopuna, a 2017. godine nova Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske.

Sve smjernice Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske ugrađene su u Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske ųupanije.

Drųavni plan prostornog razvoja još nije donesen, a za područje Bjelovarsko-bilogorske ųupanije nije donesen niti je u izradi prostorni plan posebnih obilježja niti urbanistički plan uređenja drųavnog značaja.

1.2 DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA - ųUPANIJSKE RAZINE

Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske ųupanije temeljni je dokument prostornog uređenja regionalne razine, koji razrađuje načela prostornog uređenja i utvrđuje ciljeve prostornog razvoja, te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu cjelokupnog ųupanijskog prostora. Sadržajno, ovaj Plan pokriva široku lepezu informacija i podataka kroz analizu položaja, značajki i posebnosti ųupanijskog prostora u odnosu na prostor i sustave Drųave, određuje relevantna polazišta u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu ųupanije, sustav središnjih naselja regionalnog značenja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, daje osnove za uređenje i zaštitu prostora, prostorna mjerila i smjernice za

gospodarski razvoj, te očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti, te mjere za unapređenje i zaštitu okoliša kao i druge elemente od važnosti za Županiju.

Prostorni plan Županije je (po „starom“ Zakonu o prostornom uređenju i gradnji) prvi i temeljni prostorni plan na ljestvici dokumenata prostornog uređenja, te kao takav prenosi odredbe Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske na planski jezik i prostorno ograničava i konkretizira opće i posebne postavke, pa zbog toga predstavlja plan užeg područja i podliježe usklađenju sa dokumentima šireg područja (Države).

Isto tako on je i prostorni plan šireg područja koji se istovremeno sastoji od više užih područja (gradova i općina) što znači da mora skrbiti o zajedničkim elementima te cjeline i stvoriti uvjete za planiranje na razini gradova i općina, to jest ima usmjeravajuću, kontrolnu i usklađujuću funkciju (što je posebno važno obzirom na izuzetno male veličine nekih općina i eventualne parcijalne interese istih).

Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije donesen je na sjednici Županijske skupštine održanoj 03. travnja 2001. godine. Prve i druge Izmjene i dopune Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije donesene su 2004. godine, a treće Izmjene i dopune Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije donesene su 2009. godine.

2016. godine donesene su IV. izmjene i dopune Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije. Izradi IV. id PP BBŽ pristupilo se zbog usklađivanja i prilagođavanja pojedinih rješenja Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije (u daljnjem tekstu „Plana“) važećim zakonskim okvirima, te otklanjanja uočenih nedostataka, a kako bi se omogućila zaštita i uređenje prostora sukladni planiranom razvoju Bjelovarsko-bilogorske županije. IV. id PP BBŽ trebalo je prvenstveno:

- uskladiti Plan sa „novim“ odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji,
- uskladiti Plan sa drugim „novim“ zakonima i propisima,
- uskladiti Plan sa „novim“ stručnim podlogama i sektorskim dokumentima,
- preispitati i po potrebi revidirati postojeća rješenja;
 - gospodarenja otpadom,
 - istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina,
 - iskorištavanja termalnih voda,
 - navodnjavanja i melioracija,
 - odvodnje otpadnih voda,...
- preispitati i po potrebi revidirati postojeću podjelu zahvata u prostoru na županijski i lokalni značaj, a posebice;
 - elektroenergetskih građevina/obnovljivih izvora energije (bioplinskih elektrana, solarnih elektrana, vjetroelektrana,...),
 - zahvata izvan građevinskih područja (sportsko-rekreacijskih kompleksa i građevina, akumulacija, uzgajališta,...),
- za pojedine zahvate u prostoru županijskog značaja ubrzati realizaciju omogućavanjem direktne provedbe Plana,
- preispitati i po potrebi revidirati odredbe, smjernice i kriterije za planiranje pojedinih zahvata u prostoru lokalnog značaja,
- temeljem pojedinačnih zahtijeva izmijeniti pojedina planska rješenja planirane:
 - autoceste,
 - produktovoda,
 - dalekovoda,...

Tijekom postupka izrade i donošenja IV. id PP BBŽ proveden je postupak strateške procjene utjecaja plana na okoliš i ocjene utjecaja plana na ekološku mrežu.

2019. godine donesene su V. izmjene i dopune Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije. V. id PP BBŽ rađene su kao „ciljane“, a pristupilo im se zbog:

- izmjene dijela trase i načina vođenja 110 kV dalekovoda TS Mlinovac - TS Virje u ukupnoj duljini 4,0 km,
- planiranja trase novog 110 kV dalekovoda TS Mlinovac - TS Kronospan ukupne duljine 1,2 km (sve na području Grada Bjelovara),

- planiranje nove TS 110/10(20) kV Kronospan, površine obuhvata 45 x 55 m (u krugu tvrtke Kronospan u Bjelovaru),
- izmjene lokacije i drugih elemenata akumulacije za navodnjavanje Rogoža,
- izmijene dijela trase istočne obilaznice naselja Bjelovar,

te utvrđivanja mogućnosti neposredne provedbe.

Tijekom postupka izrade i donošenja V. id PP BBŽ nije proveden postupak strateške procjene utjecaja plana na okoliš i ocjene utjecaja plana na ekološku mrežu.

Krajem 2019. godine pokrenuta je izrada VI. izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije. Odlukom o izradi je utvrđeno da je izradom VI. id PP BBŽ potrebno, uz poštivanje ciljeva prostornog uređenja utvrđenih Zakonom o prostornom uređenju, smjernica i zadaća iz Strategije, Programa i drugih (sektorskih) razvojnih dokumenta, te uvažavanjem specifičnih potreba koji proizlaze iz regionalnih i lokalnih osobitosti, prirodnih, krajobraznih i kulturno povijesnih vrijednosti i mjera zaštite okoliša određenih prema posebnim propisima, planirati zahvate u prostoru državnog i županijskog značaja, te utvrditi preduvjete za postizanje slijedećih ciljeva prostornog uređenja:

- dobro povezivanje područja BBŽ s sustavom prostornog uređenja RH,
- ravnomjeran prostorni razvoj BBŽ usklađen s gospodarskim, društvenim i okolišnim polazištima,
- prostorna održivost u odnosu na racionalno korištenje i očuvanje kapaciteta prostora u svrhu učinkovite zaštite prostora, razumno korištenje i zaštitu okoliša, prirodnih i kulturnih dobara i vrijednosti,
- međusobno usklađen i dopunjujući razmještaj različitih djelatnosti i aktivnosti u prostoru radi funkcionalnog i skladnog razvoja zajednice uz zaštitu integralnih vrijednosti prostora,
- odgovarajući prometni sustav,
- optimalni prostorni uvjeti za razvoj gospodarstva,
- dobro organizirana raspodjela i uređenje građevinskog zemljišta, kvalitetan i human razvoj gradskih i ruralnih naselja, te siguran, zdrav, društveno funkcionalan životni i radni okoliš,
- optimalna opskrba, funkcionalna pristupačnost i uporaba usluga i građevina za potrebe različitih skupina stanovništva,
- njegovanje i razvijanje lokalnih prostornih osobitosti,...

te da VI. id PP BBŽ treba:

- općenito;
 - izraditi u geografskom informacijskom sustavu u službenom referentnom koordinatnom sustavu Republike Hrvatske (HTRS 96/TM)
 - uskladiti Plan sa „novim“ odnosnim odredbama Zakona o prostornom uređenju,
 - uskladiti Plan sa drugim „novim“ odnosnim zakonima i propisima,
 - uskladiti Plan sa „novim“ odnosnim stručnim podlogama i sektorskim dokumentima na nivou RH,
 - uskladiti Plan sa „novim“ odnosnim stručnim podlogama i sektorskim dokumentima na nivou BBŽ
Županijskom razvojnom strategijom BBŽ za razdoblje 2021.-2027., Rudarsko-geološkom studijom BBŽ, Masterplanom razvoja prometnog sustava BBŽ, Demografskom studijom BBŽ, Konceptijskim rješenjem vodoopskrbnih sustava BBŽ, Operativnim planom razvoja cikloturizma na području BBŽ do 2020. godine, ...
 - u slučaju potrebe, za pojedine zahvate u prostoru državnog i županijskog značaja omogućiti bržu realizaciju utvrđivanjem uvjeta za neposrednu provedbu PP BBŽ,
- korištenje i namjena prostora/površina;
 - prikazati „nova“ građevinska područja naselja,
 - preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi planirana i/ili planirati nova izdvojena građevinska područja izvan naselja državnog i županijskog značaja
posebne namjene, proizvodne namjene, ugostiteljsko-turističke namjene, sportsko-rekreacijske namjene, infrastrukturnih sustava, ...
 - preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi planirane i/ili planirati nove prostore/površine za izgradnju izvan građevinskog područja državnog i županijskog značaja,

- posebne namjene, proizvodne namjene-poljoprivredne, sportsko-rekreacijske namjene, eksploatacijskih polja, infrastrukturnih sustava, uzgajališta, vodnih površina,...*
- preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi postojeću prostorno plansku podjelu prostora/površina na poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene, šume isključivo osnovne namjene, ostala poljoprivredna tla, šume i šumsko zemljište,...
 - infrastrukturni sustavi;
 - promet
 - preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi sustav planiranih (i trasa u istraživanju) državnih i županijskih cesta, planirati na BBŽ odnosno dio trase državne ceste Bjelovar - Đurđevac,...
 - preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi planirane i/ili planirati nove koridore/prostore/površine zračnog prometa,
 - javne telekomunikacije
 - preispitati i sa odredbama posebnih propisa uskladiti podjelu zahvata u prostoru na državni, županijski i lokalni značaj,
 - preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi planirane i/ili planirati nove koridore/prostore/površine telekomunikacijskog sustava,
 - energetske sustave
 - preispitati i po potrebi temeljem novih saznanja izmijeniti planirane i/ili planirati nove koridore, omogućiti nove načine vođenja, omogućiti daljnji razvoj obnovljivih izvora energije,...
 - vodnogospodarski sustav i gospodarenje otpadom
 - preispitati i sa odredbama posebnih propisa uskladiti podjelu zahvata u prostoru na državni, županijski i lokalni značaj,
 - preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi planirane i/ili planirati nove koridore/prostore/površine, sustava korištenja voda regulacijskog i zaštitnog sustava, te sustava obrade, skladištenja i odlaganja otpada,...
 - uvjeti korištenja i zaštite prostora;
 - posebni uvjeti korištenja
 - prikazati površine/položaje proglašanih područja ekološke mreže/Nature 2000, prirodnih vrijednosti i kulturnih dobara, te preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi planirane i/ili planirati nove,
 - posebna ograničenja u korištenju
 - preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi prikazane i/ili prikazati nove prostore/površine/položaje seizmotektonski aktivnih i pretežito nestabilnih područja, poplavnih područja, vodozaštitnih područja i zona zabrane izgradnje i ograničene gradnje uz posebnu namjenu,...
 - preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi postojeće i planirane i/ili planirati nove prostore/površine/položaje istražnih prostora mineralnih sirovina,
 - posebne mjere uređenja i zaštite
 - preispitati i po potrebi temeljem novih saznanja izmijeniti planirane i/ili planirati nove prostore/površine hidromelioracija i navodnjavanja, uređenja i zaštite ugroženih područja (sanacije) primjene planskih mjera zaštite,...
 - odredbe za provedbu;
 - preispitati i sa odredbama posebnih propisa uskladiti podjelu zahvata u prostoru na državni, županijski i lokalni značaj,
 - preispitati i po potrebi odredbama posebnih propisa i novim saznanjima prilagoditi odredbe, smjernice i kriterije za (provedbeno) planiranje pojedinih zahvata u prostoru državnog i županijskog značaja,
 - uskladiti odredbe, smjernice i kriterije za dimenzioniranje građevinskih područja naselja s odnosnim odredbama Zakona o prostornom uređenju i Demografskom studijom BBŽ,
 - uskladiti odredbe, smjernice i kriterije za dimenzioniranje građevinskih područja izvan naselja s odnosnim odredbama Zakona o prostornom uređenju i smjernicama sektorskih studija,
 - uskladiti odredbe, smjernice i kriterije za planiranje pojedinih zahvata u prostoru izvan građevinskih područja s odnosnim odredbama Zakona o prostornom uređenju i smjernicama sektorskih studija,
 - preispitati i po potrebi novim saznanjima prilagoditi smjernice i kriterije za planiranje pojedinih zahvata u prostoru lokalnog značaja,...

Izveštće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske ųupanije 2014. - 2021.
III. ANALIZA PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA
1. Izrada prostornih planova

Tijekom postupka izrade i donoųenja VI. id PP BBų trebat će provesti postupak strateųke procjene utjecaja plana na okolių i ocjene utjecaja plana na ekoloųku mreųu.

U razdoblju 2014. - 2021. godina nije pokrenuta izrada niti jednog urbanističkog plana uređenja ųupanijskog značaja.

1.3. DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA - JLS (GRADOVA I OPĆINA)

1.3.1. Prostorni planovi uređenja općine ili grada

Do danas su sve 23 jedinice lokalne samouprave na području Bjelovarsko-bilogorske ųupanije donijele Prostorne planove uređenja Grada/Općine, dakle ispunile su zakonsku obvezu. Posljednjih je godina zabiljeųena izrada izmjena i dopuna tih planova, odnosno njihova prilagodba novijim prostornim zahtjevima i novo donesenim propisima. U nastavku se daje pregledan prikaz svih prostornih planova uređenja gradova/općina, kao i njihovih izmjena i dopuna, te izmjene i dopune koje su u postupku izrade na području Bjelovarsko-bilogorske ųupanije.

Tabela:

1.3. - 1 - t

Prostorni planovi uređenje gradova u BBų

R.b.	GRADOVI	VAųEĆI PLANOVI (PPUG)						PLANOVI U POSTUPKU IZRADE
		IZVORNIK	I. i.d.	II. i.d.	III. i.d.	IV. i.d.	V. i.d.	
1	Bjelovar	SGGB 11/03	SGGB 01/09	SGGB 08/13	SGGB 01/16	SGGB 05/16	SGGB 06/19	
2	Čazma	SVGČ 28/03	SVGČ 19/06	SVGČ 30/11	SVGČ 18/12	SVGČ 45/14	SVGČ 62/18	
3	Daruvar	SGGD 08/04	SGGD 07/10	SGGD 05/12	SGGD 01/21			
4	Gareųnica	SGGG 07/03	SGGG 02/11	SGGG 03/15	SGGG 06/15	SGGG 03/19	SGGG 2/21	1
5	Grubiųno Polje	SGGGP 14/05	SGGGP 05/11	SGGGP 04/13	SGGGP 07/15	SGGGP 03/17		

Izvor podataka:

Dokumentacija ZPU BBų

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
III. ANALIZA PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA
1. Izrada prostornih planova

Tabela:
1.3. - 2 - t

Prostorni planovi uređenje općina u BBŽ

R.b.	OPĆINE	VAŽEĆI PLANOVI (PPUO)					PLANOVI U POSTUPKU IZRADE
		IZVORNIK	I. i.d.	II. i.d.	III. i.d.	IV. i.d.	
1	Berek	SGOB 03/06	SGOB 01/14	SGOB 03/18			
2	Dežanovac	SGOD 10/06	SGOD 03/11				
3	Đulovac	SGOĐ 05/04	SGOĐ 03/09	SGOĐ 01/12	SGOĐ 06/13	SGOĐ 05/19	
4	Hercegovac	SGOH 01/04	SGOH 01/14	SGOH 01/17	SGOH 02/20		
5	Ivanska	Žup. gl. 10/05	SVOI 02/08	SVOI 03/11	SVOI 06/18		
6	Kapela	Žup. gl. 06/06	SVOK 01/14	SVOK 06/16	SVOK 07/19		
7	Končanica	SGOKo 05/06	SGOKo 03/12	SGOKo 01/21			
8	Nova Rača	Žup. gl. 01/06	Žup. gl. 05/15	Žup. gl. 02/17			
9	Rovišće	Žup. gl. 24/06	Žup. gl. 06/12	Žup. gl. 02/21			
10	Severin	Žup. gl. 02/05	SGOSe 05/12				
11	Sirač	Žup. gl. 10/06	Žup. gl. 07/15	Žup. gl. 07/20			
12	Šandrovac	SGOŠa 23/05	SGOŠa 05/13	SGOŠa 04/15	SGOŠa 03/19		
13	Štefanje	SVOŠt 05/06	SVOŠt 03/16	SVOŠt 02/21			
14	Velika Pisanica	Žup. gl. 02/03	Žup. gl. 12/06	SGOVP 06/13	SGOVP 12/18	SGOVP 02/20	
15	Velika Trnovitica	SGOVT 02/06	SGOVT 05/18				
16	Veliki Grđevac	SGOVG 03/05	SGOVG 04/14	SGOVG 05/20			
17	Veliko Trojstvo	Žup. gl. 09/04	SGOVTr 03/11	SGOVTr 06/13	SGOVTr 01/17		
18	Zrinski Topolovac	Žup. gl. 10/07	SGOZTo 01/17				1

Izvor podataka: Dokumentacija ZPU BBŽ

1.3.2. Ostali dokumenti prostornog uređenja u nadležnosti gradova i općina

Prema Zakonu o prostornom uređenju provedbeni dokumenti prostornog uređenja koji se donose na lokalnoj razini su:

- generalni urbanistički plan (GUP),
- urbanistički plan uređenja (UPU),
- detaljni plan uređenja (DPU).

Generalni urbanistički plan (GUP) obvezno se donosio za građevinska područja naselja i izdvojeno građevinsko područje izvan naselja središnjeg naselja velikog grada.

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
III. ANALIZA PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA
1. Izrada prostornih planova

Tabela:
1.3. - 3 - t

Generalni urbanistički planovi u BBŽ

R.b.	GRADOVI	VAŽEĆI PLANOVI (GUP)						PLANOVI U POSTUPKU IZRADE
		IZVORNIK	I. i.d.	II. i.d.	III. i.d.	IV. i.d.	V. i.d.	
1	Bjelovar	SGGB 07/04	SGGB 03/09	SGGB 06/12	SGGB 06/18	SGGB 06/20	SGGB 06/21	

Izvor podataka:

Dokumentacija ZPU BBŽ

Generalni urbanistički plan grada Daruvara stavljen je izvan snage 2021. godine.

Tabela:
1.3. - 4 - t

Urbanistički planovi uređenja i detaljni urbanistički planovi u BBŽ

R.b.	GRAD / OPĆINA	VAŽEĆI PLANOVI (UPU)	R.b.	GRAD / OPĆINA	VAŽEĆI PLANOVI (DPU)
1	Bjelovar	19	1	Bjelovar	5
2	Čazma	2	2	Čazma	
3	Daruvar		3	Daruvar	2
4	Garešnica				
5	Grubišno Polje	3			
6	Kapela	1			
7	Severin	1			
8	Sirač	2			
9	Štefanje	1			
10	Veliki Grđevac	1			

Izvor podataka:

Dokumentacija ZPU BBŽ

U tijeku je postupak izrade izmjena i dopuna više urbanističkih planova uređenja na području Grada Bjelovara.

1.4. DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA U POSTUPKU IZRADE I DONOŠENJA

Kao što je iz prethodnog poglavlja vidljivo u tijeku je izrada i donošenje niza prostornih planova, od PP BBŽ, dva PPUO/G, pa do više UPU-a.

1.5. INFORMACIJSKI SUSTAV PROSTORNOG UREĐENJA

Donošenjem Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012), prvi puta se u zakonodavnom okviru definira Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU), njegov sadržaj i način uspostave, vođenja i održavanja, koje su obveze dostave podataka i informacija te pristup javnosti tom sustavu.

Informacijski sustav prostornog uređenja uspostavlja se za potrebe izrade, donošenja, provedbe i nadzora prostornih planova, trajnog praćenja stanja u prostoru i području prostornog uređenja sa svrhom cjelovitog upravljanja zaštitom prostora, te radi izrade izvješća o stanju u prostoru.

Informacijski sustav sadrži osobito podatke i informacije o:

- postojećem stanju i korištenju prostora, uključujući i podatke o nekretninama i vlasništvu,
- prostornim planovima i prostornim planovima čija je izrada i donošenje u tijeku,
- namjeni prostora/površina i drugim uvjetima korištenja i zaštite prostora određenih i propisanih prostornim planovima i posebnim propisima,
- upravnim i drugim aktima nadležnih tijela koji se izdaju i koji su izdani u svrhu provedbe prostornih planova, građenja, uporabe i uklanjanja građevina i
- sektorskim strategijama, planovima, studijama i drugim dokumentima propisanim posebnim zakonima značajnim za prostorno uređenje.

MPGI u suradnji sa Zavodom za prostorni razvoj i zavodima za prostorno uređenje županije, odnosno Grada Zagreba, uspostavlja i razvija ISPU. Informacijski sustav vodi i njime upravlja Zavod, zavod za prostorno uređenje županije, odnosno Grada Zagreba i zavod velikog grada ako je osnovan, svaki u okviru svojih ovlasti. Osim što je ISPU namijenjen stručnim službama, on je javan i jednim svojim dijelom dostupan najširoj javnosti.

Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko - bilogorske županije je prema svemu navedenom postao sudionik ISPU-a za područje Bjelovarsko - bilogorske županije, te je u okviru svojih ovlasti već niz godina prikupljao podatke i stvorio bazu prostornih podataka, koju sada redovito obnavlja, ali i još uvijek nadopunjuje novim podacima.

Podatke djelatnici Zavoda selektiraju, obrađuju, te pripremaju za objavu na ISPU-u. Tijekom 2014. godine aktivnosti na uspostavi ISPU-a su, na zahtjev MPGI, bitno intenzivirane, a zbog planirane uspostave sustava e-dozvola. Svi traženi podaci su uspješno obrađeni, te dijelom po ovlaštenim djelatnicima Zavoda uvršteni (metapodaci), odnosno poslani u MPGI zbog uvrštavanja u ISPU. U tom postupku dijelom su korištene i usluge geoinformatičke tvrtke koja paralelno radi na razvoju i uspostavi GIS portal Bjelovarsko - bilogorske županije, a u kome je Zavod također referentna točka.

GIS portal Bjelovarsko - bilogorske županije upotpunio je ISPU sustav na državnoj razini, nekim specifičnostima i potrebama koje su bitne, kako stručnim službama tako i javnosti, na područnoj i lokalnoj razini, a u prvoj fazi uspostave sustava e-dozvola istom je pružena potpora u obliku baze georeferenciranih kartografskih prikaza pogodnih za provođenje postupka urbanističke identifikacije.

Jedan od većih poslova Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko - bilogorske županije trebao je biti i sudjelovanje u uspostavi i održavanju Nacionalne infrastrukture prostornih podataka (NIPP), koja je definirana kao skup mjera, normi, specifikacija i usluga koje imaju za cilj omogućiti učinkovito prikupljanje, vođenje, razmjenu i korištenje geoinformacijskih prostornih podataka u svim segmentima društva. Sustav kao takav nije uspostavljen.

Sve zajedno ISPU, NIPP i GIS portal Bjelovarsko - bilogorske županije imaju za cilj uspostavu sustava prikupljanja standardiziranih prostornih podataka i time omogućiti njihovu razmjenu na unaprijed dogovoren način, čime bi se ostvarila ažurnost, izbjeglo dupliciranje te osigurala dostupnost svima kojima su potrebni, uključujući svu zainteresiranu javnost.

Zavod će nakon potpune uspostave sustava imati kvalitetan alat u rukama za praćenje i analizu stanja u prostoru, te imati sve relevantne informacije za promišljanje prostornog razvoja i davanja usluga svim korisnicima prostora, što je izvorno osnovna funkcija županijskih zavoda, a na kojoj MPGI u posljednje vrijeme sve više inzistira.

2. PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA

2.1. PROVEDBA PROSTORNOG PLANA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ųUPANIJE

Obveza praćenja provedbe Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske ųupanije i njegovih izmjena i dopuna određena je Zakonom o prostornom uređenju.

Prostorni plan ųupanije provodi se, osim izravno kroz izdavanje odobrenja koja se prema posebnim propisima izdaju na temelju odredbi ovog Plana, još i kroz izradu i donošenje prostornih planova uųih podruĉja, odnosno kroz njihovu daljnju provedbu u gradovima i općinama ųupanije. U proteklom razdoblju svi Gradovi i Općine su donijeli prostorne planove uređenja za svoja podruĉja, pa je sada prostor ĉitave ųupanije prekriven planovima „nove generacije“. Gotovo sve Općine i svi Gradovi donijeli su i izmjene i dopune tih planova zbog potreba koje su se pojavile u prostoru, zahtjeva investitora i izmjena odnosnih Zakona. Također, u proteklom razdoblju doneseni su i provedbeni planovi - urbanistiĉki, detaljni i još vaųeći Generalni urbanistiĉki planovi i njihove izmjene i dopune.

Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske ųupanije prati provedbu Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske ųupanije kroz aktivno sudjelovanje u svim fazama izrade i donošenja prostornih planova uųih podruĉja ĉija je izrada i donošenje u nadleųnosti gradova i općina, s tim da u izradi svih planova sudjeluje kroz savjetodavno-struĉnu suradnju i davanje mišljenja o usklađenosti s Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske ųupanije, a u dijelu i kao izrađivaĉ Prostornih planova Grada/Općine. Ova je aktivnost zapoĉela donošenjem Prostornog plana ųupanije, a nastavlja se kontinuirano kroz sve godine rada Zavoda za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske ųupanije.

2.2. IZDAVANJE AKATA ZA PROVEDBU DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

Akte za provedbu prostornih planova izdaje upravno tijelo ųupanije i velikog grada nadleųno za poslove prostornog uređenja. Na podruĉju Bjelovarsko-bilogorske ųupanije za izdavanje akata nadleųan je Upravni odjel za graditeljstvo, promet, prostorno uređenje i komunalnu infrastrukturu Bjelovarsko-bilogorske ųupanije sa sjedištem u Bjelovaru i ispostavama u Ćazmi, Daruvaru, Garešnici i Grubišnom Polju, te Upravni odjel za komunalne djelatnosti i uređenje prostora Grada Bjelovara u Bjelovaru.

Tabela:

2.3. - 1 - t

Broj izdanih pojedinaĉnih akata prostornog uređenja u BBų

NAZIV AKTA	godina								UKUPNO
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2014. do 2021.
Lokacijska dozvola	69	12	19	19	17	25	12	21	194
Građevinska dozvola	208	287	324	330	326	376	244	329	2.424
Uporabna dozvola	69	90	102	100	138	168	770	626	2.063
Rješenje o izvedenom stanju	2.707	2.946	2.785	2.714	1.182	903	353	416	14.006

Izvor:

BBų i GB

Kao što je zbog svega naprijed navedenog (posebice u poglavlju 3.3.) i oĉekivano, najviše lokacijskih i građevinskih dozvola izdano je na podruĉju Grada Bjelovara.

3. PROSTORNI PLANOVI U ODNOSU NA DRUGE DOKUMENTE KOJI UTJEČU NA PROSTOR

Stručne podloge za prostor BBŽ izrađene u proteklom razdoblju

U proteklom razdoblju izrađeni je više strateških, razvojnih i programskih dokumenata od važnosti za Županiju, a koji su navedeni i dijelom citirani u prethodnim poglavljima ovog Izvješća.

Pri izradi većine navedenih dokumenata korišteni su podaci iz važećih dokumenata prostornog uređenja, odnosno dokumenata u izradi. Zavod za prostorno uređenje sudjelovao je u izradi brojnih dokumenata koji su izrađeni za područje Bjelovarsko-bilogorske županije, bilo da su ih izradili sami županijski odjeli ili su odjeli proveli i pratili njihovu izradu. Posebno se to odnosi na Županijsku razvojnu strategiju, zatim na studije iz područja infrastrukture (i studije koje se odnose na gospodarenje otpadom. Također su podaci iz tih dokumenata korišteni pri izradi prostornih planova, odnosno njihovih izmjena i dopuna, o čemu svjedoči popis literature predočen na kraju svakog plana.

Međutim, dio stručnih podloga čija je izrada planirana i Izvješćem o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije i općina/gradova nije izrađen (Krajobrazna osnova Bjelovarsko-bilogorske županije, Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama Bjelovarsko-bilogorske županije,...), te je izrada prostornih planova, odnosno njihovih izmjena i dopuna stoga bila bitno otežana. Upravo zbog toga će za nekoliko planova, nažalost trebati izraditi izmjene i dopune, koje se je vjerojatno moglo izbjeći.

Studije utjecaja na okoliš za zahvate na prostoru BBŽ izrađene u proteklom razdoblju

U proteklom je razdoblju izrađen i značajan broj studija o utjecaju na okoliš na području Bjelovarsko-bilogorske županije navedenih u prethodnim poglavljima (prvenstveno 5.1. Zaštićene prirodne vrijednosti i 5.2. Zaštita i očuvanje okoliša). U postupku same izrade, razmatranja i prihvaćanja većine navedenih studija često su sudjelovali i predstavnici Zavoda za prostorno uređenje, koji su ove dokumente razmatrali najviše u kontekstu planiranih rješenja u dokumentima prostornog uređenja.

Rezultati istih su dijelom uneseni u odnosne prostorne planove, a dio tek čeka na izradu izmjena i dopuna istih.

4. PROVOĐENJE ZAKLJUČAKA, SMJERNICA, PRIJEDLOGA ZA UNAPREĐENJE, PREPORUKA, AKTIVNOSTI ODNOSNO MJERA IZ PRETHODNOG IZVJEŠĆA O STANJU U PROSTORU BBŽ

Zakonom o prostornom uređenju izrada dokumenata prostornog uređenja, kao i izmjena i dopuna, propisuje se Odlukom o izradi prostornog plana i nije više ovisna o važećem Izvješću o stanju u prostoru, a ujedno odgovornost nadležnih službi u slučaju nedonošenja i neobjavlivanja dokumenata praćenja stanja u prostoru nije propisana, pa se zakonski rokovi u većini slučajeva ni ne poštuju.

Za Bjelovarsko-bilogorsku županiju izrađena su i prihvaćena četiri Izvješća o stanju u prostoru u prostoru, a posljednje za razdoblje od 2009. - 2013..

4.1. POTREBE, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA DALJNJEG ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU BBŽ OBZIROM NA OKOLNOSTI, SEKTORSKE OPTEREĆENJA I IZAZOVE

Izvješćem o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije za proteklo razdoblje utvrđena je potreba izrade čitavog niza studija i stručnih podloga, potrebnih za izradu dokumenata prostornog uređenja u nadležnosti Županije, pa onda i gradova i općina, odnosno za detaljnije utvrđivanje elemenata pojedinih zahvata u prostoru:

- plana intervencija u zaštiti okoliša Bjelovarsko-bilogorske županije,
- studije zaštite prirodne baštine ili krajobrazne osnove županije,
- studiju zaštite kulturne baštine,
- demografske studije,...

Isto tako, odredbama relativno velikog broja posebnih zakona utvrđena je obveza izrade sektorskih dokumenata za područje Bjelovarsko-bilogorske županije (strategija, planova, studija,...), a koji bi bili i podloga za izradu izmjena i dopuna prostornih planova na svim razinama.

U proteklom razdoblju izrađen je manji dio istih, a koje su detaljnije analizirane u odnosnim poglavljima (prvenstveno 4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za BBŽ i 5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja.). Zaključci su implementirani u izmjene i dopune prostornih planova koji su u to vrijeme izrađivane (IV. izmjene i dopune Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije), a ostale će poslužiti kao podloga i biti provjerene tijekom izrade i donošenja započete VI. izmjene i dopune Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije i drugih odnosnih prostornih planova.

4.2. POTREBA IZRADE NOVIH I/ILI IZMJENA I DOPUNA POSTOJEĆIH DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA NA PROSTOR NA RAZINI BBŽ

Izvješćem o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije za proteklo razdoblje utvrđena je potreba izrade i donošenja izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije, a zbog više razloga:

- preispitivanja i definiranja konačne varijante obilaznice Bjelovara,
- ucrtavanja konačnih trasa brzih cesta,
- implementacije odredbi Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske i Plana gospodarenja otpadom Bjelovarsko-bilogorske županije,
- valoriziranja eventualno novoproglašanih područja zaštićenih temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode (Regionalni park Moslavačka gora, zaštićeni krajobrazi,...), te unošenje izmjena uzrokovanih istima,
- preispitivanja sustava gospodarenja mineralnim sirovinama i usklađivanja planskih rješenja sa rezultatima istoga,
- ažuriranja pojedinih segmenata energetskeg sustava,
- izmjene načina planiranja izgradnje izvan građevinskih područja.

Izješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske ųupanije 2014. - 2021.

III. ANALIZA PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

4. Provođenje zaključaka, smjernica, prijedloga za unaprjeđenje, preporuka, aktivnosti odnosno mjera iz prethodnog Izješća o stanju u prostoru

Izradom i donošenjem IV. izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske ųupanije veći dio navedenih problema je razriješen, ali zbog nepostojanja potrebnih sektorskih dokumenata (analiza, strategija, planova, ...), planiranje je dijelom provedeno na nekonzistentan i u konačnici (vjerojatno) neodgovarajući način.

Izješćem o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske ųupanije za proteklo razdoblje nije predviđena izrada niti jednog novog prostornog plana ųupanijske razine izuzev istoga (ali u daljnjoj budućnosti).

Kao obveza je utvrđeno preispitivanje potrebe izrade prostornog plana područja posebnih obilježja za pojedina područja planirana za zaštitu temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode, ali iako je u međuvremenu proglašen Regionalni park Moslavačka gora, preispitivanje potrebe izrade nije provedeno, pa tako niti obveza izrade nije utvrđena.

Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske ųupanije nije utvrđena obveza izrade niti jednog plana užeg područja, ali su utvrđene relativno detaljne smjernice i kriteriji, te preporuke za izradu istih (prvenstveno UPU-a središnjih dijelova gradskih i jače urbaniziranih ruralnih naselja - većinom sjedišta općina i gradove, te proizvodnih i poslovnih zona). Za područje Grada Bjelovara preporučeno je samo zadržavanje Generalnog urbanističkog plana, dok je procjena potrebe izrade UPU-a utvrđena samo načelno, te prepuštena Gradu Bjelovaru.

Tijekom proteklog razdoblja izrađena su samo tri UPU-a središnjih dijelova naselja, a čemu je uz nedostatak sredstava možda i ponajviše razlog bio nedostatak odgovarajućih topografsko-katastarskih podloga.

Za proizvodno-poslovne zone izrađeno je više izmjena i dopuna UPU-a (Garešnica, Grubišno Polje, Severin, Sirač, Veliki Grđevac), a dio kojih je dijelom i realiziran.

4.3. MJERE I AKTIVNOSTI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA

Izješćem o stanju stanja u prostoru Bjelovarsko-bilogorske ųupanije za proteklo razdoblje utvrđen je cijeli niz mjera i aktivnosti od značaja za unaprjeđenje prostornog razvoja:

- poticanje razvoja sustava središnjih naselja,
- praćenje provedbe prostornih planova,
- poticanje okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta,
- poticanje revitalizacije ribnjačkih površina,
- usmjeravanje i planska transformacija ruralnih, rijetko naseljenih područja sa procesima izumiranja stanovništva,
- poticanje razvoja velike i male privrede kroz njihovu interakciju, a na principima policentričnog sustava,
- poticanje razvoja Daruvara kao južnog pola razvoja,
- poticanje daljnjeg razvoja infrastrukturnih sustava,...

Mjere su provedene među ostalom i odgovarajućom prilagodbom planskih rješenja prostornih planova uređenja općina i gradova.

Pojedine mjere su relativno aktivno provedene (poticanje razvoja sustava središnjih naselja, osmišljavanje i izgradnja poduzetničkih zona, razvoj plinoopskrbe i vodoopskrbe,...), pri čemu se nisu uvijek poštvale planske preporuke.

Dio mjera nije provoden ili je vrlo slabo provoden (planska transformacija ruralnog prostora, okrupnjavanje zemljišta,...), većim dijelom zbog nedefiniranih smjernica na državnoj razini i nedostatka sredstava, ali dijelom i zbog subjektivnih slabosti.

IV.

PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE

1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg razvoja BBŽ obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

1. POTREBE, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA DALJNJEG PROSTORNOG RAZVOJA BBŽ OBZIROM NA OKOLNOSTI, SEKTORSKE OPTEREĆENJA I IZAZOVE

Bjelovarsko-bilogorska županija se kao cjelina u odnosu na Državu može prepoznati kao područje sa problemima u razvoju (iako se nalazi u grupi županija središnje Hrvatske - najrazvijenijeg područja Hrvatske i ključnog čvorišta europskih i regionalnih prostornih pravaca), a prvenstveno zbog:

- malih gustoća naseljenosti i negativnih demografskih procesa,
- nepovoljno (poljoprivreda) i dijelom neprirodno orijentiranog gospodarstva,
- još uvijek perifernog položaja u odnosu na glavne pravce razvoja,
- još uvijek nepovoljnih utjecaja metropolitanskog područja Zagreba.

Na području Županije može se uočiti većina problemskih područja (područja s ograničenjima u razvoju) prepoznatih brojnim dokumentima, pa tako i PP BBŽ i ovim Izvješćem o stanju u prostoru:

- ruralni prostor i selo,
- brdsko-gorska (uvjetno) područja,
- područja malih gustoća naseljenosti i negativnih demografskih procesa,
- područja s nerazvijenom mrežom naselja, funkcija i gospodarstva,
- područja loše pokrivena infrastrukturom (komunalnom i društvenom),
- područja s oskudnim resursima,
- područja nepovoljne (poljoprivreda) i dijelom neprirodne orijentacije gospodarstva,
- područja perifernog položaja u odnosu na glavne pravce razvoja,...

Sintezom u prethodnim poglavljima prezentiranih podataka, analiza i kartograma dolazimo do zaključka da je prostor Županije izrazito nejednako razvijen, te da u njemu možemo prepoznati:

- dva velika i nekoliko manjih područja sa vrlo velikim i velikim ograničenjima u razvoju, (Papuk i jugoistočni dio Bilogore, dio Moslavačke gore, dio doline Česme i Glogovnice,...)
- više područja sa umjerenim ograničenjima,
- četiri područja sa vrlo malim ograničenjima, (jače urbanizirani i gradski prostori Bjelovara, Čazme, Garešnice i Daruvara)

Kao područja sa specifičnim problemima i karakteristične pojave sa znatnim utjecajem na sadašnje i buduće procese u prostoru treba još posebno istaknuti:

- šire područje Čazme, kao izrazito monocentrično,
- šire područje Grubišnog Polja, kao slabog područnog središta s dijelom nesaniranim posljedicama Domovinskog rata,
- središnji dio Županije, a koji je možda najviše osjetio utjecaj promijenjenih okolnosti u odnosu na vrijeme njegovog najjačeg razvoja i formiranja lokalnih,
- područje Papuka i istočnih dijelova Bilogore (a posebno sadašnje Općine Đulovac) kao prostora sa i inače vrlo velikim ograničenjima u razvoju, potenciranim posljedicama Domovinskog rata,
- prekid sekundarnih veza sjevera i juga Hrvatske i slabljenje glavnih osovina razvoja sjeveroistočnog dijela Županije, a posebice položaja Daruvara kao manjeg regionalnog središta (koje su razvijene u drugačijem geostrateškom i geopolitičkom okruženju, te će vrlo teško povratiti prijašnji značaj),
- negativne utjecaje metropolitanskog područja Zagreba na cijelu Županiju, a posebno na Bjelovar kao veće regionalno središte, koji se izgradnjom brze ceste Zagreb-Sv. Helena-Bjelovar-Virovitica polako umanjuju, naročito u prometnom pogledu izoliranosti ove Županije u odnosu na širi regionalni prostor Države i Europe,
- relativno neiskorištenih osovina razvoja Bjelovar-Daruvar-Pakrac, Bjelovar-Čazma-Ivanić Grad i Virovitica-Grubišno Polje.

Normalno, da se kao posljedica lošeg stanja u gospodarstvu, javlja i loša situacija u društveno-socijalnom segmentu (zadovoljavanje potreba žitelja ove Županije u izvanradnim aktivnostima: stanovanju, kulturi, sportu, obrazovanju, zdravstvu i dr.), pa je već naprijed konstatirano

Izvešće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
IV. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA
MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE

1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg razvoja BBŽ obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

da u ovom trenutku Bjelovarsko-bilogorska županija ne spada u grupu onih koje stanovništvu nude dobre gospodarsko-socijalne uvjete.

Ograničavajući faktori razvitka leže prvenstveno u ljudskom faktoru, prometnoj izoliranosti i blizini metropolitanskog područja koje je više izvlačilo prirodne i proizvodne resurse, nego injektiralo poticajna sredstva za razvitak ovog prostora. Na taj način je jedan, prirodnim datostima relativno izdašan prostor države, neopravdano došao u stanje ispodprosječnih državnih gospodarskih rezultata.

Pri tom treba naglasiti da su granice ekološke nosivosti sada pređene kod većine većih i nekoliko manjih vodotoka te u neposrednoj blizini nekoliko većih industrijskih postrojenja, a da je okoliš na području Županije u najvećem dijelu još relativno očuvan, što, ukoliko se adekvatno iskoristi može biti velika komparativna prednost u odnosu na pojedine dijelove Hrvatske i većinu zapadnoeuropskih zemalja.

Jače izraženog sukoba interesa u Županiji gotovo da niti nema (bar sukoba nastalog usljed pojačanog interesa) izuzev u užim urbanim jezgrama Bjelovara i Daruvara (koje su kao takve zaštićene), te možda Čazme i Garešnice (koje nisu zaštićene), širim okolicama Bjelovara i Daruvara (izgradnja "spremišta" kljeti i vikendica) i uz postojeće državne i županijske ceste. Međutim, zadnjih dvadesetak godina pojačava se sukob društvenog i privatnog interesa na velikim depopulacijskim područjima koja ubrzano propadaju, a prostor se stihijski prenamjenjuje.

Obzirom da su sadašnja demografska situacija i procesi u stvari rezultat dugogodišnjih utjecaja (prirodnih i stvorenih resursa, globalnih i lokalnih trendova-gospodarskih, socioloških,...) oni su i možda najbolji indikator stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja pojedinih prostora (velika većina demografski ugroženih prostora su ujedno i ruralna, brdsko-gorska ili nizinska šumsko-poplavna područja sa nerazvijenom mrežom naselja, funkcija i gospodarstva, perifernog položaja u odnosu na glavne pravce i središta razvoja, loše pokrivena infrastrukturom,...). Simulacije budućih demografskih kretanja pokazale su da će broj stanovnika Bjelovarsko-bilogorske županije i dalje opadati (brže nego Republike Hrvatske), te da će sa 101.879 stanovnika 2021. godine do 2031. godine gotovo sigurno pasti i ispod 100 000.

Odgovarajućim prostornoplanskim i drugim poticajnim mjerama mnogi naprijed navedeni ograničavajući faktori bi se vjerojatno mogli eliminirati ili bar smanjiti na prihvatljivi nivo, međutim kako su demografski procesi izrazito tromi i ciklički (za ostvarivanje vrlo malih pomaka potrebno je vrlo dugo vrijeme, a posljedice svakog poremećaja se iako manjim intenzitetom još dugo periodično ponavljaju) obzirom na sadašnju situaciju i procese, jedna od najvećih i teško savladivih prepreka ravnomjernijem razvoju Županije bit će upravo demografski faktor.

Temeljem svega naprijed navedenog možemo konačno zaključiti, da bi se odgovarajućim prostornoplanskim usmjeravanjem razvitka (ali samo uz definiranje i stvarno provođenje konkretnih instrumenata i mjera, te maksimalno korištenje sredstava iz fondova RH i EU) mogao ostvariti zadovoljavajući i relativno ravnomjeran razvoj prostora Županije, ali s tim da bi se neki prostori (prvenstveno naprijed navedena područja s vrlo velikim ograničenjima u razvoju) na žalost ipak morali "napustiti" (bar kao područja stalnog stanovanja), a poticajnim mjerama pokrenuti i ubrzati razvoj onih (ciljano odabranih) prostora, gdje bi se to moglo relativno racionalno pa eventualno i "brzo" ostvariti.

2. OCJENA POTREBE IZRADE NOVIH I/ILI IZMJENA I DOPUNA POSTOJEĆIH PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA KOJI UTJEČU NA PROSTOR NA RAZINI BBŽ

Izvjješćem o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2013.-2019. godine utvrđena je prioritetna obveza izrade novih dokumenata prostornog razvoja Republike Hrvatske. Kako je Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske doneseni još 2017. godine, perspektive prostornog razvoja Republike Hrvatske, promijenjeni kontekst prostornog razvoja i uvjeta korištenja prostora, kao i zakonske obveze uvjetuju izradu novih dokumenata prostornog razvoja Republike Hrvatske, kako zbog novih okolnosti, potrebe praćenja procesa i odgovora na pritiske na prostor, tako i zbog potrebnih usklađenja s EU pravilima.

Važeći Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije izrađen je kao prvi i donesen 2001. godine. Kroz donošenje pet izmjena i dopuna rješavana su prioritetna prostornoplanska pitanja i zahtjevi, te korigirana prostornoplanska rješenja i usklađivana sa izmjenama zakona, potreba, zaštite prostora i stanja u prostoru. Plan će se vjerojatno mijenjati još najmanje dva puta (u tijeku je izrada i donošenje relativno obimnih VI. izmjena i dopuna kojim će se njegova primjenjivost nastojati produžiti bar do 2025. godine. U okviru izrade i donošenja VI. izmjena i dopuna provest će se i postupci strateške procjene utjecaja plana na okoliš i ekološku mrežu, te usklađivanje s odredbama izmijenjenog Zakona o prostornom uređenju.

U skladu s dokumentima prostornog razvoja Republike Hrvatske, te odredbama izmijenjenog Zakona o prostornom uređenju, najkasnije 2025. godine (ukoliko izrada i donošenje Državnog plana prostornog razvoja Republike Hrvatske dođe bar do faze javne rasprave) trebat će započeti izradu novog Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije.

Novi Prostorni plan treba se temeljiti na najnovijim stručnim spoznajama, novim propisima i mjerama koje će proizići iz članstva Republike Hrvatske u EU, trendovima i procesima u prostoru, te na multidisciplinarnom pristupu izradi. Kao strateški dokument regionalnog razvoja trebao bi imati odlučujuću ulogu u usmjeravanju društvenog i gospodarskog razvoja Županije, te osigurati daljnje racionalno korištenje prirodnih resursa i zaštitu prostora.

Koliko se iz sadašnje perspektive može uočiti, u bližoj budućnosti neće biti potrebe za izradom drugih prostornih planova županijske razine, odnosno urbanističkih planova uređenja izdvojenih građevinskih područja izvan naselja za gospodarske i/ili javne namjene županijskog značaja.

Obzirom da izrada novih prostornih planova uređenja općina i gradova ne može započeti prije dovođenja izrade i donošenja Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije bar do faze javne rasprave (vjerojatno 2026. godine), zbog potreba usklađenja važećih planova sa odredbama zakona, te izmijenjenim potrebama, zaštititi i stanju u prostoru, svaka općina morat će izraditi i donijeti najmanje jedne, a grad vjerojatno i dvoje izmjene i dopune.

Dinamika izrade i donošenja izmjena i dopuna prostornih planova uređenja općina i gradova, kao i drugih prostornih planova čije je donošenje u nadležnosti jedinica lokalne samouprave, odredit će se Izvješćima o stanju u prostoru i preporukama za unaprjeđenje održivog razvoja gradova i općina Bjelovarsko-bilogorske županije.

Za potrebe izrade VI. izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije trebalo bi izraditi:

- Rudarsko-geološku studiju, obzirom da je istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina (prvenstveno građevinskog kamena) jedna od potencijalno važnijih djelatnosti u prostoru više općina, te Grada Čazme, a da je u važećim prostornim planovima planirana na neujednačen i značaju neprimjeren način
- Strateška studija procjene utjecaja plana na okoliš, obzirom da će u postupku izrade i donošenja VI. id PP BBŽ trebati provesti postupak strateške procjene utjecaja plana na okoliš.

Za potrebe izrade novog Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županija trebalo bi napraviti:

Izvješće o stanju u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije 2014. - 2021.
IV. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA
MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE

2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor na razini BBŽ

- Bonitetnu kartu poljoprivrednog zemljišta BBŽ
obzirom da je važećim prostornim planovima podjela poljoprivrednog zemljišta na planske kategorije (osobito vrijedno, vrijedno, ostalo obradivo tlo i ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište) izvršena temeljem odredbi, smjernica i kriterija PP BBŽ, ali po različitim izrađivačima prostornih planova
- Program provedbe Plana navodnjavanja Bjelovarsko-bilogorske županije
Upravni odjel Bjelovarsko-bilogorske županije, koji je nadležan za poljoprivredno zemljište i provedbu Plana navodnjavanja, trebao bi potaknuti provedbu aktivnosti oko navodnjavanja, odnosno izrade Programa provedbe Plana navodnjavanja Bjelovarsko-bilogorske županije, sukladno Pravilniku o upravljanju i uređenju sustava za navodnjavanje
- Studiju implementacije Plana upravljanja vodnim područjima u Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije
jedna od važnijih podloga za izradu Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije i Prostornih planova uređenja Gradova i Općina je studija kojom bi trebalo detaljno utvrditi obveze Županije, Gradova i Općina koje proizlaze iz Plana upravljanja vodnim područjem Republike Hrvatske, te analizirati prostorna rješenja koja je potrebno implementirati u prostorne planove. Analize, rješenja, te načine implementacije trebala bi obuhvatiti Studija
- Krajobraznu studiju Bjelovarsko-bilogorske županije
podloga kojom bi se stvorio okvir za daljnju integraciju vrijednosti krajobraza u prostorno plansku dokumentaciju. Prostornim planovima na lokalnoj razini kontinuirano bi se dopunjavao sustav mjera zaštite, uvjeta korištenja kao i registar podataka kulturne i prirodne baštine. Preduvjet za izradu je izrada Krajobraznog atlasa Republike Hrvatske
- Akcijski plan energetske učinkovitosti Bjelovarsko-bilogorske županije
kojim treba stvoriti više uvjeta i mogućnosti, te planirati zahvate u prostoru u kojima se koristi sunčeva energija, poljoprivredni i šumski otpad te brzorastući nasadi (za proizvodnju biogoriva) kako bi se ostvarili pozitivni rezultati u ostvarenju očuvanja prirode i okoliša, te uštede energije
- Strategiju turističkog razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije
u skladu sa nacionalnom Strategijom za naredno razdoblje. Tim bi se dokumentom odredila koncepcija turističkog razvoja koja polazi od trenutne ponude, naznačila potreba ubrzanja turističkog razvoja, prvenstveno na dobrobit lokalnog stanovništva, pokretanjem i realiziranjem brojnih programa i projekata kojima treba obogatiti turističku ponudu Bjelovarsko-bilogorske županije
- Studija odvodnje otpadnih voda BBŽ
obzirom na veliko povećanje pokrivenosti vodoopskrbom, te procjenu da je odvodnja otpadnih voda trenutačno možda i najnerazvijeniji infrastrukturni sustav, a da bi se, ukoliko se stručno dobro obradi, znatan dio sredstava mogao povući iz fondova RH i EU
- Demografsku studiju BBŽ
obzirom da je ista jedna od osnovnih podloga za kvalitetno planiranje prostora (a pogotovo za područja vrlo nepovoljnih demografskih procesa), u slučaju ostvarenja planiranog zapošljavanja djelatnika Zavod bi istu izradio sam
- Plan gospodarenja otpadom BBŽ
izrada istoga više nije obveza županije, ali cijenimo da bi zbog kvalitetne organizacije tog često politički rješavanog, sve važnijeg sustava (i potencijalno prosperitetne gospodarske djelatnosti) bilo poželjno
- Elaborat zaštite izvorišta i zahvata pitke voda BBŽ
obzirom da za većinu izvorišta i zahvata pitke vode nisu donesene odgovarajuće odluke o zonama sanitarne zaštite

a do početka izrade ili najkasnije u tijeku izrade nacрта prijedloga trebalo bi bar do faze nacрта dovesti i izradu svih drugih, temeljem odredbi posebnih zakona zahtijevanih strategija, planova, programa i izvješća, studija utjecaja na okoliš najvažnijih zahvata u prostoru (infrastrukturnih građevina,...).

3. PREPORUKE MJERA I AKTIVNOSTI ZA UNAPREĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA

Prijedlog aktivnosti za unaprjeđenje održivog razvoja u prostoru u budućem razdoblju proizlazi kao rezultat naprijed provedene analize potreba, mogućnosti i ograničenja daljnjeg razvoja prostora Bjelovarsko-bilogorske županije.

Racionalnim korištenjem i zaštitom prostora mora se postići učinkovitija funkcionalna organizacija i štednja resursa (i čuvanje za slijedeće naraštaje). U svrhu ostvarivanja načela održivog razvitka mora se poticati gospodarski i socijalni razvitak županije uz zadovoljavanje potreba današnje generacije, te uvažavanje jednakih mogućnosti za udovoljavanje potreba budućih generacija i sprječavanje prevladavanja interesa pojedinih djelatnosti na račun uravnoteženosti razvoja, biološke raznolikosti, zaštite okoliša i potreba drugih korisnika prostora. Potrebno je očuvati prostornu osobnost i dugoročno zaštititi prostor kao osnovu zajedničke dobrobiti i pretpostavku za lokalnu konkurentnost, na temelju praćenja, analize i ocjena razvoja pojedinih djelatnosti i osjetljivosti prostora, osiguranje kvalitete životnog i radnog okoliša, ujednačenosti standarda uređenja pojedinih područja, učinkovitosti gospodarenja energijom, zemljištem i prirodnim dobrima.

Temeljna aktivnost za unaprjeđenje održivog razvoja uz omogućavanje vizija razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije je izrada prostornoplanske dokumentacije. Kvalitetnom izradom prostornih planova na svim razinama, te njihovim dosljednim i pravodobnim provođenjem, osigurat će se osnovni uvjeti za održiv prostorni i gospodarski razvoj. Zadovoljavajuće uređenje prostora i izgradnja u prostoru nisu mogući samo primjenom propisa i formalno-pravnih odrednica za izgradnju nego je od presudne važnosti kakvoća potrebne dokumentacije. Uočen je nedostatak prethodnih studija ili programa na temelju kojih bi se podigla kvaliteta prostornih planova, odnosno odabrao kvalitetan prostorni scenarij za održivi razvoj uvažavajući pojedine sektorske težnje i aspiracije u istom prostornom okviru. Poseban značaj potrebno je posvetiti provedbenim prostornoplanskim dokumentima, usmjeravati izradu ovih dokumenata u gradskim sredinama kao preduvjet urbane obnove, zaštićenih povijesnih cjelina, kao i preduvjet za planski razvoj, opremanje zemljišta komunalnom infrastrukturom i javnim sadržajima. Potreba izrade i donošenja prostornih planova kojima bi se stvorili preduvjeti održivog razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije navedena je prethodno u poglavlju Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Županije.

Aktivnosti za unaprjeđenje održivog razvoja u prostoru su nadalje prikazane sažeto, prema tematskim skupinama, a opširnija razrada svake teme prikazana je u prethodnim poglavljima.

Poljoprivredno zemljište - Nužno je i nadalje poticati racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta, povećanje zemljišnog posjeda i iskorištavanja do sada neobrađenih poljoprivrednih površina, te težiti smanjenju korištenja kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe.

Šume – U svrhu očuvanja šuma potrebno je potencirati njihovu zaštitnu ulogu. Bez nužne opravdanosti ne smanjivati šumske površine i ne provoditi prenamjenu šuma ekološke i socijalne funkcije u šume druge (gospodarske) namjene. Obnavljati uništene šumske površine pošumljavanjem te održavati postojeće šumske površine putem pravilnog gospodarenja.

Vodozaštitna područja – Pri izradi dokumenata prostornog uređenja na svim razinama osobitu pozornost treba posvetiti zaštiti vodonosnika, posebno izvorištima i zaštitnim zonama izvorišta, te postojećim i planiranim vodozaštitnim područjima i to kroz mjere i radove na zaštiti voda od zagađenja i utvrđivanjem učinkovitosti zaštite. S ciljem zaštite izvorišta potrebno je sustave odvodnje, prometnice u vodozaštitnim područjima, naftovode i uređaje u transportnom sustavu, te industrijske pogone, farme – zagađivače, izgraditi opremajući ih uređajima za predtretman otpadnih voda. Zaštita izvorišta vode za piće utvrđena je kao prioritet.

Gospodarske zone – Racionalnim planiranjem osigurati uvjete za formiranje gospodarskih zona uz dosljedno provođenje uvjeta utvrđenih Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije. Nove proizvodne kapacitete i poslovne sadržaje planirati ponajprije u postojećim proizvodnim i poslovnim zonama u kojima je izgrađena osnovna prometna i komunalna infrastruktura.

Turizam - Turistički razvoj ističe svoje potencijale kao što su prirodna ljepota, velike šumske površine s tradicijom lovnog, ribolovnog i izletničkog turizma, biciklističke staze, izvori termalne vode, tradicija proizvodnje vina, jedinstveni spoj bilogorsko-moslavačke kuhinje uz još brojne lokalne, raznovrsne potencijalne turističke atrakcije, te slične turističke proizvode osobito vezane uz ruralni prostor i prirodu. Postupna operacionalizacija vizije i misije putem strateških razvojnih ciljeva trebala bi na cijelom prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije osigurati sustavan i održiv razvoj turizma. Kroz prostornoplansku dokumentaciju mora se osigurati kontinuirani razvoj ove djelatnosti uz zaštitu prirodnih i kulturnih vrijednosti i osobitosti prostora Županije.

Građevinska područja – Sukladno smjernicama i odredbama Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije potrebno je i dalje racionalno planirati građevinska područja, što se jednako odnosi na građevinska područja naselja i na građevinska područja izdvojene namjene. Komunalnim opremanjem neizgrađenih dijelova naselja, rekonstrukcijom i dogradnjom u izgrađenim dijelovima i ostalim mjerama treba sprječavati nepotrebno širenje naselja i težiti dimenzijama primjerenim potrebama stanovništva i održivog razvoja. Pri tome, međutim, treba voditi računa da se prestrogim tumačenjem potrebe racionalnog definiranja građevinskih područja ne umanje ionako male mogućnosti preobrazbe i korištenja rijetko naseljenih ruralnih područja u fazi izumiranja stanovništva.

Prirodna i kulturna baština – U sustavu prostornog planiranja treba i nadalje prepoznavati područja koja zaslužuju poseban odnos, brigu i zaštitu u cilju očuvanja prirodne i kulturne baštine.

Infrastrukturni sustavi – Temeljem potreba Županije i lokalnih zajednica, a kroz osiguranje stručne utemeljenosti prostornoplanskih rješenja, treba osigurati daljnji razvoj infrastrukturnih sustava. Potrebno je aktivno uključivanje Županije u izradu strateških dokumenata kojima se utvrđuju novi infrastrukturni sustavi državnog značaja.

Obnovljivi izvori energije – Poticati Gradove i Općine na planiranje postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije u svojim prostornim planovima, osobito elektrana i kotlovnica na biomasu i bioplin, solarnih elektrana i solarnih toplinskih sustava. Stimulirati izgradnju ovih sustava naročito unutar gospodarskih zona. Stimulirati smanjenje potrošnje energije za grijanje i hlađenje kroz projekte rekonstrukcije i obnove postojećih građevina.

Gospodarenje otpadom – Uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, koji se temelji na planiranom Regionalnom centru za gospodarenje otpadom i pretovarnim stanicama - reciklažnim dvorištima.

Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije ima aktivnu ulogu u provođenju svih navedenih aktivnosti, a nastaviti će to i u buduću kroz praćenje provedbe Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije, izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije, te praćenje izrade dokumenata prostornog uređenja na svim razinama. Zavod sudjeluje u izradi prostornih planova iz nadležnosti jedinica lokalne samouprave, u svima fazama kroz savjetodavno-stručnu suradnju i davanje mišljenja o usklađenosti s Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije, a u dijelu kao izrađivač Prostornih planova Grada/Općine. Zavod prati i planiranje i izgradnju kapitalnih infrastrukturnih objekata od važnosti za Državu i Županiju, te vodi dokumentaciju prostora i razvija Informacijski sustav prostornog uređenja.